

Verslag van het directiecomité **2006**

Overeenkomstig artikel 48, § 1, 4°, van de wet van 2 augustus 2002 wordt het jaarverslag van de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen opgesteld door het directiecomité van de CBFA en goedgekeurd door de raad van toezicht. Krachtens die wetsbepaling oefent de raad "algemeen toezicht uit op de werking van de CBFA". In het kader van zijn opdracht neemt de raad geen kennis van individuele toezichtsdossiers.

Onderhavig verslag is door het directiecomité opgesteld en weerspiegelt, naast de wetgevende en reglementaire wijzigingen, de activiteiten van het directiecomité en de beslissingen die het in individuele gevallen heeft genomen tijdens het verslagjaar. Tenzij anders vermeld, loopt het verslag over de periode van 1 januari 2006 tot 31 december 2006.

Dit verslag mag als volgt geciteerd worden: "CBFA Verslag DC 2006"

HOOFDSTUK 1 PRUDENTIËLE MATERIES

1.1. Prudentieel beleid	11
1.1.1. Evolutie in de internationale reglementering en de internationale samenwerking	11
1.1.1.1. Europese Unie	11
<i>Uitvoeringsmaatregelen van de richtlijn betreffende de markten voor financiële instrumenten: regels voor de verstrekkers van beleggingsdiensten</i>	11
<i>Voorkoming en bestrijding van het witwassen van geld en terrorismefinanciering: richtlijn 2006/701EG van de Europese Commissie</i>	12
<i>De herverzekeringsrichtlijn</i>	12
1.1.1.2. Bazelcomité	13
<i>Herziening van de fundamentele beginselen voor een efficiënt banktoezicht</i>	13
1.1.1.3. Comité van Europese toezichtshouders op verzekeringen en bedrijfspensioenen	14
<i>Budapest Protocol over de uitwerking van het Home-Host principe</i>	14
1.1.1.4. Samenwerkingsovereenkomsten tussen toezichtshouders	14
<i>Samenwerkingsovereenkomst tussen de Commissie, De Nederlandsche Bank (DNB) en de Nationale Bank van België (NBB) omtrent de beheersing van crisissituaties</i>	14
<i>Samenwerkingsovereenkomst tussen de Commissie en de Zwitserse prudentiële verzekeringstoezichthouder</i>	15
<i>Samenwerkingsovereenkomst tussen de CBFA en de Securities and Exchange Commission: lidmaatschap van Belgische instellingen in Amerikaanse verrekenings- en vereffeningsinstellingen</i>	15
<i>Samenwerkingsovereenkomst tussen de Commissie en de Malta Financial Services Authority</i>	15
1.1.2. Evolutie in de nationale reglementering	16
1.1.2.1. Gemeenschappelijke aspecten	16
<i>Omzetting van de richtlijn 2005/11/EG van 9 maart 2005</i>	16
<i>Koninklijk besluit van 5 april 2006 over de bescherming tegen valsmunterij</i>	16
<i>Nieuw erkenningsreglement revisoren en revisorenvennootschappen en nieuwe erkenningen</i>	17
<i>Circulaire inzake deugdelijk bestuur van financiële instellingen</i>	17
<i>Interne procedure inzake het beheer van financiële en operationele crisissen</i>	21
<i>Schema van periodieke rapportering over de naleving van de eigenvermogensvereisten</i>	22
<i>Toezichtstaken in verband met rekeninghouders van gedematerialiseerde effecten</i>	22
<i>Wettelijke en reglementaire omkadering voor het uitoefenen van externe functies door de leiders van gereguleerde instellingen: reglement en circulaire van de Commissie</i>	23
1.1.2.2. Sectorale aspecten	24
<i>Besluit van de CBFA over het eigen vermogen van de kredietinstellingen en de beleggingsondernemingen</i>	24
<i>Periodieke boekhoudkundige rapportering schema A op geconsolideerde basis voor kredietinstellingen</i>	27
<i>Circulaire over het beheer van het aan de niet-handelsactiviteiten verbonden renterisico, het beheer van het liquiditeitsrisico en het beheer van het sectorconcentratierisico</i>	28
<i>Reglement over de periodieke-informatieverplichtingen voor de instellingen voor elektronisch geld waaraan een vrijstelling is verleend op grond van het totaalbedrag aan financiële verplichtingen die verband houden met het uitstaand elektronisch geld</i>	30

<i>Koninklijk besluit van 1 september 2006 op de geconsolideerde jaarrekening van beheervenootschappen van instellingen voor collectieve belegging</i>	30
<i>Circulaire over interne controle en interne audit bij verzekeringsondernemingen</i>	31
<i>Circulaire betreffende gezonde beheerspraktijken bij het uitbesteden van activiteiten en bedrijfsprocessen door verzekeringsondernemingen</i>	31
<i>Koninklijk besluit van 1 juli 2006 tot uitvoering van de wet betreffende de bemiddeling in bank- en beleggingsdiensten</i>	31
<i>Opleiding van tussenpersonen</i>	32
<i>Wijziging koninklijk besluit verzekeringstussenpersonen</i>	33
1.2. Prudentieel toezicht op kredietinstellingen en beleggingsondernemingen	34
1.2.1. Gemeenschappelijke aspecten	34
<i>Kwalificatie van financiële dienstengroepen</i>	34
<i>Wettelijk verbod om leidinggevende functies uit te oefenen</i>	35
<i>Professionele betrouwbaarheid van de effectieve leiders van ondernemingen onder statuut</i>	36
<i>Vergunnings- en bedrijfsuitoefeningsvoorwaarde voor ondernemingen onder statuut: passende organisatie</i>	37
<i>Interpretatie van de artikelen 30 en 31 van de bankwet (overdracht van bankactiviteiten)</i>	38
1.2.2. Sectorale aspecten	39
1.2.2.1. Kredietinstellingen	39
<i>Toelating tot afwijking op de regels van artikel 11bis van het koninklijk besluit op de jaarrekening van de kredietinstellingen</i>	39
<i>Impact van de vrijstelling van het opstellen van geconsolideerde jaarrekeningen op de solvabiliteitsverplichtingen van een moederinstelling</i>	39
<i>Wijziging van de regeling met betrekking tot de fiscale vrijstelling voor interesten uit spaardeposito's: adviesverlening inzake reglementaire teksten</i>	40
1.2.2.2. Beleggingsondernemingen en beheervenootschappen van instellingen voor collectieve belegging	40
<i>Herstelmaatregelen tegen Mega Invest Management NV</i>	40
<i>Herstelmaatregelen tegen Mélice & Cie NV</i>	41
<i>Goedkeuring van het activiteitenprogramma met het oog op het afsluiten van financiële derivaten bij collectief beheer</i>	42
1.2.2.3. Tussenpersonen in bank- en beleggingsdiensten	43
<i>Gebruik van de termen "bank", "bancair" en "bancassur" in de maatschappelijke benaming van tussenpersonen in bank- en beleggingsdiensten</i>	43
1.2.2.4. Andere ondernemingen	44
<i>Nieuw memorandum voor het verkrijgen van een registratie als wisselkantoor</i>	44
<i>Wisselkantoren – Toegelaten activiteit</i>	44
1.3. Prudentieel toezicht op de verzekeringsbranche	45
1.3.1. Verzekeringsondernemingen	45
<i>Circulaires over de risicobeheermodellen en over de aanvraag tot vrijstelling van de verplichting om een aanvullende voorziening aan te leggen</i>	45
<i>Enquête over het renterisico bij levensverzekeringsondernemingen</i>	47
<i>Controle op kapitalisatieondernemingen – Afwijzing van een aansprakelijkheidsvordering tegen de CDV door de Rechtbank van Eerste Aanleg te Brussel</i>	49
1.3.2. Verzekeringstussenpersonen	49
<i>Bepalingen van algemeen belang voor de verzekerings- en herverzekeringstussenpersonen</i>	49

1.4. Prudentieel toezicht op de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening	51
<i>De wet van 27 oktober 2006 betreffende het toezicht op de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening</i>	51
<i>De prudentiële uitvoeringsmaatregelen van de WIBP</i>	52
<i>Lijst van bepalingen van sociaal recht en arbeidsrecht</i>	54
<i>ALM-vragenlijst ("Asset Liabilities Management")</i>	54
<i>Uitbreiding van de toegelaten beleggingen in het kader van het koninklijk besluit van 7mei 2000</i>	55

HOOFDSTUK 2 TOEZICHT OP DE FINANCIËLE INFORMATIE EN MARKTEN

2.1. Toezicht op de financiële verrichtingen	57
2.1.1. Evolutie in de nationale reglementering en doctrine	57
<i>Wet van 16 juni 2006 tot omzetting van de prospectusrichtlijn in Belgisch recht</i>	57
<i>Publicatie van alle door de CBFA goedgekeurde prospectussen op haar website</i>	59
2.1.2. Toezicht in de praktijk	60
2.1.2.1. Openbare aanbiedingen van financiële instrumenten	60
<i>Openbare aanbiedingen van aandelen en toelatingen tot de verhandeling op Alternext</i>	60
<i>Openbare aanbiedingen van aandelen en toelatingen tot de verhandeling op de Vrije Markt van Euronext Brussels</i>	61
<i>Gelijkwaardigheidsverklaring met betrekking tot het door UCB opgestelde en door de BaFin goedgekeurde prospectus over het openbaar koop- en ruilaanbod op Schwarz Pharma</i>	62
2.1.2.2. Openbare overnameaanbiedingen, koershandhavingen en wijzigingen in de controle over vennootschappen	62
<i>Gemengd openbaar bod tot aankoop en tot omruiling door Mittal Steel op Arcelor</i>	62
<i>Compagnie Financière de Neufcour: beslissing om af te zien van een openbaar koopaanbod</i>	65
<i>Wijziging van controle over een vennootschap – verwerping van een voorziening in cassatie van de CBFA in de zaak Socreal tegen CBFA</i>	66
2.2. Toezicht op de financiële informatie	67
2.2.1. Evolutie in de nationale reglementering en doctrine	67
<i>Koninklijk besluit van 31 maart 2003 – wijziging van de regels inzake openbaarmaking van gereguleerde informatie</i>	67
2.2.2. Toezicht in de praktijk	68
<i>Studie "Informatieverstrekking in 2005 over en impact op het eigen vermogen en resultaat van de IFRS-transitie bij de Belgische vennootschappen waarvan de aandelen genoteerd zijn op Eurolist by Euronext"</i>	68
<i>Neuhaus – schrapping van de aandelen van Eurolist by Euronext</i>	68
<i>Accentis – Waarschuwing met toepassing van artikel 16 van het koninklijk besluit van 31 maart 2003</i>	69
<i>Niet-conforme toepassing van de IAS/IFRS-standaarden – beoordeling door de CBFA</i>	70
<i>Tekortkomingen in de eerste IFRS-jaarrekening van Unibra</i>	71
<i>Verklaring van geen bezwaar van de CBFA inzake de schrapping van de toelating tot de notering van een aandeel en de strips VVPR naar aanleiding van de beslissing om een vennootschap in vereffening te stellen</i>	72

2.3. Toezicht op de marktondernemingen	73
2.3.1. Internationale ontwikkelingen	73
<i>Uitvoeringsmaatregelen van de richtlijn betreffende de markten voor financiële instrumenten: regels betreffende de financiële markten</i>	73
2.3.2. Toezicht in de praktijk	73
<i>Geplande fusie tussen de groep Euronext NV en de NYSE Group Inc.</i>	73
<i>Interpretatie van de meldingsplicht met betrekking tot het onrechtstreekse aandeelhouderschap van een marktonderneming</i>	74
2.4. Toezicht op de markten	76
2.4.1. Evolutie in de nationale reglementering en doctrine	76
<i>Nieuwe vereisten betreffende de melding van transacties</i>	76
<i>Uitwerking van een reglementair kader voor de markt Alternext</i>	76
<i>Goedkeuring van de marktregels van Alternext</i>	77
<i>Wijzigingen in de marktregels van Euronext</i>	77
2.4.2. Toezicht in de praktijk	78
<i>Administratieve sancties voor inbreuken op de wettelijke meldingsplicht van transacties in financiële instrumenten</i>	78
2.5. Beteugeling van marktmisbruik	79
2.5.1. Evolutie in de nationale reglementering en doctrine	79
<i>Koninklijke besluiten van 5 maart 2006 over marktmisbruik</i>	79
2.5.2. Toezicht in de praktijk	79
<i>Administratieve sanctiebeslissingen inzake handel met voorkennis</i>	79
<i>Administratieve sanctiebeslissing inzake marktmanipulatie</i>	81
2.6. Toezicht op de instellingen voor collectieve belegging	83
2.6.1. Evolutie in de nationale reglementering en doctrine	83
<i>Door de prospectuswet aangebrachte wijzigingen in de ICB-wet</i>	83
<i>Koninklijk besluit van 26 september 2006 tot uitbreiding van het begrip "gekwalificeerde belegger" en het begrip "institutionele of professionele belegger"</i>	84
<i>Koninklijk besluit van 10 november 2006 op de boekhouding, de jaarrekening en de periodieke verslagen van bepaalde openbare ICB's met een veranderlijk aantal rechten van deelneming</i>	86
<i>Reglement en circulaire van de CBFA over de statistische informatie die moet worden verstrekt door bepaalde ICB's met een veranderlijk aantal rechten van deelneming</i>	87
<i>Koninklijk besluit van 7 maart 2006 met betrekking tot de effectenleningen door bepaalde instellingen voor collectieve belegging</i>	88
<i>Koninklijk besluit van 21 juni 2006 op de boekhouding van openbare vastgoedbevaks</i>	90
<i>Koninklijk besluit van 15 september 2006 houdende bepaalde uitvoeringsmaatregelen voor de institutionele instellingen voor collectieve belegging in schuldvorderingen</i>	91
2.6.2. Toezicht in de praktijk	93
<i>Institutionele aandelenklassen in openbare beveks</i>	93
<i>Erkenning van reverse repo's als financiële techniek om de bescherming van het geïnvesteerde kapitaal te garanderen</i>	93
<i>Boekhoudkundige verwerking van een "in-substance defeasance"-verrichting volgens IAS/IFRS; weerslag op de schuldenlast van een vastgoedbevak</i>	96
<i>Beslissing tot het verlenen van een voorafgaand akkoord – Statuut van openbare instelling voor collectieve belegging in schuldvorderingen</i>	97

HOOFDSTUK 3 AANVULLENDE PENSIOENEN

3.1. Evolutie in de nationale reglementering en doctrine	103
<i>Wijzigingen aan de WAP en de WAPZ</i>	103
<i>Koninklijk besluit van 27 juni 2006 tot uitvoering van hoofdstuk III van de wet van 23 december 2005 betreffende het generatiepact</i>	104
3.2. Toezicht in de praktijk	105
<i>Samenwerkingsprotocol tussen de CBFA en de FOD Financiën – Erkenning als sociale pensioenovereenkomst in de zin van de WAPZ</i>	105
<i>Circulaire over de procedure voor het aanvragen bij de CBFA van een gemotiveerd advies over het sociaal karakter van een modelpensioenovereenkomst</i>	106
<i>Circulaire betreffende de toepassing van de 4% - regel (of “trapjesregel”) bedoeld in artikel 14, § 3, tweede lid van de WAP</i>	106
<i>Vragenlijsten voor het opstellen van de tweejaarlijkse verslagen betreffende de WAP en de WAPZ</i>	107
<i>Technisch vademecum van Assuralia in verband met de WAP</i>	108

HOOFDSTUK 4 BESCHERMING VAN DE CONSUMENTEN VAN FINANCIËLE DIENSTEN, CONTROLE VAN VERZEKERINGSCONTRACTEN EN TOEZICHT OP HET HYPOTHECAIR KREDIET

4.1. Bescherming van de consumenten van financiële diensten tegen het onregelmatig aanbieden van financiële diensten	111
<i>Bevraging om na te gaan of een verrichting onder het toezicht van de Commissie komt – Zwijgrecht</i>	111
4.2. Controle van de verzekeringsvoorwaarden	111
<i>De hervorming van de klachtenregeling in de verzekeringssector</i>	111
<i>Koninklijk besluit van 3 oktober 2006 betreffende de beperking van het verhaal van de verzekeraar tegen minderjarigen</i>	112
<i>De informatieplicht van de verzekeringstussenpersonen</i>	113
<i>Gedragcodes van beroepsverenigingen inzake financiële reclame</i>	114
<i>Gevolgen van de ontbinding van een schaderegelingskantoor voor de verzekeringsovereenkomsten rechtsbijstand</i>	117
<i>Het winstdelingsbeleid van een levensverzekeraar</i>	117
4.3. Hypothecair krediet	118
<i>Circulaires over de aanrekening van kosten in het kader van een hypothecair krediet</i>	118

BIJLAGE

Overzicht van de wettelijke en reglementaire teksten in de bevoegdheidssfeer van de CBFA die tijdens de verslagperiode werden gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad	121
---	-----

NOMENCLATUUR

Voor de leesbaarheid gebruikt het verslag vereenvoudigde verwijzingen, waarvan de volledige officiële benaming hieronder wordt weergegeven.

Commissie of CBFA	Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen
CBF	Commissie voor het Bank- en Financiewezen (voor de fusie met de CDV)
CDV	Controledienst voor de Verzekeringen (voor de fusie met de CBF)
Controlewet verzekeringen	Wet van 9 juli 1975 betreffende de controle der verzekeringsondernemingen
Transparantiewet	Hoofdstuk I van de wet van 2 maart 1989 op de openbaarmaking van belangrijke deelnemingen in ter beurze genoteerde vennootschappen en tot reglementering van de openbare overnameaanbiedingen
Overnamewet	Hoofdstuk II van de wet van 2 maart 1989 op de openbaarmaking van belangrijke deelnemingen in ter beurze genoteerde vennootschappen en tot reglementering van de openbare overnameaanbiedingen
Witwaswet	Wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme
Bankwet	Wet van 22 maart 1993 op het statuut van en het toezicht op de kredietinstellingen
Wet van 6 april 1995	Wet van 6 april 1995 inzake het statuut van en het toezicht op de beleggingsondernemingen, de bemiddelaars en beleggingsadviseurs
Wet van 2 augustus 2002	Wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten
Wet op de aanvullende pensioenen voor zelfstandigen of WAPZ	Titel II, hoofdstuk 1, afdeling 4 van de programmawet (I) van 24 december 2002
Wet op de aanvullende pensioenen of WAP	Wet van 28 april 2003 betreffende de aanvullende pensioenen en het belastingstelsel van die pensioenen en van sommige aanvullende voordelen inzake sociale zekerheid
ICB-wet	Wet van 20 juli 2004 betreffende bepaalde vormen van collectief beheer van beleggingsportefeuilles
Prospectuswet	Wet van 16 juni 2006 op de openbare aanbieding van beleggingsinstrumenten en de toelating van beleggingsinstrumenten tot de verhandeling op een gereguleerde markt
WIBP	Wet van 27 oktober 2006 betreffende het toezicht op de instellingen voor bedrijfspensioenvoorzieningen
Transparantiebesluit	Koninklijk besluit van 10 mei 1989 op de openbaarmaking van belangrijke deelnemingen in ter beurze genoteerde vennootschappen
Overnamebesluit	Koninklijk besluit van 8 november 1989 op de openbare overnameaanbiedingen en de wijzigingen in de controle op vennootschappen
Algemeen reglement verzekeringen	Koninklijk besluit van 22 februari 1991 houdende algemeen reglement betreffende de controle op de verzekeringsondernemingen
Reglement leven	Koninklijk besluit van 14 november 2003 betreffende de levensverzekeringsactiviteit
WAP-besluit	Koninklijk besluit van 14 november 2003 houdende uitvoering van de wet van 28 april 2003 betreffende de aanvullende pensioenen en het belastingstelsel van die pensioenen en van sommige aanvullende voordelen inzake sociale zekerheid

ICB-besluit	Koninklijk besluit van 4 maart 2005 met betrekking tot bepaalde openbare instellingen voor collectieve belegging
ICBE-richtlijn	Richtlijn 85/611/EEG van de Raad van 20 december 1985 tot coördinatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen betreffende bepaalde instellingen voor collectieve belegging in effecten (icbe's)
Beleggingsdienstenrichtlijn	Richtlijn 93/22/EEG van de Raad van 10 mei 1993 betreffende het verrichten van diensten op het gebied van beleggingen in effecten
IBP-richtlijn	Richtlijn 2003/41/EG van het Europees Parlement en de Raad van 3 juni 2003 betreffende de werkzaamheden van en het toezicht op de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening
Prospectusrichtlijn	Richtlijn 2003/71/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 betreffende het prospectus dat gepubliceerd moet worden wanneer effecten aan het publiek worden aangeboden of tot de handel worden toegelaten en tot wijziging van richtlijn 2001/34/EG
MiFID-richtlijn	Richtlijn 2004/39/EG van 21 april 2004 betreffende markten voor financiële instrumenten
Prospectus verordening	Verordening (EG) Nr. 809/2004 van de Commissie van 29 april 2004 tot uitvoering van richtlijn 2003/71/EG van het Europees Parlement en de Raad wat de in het prospectus te verstrekken informatie, de vormgeving van het prospectus, de opneming van informatie door middel van verwijzing, de publicatie van het prospectus en de verspreiding van advertenties betreft
BCBS	<i>Basel Committee on Banking Supervision</i>
CEBS	<i>Committee of European Banking Supervisors</i>
CEIOPS	<i>Committee of European Insurance and Occupational Pensions Supervisors</i>
CESR	<i>Committee of European Securities Regulators</i>
FEBELFIN	Belgische Federatie van het Financiewezen
FOD	Federale Overheidsdienst
GAFI	<i>Groupe d'action financière sur le blanchiment de capitaux</i>
IAIS	<i>International Association of Insurance Supervisors</i>
IAS	<i>International Accounting Standards</i>
IBP	Instelling voor bedrijfspensioenvoorziening
ICB	Instelling voor collectieve belegging
ICBE	Instelling voor collectieve belegging die over een Europees paspoort beschikt
IFRS	<i>International Financial Reporting Standards</i>
MoU	<i>Memorandum of Understanding</i> (samenwerkingsovereenkomst)
NBB	Nationale Bank van België
VBS	Vennootschap voor belegging in schuldvorderingen
W.Venn.	Wetboek van Vennootschappen

Hoofdstuk 1

Prudentiële materies

1.1. Prudentieel beleid

1.1.1. Evolutie in de internationale reglementering en de internationale samenwerking

1.1.1.1. Europese Unie

Uitvoeringsmaatregelen van de richtlijn betreffende de markten voor financiële instrumenten: regels voor de verstrekkers van beleggingsdiensten

De MiFID-richtlijn voert nieuwe regels in voor beleggingsondernemingen en kredietinstellingen die beleggingsdiensten verstrekken. Op basis van door CESR gegeven adviezen, die in het vorig verslag werden toegelicht (1), heeft de Europese Commissie tijdens de verslagperiode twee uitvoeringsmaatregelen van de MiFID-richtlijn uitgevaardigd. De nadere regels op het vlak van de organisatie van de bemiddelaars en de gedragsregels ter bescherming van de beleggers zijn hoofdzakelijk terug te vinden in de richtlijn van de Commissie 2006/73/EG van 10 augustus 2006 (2).

Deze uitvoeringsrichtlijn beoogt een geharmoniseerd geheel van organisatorische eisen en voorwaarden voor de bedrijfsuitoefening vast te stellen. De lidstaten en de bevoegde autoriteiten mogen bij de omzetting en toepassing van deze richtlijn geen aanvullende bindende voorschriften vaststellen, tenzij dit uitdrukkelijk in deze

uitvoeringsrichtlijn wordt toegestaan. Alleen in uitzonderingsgevallen mogen de lidstaten naast de uitvoeringsvoorschriften bijkomende eisen aan verstrekkers van beleggingsdiensten opleggen. Bovendien moeten dergelijke maatregelen beperkt blijven tot gevallen waarin concrete risico's voor de bescherming van de belegger of voor de marktintegriteit, met inbegrip van de risico's voor de stabiliteit van het financiële systeem, niet voldoende zijn afgedekt door de Gemeenschapswetgeving. In dit geval moeten deze maatregelen ook beantwoorden aan het proportionaliteitsbeginsel.

Zoals de MiFID-richtlijn, dient de uitvoeringsrichtlijn uiterlijk op 31 januari 2007 in Belgisch recht te worden omgezet (met toepassing vanaf 1 november 2007).

De tweede uitvoeringsmaatregel, de verordening 1287/2006 van de Commissie van 10 augustus 2006, bevat naast regels in verband met de financiële markten (3) ook bepalingen met betrekking tot de verplichtingen tot gegevensbewaring door de bemiddelaars, teneinde de toezichtshouders toe te laten op de naleving van de MiFID-richtlijn toe te zien.

- (1) Zie het verslag van het directiecomité CBFA 2005, p. 22, 23 en 90.
- (2) Richtlijn van de Commissie 2006/73/EG van 10 augustus 2006 tot uitvoering van richtlijn 2004/39/EG van het Europees Parlement en de Raad wat betreft de door beleggingsondernemingen in acht te nemen organisatorische eisen en voorwaarden voor de bedrijfsuitoefening en wat betreft de definitie van begrippen voor de toepassing van genoemde richtlijn (PB nr. L 241 van 2 september 2006, p. 26).
- (3) Verordening 1287/2006 van de Commissie van 10 augustus 2006 tot uitvoering van Richtlijn 2004/39/EG van het Europees Parlement en de Raad wat de voor beleggingsondernemingen geldende verplichtingen betreffende het bijhouden van gegevens, het melden van transacties, de markttransparantie, de toelating van financiële instrumenten tot de handel en de definitie van begrippen voor de toepassing van genoemde richtlijn betreft (PB nr. L 241 van 2 september 2006, p. 1); zie ook dit verslag, p. 76.

Voorkoming en bestrijding van het witwassen van geld en terrorismefinanciering: richtlijn 2006/70/EG van de Europese Commissie

Op 1 augustus 2006 werd de richtlijn 2006/70/EG tot vaststelling van uitvoeringsmaatregelen van Richtlijn 2005/60/EG van het Europees Parlement en de Raad wat betreft de definitie van politiek prominente personen en wat betreft de technische criteria voor vereenvoudigde klantenonderzoeksprocedures en voor vrijstellingen op grond van occasionele of zeer beperkte financiële activiteiten door de Europese Commissie goedgekeurd (4). Deze richtlijn dient uiterlijk op 15 december 2007 in Belgisch recht te worden omgezet.

Deze richtlijn legt technische criteria vast voor de invulling van een aantal bepalingen neergelegd in de richtlijn 2005/60/EG tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme (5).

Zo wordt in deze uitvoeringsrichtlijn onder meer het begrip "politiek prominente personen" nader uitgewerkt en geconcretiseerd.

Voorts biedt de uitvoeringsrichtlijn aan de lidstaten de mogelijkheid om – binnen de grenzen vastgesteld in deze richtlijn – bepaalde klanten of producten aan te merken als klanten of producten die een laag risico op het witwassen van geld of de financiering van terrorisme met zich meebrengen. Ten aanzien van deze weinig risicovolle klanten of producten kunnen financiële instellingen procedures van vereenvoudigd klantenonderzoek toepassen.

Artikel 2 van de richtlijn 2005/60/EG biedt aan de Europese Commissie de mogelijkheid om natuurlijke of rechtspersonen die slechts occasioneel of in zeer beperkte mate financiële activiteiten ontplooiën uit te sluiten van het toepassingsgebied van deze richtlijn. De uitvoeringsrichtlijn 2006/70/EG legt de criteria vast waaraan men moet voldoen om van deze uitsluiting te kunnen genieten. Bij de omzetting van de richtlijn 2005/60/EG in Belgisch recht zal men ook rekening dienen te houden met deze uitvoeringsrichtlijn.

De herverzekeringsrichtlijn

Op 16 november 2005 werd de herverzekeringsrichtlijn 2005/68/EG goedgekeurd (6).

De eengemaakte verzekeringsmarkt werd toen reeds grotendeels georganiseerd door verschillende richtlijnen die alle activiteiten van de verzekeringsondernemingen bestreken, met andere woorden, zowel hun directe verzekeringsactiviteiten als hun herverzekeringsactiviteiten. Voor de herverzekeringsactiviteiten van gespecialiseerde herverzekeraars ontbrak op communautair niveau echter een geharmoniseerde regeling, op een eerste richtlijn van 1964 na, waarmee voor de herverzekering en de retrocessie, de beperkingen van vrijheid van vestiging en het vrij verrichten van diensten waren opgeheven wanneer ze verband hielden met de nationaliteit of de vestigingsplaats van de aanbieder van herverzekeringen (7). De resterende discrepanties tussen de nationale wetgevingen die het toezicht op de herverzekeringsondernemingen regelden, leidden echter tot aanzienlijke verschillen in het niveau van toezicht dat door de diverse lidstaten werd uitgeoefend, vormden tevens op diverse vlakken een belemmering voor een grensoverschrijdende bedrijfsuitoefening en veroorzaakten een verzwakking van de Europese positie in de internationale handelsbesprekingen.

Hieronder worden de krachtlijnen van deze richtlijn overlopen:

- de invoering van een geharmoniseerd regelgevingskader. Dit kader waarborgt de wederzijdse erkenning tussen de lidstaten. Het is gebaseerd op de regeling die is ingevoerd door de derde richtlijnen inzake het directe levensverzekerings- en niet-levensverzekeringsbedrijf die de interne verzekeringsmarkt tot stand hebben gebracht. In het nieuwe regelgevingskader werden weliswaar de nodige aanpassingen aangebracht om rekening te houden met de specifieke kenmerken van het herverzekeringsbedrijf;
- de invoering van een regeling waarbij de vergunning wordt verleend en het toezicht wordt uitgeoefend door de lidstaat waar de herverzekeringsonderneming haar zetel heeft ("home country control"). Het betreft een en dezelfde vergunning die voor de gehele Gemeenschap geldig is;

(4) PB nr. L 214 van 4 augustus 2006, p. 29.

(5) Zie het verslag van het directiecomité CBFA 2005, p. 21 en 22.

(6) Richtlijn 2005/68/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 november 2005 betreffende herverzekering en houdende wijziging van Richtlijnen 73/239/EEG en 92/49/EEG van de Raad en van Richtlijnen 98/78/EG en 2002/83/EG (PB nr. L 323 van 9 december 2005, p. 1).

(7) Richtlijn 64/225/EEG van de Raad van 25 februari 1964 ter opheffing van de beperkingen van de vrijheid van vestiging en van het vrij verrichten van diensten, voor wat betreft herverzekering en retrocessie (PB nr. 56 van 4 april 1964, p. 878).

- het vastleggen van de voorwaarden voor het verlenen en intrekken van de voormelde vergunning door de toezichtshouders van de lidstaat van herkomst;
- het vaststellen van de prudentiële regels die de bevoegde autoriteiten van de lidstaten moeten toepassen bij het uitvoeren van hun toezichtsoopdracht;
- de afbakening van het kader waarbinnen informatie-uitwisseling is toegelaten tussen de toezichtshouders van de lidstaten of tussen deze toezichtshouders en andere autoriteiten of organen die uit hoofde van hun functie bijdragen tot de versterking van de stabiliteit van het financiële stelsel, en ondertekening door de lidstaten van samenwerkingsovereenkomsten met derde landen;
- de mogelijkheid voor de lidstaten om bepalingen voor het uitoefenen van de zogenaamde “finite” herverzekeringsactiviteiten (8) vast te leggen en om de vestiging van *special purpose vehicles* op hun grondgebied toe te staan, zij het op bepaalde voorwaarden;
- het verbod voor de lidstaten om voor de herverzekeringsondernemingen van derde landen die op hun grondgebied actief zijn een gunstiger regeling te hanteren dan voor hun eigen ondernemingen;
- de wijziging van de van kracht zijnde verzekeringsrichtlijnen (leven, niet-leven en verzekeringsgroepen) teneinde te zorgen voor een algemeen samenhangend Europees regelgevingskader voor de gehele verzekeringssector, alsook voor gelijkwaardige concurrentievoorwaarden tussen de verschillende ondernemingen die een herverzekeringsactiviteit uitoefenen, namelijk tussen de directe verzekeraars die zaken in herverzekering aannemen en de gespecialiseerde herverzekeraars.

Deze richtlijn moet uiterlijk 10 december 2007 zijn omgezet in Belgisch recht.

1.1.1.2. Bazelcomité

Herziening van de fundamentele beginselen voor een efficiënt banktoezicht

In oktober 2006 heeft het Bazelcomité een nieuwe versie goedgekeurd van de fundamentele beginselen voor een efficiënt banktoezicht (9) en van de desbetreffende methodologie (10). Deze teksten vervangen de vorige versies van respectievelijk september 1997 en oktober 1999.

Naast de wijzigingen die verband houden met de actualisering van die documenten, zijn ook wijzigingen aangebracht in de structuur en de inhoud van de fundamentele beginselen:

- er is een nieuw beginsel opgenomen dat alle vereisten met betrekking tot het risicobeheerproces behandelt, ongeacht het type van het betrokken risico;
- om het groeiende belang te weerspiegelen dat aan het beheer van het operationeel risico wordt gehecht, is het oude beginsel inzake de “andere risico’s” vervangen door drie nieuwe beginselen die respectievelijk het “operationeel risico”, het “liquiditeitsrisico” en het “renterisico in het *banking book*” betreffen; en
- de verschillende beginselen in verband met het geconsolideerd toezicht zijn gebundeld; het vroegere beginsel over de verantwoordelijkheden van de autoriteit van het land van ontvangst is samengevoegd met het beginsel over de relaties tussen de autoriteiten van het land van herkomst en de autoriteiten van het land van ontvangst.

Bovendien wordt in de nieuwe versies van de fundamentele beginselen en van de methodologie op een meer uitgesproken manier aandacht besteed aan de sectoroverschrijdende aspecten, wat het belang van dit fenomeen, dat ook in België voorkomt, aangeeft voor de financiële instellingen.

- (8) Onder “finite” herverzekering wordt een herverzekering verstaan krachtens welke het expliciete maximale verliespotentieel, uitgedrukt als hoogste overgedragen economisch risico, dat voortvloeit uit een significante overdracht van zowel verzekerings-technische risico’s als tijdsrisico, hoger is, voor een beperkt maar significant bedrag, dan de premie geldend voor de volledige looptijd van het contract, in combinatie met ten minste een van de volgende twee kenmerken: (i) op nadrukkelijke en concrete wijze rekening houden met de tijdswaarde van het geld, ii) contractuele bepalingen met als bedoeling de verdeling van de economische effecten tussen de twee partijen in de tijd te effenen met het oog op het bereiken van het nagestreefde niveau van risico-overdracht (richtlijn 2005/68/EG, artikel 2, lid 1, q).
- (9) Fundamentele beginselen voor een efficiënt banktoezicht, Bazelcomité voor het banktoezicht, oktober 2006 (www.bis.org/publ/bcbs30a.htm).
- (10) Methodologie met betrekking tot de fundamentele beginselen, Bazelcomité voor het banktoezicht, oktober 2006 (www.bis.org/publ/bcbs130.htm).

1.1.1.3. Comité van Europese toezichtshouders op verzekeringen en bedrijfspensioenen

Budapest Protocol over de uitwerking van het Home-Host principe

De IBP-richtlijn regelt voor grensoverschrijdende activiteiten van IBP's de toepasselijke wetgeving volgens het *Home-Host* principe. De prudentiële wetgeving van de lidstaat van herkomst is van toepassing op de IBP's die er gevestigd zijn. Daarnaast zijn sommige bepalingen van de lidstaat van ontvangst van toepassing.

Binnen CEIOPS werd in Budapest in februari 2006 een protocol afgesloten tussen de toezichtshouders. De redactie van het Budapest Protocol, waaraan de CBFA actief heeft deelgenomen in samenwerking met andere Europese toezichtshouders, gebeurde na raadpleging van de representatieve beroepsverenigingen. Het protocol werd ook in zijn ontwerpfasen twee maal voorgelegd ter publieke consultatie, waardoor het kan rekenen op een brede onderbouw.

Het protocol regelt de praktische uitwerking van het *Home-Host* principe volgens de procedures bepaald in artikel 20 van de richtlijn. Het uitgangspunt is de samenwerking tussen toezichtshouders, die niet enkel beperkt is tot de gevallen bepaald in de richtlijn. Het protocol werd ook opengesteld voor autoriteiten die geen lid zijn van CEIOPS, maar die in de zin van de richtlijn wel bevoegd zijn voor het toezicht in deze materie, zoals bijvoorbeeld autoriteiten die toezien op de naleving van sociale wetgeving en arbeidswetgeving. Waar de richtlijn niets bepaalt, worden afspraken gemaakt zoals bijvoorbeeld over de vorm, inhoud en taal van de communicatie tussen de toezichtshouders.

1.1.1.4. Samenwerkingsovereenkomsten tussen toezichtshouders

Samenwerkingsovereenkomst tussen de Commissie, De Nederlandsche Bank (DNB) en de Nationale Bank van België (NBB) omtrent de beheersing van crisissituaties

De financiële stelsels van België en Nederland zijn nauw verweven, onder meer via financiële instellingen die in beide landen gevestigd zijn. Een nauwe samenwerking tussen de Belgische en Nederlandse toezichtshouders en centrale banken is dan ook van gezamenlijk belang. Om de coördinatie tussen de Belgische en Nederlandse autoriteiten in het lopende toezicht en bij eventuele financiële crises verder te versterken, hebben deze toezichtshouders en centrale banken, met name de Commissie, de DNB en de NBB, een MoU omtrent hun onderlinge samenwerking in crisissituaties in mei 2006 ondertekend.

De banktoezichtshouders en centrale banken van de Europese Unie sloten reeds in 2003 een MoU af inzake hun onderlinge samenwerking in crisissituaties (11). Dit multilaterale MoU suggereert de verdere ontwikkeling van vergelijkbare samenwerkingsakkoorden voor specifieke complexe financiële groepen. Het trilaterale MoU tussen de Belgische en Nederlandse toezichtshouders en centrale banken vormt een uitwerking van deze suggestie voor de financiële conglomeraten en financiële groepen die in beide landen gevestigd zijn.

Het MoU regelt de onderlinge coördinatie tussen de drie autoriteiten in geval van een crisis bij dergelijke financiële instellingen. Het MoU voorziet hiervoor in de oprichting van een informeel crisiscomité met directieleden en experts van de drie autoriteiten. Dit crisiscomité dient als forum voor het samenbrengen van relevante informatie en informatie-uitwisseling, voor de onderlinge consultatie tussen de ondertekenende partijen, alsook voor het coördineren van eventuele maatregelen inzake crisisbeheer. Het MoU voorziet tevens in een afstemming van de communicatie naar de betrokken financiële instelling en andere marktpartijen toe. Tot slot bevordert het MoU dat in een crisissituatie de benodigde specifieke informatie met betrekking tot de betrokken financiële instellingen, markten en infrastructuren beschikbaar is bij alle ondertekenende autoriteiten. De in het kader van dit MoU uitgewisselde informatie is onderworpen aan strikte voorwaarden inzake confidentialiteit.

(11) Zie het jaarverslag CBF 2002-2003, p. 223, evenals het verslag van het directiecomité CBFA 2004, p. 29.

Samenwerkingsovereenkomst tussen de Commissie en de Zwitserse prudentiële verzekeringstoezichtshouder

Begin 2006 heeft de Commissie zich aangesloten bij een samenwerkingsovereenkomst (MoU) tussen de leden en waarnemers van CEIOPS en de Zwitserse prudentiële verzekeringstoezichtshouder, namelijk *l'Office fédéral des assurances privées*.

De overeenkomst vormt de formele basis voor de samenwerking en de uitwisseling van informatie over de verzekeringsondernemingen waarop de ondertekende partijen toezicht houden. Zij bepaalt ook hoe de toezichtshouders samenwerken in het kader van het toezicht op de verzekeringsgroepen en financiële conglomeraten met vestiging in Zwitserland.

Het MoU stelt de procedure vast voor de uitwisseling van informatie tussen de toezichtshouders. Het bepaalt dat de uitgewisselde informatie vertrouwelijk moet worden behandeld en uitsluitend mag worden gebruikt ten behoeve van het prudentieel toezicht. Van die regel mag enkel worden afgeweken na instemming van de toezichtshouder die de informatie heeft verstrekt. Indien één van de toezichtshouders wettelijk verplicht is informatie die hij in het kader van het MoU heeft verkregen, door te spelen aan een derde, moet hij zijn collega-toezichtshouder daarvan op de hoogte brengen en erop toezien dat het vertrouwelijke karakter van die informatie wordt gevrijwaard.

Samenwerkingsovereenkomst tussen de CBFA en de Securities and Exchange Commission: lidmaatschap van Belgische instellingen in Amerikaanse verrekenings- en vereffeningsinstellingen

De Commissie heeft een bilaterale samenwerkingsovereenkomst ondertekend met de *Securities and Exchange Commission* van de Verenigde Staten. Deze overeenkomst betreft de toetreding van Belgische financiële instellingen tot Amerikaanse verrekenings- en vereffeningsinstellingen en heeft tot doel de uitwisseling van informatie aangaande de betrokken instellingen (i.e. een Amerikaanse verrekenings- en vereffeningsinstelling enerzijds, en het Belgische lid van een dergelijke instelling anderzijds) te regelen.

Volgens het recht van de Verenigde Staten kan een buitenlandse instelling pas toetreden tot een verrekenings- en vereffeningsinstelling indien de toezichtshouder van deze buitenlandse instelling een samenwerkingsovereenkomst heeft afgesloten met de *Securities and Exchange Commission*.

De overeenkomst biedt derhalve de Belgische financiële instellingen die dit wensen nu de mogelijkheid om een toetredingsprocedure op te starten met het oog op het lidmaatschap van een Amerikaanse verrekenings- en vereffeningsinstelling.

Samenwerkingsovereenkomst tussen de Commissie en de Malta Financial Services Authority

Eind 2006 hebben de Commissie en de *Malta Financial Services Authority* een samenwerkingsovereenkomst (MoU) ondertekend waarin zij zich ertoe verbinden samen te werken op het gebied van het prudentieel toezicht op de kredietinstellingen die in het andere land bedrijvig zijn.

De overeenkomst regelt de uitwisseling van informatie over de kredietinstellingen waarop de betrokken controleautoriteiten toezicht houden. Verder voorziet de overeenkomst ook in de mogelijkheid voor de toezichtshouder van het land van herkomst van de kredietinstelling om inspecties ter plaatse te verrichten bij de dochters of de bijkantoren in het land van ontvangst. De overeenkomst bepaalt dat de toezichtshouder die een dergelijke inspectie ter plaatse wil verrichten, zijn buitenlandse collega-toezichtshouder daarvan vooraf in kennis moet stellen. Die collega-toezichtshouder kan beslissen om de inspecteurs van het land van herkomst te vergezellen tijdens hun bezoek aan die bijkantoren of dochters.

De samenwerkingsovereenkomst waarborgt dat de uitgewisselde informatie vertrouwelijk blijft. Een toezichtshouder die vertrouwelijke informatie ontvangt van een andere toezichtshouder, mag die niet aan derden bezorgen tenzij hij daarvoor de toestemming heeft verkregen van de toezichtshouder die de informatie heeft verstrekt. Indien één van de toezichtshouders wettelijk verplicht is informatie die hij in het kader van het MoU heeft verkregen, door te spelen aan een derde, moet hij zijn collega-toezichtshouder daarvan op de hoogte brengen en erop toezien dat het vertrouwelijke karakter van die informatie wordt gevrijwaard.

1.1.2. Evolutie in de nationale reglementering

1.1.2.1. Gemeenschappelijke aspecten

Omzetting van de richtlijn 2005/1/EG van 9 maart 2005

In het verslag 2004 heeft de Commissie toelichting verstrekt bij de vaststelling van de richtlijn 2005/1/EG van 9 maart 2005 inzake instelling van een nieuwe comitéstructuur voor financiële diensten (12). Met deze wijzigingsrichtlijn worden bestaande richtlijnen in de financiële sector aan de nieuwe comitéstructuur aangepast, waarmee de zogenaamde "Lamfalussy"-architectuur op algemene wijze in de Europese financiële wetgeving wordt ingevoerd (13).

Richtlijn 2005/1/EG legt de lidstaten tevens de verplichting op tot informatieverstrekking aan de Europese Commissie en aan de toezichtshoudende autoriteiten van andere lidstaten, wanneer zij een vergunning verlenen aan een kredietinstelling, beleggingsonderneming, verzekeringsonderneming of een beheerverenootschap van instellingen voor collectieve belegging, die een dochteronderneming is van een instelling uit een derde land. Eenzelfde verplichting tot informatieverstrekking wordt ook opgelegd in het geval van verwerving, door een persoon uit een derde land, van een belangrijke deelneming in één van de voormelde instellingen met zetel in de Europese Unie. Deze bepalingen van richtlijn 2005/1/EG inzake informatieverstrekking werden in de bankwet, de wet van 6 april 1995, de controlewet verzekeringen en de ICB-wet ingevoerd via de prospectuswet (14).

Koninklijk besluit van 5 april 2006 over de bescherming tegen valsemunterij

Op 5 april 2006 werd, na advies van de Commissie, een koninklijk besluit goedgekeurd ter uitvoering van de wet van 12 mei 2004 betreffende de bescherming tegen valsemunterij (15).

Dit besluit stelt dat zodra de instellingen die onderworpen zijn aan de wet van 12 mei 2004 (16) valse biljetten en muntstukken aantreffen, zij die uit omloop moeten halen en samen met een neerleggingsformulier moeten inleveren bij de Centrale Dienst ter Beteugeling van de Valsemunterij.

Daarnaast bepaalt het besluit dat deze instellingen voldoende maatregelen moeten nemen om valse biljetten en muntstukken zo snel mogelijk op te sporen. Deze maatregelen houden onder meer in dat de instellingen een algemeen opsporingsbeleid uitstippelen, instructies opstellen en erop toezien dat die daadwerkelijk worden uitgevoerd door een sensibilisering van het personeel, de invoering van interne controlemaatregelen en een follow-up door het bestuursorgaan.

Het besluit vereist tevens dat elke instelling een persoon aanstelt als contactpunt inzake valsemunterij.

De wet van 12 mei 2004 bepaalt dat de Commissie, op verzoek van de NBB, onderzoeken ter plaatse mag uitvoeren teneinde na te gaan of de betrokken instellingen die onder haar toezicht staan, de genomen maatregelen voor de opsporing van valse biljetten en muntstukken wel degelijk toepassen. Het koninklijk besluit preciseert dienaangaande dat de NBB en, op haar verzoek, de Koninklijke Munt van België, de informatie in hun bezit over de instelling waar het onderzoek plaatsvindt, dienen mee te delen aan de Commissie.

(12) Richtlijn 2005/1/EG van het Europees Parlement en de Raad van 9 maart 2005 tot wijziging van de Richtlijnen 73/239/EEG, 85/611/EEG, 91/675/EEG, 92/49/EEG en 93/6/EEG van de Raad en de Richtlijnen 94/19/EG, 98/78/EG, 2000/12/EG, 2001/34/EG, 2002/83/EG en 2002/87/EG met het oog op de instelling van een nieuwe comitéstructuur voor financiële diensten.

(13) Zie het verslag van het directiecomité CBFA 2004, p. 22.

(14) Artikelen 141 tot en met 148 van de prospectuswet.

(15) Belgisch Staatsblad van 10 mei 2006.

(16) Het betreft inzonderheid de kredietinstellingen, de beleggingsondernemingen en de wisselkantoren (zie in dit verband het verslag van het directiecomité CBFA 2004, p. 39).

Nieuw erkenningsreglement revisoren en revisorenvennootschappen en nieuwe erkenningen

De Commissie heeft op 21 februari 2006 een nieuw reglement (17) uitgevaardigd betreffende de erkenning van revisoren en revisorenvennootschappen met het oog op het uitoefenen van mandaten bij alle types gecontroleerde instellingen en ondernemingen. Hiermee werd een verdere stap gezet in de afstemming van het toezicht voor financiële ondernemingen (18), verzekeringsondernemingen en IBP's.

Het nieuwe reglement brengt geen fundamentele wijzigingen aan, maar harmoniseert en verduidelijkt in de eerste plaats de erkenningvoorwaarden en de procedures voor de erkenning en het beëindigen van de erkenning en voor de aanstelling en beëindiging van mandaten. Op enkele punten werd ook gestreefd naar een lichtere procedure en een grotere transparantie.

In het vorige reglement van 26 november 2002 werden reeds specifieke erkenningregimes gecreëerd voor het uitoefenen van mandaten bij financiële ondernemingen, enerzijds, en bij ICB's, anderzijds. Thans werden twee bijkomende regimes in het nieuwe reglement geïntegreerd. Een eerste bijkomend regime betreft de uitoefening van mandaten bij verzekeringsondernemingen en IBP's. Een tweede bijkomend regime betreft de uitoefening van mandaten enkel bij IBP's.

Op basis van dit nieuwe reglement werd in het tweede kwartaal een procedure opgestart, gericht op de erkenning van revisoren bij financiële ondernemingen en bij ICB's. De commissies belast met het onderzoek van de kandidaatstellingen, ingesteld met toepassing van dit reglement, hebben in eerste instantie alle ingediende dossiers getoetst aan de formele erkenningvoorwaarden inzake ervaring van de kandidaten en organisatie van het kantoor. Alle aanvaarde kandidaten werden, in overeenstemming met het type erkenning waarnaar zij streefden, onderworpen aan een schriftelijke kennisproef; tijdens een onderhoud met voormelde commissies werd op gerichte wijze verder gepeild naar de diepgang van hun kennis. Op basis van deze volledige toetsingsprocedure werd voor elke kandidaat een gemotiveerd advies overgemaakt aan de Commissie.

Op basis van dit advies heeft de Commissie op 21 november 2006 acht revisoren erkend voor het uitoefenen van mandaten bij financiële ondernemingen. Deze erkenning werd verleend aan de heren Philippe Callens, Philippe de Harlez de Deulin, Yves Dehogne, Jurgen De Rademaeker, Bart Dewael, Gregory Joos, Pierre Vanderbeek en Damien Walgraeve. De Commissie heeft ook één revisor erkend voor het uitoefenen van mandaten bij ICB's, de heer Karel Nijs.

Aldus zijn op het huidige ogenblik 44 revisoren erkend voor het uitoefenen van mandaten bij financiële ondernemingen en 3 revisoren voor het uitoefenen van mandaten bij ICB's.

Circulaire inzake deugdelijk bestuur van financiële instellingen

De Commissie heeft, na raadpleging van de financiële sector, een circulaire over deugdelijk bestuur bekendgemaakt (19) die handelt over de vernieuwing van haar politiek inzake de beleidsstructuur van de financiële instellingen (kredietinstellingen, verzekeringsondernemingen, beleggingsondernemingen en beheer-vennootschappen van ICB's, vereffeningsinstellingen en met vereffeningsinstellingen gelijkgestelde instellingen, derivatenspecialisten). Deze circulaire verzamelt de bestaande bepalingen uit de toezichtsregelgeving en *best practices* die met het bestuur en de controle van de instelling te maken hebben, in één tekst rond tien beginselen van deugdelijk bestuur.

Behalve enkele aanpassingen van de toezichtswetten die in het verlengde van de omzetting van de kapitaalrichtlijn zullen worden doorgevoerd en die hierna worden toegelicht, brengt de toepassing van het nieuwe *governance* beleid van de CBFA geen nieuwe wetgeving met zich. Het "autonomieprotocol" dat het beleid van de CBFA ten aanzien van de beleidsstructuur van de kredietinstellingen en de verzekeringsondernemingen sedert talrijke jaren concretiseerde, wordt overigens met de nieuwe aanpak opgeheven.

- (17) Reglement van 21 februari 2006 van de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen betreffende de erkenning van revisoren en revisorenvennootschappen.
 (18) Hieronder worden begrepen kredietinstellingen, financiële holdings, beleggingsondernemingen en ICB's.
 (19) Circulaire PPB-2007-6-CPB-CPA van 30 maart 2007.

De aanzet voor de circulaire lag in het groeiende besef dat het autonomieprotocol niet langer was aangepast aan de huidige omstandigheden. Hoewel de originaliteit en het baanbrekende karakter van het protocol altijd opmerkelijk zijn gebleven, heeft een combinatie van factoren het belang van dit instrument van prudentieel toezicht gaandeweg uitgehold.

Vooreerst onderging het aandeelhouderschap van de financiële instellingen grondige wijzigingen. Veel financiële instellingen kwamen los van de industriële groepen waarvan ze deel uitmaakten en werden zelfstandige – soms beursgenoteerde – financiële groepen. Sommige instellingen kregen een erg versnipperd aandeelhouderschap, dat niet zelden een internationaal karakter vertoonde. De noodzaak om in een protocol met de controlerende aandeelhouders en de bankleiders afspraken te maken over de autonomie van de effectieve leiding voor het voeren van het bank- of verzekeringbedrijf, los van bemoeienissen van de aandeelhouders of van andere entiteiten van de groep, verdween daarmee naar de achtergrond. Bovendien werden vennootschapsrecht en toezichtswetten inmiddels vervolledigd met regels voor het beheer van de belangenconflicten.

Anderzijds vormt de opkomst en het toenemend belang van de groepsdimensie in financiële groepen een nieuw gegeven. Moederondernemingen die zelf geen gereguleerde activiteiten uitvoeren en als zodanig

niet aan een prudentiële vergunning zijn onderworpen, zoals de financiële holdings, de gemengde financiële holdings en de verzekeringsholdings, kregen steeds meer greep op hun gereguleerde dochters. Hoewel het risico bestaat dat het groepsbelang eventueel de eigen belangen van de gereguleerde dochters als zelfstandige rechtspersoon zou miskennen, kunnen groepen ook sterk bijdragen tot een performant risicobeheer en kunnen transversale functies, zoals interne audit en compliance, op groepswijde basis worden georganiseerd. In het protocol ontbrak een kader om de prudentiële basisregels te bepalen voor de governance van groepen en de beleidsstructuur van respectievelijk de moeder en haar gereguleerde dochters.

Een andere vaststelling is dat deugdelijk bestuur niet enkel de grote maar ook de kleinere instellingen aanbelangt, alsook de ondernemingen met een besloten aandeelhouderskring (familie, *partnerships*). Hoewel hun bedrijfsmodel en organisatorisch en financieel draagvlak ongetwijfeld verschillen van de eerstgenoemde, kunnen tekorten in de beleidsstructuur van kleinere entiteiten ernstige gevolgen hebben of zelfs hun continuïteit in het gedrang brengen. Om deze reden stelt de CBFA een governance aanpak voor die geldt voor verschillende sectoren en zowel de grote als de kleine instellingen betreft. Dit brede toepassingsveld noopt wel tot een proportionele toepassing van de governance beginselen op elke individuele instelling.

Tien beginselen

De circulaire bevat de volgende tien beginselen van deugdelijk bestuur. Deze beginselen dekken vier categorieën van prudentiële aandachtspunten, te weten (i) de geschiktheid van de betekenisvolle aandeelhouders, (ii) het passend karakter van de beleidsstructuur, (iii) de integriteit van de instelling en haar leiders, en (iv) de openbaarmaking van de basiskenmerken van de beleidsstructuur.

1. De betekenisvolle aandeelhouders van de financiële instelling zijn betrouwbaar en financieel gezond. Zij beheren hun deelneming in het licht van een gezond en voorzichtig beheer van de instelling, haar deugdelijk bestuur en duurzame ontwikkeling.
2. De financiële instelling bezit een transparante beleidsstructuur die een gezond en voorzichtig beleid bevordert in het licht van de aard, omvang, complexiteit en het risicoprofiel van het bedrijf.

In de leiding van de financiële instelling wordt indien mogelijk een onderscheid gemaakt tussen de functies van leiding van de ondernemingsactiviteit, van toezicht op de leiding van de ondernemingsactiviteit en van de bepaling van het algemene beleid en de strategie van de instelling.

De financiële instelling evalueert regelmatig de werking van haar bestuursstructuur.

3. De financiële instelling legt de bevoegdheden en verantwoordelijkheden van alle geledingen van de organisatie vast, preciseert de procedures en de rapporteringslijnen en ziet toe op hun toepassing.
4. De effectieve leiding is meerhoofdig en treedt collegiaal op, onverminderd de toewijzing van specifieke verantwoordelijkheden aan individuele effectieve leiders.
5. De financiële instelling beschikt over passende onafhankelijke controlefuncties. De leiding ziet toe op hun werking en organisatie en maakt gebruik van hun bevindingen.

6. De financiële instelling beschikt over leiders die het gepaste profiel hebben om de instelling te leiden. Deze leiders geven blijk van de vereiste integriteit, inzet, ervaring en deskundigheid ten aanzien van de taken die hen zijn opgedragen.
7. De financiële instelling hanteert voor haar leiders een bezoldigingsbeleid dat strookt met haar doelstellingen, waarden en langetermijnbelangen.
8. De financiële instelling bepaalt de strategische doelstellingen en waarden die zij nastreeft, inzonderheid met betrekking tot haar integriteit, en draagt deze uit over al haar geledingen. Zij legt interne gedragscodes vast en neemt passende maatregelen voor het beheer van de belangenconflicten.
9. De leiding heeft inzicht in de operationele structuur en activiteiten van de instelling. Zij heeft ook inzicht in de risico's die verbonden zijn aan de dienstverlening en producten die zij aanbiedt.
10. De financiële instelling communiceert met haar deelgenoten over de beginselen die zij toepast op haar bestuur en controle.

Een aantal belangrijke innovaties verdienen nadere toelichting.

Passende beleidsstructuur

Van de instellingen wordt verwacht dat ze een beleidsstructuur opzetten die het best aansluit met hun aard, omvang, complexiteit en risicoprofiel. Door in de hoogste leiding een passend onderscheid te maken tussen de managementfunctie, de toezichtsfunctie op het management en de bepaling van het algemene beleid en strategie, worden *checks and balances* ingebouwd die een gezond en voorzichtig beleid bevorderen.

Tijdens de raadpleging kreeg de vraag over het al dan niet verplichte karakter van de instelling van een directiecomité en zijn samenstelling veel aandacht. Uiteindelijk heeft de CBFA ervoor gekozen, gelet op onder meer de grote verscheidenheid onder de instellingen die onder het toepassingsdomein van de circulaire vallen, om hen niet te verplichten een directiecomité op te richten, maar hun keuze te toetsen aan een aantal kwalitatieve criteria. Wat betreft de samenstelling van het directiecomité, blijft de bestaande regelgeving van kracht. Wanneer een financiële instelling een directiecomité opricht, moet dit uitsluitend uit bestuurders bestaan. Voor vereffeningsinstellingen, met vereffeningsinstellingen gelijkgestelde instellingen en voor derivatenspecialisten, die geen bijzondere regels terzake kennen, verandert niets.

Omwille van de specificiteit van de besluitvorming aan de top van een financiële groep in vergelijking met een operationele dochter, zal voor een moederholding een eigen regime gelden dat een gemengde samenstelling (bestuurders, niet-bestuurders) van het directiecomité mogelijk maakt, op voorwaarde dat het toch minstens twee bestuurders telt.

De CBFA beveelt in de circulaire de financiële instellingen sterk aan om een directiecomité op te richten. De instellingen die dat niet doen, motiveren dit in hun beleidsmemorandum en tonen aan dat dit passend is in het licht van hun aard, omvang, complexiteit en risico-profiel. In elk geval moet het gekozen model een scheiding toelaten tussen het voeren van de effectieve leiding (door ten minste twee natuurlijke personen) en het toezicht op de effectieve leiding. Er moet tussen de verschillende bestuursfuncties (effectieve leiding, toezicht, beleidsbepaling) een gestructureerde dialoog bestaan.

Nieuwe wetsbepalingen worden overwogen om de praktijk te bevestigen dat de CBFA voorafgaandelijk op de hoogte wordt gebracht van de voordracht tot benoe-

ming of hernieuwing van benoeming, evenals van de niet-hernieuwing van benoeming of ontslag van leiders van de instelling. De CBFA moet voor de voordracht tot benoeming of de hernieuwing van benoeming van effectieve leiders een eensluidend advies geven.

Integriteit; toetsing van de geschiktheid van niet-uitvoerende leiders

Inzake integriteit dient men de aandacht te vestigen op het toenemend belang van de toezichtsfunctie van het bestuursorgaan ten aanzien van het management. Dit vereist de aanwezigheid van niet-uitvoerende bestuurders die voldoende deskundigheid bezitten om de ondernemingsactiviteit ten volle te doorgronden. Naar verwachting zal de CBFA de bevoegdheid krijgen om de kennis en ervaring van deze bestuurders te toetsen rekening houdend met de globale samenstelling van het bestuursorgaan, alsook met het feit dat de bestuurder lid zal zijn van prudentieel belangrijke raadgevende comités (vb. auditcomité).

De CBFA beveelt overigens ook aan om onafhankelijke bestuurders te benoemen, die de diversiteit van de belangen van de deelgenoten van de instelling kunnen behartigen en die specifieke opdrachten vervullen in de toezichtsfunctie binnen het bestuursorgaan.

Klokkenluiders

De circulaire beveelt de financiële instellingen aan om een beleid en interne procedures uit te werken voor medewerkers die te goeder trouw betekenisvolle inbreuken op interne codes, gedragsregels of wettelijke bepalingen intern willen melden buiten de hiërarchische kanalen. Het goed functioneren van dergelijke procedures vereist duidelijke regels en procedures en een effectief optreden van de leiding om mistoestanden aan te pakken. Regelingen inzake klokkenluiders moeten overigens in overeenstemming zijn met de wetgeving inzake de bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

Groepsdimensie

Financiële groepen bieden een gediversifieerd diensten- en productengamma aan via verschillende kanalen en entiteiten, zowel op hun thuismarkt als over de grenzen heen. Achter de veelheid van entiteiten en hun geografische verspreiding, gaat vaak een eenheid van strategie, bestuur en controle schuil. Vanuit governance oogpunt vereisen groepen dan ook bijzondere aandacht die zowel recht doet aan de belangen van de gereglementeerde entiteiten als aan de groepsaansturing die in de juiste omstandigheden prudentiële meerwaarde kan bieden.

De circulaire geeft de instellingen een aantal basisprincipes waarmee de CBFA de groepsdimensie bekijkt. Deze principes hebben betrekking op de taakverdeling tussen moeders en dochters, op technieken voor groepsaansturing zoals *business lines* en matrix management, op de groepsgewijze organisatie van de onafhankelijke controlefuncties, het beheer van belangenconflicten en de cumulatie van functies.

Handhavingsbeleid

Elke financiële instelling evalueert haar beleidsstructuur in het licht van de beginselen van de circulaire en legt in haar governance memorandum de basiskennmerken van haar bestuur en controle vast. De CBFA zal dit memorandum na dialoog met de instelling beoordelen aan de hand van de beginselen en toetst deze bovendien aan de dwingende toezichtsbepalingen waaraan de instelling is onderworpen. Met een kennisgeving van de afwezigheid van bezwaar vervalt het eerder met de instelling afgesloten protocol.

De niet-toepassing van bepaalde beginselen wordt in het memorandum verantwoord en eventueel opgevangen door alternatieve maatregelen die de doelstellingen van het beginsel of de aanbeveling nastreven. Echter, wanneer een beginsel, of een deel ervan, tevens een wettelijke verplichting is omdat het in toezichtswetten, besluiten of reglementen is opgenomen, moet de instelling uiteraard deze verplichting onverkort toepassen.

Het governance memorandum is een prudentieel document dat integraal deel uitmaakt van het toezichts- en vergunningsdossier van een instelling bij de CBFA en heeft in deze context een vertrouwelijk karakter. Dit belet niet dat delen van het memorandum door de instelling publiek worden gemaakt, ten einde de deelgenoten van de instelling passend in te lichten over de basiskennmerken van haar beleidsstructuur.

Tenuitvoerlegging

De CBFA geeft de financiële instellingen één jaar tijd (tot 31 maart 2008) om hun beleidsstructuur in het licht van de circulaire te evalueren, waar nodig, bij te sturen en neer te schrijven in hun governance memorandum waarover de CBFA een verklaring van geen bezwaar zal afleveren.

Interne procedure inzake het beheer van financiële en operationele crisissen

De CBFA heeft tijdens dit verslagjaar interne procedures uitgewerkt voor het beheer van financiële en operationele crisissen. Inzake het beheer van operationele en financiële crisissituaties kan een onderscheid gemaakt worden naargelang de moeilijkheden al dan niet een impact hebben op systemisch belangrijke financiële instellingen en infrastructuren. Aldus werden een aantal generieke richtlijnen uitgewerkt voor het beheer van crisissituaties bij door de Commissie gecontroleerde instellingen. Deze algemene richtlijnen worden aangevuld met een aantal specifieke richtlijnen voor het beheer van crisissituaties die hun oorsprong vinden of een substantiële impact hebben op één of meerdere systemisch belangrijke financiële instellingen of infrastructuren van het Belgische financiële bestel. De aanvullende richtlijnen hebben voornamelijk betrekking op de informatie-uitwisseling en de coördinatie en afstemming van de activiteiten inzake crisisbeheer tussen de verschillende departementen van de Commissie en tussen de Commissie en de overige Belgische en buitenlandse financiële autoriteiten.

Uitgangspunten bij de uitwerking van de procedures waren onder meer de noodzaak aan flexibiliteit bij het beheer van crisissituaties, het vlot hanteerbaar karakter en de toepasbaarheid van de procedures bij alle mogelijke crisissituaties in diverse soorten instellingen. De procedures integreren tevens al de door de CBFA aangegane verbintenissen in het kader van nationale en internationale schikkingen inzake crisisbeheer. Zo vult de crisisprocedure de reeds ontwikkelde nationale procedure voor het beheer van operationele crisissen met een instellingsoverschrijdende impact en de praktische schikkingen inzake crisisbeheer tussen de Commissie, de NBB en de FOD Financiën aan (20).

(20) Zie het verslag van het directiecomité CBFA 2005, p. 40 en 41.

Het bijeenroepen in crisissituaties van een crisiscel bij de Commissie staat centraal in de voorgestelde procedure. Deze crisiscel bespreekt de situatie, neemt de nodige initiatieven om snel een duidelijk overzicht te hebben van de problemen die rijzen bij de betrokken instellingen en pleegt zowel intern als extern overleg met het oog op de te nemen maatregelen. De cel doet ter zake de nodige voorstellen aan het directiecomité van de Commissie en staat in voor de uitvoering en opvolging van de door het directiecomité genomen beslissingen.

Schema van periodieke rapportering over de naleving van de eigenvermogensvereisten (21)

De CBFA heeft een nieuwe periodieke solvabiliteitsrapportering uitgewerkt, in uitvoering van het zogenaamde 'Basel II'-akkoord. Het door CEBS opgestelde raamwerk voor een geharmoniseerde pijler 1-rapportering (22) binnen de Europese Unie (*COmmon REPorting framework*, afgekort "COREP") vormt de basis voor het schema van periodieke rapportering over de naleving van de eigenvermogensvereisten voor krediet-, markt- en operationeel risico en het nuttig eigen vermogen. De nieuwe rapporteringsstaten worden voor de kredietinstellingen ingelast in het schema A-rapporteringsspakket.

Deze eigenvermogensrapportering zal op uniforme wijze van toepassing zijn op alle instellingen onderworpen aan het reglement eigen vermogen (o.a. kredietinstellingen, bepaalde categorieën van beleggingsondernemingen en financiële holdings) en dit in de mate dat ze gebruik maken van een bepaalde berekeningsmethode voor het aanwezige risico. Het tijdstip van de inwerkingtreding van de nieuwe rapportering kan echter per instelling verschillen. Immers, de instellingen voeren de nieuwe tabellen in vanaf het moment dat ze overgaan op 'Basel II' voor de berekening van hun minimumeigenvermogensvereisten. Dit is ten vroegste vanaf 1 januari 2007 en ten laatste op 1 januari 2008.

Evenals voor het geconsolideerde schema A zal voor de nieuwe eigenvermogensrapportering XBRL (23) als rapporteringsinstrument aangewend worden.

Toezichtstaken in verband met rekeninghouders van gedematerialiseerde effecten

Zoals in het vorige verslag (24) werd toegelicht, is de Commissie belast met het toezicht op de instellingen erkend om in België rekeningen van gedematerialiseerde vennootschapseffecten bij te houden (25). Dit toezicht slaat inzonderheid op de voorschriften voor rekeninghouders, vastgelegd in het koninklijk besluit van 12 januari 2006 betreffende de gedematerialiseerde vennootschapseffecten. De Commissie integreert deze specifieke toezichtsdimensie in haar gebruikelijke prudentiële toezicht op de kwaliteit van de administratieve en boekhoudkundige organisatie en van de interne controle van de instellingen onder haar toezicht. De Commissie wil er zich immers van vergewissen dat de instellingen daadwerkelijk een passende administratieve organisatie en interne controle hebben opgezet voor de diensten die zij binnen dit kader verlenen.

Naast deze taken, die op rekeninghouders van gedematerialiseerde vennootschapseffecten slaan, werd de Commissie met ingang van 27 maart 2006 ook belast met de vergunning van en het toezicht op de rekeninghouders van gedematerialiseerde overheids-effecten op grond van het koninklijk besluit van 5 maart 2006 (26). Dit besluit stelt met name de bepalingen van de wet van 15 december 2004 in werking die deze nieuwe opdracht van de Commissie hebben ingevoerd in de wet van 2 januari 1991 betreffende de markt van de effecten van de overheidsschuld en het monetair beleidsinstrumentarium (27). Het voornoemd besluit wijzigt tevens het koninklijk besluit van 23 januari 1991 betreffende de effecten van de Staatsschuld, teneinde de toezichtstaken van de Commissie nader te preciseren. Deze taken liggen in het verlengde van de vooreen door de Minister van Financiën verleende vergunningen aan de voornoemde rekeninghouders en het door het Rentenfonds verrichte toezicht op deze rekeninghouders.

(21) Circulaire PPB-2006-12-CPB van 5 oktober 2006 (zie ook circulaire PPB-2007-3-CPB van 22 februari 2007).

(22) Zie het verslag van het directiecomité CBFA 2005, p. 12.

(23) *eXtensible Business Reporting Language* (zie het verslag van het directiecomité CBFA 2004, p. 32 en 33).

(24) Zie het verslag van het directiecomité CBFA 2005, p. 43.

(25) De Commissie publiceert op haar website de lijst van de erkende rekeninghouders van gedematerialiseerde effecten bedoeld in het Wetboek van Vennootschappen.

(26) Koninklijk besluit van 5 maart 2006 tot wijziging van het koninklijk besluit van 23 januari 1991 betreffende de effecten van de Staatsschuld, tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van sommige bepalingen van verschillende wetten, en tot opheffing van het koninklijk besluit van 22 december 1995 betreffende het toezicht op de instellingen die erkend zijn om rekeningen van gedematerialiseerde effecten van de Staat, de Gemeenschappen, de Gewesten, de provincies, de plaatselijke overheden of de openbare instellingen bij te houden (BS 27 maart 2006).

(27) Wet van 15 december 2004 betreffende financiële zekerheden en houdende diverse fiscale bepalingen inzake zakelijke-zekerheidsvereenkomsten en leningen met betrekking tot financiële instrumenten.

De voornoemde wet van 15 december 2004 bepaalt dat de instellingen die voorheen bij ministerieel besluit erkend waren om gedematerialiseerde overheids-effecten bij te houden, van rechtswege een vergunning bekomen (28). Anders dan voorheen staan voortaan enkel de in België gevestigde instellingen onder het toezicht van de Commissie. Bovendien zijn de kredietinstellingen en beleggingsondernemingen met een Europees paspoort voortaan vrijgesteld van de vergunningsplicht.

De Commissie heeft specifieke instructies uitgevaardigd over haar toezichtstaken betreffende het geheel van de gedematerialiseerde effecten. In een eerste circulaire (29) heeft zij de instellingen onder haar toezicht die als rekeninghouder kunnen optreden in gedematerialiseerde effecten gesensibiliseerd voor de gevolgen die de dematerialisatieprocedure met zich kan meebrengen. De instellingen worden daarbij verzocht de nodige aandacht te besteden aan een passende administratieve organisatie en interne controle van hun instelling met het oog op het efficiënt verloop van de omzettingprocedure naar gedematerialiseerde effecten. Tevens werd de instellingen in dit kader gewezen op een aantal specifieke risico's, zoals het witwassen van geld, die deze procedure met zich kan meebrengen.

De CBFA heeft in een tweede circulaire (30) aanbevelingen geformuleerd betreffende de administratie van de financiële instrumenten en de desbetreffende interne controleprocedures. Bijzondere aandacht is daarbij uitgegaan naar de rekeninghouder die, voor vennootschapseffecten die niet tot een gereguleerde markt zijn toegelaten, functies uitoefent die gelijkaardig zijn aan deze van een vereffeningsinstelling.

Wettelijke en reglementaire omkadering voor het uitoefenen van externe functies door de leiders van gereguleerde instellingen: reglement en circulaire van de Commissie

In navolging van de reeds geldende regeling voor de uitoefening van externe functies door leiders van kredietinstellingen (31) en beleggingsondernemingen (32), werden recentelijk een aantal analoge bepalingen ingevoegd in het wettelijke of reglementaire statuut van:

- ❖ de verzekeringsondernemingen (33),
- ❖ de beheervenootschappen van ICB's (34),
- ❖ de vereffeningsinstellingen of met vereffeningsinstellingen gelijkgestelde instellingen (35),
- ❖ de verzekeringsholdings (36),
- ❖ de financiële holdings (37), en
- ❖ de gemengde financiële holdings (38).

Kort samengevat (39) verlenen deze bepalingen de leiders van deze instellingen de principiële toestemming om functies uit te oefenen in andere ondernemingen, weliswaar mits zij de interne regels in acht nemen die door elk van deze instellingen afzonderlijk moeten zijn vastgesteld. Met deze interne regels streven de instellingen een drievoudig doel na, namelijk, de waarborg bieden dat de leiders voldoende beschikbaar blijven om hun functies in de betrokken financiële instelling waar te nemen, belangenconflicten vermijden en zorgen voor een passende openbaarmaking van de aldus uitgeoefende externe functies. De wet behelst evenwel een aantal uitzonderingen op deze principiële toestemming die zijn ingegeven door welbepaalde prudentiële basis-

- (28) De Commissie publiceert op haar website de lijst van de instellingen met vergunning om rekeningen van gedematerialiseerde overheidseffecten voor derden bij te houden.
- (29) Circulaire PPB-2007-4-CPB van 26 februari 2007 aan de kredietinstellingen en de beursvennootschappen naar aanleiding van de wet van 14 december 2005 houdende afschaffing van de effecten aan toonder.
- (30) Circulaire PPB-2007-7-CPB van 10 april 2007.
- (31) Bankwet, artikel 27.
- (32) Wet van 6 april 1995, artikel 70.
- (33) Controlewet verzekeringen, artikel 90, § 4.
- (34) ICB-wet, artikel 162.
- (35) Koninklijk besluit van 26 september 2005 houdende het statuut van de vereffeningsinstellingen en de met vereffeningsinstellingen gelijkgestelde instellingen, artikel 15.
- (36) Controlewet verzekeringen, artikel 91ter1, derde lid.
- (37) Koninklijk besluit van 12 augustus 1994 over het toezicht op geconsolideerde basis op kredietinstellingen, artikel 4, § 4, tweede lid.
- (38) Koninklijk besluit van 21 november 2005 over het aanvullend groepstoezicht op kredietinstellingen, verzekeringsondernemingen, beleggingsondernemingen en beheervenootschappen van instellingen voor collectieve belegging in een financiële dienstengroep, en tot wijziging van het koninklijk besluit van 22 februari 1991 houdende het algemeen reglement betreffende de controle op de verzekeringsondernemingen en het koninklijk besluit van 12 augustus 1994 over het toezicht op geconsolideerde basis op kredietinstellingen, artikel 15, § 2.
- (39) Zie eveneens het jaarverslag CBF 2001-2002, p. 59 tot 61 en het jaarverslag CBF 2002-2003, p. 39 en 40.

beginselen. Aldus, om te vermijden dat een opdracht die toezicht inhoudt op het beheer, zou worden toevertrouwd aan een persoon die zelf deelneemt aan dit beheer, mogen de niet-uitvoerende bestuurders van de financiële instellingen geen uitvoerende functies uitoefenen in de ondernemingen waarin deze instellingen een deelneming bezitten. Voor de personen die deelnemen aan de effectieve leiding van de betrokken financiële instellingen, geldt geen enkele wettelijke beperking voor de uitoefening van niet-uitvoerende functies in andere ondernemingen, weliswaar met inachtneming van de interne regels van de betrokken instellingen. Toch heeft de vereiste inzake beschikbaarheid en specialisatie van de effectieve leiders de wetgever ertoe gebracht hun enkel toestemming te verlenen voor het uitoefenen van externe functies die een deelname aan het dagelijks bestuur inhouden, als die functies voornamelijk worden uitgeoefend bij financiële ondernemingen die tot dezelfde groep behoren of, op bepaalde voorwaarden, in het kader van het beheer van hun persoonlijk vermogen.

Als onderdeel van haar toezichtopdracht is de Commissie bevoegd om erop toe te zien dat de bepalingen van het ter zake geldende wettelijke en reglementaire kader worden nageleefd. Daarenboven is de Commissie door de diverse betrokken wetgevingen belast met het uitwerken van de voorwaarden waaraan de voormelde, door de financiële instellingen vast te stellen interne regels moeten voldoen. De Commissie dient deze voorwaarden vast te stellen bij reglement waarvan de inwerkingtreding bij koninklijk besluit wordt goedgekeurd.

Naar aanleiding van de recente ontwikkelingen op wetgevend gebied heeft de Commissie haar reglement van 9 juli 2002 met betrekking tot de uitoefening van externe functies door leiders van kredietinstellingen en beleggingsondernemingen (40) aangepast, voornamelijk om het toepassingsgebied uit te breiden tot de nieuwe bovenvermelde categorieën van instellingen. Zij heeft deze aanpassing doorgevoerd bij reglement van 22 augustus 2006 (41).

Deze wijziging van haar reglement heeft de Commissie ertoe gebracht een nieuwe circulaire (42) op te stellen voor alle betrokken instellingen waarin zij de thans geldende wettelijke en reglementaire regeling nader toelicht. Daarnaast deelt de Commissie in deze circulaire mee dat de nieuw geviseerde categorieën van financiële instellingen toegang krijgen tot "eManex". Dit is een extranettoepassing die in 2002 door de Commissie is ontwikkeld om de instellingen toe te laten de vereiste informatie over de externe functies van hun leiders op een vlottere en meer gestructureerde wijze te verstrekken. De financiële instellingen zijn immers verplicht om de Commissie onverwijld in kennis te stellen van de externe functies die hun leiders uitoefenen.

Het voormelde reglement van 22 augustus 2006, de nieuwe bijbehorende circulaire (43) en de verruimde toegang tot "eManex" zijn op 2 januari 2007 in werking getreden. Tevens werd een bijgewerkte versie van de gebruikshandleiding voor "eManex" ter beschikking gesteld van de betrokken instellingen.

1.1.2.2. Sectorale aspecten

Besluit van de CBFA over het eigen vermogen van de kredietinstellingen en de beleggingsondernemingen

De Europese richtlijnen 2006/48/CE betreffende de toegang tot en de uitoefening van de werkzaamheden van kredietinstellingen (44) en 2006/49/EG inzake de kapitaaltoereikendheid van beleggingsondernemingen en kredietinstellingen (45) dienden uiterlijk 1 januari 2007 door de lidstaten te zijn omgezet.

Beide richtlijnen handelen in hoofdzaak over de berekeningswijze van de eigenvermogensvereisten die werden gewijzigd om ze in overeenstemming te brengen met de door het Baselcomité vastgestelde eigenvermogensvereisten in het nieuwe kapitaalakkoord, Bazel II genoemd.

(40) Goedgekeurd bij koninklijk besluit van 19 juli 2002 (BS 17 augustus 2002).

(41) Reglement van de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen van 22 augustus 2006 tot wijziging van het reglement van de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen van 9 juli 2002 met betrekking tot de uitoefening van externe functies door leiders van kredietinstellingen en beleggingsondernemingen, goedgekeurd bij koninklijk besluit van 24 september 2006 (BS 6 oktober 2006).

(42) Circulaire PPB-2006-13-CPB-CPA over de uitoefening van externe functies door de leiders van gereguleerde ondernemingen.

(43) De circulaires D1 2002/5 en D4/EB/2002/5 van 21 oktober 2002 die respectievelijk aan de kredietinstellingen en aan de beleggingsondernemingen zijn gericht, worden door de nieuwe circulaire opgeheven en vervangen.

(44) PB nr. L 177 van 30 juni 2006.

(45) Zie het verslag van het directiecomité van de CBFA 2005, p. 19.

Voor de omzetting van deze richtlijnen was een grondige herziening vereist van de besluiten van de CBF van 5 december 1995 op het eigen vermogen van de kredietinstellingen en van de beursvennootschappen. De CBFA heeft ervoor geopteerd om hiervoor, bij besluit van 17 oktober 2006, een nieuw reglement vast te stellen over het eigen vermogen van de kredietinstellingen en de beleggingsondernemingen.

Dit reglement van de CBFA werd goedgekeurd bij ministerieel besluit van 27 december 2006 (46). Het is in werking getreden op 1 januari 2007 en vervangt de besluiten van de CBF van 5 december 1995 over de reglementen op het eigen vermogen van de kredietinstellingen en van de beursvennootschappen.

Het nieuwe reglement is van toepassing op de kredietinstellingen, de beleggingsondernemingen met het statuut van beursvennootschap, vennootschap voor vermogensbeheer en vennootschap voor plaatsing van orders in financiële instrumenten, alsook op de instellingen voor elektronisch geld, de vereffeningsinstellingen en de met vereffeningsinstellingen gelijkgestelde instellingen. Het is eveneens van toepassing op de financiële holdings op geconsolideerde basis.

Aldus geldt het nieuwe reglement voor het merendeel van de erkende financiële bemiddelaars waardoor een evenwichtig concurrentieklimaat wordt geschapen. Toch blijven er een aantal verschillen tussen de diverse categorieën van ondernemingen behouden teneinde rekening te houden met de specifieke kenmerken van hun activiteiten of van hun reglementaire omkadering.

Met het nieuwe reglement worden ingrijpende wijzigingen aangebracht in de voormalige reglementaire bepalingen die zich beperkten tot het opleggen van minimale eigenvermogensvereisten voor het krediet- en marktrisico en het vaststellen van limieten voor de risicoconcentratie op eenzelfde wederpartij. Het nieuwe reglement is daarentegen opgebouwd rond drie pijlers:

- De eerste pijler voert de minimale eigenvermogensvereisten en de minimale normen inzake risicoconcentratie in. Het voormalige reglement bevatte weliswaar dergelijke minimale vereisten en normen maar, zoals hierna wordt toegelicht, werden die grondig gewijzigd.

- De tweede pijler eist van elke instelling dat zij over solide, doeltreffende en alomvattende strategieën en procedures beschikt die haar toelaten permanent toe te zien op en te zorgen voor de passende omvang, samenstelling en verdeling van haar intern kapitaal teneinde de aard en de omvang van haar huidige en mogelijk toekomstige risico's te dekken.

Op zich is de verplichting voor een instelling om een risicobeleid uit te werken uitgaande van haar solvabiliteit, en om haar risico's correct te meten en te beheren, niet nieuw. In het nieuwe reglement worden die verplichtingen evenwel geformaliseerd en wordt benadrukt dat de instellingen er permanent moeten op toezien dat de omvang van hun intern kapitaal toereikend blijft om hun huidige en toekomstige risico's te dekken.

De CBFA heeft tot taak na te gaan of met de betrokken procedures en strategieën en het door de instelling aangehouden eigen vermogen, een passend risicobeheer en een adequate risicodekking zijn gewaarborgd. In het reglement zijn dan ook de beginselen uiteengezet waarvan de CBFA zal uitgaan om deze beoordeling te verrichten.

- De derde pijler verplicht de instellingen om informatie te publiceren over hun solvabiliteit en over hun risico's. Het doel van deze nieuwe vereiste is marktdiscipline te creëren in de sector door het publiek transparante en eenduidige informatie te verstrekken over het risico- en solvabiliteitsniveau van de betrokken instellingen. Gezien deze doelstelling, zijn de nieuwe bepalingen over de publicatie van informatie uitsluitend van toepassing op het hoogste consolidatieniveau van de betrokken instellingen in de Europese Economische Ruimte. Daarentegen werden, voor de instellingen die deel uitmaken van een financiële groep, de geldende verplichtingen om op individuele basis informatie te publiceren, aanzienlijk afgezwakt.

Hierna wordt een bondige samenvatting gegeven van de voornaamste wijzigingen die werden aangebracht in de minimale eigenvermogensvereisten waarover de eerste pijler handelt:

- Het nieuwe reglement voert een minimumvereiste in voor de dekking van het operationele risico (47). De berekeningswijze voor de minimumvereisten voor de krediet- en marktrisico's zijn aangepast.

(46) Belgisch Staatsblad van 29 december 2006.

(47) Het operationele risico is het risico van verliezen als gevolg van tekortschietende of falende interne processen, mensen en systemen of als gevolg van externe gebeurtenissen. Juridische risico's worden er ook toe gerekend.

- De mogelijkheid om de vereisten aan de hand van een intern model te berekenen, die tot dusver was voorbehouden aan de marktrisicovereiste, is uitgebreid tot het kredietrisico en het operationele risico. Het staat de instellingen weliswaar vrij om voor elk risico een standaardbenadering te hanteren.

Voor het gebruik van een intern model is de voorafgaande goedkeuring van de bevoegde autoriteit vereist. Die goedkeuring mag enkel worden verleend mits de instelling voldoet aan een aantal kwalitatieve en kwantitatieve criteria die zijn vastgelegd in het reglement.

Voor de instellingen die een dochteronderneming zijn van een andere instelling of van een financiële holding die onder het recht van een andere lidstaat van de Europese Economische Ruimte ressorteert, is de procedure voor het verkrijgen van deze goedkeuring eveneens gewijzigd conform de bepalingen van richtlijn 2006/48/EG. Voortaan moeten de moederonderneming van een dergelijke groep en haar dochterondernemingen gezamenlijk een aanvraag voor het gebruik van een intern model indienen bij de autoriteit die belast is met het toezicht op geconsolideerde basis van de groep op Europees niveau. De dochterondernemingen van dergelijke Europese groepen dienen derhalve geen specifieke aanvraag meer in te dienen bij hun eigen toezichtshouder. De autoriteit die belast is met het toezicht op geconsolideerde basis beschikt in dat geval over een termijn van zes maanden om overleg te plegen met de andere betrokken toezichtshouders om tot een gezamenlijk besluit te komen. Slagen ze daar niet in, dan mag de autoriteit die belast is met het toezicht op geconsolideerde basis alleen de beslissing nemen om het interne model al dan niet goed te keuren. Die beslissing geldt dan voor alle ondernemingen van de groep waarop de goedkeuringsaanvraag betrekking heeft en die in een lidstaat van de Europese Economische Ruimte zijn gevestigd.

- De standaardbenadering voor de berekening van de minimumvereiste voor het kredietrisico is verwijnd. Enerzijds houdt zij nu in grotere mate rekening met de kredietwaardigheid van de wederpartijen door het niveau van de minimumvereisten te baseren op de kredietbeoordelingen die worden gepubliceerd door de externe kredietbeoordelingsinstellingen die over een erkenning van de CBFA moeten beschikken.

Anderzijds biedt de standaardbenadering thans meer mogelijkheden om volgestorte en niet-volgestorte kredietprotecties in aanmerking te nemen teneinde het gebruik van risicomatigingstechnieken te bevorderen (48).

- Tot slot zijn er een aantal specifieke bepalingen ingevoerd voor het vastleggen van de minimumvereisten om rekening te houden met het kredietrisico verbonden aan de effectiseringsverrichtingen.

Deze bepalingen verduidelijken de criteria waaraan een instelling die een effectiseringsverrichting opzet moet voldoen opdat het kredietrisico zou kunnen worden beschouwd als zijnde daadwerkelijk overgedragen. Een van de opmerkelijke wijzigingen ten aanzien van de vorige reglementering heeft betrekking op de verplichting voor de instelling om aan te tonen dat zij een significant deel van het kredietrisico van de geëffectiseerde portefeuille heeft overgedragen en dat de vermindering van de eigenvermogensvereisten op grond daarvan evenredig is aan de effectieve daling van het kredietrisico van de geëffectiseerde portefeuille.

Het nieuwe reglement legt eveneens de minimale eigenvermogensvereisten vast voor de instellingen die beleggen in een effectiseringsverrichting of die risicoposities aanhouden wanneer zij effectiseringsverrichtingen met activa uitvoeren. Beide mogelijke benaderingen, dus zowel de standaardbenadering als de benadering waarbij een intern model wordt gebruikt, geven de aanbeveling om bij voorrang gebruik te maken van de kredietbeoordelingen die door externe, door de CBFA erkende kredietbeoordelingsinstellingen worden gepubliceerd.

- De CBFA heeft eveneens haar benadering gewijzigd voor de toepassing van de minimale eigenvermogensvereisten op statutaire basis voor een instelling die onderworpen is aan toezicht op geconsolideerde basis (hierna de consoliderende instelling genoemd).

Volgens het voormalige reglement werd het eigen vermogen op vennootschappelijke basis vastgesteld na aftrek van de deelnemingen in andere financiële instellingen. De consoliderende instelling diende evenwel slechts voor 75% te voldoen aan de verschillende solvabiliteitscoëfficiënten op vennootschappelijke basis en mocht de risicoconcentratienormen met 25% overschrijden.

(48) Een volgestorte kredietprotectie bestaat uit het in pand geven van activa die de instelling die als uitlener optreedt te haren gunste te gelde kan maken ingeval de ontlener in gebreke blijft. Een niet-volgestorte kredietprotectie is de verbintenis die een derde aangaat om een bedrag te betalen aan de instelling die als uitlener optreedt ingeval de ontlener in gebreke blijft.

De CBFA heeft besloten om de reglementering af te stemmen op de mogelijkheden waarin richtlijn 2006/48/EG voorziet. Conform de richtlijn stelt het nieuwe reglement dat er voor de berekening van het eigen vermogen op statutaire basis van de consoliderende instelling geen aftrek plaatsvindt van de deelnemingen in ondernemingen die zijn opgenomen in de prudentiële consolidatiekring van de consoliderende onderneming. Daartegenover staat evenwel dat de consoliderende instelling de minimale eigenvermogensvereisten op statutaire basis volledig moet naleven.

Aangezien het nieuwe reglement ingrijpend is gewijzigd ten opzichte van het vorige reglement werden overgangmaatregelen ingevoerd. Deze maatregelen staan meer bepaald toe het merendeel van de bepalingen van de vorige reglementen te blijven toepassen tot 1 januari 2008.

Voor de tenuitvoerlegging van het reglement werden verschillende circulaire (49) gericht aan de sector:

- ▣ De eerste en tevens belangrijkste circulaire (50) werd door de CBFA samen met het nieuwe eigenvermogensreglement goedgekeurd. In deze circulaire licht de CBFA de verschillende artikelen van de nieuwe reglementering toe en legt zij een aantal toepassingsmaatregelen vast waarmee zij zorg wil dragen voor een geharmoniseerde toepassing van het reglement, zowel in de Belgische financiële sector als ten opzichte van het buitenland. Dit indachtig houdt de circulaire rekening met de documenten die zijn gepubliceerd door de internationale fora, zoals het Bazelcomité en CEBS, om een geharmoniseerde interpretatie van Bazel II en de richtlijnen 2006/48/EG en 2006/49/EG te waarborgen.
- ▣ Daarnaast werd een circulaire (51) goedgekeurd over de erkenning van de hierboven vermelde externe kredietbeoordelingsinstellingen.

Periodieke boekhoudkundige rapportering schema A op geconsolideerde basis voor kredietinstellingen

In 2006 is het nieuwe geconsolideerde IAS/IFRS-conforme schema A in werking getreden. Deze rapportering is afgestemd op het door CEBS ontwikkelde Europese FINREP model. Dit laatste werd in de loop van 2006 licht gewijzigd en het Belgische schema A werd aangepast om het in lijn te brengen met de Europese versie. Bij die gelegenheid werden ook enkele voor de sector technisch moeilijke aspecten opgelost. De nieuwe versie dient te worden gebruikt vanaf 2007.

De aanpassingen hielden onder meer in:

- ▣ de verwijzingen naar de internationale normen werden aangepast aan de laatste versie van deze normen;
- ▣ de goedgekeurde versie van IFRS 7 "Financiële Instrumenten: Informatieverschaffing" werd geïntegreerd;
- ▣ de zogenaamde *fair value option* is volledig bruikbaar omdat de Europese uitzondering werd opgeheven (52);
- ▣ een aantal elementen, eigen aan het Belgisch stelsel, dienen niet meer te worden gerapporteerd, te meer omdat men volgens de Europese afspraken terzake deze elementen sinds 2007 niet langer moet overmaken (53).

Op drie punten werden, na overleg met de sector, technische verbeteringen doorgevoerd.

- (49) Andere circulaire die verband houden met het reglement zijn:
- circulaire PPB-2006-17-CPB van 20 december 2006 over het beheer van het aan de niet-handelsactiviteiten verbonden renterisico, het beheer van het liquiditeitsrisico en het beheer van het sectorconcentratierisico (zie dit verslag, p. 28 en 29), en
  - circulaire PPB-2007-3-CPB van 22 februari 2007 betreffende de solvabiliteitsrapportering (zie dit verslag, p. 22).
- (50) Circulaire PPB-2007-1-CPB van 8 februari 2007 aan de kredietinstellingen, de beursvennootschappen, de vennootschappen voor vermogenbeheer, de vennootschappen voor plaatsing van orders in financiële instrumenten, de vereffeningsinstellingen en de met vereffeningsinstellingen gelijkgestelde instellingen en de financiële holdings betreffende het besluit van de CBFA van 17 oktober 2006 over het reglement op het eigen vermogen van de kredietinstellingen en de beleggingsondernemingen.
- (51) Circulaire PPB-2007-2-CPB van 8 februari 2007 over de erkenning van externe kredietbeoordelingsinstellingen.
- (52) De oorspronkelijke *fair value option* bepaald in de IAS/IFRS-normen hield in dat alle activa en passiva mochten worden gewaardeerd aan *fair value*, naar keuze van de rapporterende instelling. De optie werd als dusdanig niet geëndosseerd door de Europese Commissie; binnen de Unie mocht de optie enkel worden gebruikt voor activa en bepaalde passiva (bv. *à la baisse* posities). Nadat de IASB de modaliteiten van de optie heeft gewijzigd, heeft de Europese Commissie de gewijzigde versie bindend verklaard en de uitzonderingsregels opgeheven.
- (53) Zo kan men verwijzen naar bepaalde gedetailleerde gegevens over de fiscale situatie.

Op de eerste plaats werd een pragmatische oplossing uitgewerkt voor de *clean-dirty price* problematiek (54). Aan instellingen die enkel aan *clean price* (zonder gelopen interesten) werken, wordt een reconciliatie gevraagd tussen alle gelopen interesten en de *dirty price* op de balans (overeenkomstig een Europese afspraak ter zake). Andere instellingen dienen geen detail meer te verstrekken over de gelopen interesten. Deze aanpak vermijdt belangrijke investeringen in IT systemen.

De gedetailleerde rapportering over kredietrisico's en waarborgen (per tegenpartij en per product) werd weggelaten omdat deze informatie aan bod komt in de nieuwe Basel II – rapporteringsverplichtingen (55). Dit vormt een belangrijke vermindering van de rapporteringlast.

Tot slot werd een materialiteitgrens voor pensioenplannen ingevoerd waardoor de instellingen enkel de gegevens van de belangrijkste plannen dienen mee te delen. Ook dit leidt tot een belangrijke vermindering van de rapporteringlast.

Circulaire over het beheer van het aan de niet-handelsactiviteiten verbonden renterisico, het beheer van het liquiditeitsrisico en het beheer van het sectorconcentratierisico

Op 20 december 2006 heeft de Commissie een circulaire goedgekeurd over de gezonde beheerpraktijken inzake het aan de niet-handelsactiviteiten verbonden renterisico, inzake het liquiditeitsrisico en inzake het sectorconcentratierisico (56).

In de algemene context van de vereisten met betrekking tot het passende karakter van de organisatie van de instellingen en rekening houdend met de bepalingen van Titel XII (57) van het nieuwe reglement op het

eigen vermogen van 17 oktober 2006 (58), is het uitgangspunt voor deze circulaire de noodzaak voor de betrokken instellingen om op prospectieve wijze een risicobeheerstructuur uit te bouwen en te beschikken over een niveau van intern kapitaal dat aansluit bij het risicoprofiel van hun activiteiten. In dat verband moet worden onderstreept dat in de toekomst mogelijk nog andere risicocategorieën bij circulaire zullen worden toegelicht.

De circulaire is van toepassing op de kredietinstellingen naar Belgisch recht, op de in België gevestigde bijkantoren van kredietinstellingen die ressorteren onder het recht van staten die geen lid zijn van de Europese Economische Ruimte, op de vereffeningsinstellingen en de met vereffeningsinstellingen gelijkgestelde instellingen, en op de financiële holdings. Zij viseert zowel hun vennootschappelijke als hun geconsolideerde positie. Bovendien zijn de in de circulaire geponeerde beginselen inzake het beheer van het liquiditeitsrisico ook van toepassing op de in België gevestigde bijkantoren van kredietinstellingen die ressorteren onder het recht van andere lidstaten van de Europese Economische Ruimte.

Om redenen van coherentie heeft de Commissie erop toegezien dat de circulaire een gemeenschappelijke structuur invoert voor alle behandelde risico's.

De circulaire wijst er eerst en vooral op dat het in de eerste plaats de taak is van de bestuurs- en beleidsorganen van elke instelling om toe te zien op de correcte identificatie van de risico's en op de invoering van een passend risicobeheersysteem.

Vervolgens poneert de circulaire, voor elk risico dat aan bod komt, een reeks kwalitatieve beginselen die in essentie geënt zijn op internationale referentie-documenten ter zake (59).

(54) De waardering van schuldinstrumenten aan de *dirty price* omvat ook de gelopen interesten; de waardering van schuldinstrumenten aan de *clean price* omvat de gelopen interesten niet.

(55) Zie dit verslag, p. 22.

(56) Circulaire PPB-2006-17-CPB aan de financiële holdings, de kredietinstellingen, de vereffeningsinstellingen en de met vereffeningsinstellingen gelijkgestelde instellingen.

(57) Titel XII verwijst naar de tweede pijler van het nieuwe Bazelakkoord over het eigen vermogen met betrekking tot het "*supervisory review process*", dat eerder aan bod kwam in het jaarverslag CBF 2002-2003, p. 222.

(58) Zie dit verslag, p. 24-27.

(59) Het gaat daarbij met name om de volgende documenten:

- over het beheer van het aan het banking book inherente renterisico:
  - CEBS, "*Technical aspects of the management of interest rate risk arising from non-trading activities under the supervisory review process, 3 October 2006*",
  - BCBS, "*Principles for the Management and Supervision of Interest Rate Risk, July 2004*",
- over het beheer van het liquiditeitsrisico: BCBS, "*Sound Practices for Managing Liquidity in Banking Organisations, February 2000*",
- over het beheer van het sectorconcentratierisico: CEBS, "*Technical aspects of the management of concentration risk under the supervisory review process, 14 December 2006*".

De CEBS-documenten kunnen worden geraadpleegd op www.c-eps.org en de documenten van het Bazelcomité op www.bis.org/bcbs.

Over het algemeen geven die beginselen een aanzet tot een benadering die gebaseerd is op proportionaliteit. Zij eisen bijgevolg dat het door de instellingen uitgevoerde risicobeheer, inzonderheid via hun strategie en hun organisatiestructuur, steeds aangepast is aan de aard, de omvang en de complexiteit van hun activiteiten. Bovendien moeten de betrokken instellingen over passende interne procedures en systemen beschikken die hen in staat stellen hun verschillende risicoposities te identificeren, te meten, te controleren, te beheren en mee te delen.

De Commissie verwacht vooral van de instellingen dat zij in staat zijn om, in het kader van het beheer van het renterisico in het *"banking book"* en op basis van passende interne methodes, de vermogens- en inkomstengevoeligheid in te schatten ten aanzien van verschillende veronderstelde rentebewegingen. Wat het beheer van het liquiditeitsrisico betreft, moeten de instellingen hun toegang tot de financiële markten op passende wijze kunnen beheren, in staat zijn om hun liquiditeitsposities periodiek en volgens verschillende scenario's te analyseren, en noodplannen kunnen uitwerken die op gedetailleerde wijze ingaan op de te volgen strategie bij een crisis. Bovendien moeten de instellingen erop toezien hun sectorconcentratierisico te beheren en te beperken overeenkomstig een limietensysteem dat aansluit bij hun intern gedefinieerd beleid.

Vervolgens besteedt de circulaire aandacht aan de kwantitatieve beginselen die het mogelijk moeten maken de omvang van de gelopen risico's in te schatten (bijvoorbeeld de impact van een plotse renteschommeling).

Op basis van die beginselen voert de circulaire – voor prudentiële doeleinden – het begrip *"outlier"* in waarmee in hoofdzaak de instellingen worden geïdentificeerd die bijzonder hoge risico's lopen of waarvan het risicobeheer ernstige lacunes vertoont. Voorbeelden van *"outliers"* zijn instellingen die, als gevolg van de aan hun *"banking book"* inherente renterisicopositie, worden geconfronteerd met een vermindering van de economische waarde van dat *"banking book"* ten belope van meer dan 20% van hun eigen vermogen in de veronderstelling van een gestandaardiseerde rentebeweging. De Commissie kan specifieke prudentiële acties ondernemen ten aanzien van de instellingen die tot die categorie behoren.

Bovendien legt de circulaire bijzondere nadruk op de dialoog met de betrokken instellingen. Die dialoog vormt immers één van de hoekstenen van de prudentiële beoordeling. Bijgevolg zal over de opsporing van de *"outliers"*, het ondernemen van prudentiële acties en de aard van die acties nauw overleg worden gepleegd met de betrokken instellingen, waarbij onder andere rekening zal worden gehouden met de specifieke kenmerken van de betrokken risico's en de kwaliteit van hun beheer.

Tot slot gaat de circulaire dieper in op de rapportering over de verschillende risicotypes die aan bod komen. De Commissie is voornemens om, in de mate van het mogelijke, gebruik te maken van de eigen interne rapporteringssystemen van de betrokken instellingen. Om een gestandaardiseerde procedure voor informatieverstrekking en een redelijk niveau van vergelijkbaarheid te garanderen, zijn ook uniforme rapporteringsschema's en/of berekeningshypotheses vereist. Wat het liquiditeitsrisico betreft, zullen de instellingen die aan een geconsolideerd toezicht zijn onderworpen, bijvoorbeeld kunnen opteren voor de rapportering van de binnen de groep gehanteerde ratio's in plaats van voor het door de circulaire voorgestelde standaardschema, op voorwaarde dat de Commissie die interne ratio's heeft getoetst op basis van een erkenningsdossier waarin zij worden beschreven.

Reglement over de periodieke-informatieverplichtingen voor de instellingen voor elektronisch geld waaraan een vrijstelling is verleend op grond van het totaalbedrag aan financiële verplichtingen die verband houden met het uitstaand elektronisch geld

In november 2005 heeft de Commissie een instelling voor elektronisch geld een gedeeltelijke vrijstelling verleend van de verplichtingen waaraan zij ingevolge de bankwet diende te voldoen (60). Deze instelling kwam in aanmerking voor een dergelijke vrijstelling op grond van het totaalbedrag van haar financiële verplichtingen die verband hielden met het uitstaand elektronisch geld. Naar aanleiding van deze beslissing heeft de Commissie, op grond van artikel 2, § 2, tweede lid, 3° van de bankwet en op advies van de NBB, op 6 juni 2006 een reglement vastgelegd over de periodieke-informatieverplichtingen voor dergelijke instellingen.

Het reglement bepaalt dat een vrijgestelde instelling elk jaar, uiterlijk zeven maanden na de afsluitingsdatum van het boekjaar, een periodiek verslag dient te verstrekken aan de NBB en aan de Commissie. In dit verslag moet alle informatie zijn opgenomen die vereist is om de Commissie in staat te stellen na te gaan of nog steeds is voldaan aan de voorwaarden op grond waarvan de vrijstelling is verleend, alsook aan de verplichtingen waarvoor geen vrijstelling is verleend.

In dit periodieke verslag moet dus meer bepaald informatie worden opgenomen over de statuten van de instelling, haar eventuele dochterondernemingen en bijkantoren, de begrenzings van haar financiële verplichtingen die verband houden met de uitgifte van het elektronisch geld en de genomen maatregelen om onder deze limieten te blijven, de terugbetaalbaarheid van het elektronisch geld en de opslagcapaciteit van de elektronische drager. Daarnaast dient de vrijgestelde instelling bij dit verslag haar jaarrekening, jaarverslag en alle andere stukken te voegen die zijn opgesteld krachtens het Wetboek van Vennootschappen. Bovendien moet het verslag informatie bevatten over de maatregelen die de instelling heeft genomen om zich te conformeren aan de geldende wettelijke en reglementaire regeling ter voorkoming van witwassen van geld en financiering van terrorisme.

Tot slot moet de vrijgestelde instelling ook alle relevante wijzigingen in haar werking of in haar systeem voor de uitgifte van elektronisch geld onmiddellijk melden aan de NBB en aan de Commissie.

Koninklijk besluit van 1 september 2006 op de geconsolideerde jaarrekening van beheervennootschappen van instellingen voor collectieve belegging

Het koninklijk besluit van 1 september 2006 (61) bepaalt dat de beheervennootschappen van instellingen voor collectieve belegging onderworpen worden aan het verplicht gebruik van internationale IFRS-standaarden voor de opstelling van de geconsolideerde jaarrekeningen. De verplichting is van toepassing voor het boekjaar dat begint op of na 1 januari 2007.

Eerder had het koninklijk besluit van 5 december 2004 (62) de verplichting opgelegd aan niet-beursgenoteerde kredietinstellingen en beleggingsondernemingen om hun geconsolideerde jaarrekeningen op te maken overeenkomstig internationale IFRS-standaarden (63).

Kredietinstellingen, beleggingsondernemingen en beheervennootschappen van instellingen voor collectieve belegging zijn allen bedrijvig in de financiële sector, de aard van hun bedrijvigheid is nauw verwant en ze zijn onderworpen aan een gelijkaardig prudentieel toezicht. Om die redenen was het aangewezen dat de beheervennootschappen voor de opmaak van hun geconsolideerde jaarrekeningen onderworpen werden aan dezelfde boekhoudnormen als de kredietinstellingen en de beleggingsondernemingen.

(60) Zie het verslag van het directiecomité CBFA 2005, p. 54.

(61) Koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 23 september 1992 op de geconsolideerde jaarrekening van de kredietinstellingen en de beleggingsondernemingen (BS 15 september 2006).

(62) Koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 23 september 1992 op de geconsolideerde jaarrekening van de kredietinstellingen (BS 28 december 2004).

(63) Zie het verslag van het directiecomité CBFA 2004, p. 47 en 48.

Circulaire over interne controle en interne audit bij verzekeringsondernemingen (64)

De Commissie heeft vastgesteld dat de verzekeringsondernemingen sinds de mededeling D.171 van de CDV van 31 maart 1999 over de interne controle en interne audit een belangrijke inspanning hebben geleverd om een volwaardige auditfunctie uit te bouwen. Met het oog op de verdere uitbouw van een geharmoniseerd prudentieel kader voor het toezicht op de verzekeringsondernemingen, de kredietinstellingen en de beleggingsondernemingen (65) heeft de Commissie het nuttig geacht de mededeling van 1999 te vervangen door een nieuwe tekst. De publicatie van deze circulaire vormt een voorbeeld van de gemeenschappelijke benadering, die de CBFA volgt bij de uitwerking van haar toezichtsbeleid.

De Commissie stelt een aantal principes voorop die betrekking hebben op de verantwoordelijkheden van de organen van de instelling, op het statuut van de functie en van de personen die deze functie uitoefenen binnen de instelling. Die principes werden uitgebreid besproken in vorige jaarverslagen (66).

De terminologie van een aantal principes diende aangepast te worden om rekening te houden met de specifieke kenmerken van de verzekeringssector, in het bijzonder het gebruik van de term 'effectieve leiding'. De nieuwe circulaire is van toepassing op de verzekeringsondernemingen naar Belgisch recht alsook op de bijkantoren uit derde landen. Zij werd eveneens ter kennis gebracht van de bijkantoren uit de Europese Economische Ruimte, met het verzoek de toepassing van de regels van algemeen belang in acht te nemen via een passende interne auditfunctie.

Circulaire betreffende gezonde beheerspraktijken bij het uitbesteden van activiteiten en bedrijfsprocessen door verzekeringsondernemingen

De Commissie heeft in de loop van dit jaar een circulaire toegezonden aan de verzekeringsondernemingen (67), met verduidelijkingen over welke beheerspraktijken zij aanbeveelt bij de uitbesteding van activiteiten of beheersprocessen door verzekeringsondernemingen.

In lijn met het beleid van de CBFA gericht op cross-sectorale harmonisering van regelgeving en toezichtspraktijken werd voor deze circulaire sterk gesteund op de circulaire voor kredietinstellingen en beleggingsondernemingen (68). De onderliggende bekommernissen en uitgangspunten zijn voor beide circulaire dezelfde. Bij de definities werd echter rekening gehouden met de specifieke activiteiten en bedrijfsprocessen, die eigen zijn aan de beoogde ondernemingen. Aspecten die hierbij bijzondere aandacht kregen zijn: de relatie tussen verzekeringsondernemingen en makelaars, de verplichtingen inzake technische en wiskundige reserves en de bestaande praktijken inzake het uitbesteden van specifieke beheerstaken, zoals gecentraliseerd beheer op groepsniveau van het beleggingsbeleid en preventiediensten voor brand- en ongevalrisico's.

Koninklijk besluit van 1 juli 2006 tot uitvoering van de wet betreffende de bemiddeling in bank- en beleggingsdiensten

In het vorige jaarverslag heeft de Commissie de wet van 22 maart 2006 betreffende de bemiddeling in bank- en beleggingsdiensten en de distributie van financiële instrumenten nader toegelicht (69). Deze wet voert een nieuw wettelijk statuut in voor de tussenpersonen in bank- en beleggingsdiensten.

Elke persoon die werkzaamheden van bemiddeling in bank- en beleggingsdiensten wil uitoefenen, dient zich voortaan voorafgaandelijk in te schrijven in het register dat daartoe door de Commissie bijgehouden wordt. Om als tussenpersoon in bank- en beleggingsdiensten te kunnen worden ingeschreven moet de kandidaat voldoen aan bepaalde vereisten die de wet oplegt. De wet bepaalt dat de Koning bevoegd is om aan deze wettelijke vereisten verdere invulling te geven.

(64) Circulaire PPB-2006-8-CPA aan de verzekeringsondernemingen van 23 mei 2006.

(65) Zie circulaire D1 97/4 van 30 juni 1997 en D1/EB/2002/6 van 14 november 2002.

(66) Zie de jaarverslagen CBF 1996-1997, p. 44 tot 46, 2001-2002, p. 72 en 73.

(67) Circulaire PPB-2006-1-CPA over gezonde beheerspraktijken bij uitbesteding door verzekeringsondernemingen van 6 februari 2006.

(68) Circulaire PPB 2004/5 over gezonde beheerspraktijken bij uitbesteding door kredietinstellingen en beleggingsondernemingen (zie het jaarverslag CBFA 2004, p. 35).

(69) Zie het verslag van het directiecomité CBFA 2005, p. 41.

Met het koninklijk besluit van 1 juli 2006 tot uitvoering van de wet van 22 maart 2006 (70) heeft de Koning de noodzakelijke uitvoeringsmaatregelen genomen. Het koninklijk besluit bepaalt vooreerst de procedure die de kandidaten dienen te volgen bij een aanvraag tot inschrijving als tussenpersoon in bank- en beleggingsdiensten. Het besluit bepaalt tevens welke documenten tussenpersonen nadien moeten voorleggen, met het oog op het periodiek nazicht van de naleving van de inschrijvingsvereisten. Het koninklijk besluit geeft verder invulling aan een aantal inschrijvingsvoorwaarden, met name inzake de vereiste beroepskennis, de vereiste van voldoende financiële draagkracht en de voorwaarden waaraan de beroepsaansprakelijkheidsverzekering dient te voldoen. Voor wat het vaststellen van de vereiste beroepskennis betreft, worden aan de Commissie ruime bevoegdheden toegekend: zij staat ondermeer in voor het bepalen van de te kennen materies inzake financiële kennis en bedrijfsbeheer, het erkennen van gespecialiseerde cursussen, het bepalen van de modaliteiten voor de erkenning van praktische ervaring, en het vaststellen van de regels waaraan de examens voor de toetsing van de vereiste kennis moeten voldoen. Tenslotte voorziet het koninklijk besluit in overgangsmaatregelen. Het koninklijk besluit is, zoals de wet, in werking getreden op 1 juli 2006.

Opleiding van tussenpersonen

De wet van 22 maart 2006 betreffende de bemiddeling in bank- en beleggingsdiensten en de distributie van financiële instrumenten (71) regelt de voorwaarden waaronder toegang wordt verleend tot de beroepen waarop de wet betrekking heeft. Een van die voorwaarden houdt in dat moet worden bewezen dat de betrokkene de vereiste beroepskennis bezit. Dat bewijs kan worden geleverd aan de hand van één van de in het uitvoeringsbesluit van voornoemde wet (72) opgesomde diploma's, of aan de hand van een certificaat van hoger secundair onderwijs, aangevuld met een gespecialiseerde cursus in bank- en beleggingsdiensten die met goed gevolg is afgerond. Die cursus moet door de CBFA zijn erkend. Het uitvoeringsbesluit van de wet bepaalt welke materies de tussenpersonen in bank- en beleggingsdiensten en de personen die bij gereguleerde ondernemingen of ingeschreven

tussenpersonen in contact staan met het publiek, moeten beheersen om hun beroepskennis te kunnen aantonen.

Na overleg met de sector heeft de CBFA de voorwaarden vastgesteld voor de erkenning van de cursussen. Zij heeft geopteerd voor een modulaire opleiding over de volgende materies: grondslagen van het bank- en financieelwezen (module 1), *compliance* (module 2), bankproducten (module 3), beleggingsproducten (module 4) en kredieten (module 5).

Agenten en makelaars moeten alle modules volgen. Dat geldt ook voor personen die in contact staan met het publiek en alle voornoemde producten aanbieden. Personen die in contact staan met het publiek en gespecialiseerd zijn in één van voornoemde materies, moeten dan weer alleen de eerste twee modules en – afhankelijk van hun specialiteit – module 3, 4 of 5 volgen, en dit voor zover zij werken onder de verantwoordelijkheid van een ingeschreven agent, een ingeschreven makelaar of een persoon die in contact staat met het publiek en de volledige cursus heeft gevolgd.

Die cursussen worden hetzij gegeven door de onderneming of de bemiddelaar die de kandidaat heeft aangeworven dan wel door een erkende beroepsvereniging, hetzij georganiseerd krachtens een decreet.

In het kader van de erkende cursussen wordt het kennisniveau beoordeeld aan de hand van de behaalde resultaten. Dit betekent dat een kandidaat, los van de door hem gevolgde cursus, zal bewijzen dat hij over de vereiste theoretische beroepskennis beschikt, door te slagen in een examen.

Het uitvoeringsbesluit van de wet voorziet in de verplichting voor bemiddelaars in bank- en beleggingsdiensten om regelmatig bijscholing te volgen. De CBFA zal verduidelijken welke cursussen in dat verband moeten worden gevolgd. Zij zal daarbij een systeem hantieren van studiepunten die over een periode van twee jaar moeten worden behaald.

- (70) Koninklijk besluit van 1 juli 2006 tot uitvoering van deze wet van 22 maart 2006 betreffende de bemiddeling in bank- en beleggingsdiensten en de distributie van financiële instrumenten.
- (71) Zie het verslag van het directiecomité CBFA 2005, p. 41.
- (72) Koninklijk besluit van 1 juli 2006 tot uitvoering van de wet van 22 maart 2006 betreffende de bemiddeling in bank- en beleggingsdiensten en de distributie van financiële instrumenten (zie dit verslag, p. 31).

Wijziging koninklijk besluit verzekerings-tussenpersonen

In het vorig verslag (73) is toelichting verstrekt bij de aanpassing van de Belgische wetgeving aan de richtlijn 2002/92/EG van het Europees Parlement en de Raad van 9 december 2002 betreffende verzekeringsbemiddeling. De wet van 22 februari 2006 (74) heeft de wet van 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst en de wet van 27 maart 1995 betreffende de bemiddeling en de distributie van verzekeringen aan de richtlijn aangepast.

Tijdens de verslagperiode is bij koninklijk besluit van 26 november 2006 (75) ook het koninklijk besluit van 25 maart 1996 tot uitvoering van bepaalde artikelen van de voormelde wet van 27 maart 1995 (76) gewijzigd. Het koninklijk besluit van 25 maart 1996 regelt technische aspecten van het statuut van de verzekerings- en herverzekeringstussenpersoon. Met dit wijzigingsbesluit wordt de omzetting in Belgisch recht van de richtlijn 2002/92/EG vervolledigd.

De belangrijkste wijzigingen die het koninklijk besluit van 26 november 2006 invoert, betreffen:

- de uitbreiding van zijn toepassingsgebied tot de herverzekeringstussenpersonen;
- wijzigingen in de procedure van aanvraag tot inschrijving in het door de CBFA bijgehouden register van de verzekerings- en herverzekeringstussenpersonen; zo is het voortaan mogelijk om aanvragen langs elektronische weg in te dienen;

- wijzigingen ingevolge de invoering in de wet van 27 maart 1995 van een Europees paspoort voor verzekerings- en herverzekeringstussenpersonen (77);
- wijzigingen ingevolge de gewijzigde wettelijke voorwaarden voor inschrijving in het register, ondermeer inzake beroepskennis, beroepsaansprakelijkheidsverzekering, toetreding tot de buitengerechtelijke klachtenregeling,
- wijzigingen inzake tussenpersonen met het statuut van rechtspersoon;
- de verplichting voor ingeschreven verzekerings- en herverzekeringstussenpersonen om elke drie jaar de ononderbroken naleving van bepaalde inschrijvingsvoorwaarden aan te tonen;
- uitvoeringsbepalingen van de wettelijke overgangsregeling voor herverzekeringstussenpersonen.

(73) Zie het verslag van het directiecomité CBFA 2005, p. 44.

(74) Wet van 22 februari 2006 tot wijziging van de wet van 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst en van de wet van 27 maart 1995 betreffende de verzekeringsbemiddeling en de distributie van verzekeringen (BS 15 maart 2006).

(75) Koninklijk besluit van 26 november 2006 tot wijziging van het koninklijk besluit van 25 maart 1996 tot uitvoering van de artikelen 9, 10, 2°, 4° en 6°, en artikel 11, § 3, van de wet van 27 maart 1995 betreffende de verzekeringsbemiddeling en de distributie van verzekeringen (BS 30 november 2006).

(76) Koninklijk besluit van 25 maart 1996 tot uitvoering van de artikelen 9, 10, 2°, 4° en 6°, en artikel 11, § 3, van de wet van 27 maart 1995 betreffende de verzekeringsbemiddeling en de distributie van verzekeringen.

(77) Zie toelichting in het verslag van het directiecomité CBFA 2005, p. 44.

1.2. Prudentieel toezicht op kredietinstellingen en beleggingsondernemingen

1.2.1. Gemeenschappelijke aspecten

Kwalificatie van financiële dienstengroepen

Met de wet van 20 juni 2005 en het uitvoeringsbesluit van 21 november 2005 werd de conglomeratenrichtlijn (78) omgezet in Belgisch recht. In de vorige jaarverslagen (79) werd reeds uitvoerig toelichting gegeven over de gevolgen van deze nieuwe regelgeving voor het aanvullend toezicht op de financiële dienstengroepen.

In de loop van 2006 heeft de CBFA zich uitgesproken over de groepen die zij als financiële dienstengroep kwalificeert. Daarbij heeft zij zich gebaseerd op de bepalingen van artikel 2 van het koninklijk besluit van 21 november 2005 dat de criteria vastlegt voor de kwalificatie als een financiële dienstengroep.

Determinerend daarbij is de vaststelling of een groep op significante wijze actief is zowel in de verzekeringssector enerzijds als in de sector van de kredietinstellingen, beleggingsondernemingen en/of beheer vennootschappen van ICB's, anderzijds. Artikel 2, § 3 voorziet in twee drempels die bij de beoordeling hiervan doorslaggevend zijn waarbij een overschrijding van een van beide drempels volstaat om als financiële dienstengroep beschouwd te worden.

De eerste drempel die leidt tot de kwalificatie van een financiële dienstengroep wordt bereikt van zodra de activiteitsgraad (80) van de groep in de kleinste financiële sector meer dan 10% bedraagt van het geheel van de financiële activiteiten van de betrokken groep.

De tweede drempel wordt bereikt van zodra het geheel van de activiteiten in de kleinste van de beide sectoren waarin de groep actief is een totaal balanstotaal voor de betrokken sector van 6 miljard euro overschrijdt.

Wanneer enkel deze tweede drempel wordt overschreden zonder overschrijding van de eerste drempel kan de CBFA als relevante bevoegde autoriteit samen met de andere relevante bevoegde autoriteiten beslissen de groep toch niet als een financiële dienstengroep te kwalificeren, indien zij de mening toegedaan is dat een dergelijk aanvullend toezicht onnodig, ongepast of misleidend zou zijn in het licht van de doelstellingen van het aanvullende groepstoezicht. Op basis van bovenvermelde drempels werden drie groepen als een financiële dienstengroep gekwalificeerd (81).

Voor twee andere groepen heeft de CBFA gebruik gemaakt van de mogelijkheid een groep niet als financiële dienstengroep te kwalificeren, indien enkel de tweede drempel overschreden wordt. In beide groepen vormt een financiële holding naar Belgisch recht de moedermaatschappij van de groep.

Daarbij liet zij zich in belangrijke mate leiden door de overweging dat het Basel II – raamwerk, zoals gestipuleerd in de richtlijnen 2006/48/EG (82) en 2006/49/EG (83), vanuit prudentieel oogpunt efficiënter kan toegepast worden op een financiële groep met een financiële holding als moedermaatschappij, in vergelijking met een groep met een gemengde financiële holding aan de top. Daarenboven sluit de toepassing

- (78) Richtlijn 2002/87/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2002 betreffende het aanvullende toezicht op kredietinstellingen, verzekeringsondernemingen en beleggingsondernemingen in een financieel conglomeraat en tot wijziging van de Richtlijnen 73/239/EEG, 79/267/EEG, 92/49/EEG, 92/96/EEG, 93/6/EEG en 93/22/EEG van de Raad en van de Richtlijnen 98/78/EG en 2000/12/EG van het Europees Parlement en de Raad (PB nr. L 35 van 11 februari 2003, p. 1).
- (79) Zie het verslag van het directiecomité CBFA 2005, p. 35 evenals het verslag van het directiecomité CBFA 2004, p. 38 en volgende.
- (80) De activiteitsgraad wordt beoordeeld zowel op basis van het balanstotaal als op basis van de solvabiliteitsvereisten.
- (81) Het gaat om de Argenta groep met aan het hoofd de gemengde financiële holding, Investeringsmaatschappij Argenta NV, de Belgische Axa groep met aan het hoofd de gemengde financiële holding Axa Holdings Belgium NV en de Fortis groep met aan het hoofd de gemengde financiële holding Fortis NV/SA in consortium met de Nederlandse gemengde financiële holding Fortis NV. De lijst van de financiële dienstengroepen kan overigens worden geraadpleegd op de website van de CBFA.
- (82) Richtlijn 2006/48/EG van het Europees Parlement en de Raad van 14 juni 2006 betreffende de toegang tot en de uitoefening van de werkzaamheden van kredietinstellingen (PB nr. L 177 van 30 juni 2006, p.1).
- (83) Richtlijn 2006/49/EG van het Europees Parlement en de Raad van 14 juni 2006 inzake de kapitaaltoereikendheid van beleggingsondernemingen en kredietinstellingen (PB nr. L 177 van 30 juni 2006, p. 201).

van Basel II op een financiële holding overeenkomstig de bepalingen van de bovenvermelde richtlijn 2006/48/EG dichter aan bij de organisatie van het risico-beheer van de betrokken instellingen.

De CBFA was verder van oordeel dat het reeds bestaande model van samenwerking tussen de verschillende toezichtshouders in overeenstemming is met de rol van de consoliderende toezichtshouder zoals omschreven in de bovenvermelde richtlijn 2006/48/EG ten aanzien van een groep met een financiële holding aan de top, wat een betere garantie biedt voor de continuïteit van het geïntegreerd toezichtsmodel op de betrokken instellingen.

Wettelijk verbod om leidinggevende functies uit te oefenen

Bij haar onderzoek van een aanvraag van een beursvennootschap tot benoeming van een bestuurder tot lid van haar directiecomité, ontdekte de CBFA, mede dankzij de informatie die de gerechtelijke autoriteiten haar hadden verstrekt, dat de betrokken bestuurder, evenals een van zijn collega's, bestuurders waren geweest van vennootschappen die in 2002 failliet zijn verklaard.

Volgens artikel 61 van de wet van 6 april 1995 mogen met gefailleerden gelijkgestelde personen geen functie van zaakvoerder, bestuurder of directeur uitoefenen, noch vennootschappen vertegenwoordigen die een dergelijke functie uitoefenen in beleggingsondernemingen. Onder dit verbod vallen de personen die zich in één van de gevallen bevinden die beschreven zijn in de artikelen 1 tot 3, 3bis, §§ 1 en 3 en 3ter van het koninklijk besluit nr. 22 van 24 oktober 1934 betreffende het rechterlijk verbod aan bepaalde veroordeelden en gefailleerden om bepaalde ambten, beroepen of werkzaamheden uit te oefenen.

Artikel 3 van het bovenvermelde koninklijk besluit nr. 22 preciseert dat het genoemde verbod ook geldt voor niet in eer herstelde gefailleerden, en in artikel 3bis, § 1 van het genoemde besluit worden hiermee gelijkgesteld: «de beheerders en zaakvoerders van een in staat van faillissement verklaarde handelsvennootschap

wier ontslag niet een jaar voor de faillietverklaring in de bijlagen van het Belgisch Staatsblad is bekendgemaakt».

In tegenstelling tot de gemeenrechtelijke regeling waarin het koninklijk besluit nr. 22 voorziet ingevolge de wijziging van dit besluit door de wet van 2 juni 1998 (84), worden de specifieke wettelijke verbodsbepalingen van artikel 61 van de wet van 6 april 1995 automatisch toegepast en hebben zij een onbeperkte uitwerking in de tijd, zonder dat er een verbod moet worden uitgesproken door een rechtbank.

Onder de toepassing van artikel 61 van de wet van 6 april 1995 vallen de leden van bestuursorganen (personen die de functie van bestuurder of van zaakvoerder uitoefenen), de vertegenwoordigers van rechtspersonen-bestuurders en de personen die een functie van directeur uitoefenen.

De CBFA oordeelde dat de aanvraag van deze beursvennootschap om als bestuurder, lid van het directiecomité, een persoon te mogen aanwijzen die bestuurder geweest was van failliet verklaarde vennootschappen, in strijd was met het wettelijk verbod bepaald in artikel 61 van de wet van 6 april 1995. Overigens heeft de CBFA de beursvennootschap verzocht alle nodige maatregelen te nemen om aan het bestuurdersmandaat van de betrokken personen onverwijld een einde te maken en haar een kopie te bezorgen van de documenten die bewijzen dat dit gebeurd is.

De beursvennootschap heeft de CBFA vervolgens gevraagd haar standpunt over de toepassing van artikel 61 te herzien op grond van de rechtspraak van het Arbitragehof over het koninklijk besluit nr. 22 van 24 oktober 1934. Ter staving van dit verzoek beriep zij zich onder meer op het arrest nr. 77/2000 van 21 juni 2000, waarin het Arbitragehof bevestigt dat de gemeenrechtelijke verbodsbepalingen voor gefailleerden en voor «met gefailleerden gelijkgestelde personen», die bepaald zijn in de artikelen 3 en 3bis van het koninklijk besluit nr. 22, niet langer automatisch en onbeperkt in de tijd zijn, ingevolge de wijzigingen die de voornoemde wet van 2 juni 1998 in het besluit heeft aangebracht.

(84) Wet van 2 juni 1998 tot wijziging van het koninklijk besluit nr. 22 van 24 oktober 1934 waarbij aan bepaalde veroordeelden en aan de gefailleerden verbod wordt opgelegd bepaalde ambten, beroepen of werkzaamheden uit te oefenen en waarbij aan de rechtbanken van koophandel de bevoegdheid wordt toegekend dergelijk verbod uit te spreken (BS 22 augustus 1998, p. 27.088).

De CBFA heeft echter geoordeeld dat die rechtspraak enkel betrekking heeft op de gemeenrechtelijke regeling voor beroepsverboden waarin het voornoemde koninklijk besluit nr. 22 voorziet. In haar hoedanigheid van administratieve overheid belast met het toezicht op de beleggingsondernemingen, moet de CBFA toezien op de naleving van de bepalingen van de wet van 6 april 1995, maar het behoort niet tot haar bevoegdheid om voor deze bepalingen een grondwettelijkheidscontrole uit te voeren. Een dergelijke controle kan immers alleen worden uitgeoefend naar aanleiding van een vordering tot nietigverklaring (binnen een termijn van zes maanden te rekenen vanaf de publicatie in het Belgisch Staatsblad) bij het Arbitragehof of naar aanleiding van een prejudiciële vraag die aan het Arbitragehof wordt voorgelegd door een rechtbank, en alleen in verband met de artikelen 10, 11 en 24 van de Grondwet.

De CBFA heeft haar standpunt gebaseerd op artikel 61 van de wet van 6 april 1995, dat in een specifieke regeling voor beroepsverboden voorziet voor de leiders van beleggingsondernemingen. Deze wettelijke bepaling is rechtstreeks geïnspireerd op artikel 19 van de bankwet. De artikelen 19 en 61 werden niet gewijzigd door de wet van 2 juni 1998 en noch de wet van 2 juni 1998 noch de toelichting bij die wet bevatten bepalingen die betrekking hebben op de reikwijdte van de specifieke beroepsverboden waarin de bank- en financiële wetgeving voorziet. Overigens wordt in het begin van artikel 1 van het koninklijk besluit nr. 22 gepreciseerd, ingevolge de wijziging van dit artikel door de wet van 2 juni 1998, dat het artikel van toepassing is «onverminderd bijzondere verbodsbepalingen».

Bovendien heeft de CBFA eraan herinnerd dat die bepalingen specifiek zijn voor de bank- en financiële sector, waar het gerechtvaardigd is dat de leiders bijzonder strenge eisen opgelegd krijgen inzake integriteit en bestuursbekwaamheid, aangezien er in die sector te goeden van het publiek gehouden en beheerd worden.

De beursvennootschap en de betrokken leiders hebben bij de Raad van State een beroep ingesteld op grond van artikel 122, 8° van de wet van 6 april 1995 en van artikel 3, § 2 van het koninklijk besluit van 15 mei 2003 tot regeling van de versnelde procedure in geval van beroep bij de Raad van State tegen sommige beslissingen van de CBFA. De Raad van State heeft het verzoek tot nietigverklaring verworpen in zijn arrest van 30 oktober 2006.

De verschillende toezichtswetten waarvan de toepassing onder het toezicht van de Commissie valt, bevat

ten ook een regeling voor beroepsverboden die *mutatis mutandis* identiek is aan de hierboven besproken regeling voor beroepsverboden. Tijdens de verslagperiode werd de CBFA overigens geconfronteerd met een identiek geval, waar het beroepsverbod een wisselkantoor betrof en waar artikel 139, tweede lid, van de wet van 6 april 1995 werd toegepast.

Professionele betrouwbaarheid van de effectieve leiders van ondernemingen onder statuut

De effectieve leiding van een onderneming onder statuut moet, ongeacht het een kredietinstelling, een beleggingsonderneming of een beheervenootschap van ICB's betreft, aan ten minste twee natuurlijke personen worden toevertrouwd die de vereiste professionele betrouwbaarheid en de passende ervaring bezitten voor de uitoefening van die functie (85).

De personen die instaan voor de effectieve leiding, spelen een essentiële rol in de organisatie van het prudentieel toezicht op de ondernemingen onder statuut (86). Zij dragen immers de eindverantwoordelijkheid voor de interne controle van de onderneming, waarvan zij dus de eerstelijnstoezichtshouders zijn. Omdat zij instaan voor zowel de leiding als de controle van de vennootschap, spelen de effectieve leiders een sleutelrol, vooral bij kleinschalige ondernemingen. Bovendien zijn zij ook de voorrechte gesprekspartners van de Commissie bij de uitoefening van haar toezicht. Wanneer de bestuursorganen in gebreke blijven, kan dat ernstige gevolgen hebben voor de spaarders en voor de reputatie van de financiële sector.

Tijdens de verslagperiode diende de Commissie de draagwijdte te verduidelijken van de voorwaarde inzake professionele betrouwbaarheid.

Daarbij heeft zij erop gewezen dat die voorwaarde geen formele voorwaarde is die kan worden teruggevoerd op het ontbreken van een strafrechtelijke veroordeling (87).

De strafrechtelijke vordering en het optreden van de Commissie als administratieve autoriteit staan effectief los van elkaar omdat zij verschillende doelstellingen nastreven en dus ook tot een verschillende beoordeling van de feiten kunnen leiden. De beoordeling van de professionele betrouwbaarheid in de zin van artikel 60 van de wet van 6 april 1995 of van soortgelijke artikelen van de andere controlewetten hangt niet noodzakelijk samen met de strafrechtelijke kwalifica-

(85) Zie in dat verband artikel 18 van de bankwet, artikel 60 van de wet van 6 april 1995 en artikel 151 van de ICB-wet.

(86) Voor een voorstelling van de organisatie van die controle, zie het jaarverslag CBF 1996-1997, p. 28.

(87) Zie het jaarverslag CBF 1999-2000, p. 57.

tie van de gedragingen of handelingen of met de afloop van een strafrechtelijke procedure. Zij is immers niet gebaseerd op het begrip “schuld” in de strafrechtelijke betekenis van het woord, maar op de beoordeling van feiten en gedragingen, waarbij het de bedoeling is na te gaan of een persoon wel de vereiste kwaliteiten bezit om de functie van leider van een beleggingsonderneming op zich te nemen en de bijbehorende verantwoordelijkheden te dragen.

Het feit dat informatie afkomstig is uit een strafdossier, is – volgens de Commissie – een omstandigheid die geen invloed heeft op de manier waarop zij de betrokken feiten behandelt om tot een conclusie te komen over de professionele betrouwbaarheid van de effectieve leiders. Wat de Commissie interesseert in een strafdossier, zijn de werkelijke feiten en niet hun strafrechtelijke kwalificatie of het feit dat zij hebben geresulteerd in een schuldvonnis.

De Commissie heeft ook verduidelijkt dat de professionele betrouwbaarheid een onberispelijke beroepsethiek van de leiders van de ondernemingen onder statuut vereist, die garant staat voor de naleving door de vennootschap van de in de wet vermelde verplichtingen en verbodsbepalingen (uitsluitend belang van de cliënten, verplichtingen inzake witwasbestrijding, bijzondere fiscale mechanismen, ...), alsook van de andere gedragsregels die van toepassing zijn op de sector.

Vergunnings- en bedrijfsuitoefeningsvoorwaarde voor ondernemingen onder statuut: passende organisatie

Wanneer de Commissie vaststelt dat een kredietinstelling, een beleggingsonderneming of een beheervenootschap van ICB's ernstige tekortkomingen vertoont in haar beheerstructuur, organisatie of interne controle dan wel de voor haar geldende wettelijke en reglementaire bepalingen niet naleeft, kan zij de betrokken onderneming een herstelmaatregel opleggen (88) wanneer die de vastgestelde tekortkomingen niet heeft verholpen bij het verstrijken van de opgelegde termijn. Zo kan de Commissie een speciaal commissaris aanstellen, de uitoefening van het bedrijf van de betrokken onderneming volledig of gedeeltelijk schorsen, de bestuurders of zaakvoerders van die onderneming vervangen of zelfs haar vergunning herroepen.

Een recent dossier heeft de Commissie de gelegenheid geboden om de draagwijdte van het in de controle-

wetten (89) gebruikte begrip “organisatie” te verduidelijken: tekortkomingen in die organisatie kunnen immers aanleiding geven tot een optreden van haar kant.

De Commissie heeft er meer in het bijzonder aan herinnerd dat een passende organisatie één van de voorwaarden is die vervuld moeten zijn om een vergunning als kredietinstelling, beleggingsonderneming of beheervenootschap van ICB's te kunnen verkrijgen en behouden. Een passende organisatie is een essentieel onderdeel van die statuten dat bedoeld is om de bescherming van het openbaar spaarwezen te garanderen.

Verder heeft de Commissie geoordeeld dat een onderneming onder statuut niet alleen de wettelijke voorwaarden moet naleven die betrekking hebben op haar statuut (zoals de voorwaarden met betrekking tot de passende organisatie) en op de activiteiten die zij mag uitoefenen (bijvoorbeeld de wetgeving inzake de voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme), maar ook moet bewijzen in staat te zijn de betrokken verplichtingen na te komen.

Dit houdt in dat een onderneming onder statuut de nodige inspanningen moet leveren om de voor haar geldende wettelijke en contractuele verplichtingen te kennen en na te leven, en om de risico's verbonden aan de niet-naleving van die verplichtingen in te schatten en te beheren via de effectieve invoering van een compliancefunctie en dito procedures. De compliancefunctie is in hoofdzaak bedoeld om permanent te kunnen toetsen of de voor de onderneming onder statuut geldende reglementering wordt nageleefd en aldus op passende wijze de risico's te kunnen beheersen die zij loopt wanneer zij de reglementering niet naleeft.

De Commissie heeft het accent willen leggen op die functie die deel uitmaakt van de internecontroleprocedures waarover elke kredietinstelling, beleggingsonderneming of beheervenootschap van ICB's krachtens een wettelijk vereiste (90) moet beschikken.

De compliancefunctie is niet louter formeel. Zij moet ervoor zorgen dat de ondernemingen onder statuut tegelijkertijd rekening houden met de grote risico's die verbonden zijn aan hun activiteiten, met het delicate en gevoelige karakter van bepaalde wetgevingen die zij moeten naleven (strijd tegen het witwassen van geld van illegale herkomst, marktmisbruiken, bijzondere mechanismen die zijn opgezet met als doel of gevolg fiscale fraude door derden te bevorderen, ...) en met

(88) Met toepassing van artikel 57, § 1, van de bankwet, artikel 104, § 1, van de wet van 6 april 1995 of artikel 197, § 1, van de ICB-wet.

(89) Artikel 20 van de bankwet, artikel 62 van de wet van 6 april 1995 en artikelen 153 tot 155 van de ICB-wet.

(90) Dit vereiste zit ook vevat in artikel 20 van de bankwet, artikel 62 van de wet van 6 april 1995 en de artikelen 153 tot 155 van de ICB-wet.

de omvang van het reputatierisico. Als een passende interne controle ontbreekt, zijn de naleving door een onderneming onder statuut van haar wettelijke en reglementaire verplichtingen en, meer algemeen, de bescherming van het publiek niet langer gewaarborgd.

In het verleden heeft de Commissie trouwens al de gelegenheid gehad om het belang te onderstrepen dat zij aan internecontroleprocedures hecht door de draagwijdte van het begrip "interne controle" als volgt te verduidelijken: "Interne controle is het geheel van maatregelen voor een geordende en voorzichtige bedrijfsvoering, een economisch en efficiënt gebruik van de ingezette middelen, een afdoend risicobeheer, de betrouwbaarheid van de financiële en beheersinformatie, en de naleving van het wettelijk kader en van de interne beleidslijnen en voorschriften" (91) van de onderneming onder statuut.

Interpretatie van de artikelen 30 en 31 van de bankwet (overdracht van bankactiviteiten)

Overeenkomstig artikel 30 van de bankwet is de toestemming van de CBFA vereist voor fusies van een kredietinstelling enerzijds en een kredietinstelling of een andere in de financiële sector bedrijvige instelling anderzijds. Dezelfde toestemming is ook vereist wanneer tussen dergelijke instellingen het bedrijf of het net integraal of gedeeltelijk wordt overgedragen.

De CBFA kan haar toestemming enkel weigeren om redenen die verband houden met het gezond en voorzichtig beleid van de betrokken kredietinstelling(en). Zij moet dit doen binnen drie maanden nadat zij van een project in kennis is gesteld.

Iedere gehele of gedeeltelijke overdracht van rechten en verplichtingen die voortkomen uit verrichtingen van de betrokken instellingen of ondernemingen, waarvoor toestemming is verleend overeenkomstig artikel 30, is aan derden tegenstelbaar zodra de toestemming van de CBFA is bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad (artikel 31 van de bankwet).

De CBFA werd geconfronteerd met de voorgenomen overdracht tussen twee kredietinstellingen van een deel van de portefeuille consumentenkredieten. Hierbij rees de vraag of deze overdracht kwalificeerde als "de integrale of gedeeltelijke overdracht van het bedrijf", als bedoeld in artikel 30.

Uit de voorbereidende werken van de bankwet blijkt dat artikel 30 is geënt op de doctrine die de CBF onder de vroegere bankwetgeving (artikel 4 van het koninklijk besluit nr. 185) had ontwikkeld. Deze doctrine was, in geval van de overdracht van een bankbedrijvigheid, anders dan door het nemen van een deelneming in de bank, duidelijk enkel van toepassing op de overdracht van een ten aanzien van derden duidelijk herkenbare tak van de bankbedrijvigheid (92).

In het verlengde van deze vroegere doctrine valt de overdracht van een afzonderlijke kredietportefeuille enkel onder de toepassing van artikel 30 van de bankwet, indien de portefeuille als dusdanig als een afgescheiden gedeelte van de bankactiviteit of het net kan worden aangemerkt. Dit is het geval wanneer de overdracht betrekking heeft op een bepaalde soort van kredietportefeuille dat op zich een geheel vormt ten aanzien van een andere. Belangrijk is ook dat de overgedragen kredietportefeuille van een andere kan worden onderscheiden op grond van objectieve criteria waaraan een derde boodschap heeft.

In een concreet dossier heeft de CBFA verder geoordeeld dat de overdracht van een deel van de leningen op afbetaling onder de toepassing viel van artikel 30 van de bankwet. De toestemming voor de overdracht werd verleend en gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad overeenkomstig artikel 31. Er werd tegemoet gekomen aan de voorwaarde voor de toepassing van artikel 30 dat het moet gaan om de overdracht van een duidelijk herkenbaar deel van de bankbedrijvigheid doordat in de gepubliceerde tekst in het Belgisch Staatsblad wordt vermeld dat de lijst van de bij de overdracht betrokken kredieten kan geraadpleegd worden op de hoofdzetel van de kredietinstelling (die de kredieten overdraagt), met inachtnaam van de bepalingen inzake de bescherming van de persoonlijke levensfeer. Daarnaast werden alle cliënten waarvan de kredieten werden overgedragen hierover schriftelijk ingelicht.

(91) Zie het jaarverslag CBF 1996-1997, p. 28. Die tekst, die verwijst naar de interne controle bij een kredietinstelling, kan worden uitgebreid tot de beleggingsondernemingen en de beheervenootschappen van ICB's die ook verplicht zijn om over internecontroleprocedures te beschikken.

(92) Bijvoorbeeld de gehele of gedeeltelijke overdracht van de bankactiviteit en het handelsfonds van een bank, de overname van het gehele of gedeeltelijke net van agentschappen of bijkantoren van een andere bank, de overname door een bank van de verplichtingen van een spaarkas voortvloeiend uit haar spaarboekjes, de overdracht van de deposito's en alle kasbons, de overdracht van de portefeuille persoonlijke leningen en financiering verkoop op afbetaling of nog van de rechten en verplichtingen die de "retail" activiteit vormden (Le Brun, J., *La protection de l'épargne publique et la Commission Bancaire*, nr. 205-208 en de aldaar geciteerde verwijzingen naar de verslagen van de Bankcommissie; zie verder in dezelfde zin: Verslag Bankcommissie 1977-1978, p. 18 en 19; 1979-1980, p. 17; 1980-1981, p. 20; 1981-1982, p. 21; 1982-1983, p. 20; 1983-1984, p. 19; 1985-1986, p. 34).

1.2.2. Sectorale aspecten

1.2.2.1. Kredietinstellingen

Toelating tot afwijking op de regels van artikel 11bis van het koninklijk besluit op de jaarrekening van de kredietinstellingen

Artikel 11bis van het koninklijk besluit op de jaarrekening van de kredietinstellingen (op vennootschappelijke basis (93)) voert het onderscheid in tussen de datum waarop een verrichting wordt afgesloten (*conclusion date* of transactiedatum) en de datum van terbeschikkingstelling van de gelden of waarden (*settlement date* of afwikkelingsdatum).

Een bank vroeg de toelating om contantverrichtingen in de balans in haar statutaire jaarrekening te kunnen boeken, hetzij op transactiedatum, hetzij op afwikkelingsdatum.

Contantverrichtingen, dit zijn verrichtingen waar de periode tussen transactiedatum en afwikkelingsdatum het gevolg is van de gebruiken (*usanties*), worden onder Belgisch bancaire boekhoudrecht als volgt geboekt: op transactiedatum worden ze buiten balans geboekt en op afwikkelingsdatum worden ze in balans geboekt. Het tijdsverschil tussen beide boekingen is beperkt tot enkele dagen, afhankelijk van de aard van de verrichting.

Onder internationale IFRS-boekhoudnormen is er voor de boekhoudkundige verwerking van contantverrichtingen de keuze tussen verwerking op transactiedatum of op afwikkelingsdatum. Deze normen beperken evenwel voornoemde keuze tot verrichtingen op financiële activa. Ook is voorzien dat de instelling dezelfde methode hanteert voor dezelfde klasse of type van verrichtingen (bv. alle verrichtingen die worden geboekt in de handelsportefeuille).

Artikel 38 van voornoemd koninklijk besluit geeft de Commissie de bevoegdheid om afwijkingen op de voorschriften van het besluit toe te staan voor zover de bevoegdheid niet indruist tegen de bepalingen van de richtlijn 86/635/EEG van 8 december 1986 betreffende de jaarrekening van banken en andere financiële instellingen. *In casu* heeft de Commissie vastgesteld dat de gevraagde afwijking niet strijdig was met de bepalingen van deze richtlijn. Bijgevolg heeft zij beslist de gevraagde afwijking toe te staan maar met dezelfde beperkingen als deze die gelden onder internationale IFRS-boekhoudnormen.

De Commissie heeft de toegelaten afwijking ter kennis gebracht van de sector waarbij instellingen die ze willen gebruiken dit dienen mee te delen aan de Commissie. Bij deze gelegenheid heeft zij ook herinnerd aan de vaststelling dat artikel 11bis enkel geldt voor eigen verrichtingen van de instelling en niet voor verrichtingen die zij uitvoert voor derden.

De toelating kan worden herroepen indien de Commissie vaststelt dat de impact op de resultaten, de balans of het eigen vermogen significant is.

Impact van de vrijstelling van het opstellen van geconsolideerde jaarrekeningen op de solvabiliteitsverplichtingen van een moederinstelling

Artikel 4 van het koninklijk besluit van 23 september 1992 op de geconsolideerde jaarrekening van de kredietinstellingen, de beleggingsondernemingen en de beheervenootschappen van ICB's legt een aantal voorwaarden op om een vrijstelling te bekomen van de verplichting tot het opstellen van een geconsolideerde jaarrekening. Om in aanmerking te komen voor een dergelijke vrijstelling dient de moederonderneming van de vrij te stellen instelling een kredietinstelling, een beleggingsonderneming of een beheervenootschap van ICB's te zijn, die borg staat voor de verplichtingen van deze vrij te stellen instelling. De Commissie heeft de volgende voorwaarden vastgesteld, waaraan deze borgstelling dient te beantwoorden teneinde een vrijstelling te verkrijgen:

- ✦ de borgstelling dient onvoorwaardelijk te zijn gegeven ten gunste van de vrij te stellen instelling en haar dochters, en moet bovendien gelden voor alle verplichtingen van die instelling. De moederonderneming staat ook borg voor de naleving van de solvabiliteitsverplichtingen door de vrijgestelde instelling;
- ✦ een intrekking van de borgstelling heeft alleen tot gevolg dat de verplichtingen die zijn aangegaan na datum van intrekking niet meer gedekt worden door de borgstelling. Deze intrekking moet voorafgaandelijk aan de Commissie gemeld worden;
- ✦ de borgstelling wordt automatisch beëindigd indien, ingevolge een volledige of gedeeltelijke verkoop aan derden van de participatie in de vrijgestelde instelling, deze laatste niet meer tot de consolidatiekring van de moederonderneming zou behoren.

(93) Koninklijk besluit van 23 september 1992 op de jaarrekening van de kredietinstellingen.

In het verleden (94) heeft de Commissie zich reeds uitgesproken over de eigen-vermogensbehandeling op vennootschappelijke basis van dergelijke garantieterbintenissen verstrekt door moederinstellingen (zg. *shareholders support agreements*) ten gunste van een dochter die onder prudentieel toezicht staat. Zij kwam tot de conclusie dat het toezicht op deze vrij te stellen dochter, in combinatie met de aftrek van het eigen vermogen door de moederonderneming van haar deelneming in de dochter, een voldoende maatregel was om met het engagement van de moederonderneming ten aanzien van de dochter rekening te houden. De Commissie heeft er echter voor geopteerd om in het nieuwe eigen-vermogensreglement van 17 oktober 2006 (95) deze aftrek onder bepaalde voorwaarden achterwege te laten en te vervangen door een weging van de deelneming aan 400% (96). De garantieterbintenis wordt in dit geval niet meer gedekt door de aftrek van eigen vermogen. Het gewogen risicovolume van de vrijgestelde dochter wordt toegevoegd aan het gewogen risicovolume van de moederinstelling op vennootschappelijke basis.

Wijziging van de regeling met betrekking tot de fiscale vrijstelling voor interesten uit spaardeposito's: adviesverlening inzake reglementaire teksten

Overeenkomstig artikel 21, 5° van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 wordt de eerste schijf van 1.630 euro (geïndexeerd ten aanzien van het basisbedrag ten belope van 1.250 euro) per jaar van de inkomsten uit «gereguleerde» spaardeposito's niet als roerende inkomsten beschouwd (en is bijgevolg niet belastbaar in de personenbelasting). Aan deze niet-belastbaarheid zijn een aantal voorwaarden verbonden. Eén van de voorwaarden is dat de deposito's moeten voldoen aan de vereisten die de Koning stelt op advies van de CBFA. Die vereisten hebben betrekking op de munt waarin deze deposito's zijn uitgedrukt en de voorwaarden en wijze van opvraging, evenals op de structuur, het niveau en de wijze van berekening van de depositovergoeding. Deze voorwaarden zijn uitgewerkt in artikel 2 van het koninklijk besluit tot uitvoering van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 (KB/WIB 92).

De Minister van Financiën heeft het advies van de Commissie gevraagd over een ontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van het KB/WIB 92. Dit ontwerp had

betrekking op de werkingsmodaliteiten van de basisrente en de premies (aangroei- en getrouwheidspremie) van gereguleerde spaardeposito's. Zo brengen de deposito's voortaan geen rente meer op vanaf de dag van de opvraging in plaats van ten vroegste vanaf de zevende kalenderdag die de opvraging voorafgaat. Tevens beginnen de premies te lopen ten laatste vanaf de kalenderdag die volgt op de kalenderdag van de storting.

De Commissie heeft geoordeeld dat het ontwerp geen bemerkingen oproep wat betreft de inhoud en de draagwijdte. Wel heeft zij gewezen op de impact op de IT-organisatie van de instellingen en op de wenselijkheid van duidelijke informatie aan de depositohouders.

Deze hervorming is vervat in het koninklijk besluit van 1 juli 2006 (97).

1.2.2.2. Beleggingsondernemingen en beheervenootschappen van instellingen voor collectieve belegging

Herstelmaatregelen tegen Mega Invest Management NV

In 2005 werd de Commissie geconfronteerd met een bijzondere situatie die voortvloeide uit het feit dat in hoofde van de twee effectieve leiders van de beursvennootschap Mega Invest Management NV, die bovendien ook de enige bestuurders en aandeelhouders van die vennootschap waren, ernstige aanwijzingen waren vastgesteld dat zij niet over de vereiste professionele betrouwbaarheid beschikten.

Alvorens over hun professionele betrouwbaarheid te beslissen, heeft de Commissie een termijn vastgesteld waarbinnen de betrokken leiders opheldering dienden te geven over de hen ten laste gelegde feiten. Voor zover nodig, heeft de Commissie voor dit onderdeel van het dossier gebruik gemaakt van de door artikel 72, § 4, van de wet van 2 augustus 2002 geboden mogelijkheid om af te wijken van de in de artikelen 70 tot 72 van die wet bepaalde procedureregels. Zij heeft immers geoordeeld dat in dit dossier ernstig gevaar dreigde voor de cliënten, omdat de bewaring en de teruggave van hun tegoeden door de vennootschap mogelijk in het gedrang konden komen.

(94) Zie het jaarverslag CBF 1999-2000, p. 33.

(95) Zie dit verslag, p. 24-27.

(96) Dit percentage werd bepaald naar analogie met het wegingspercentage voor beleggingsaandelen dat kan gebruikt worden door instellingen die een intern kredietrisicomodel gebruiken.

(97) Belgisch Staatsblad van 10 juli 2006.

De Commissie heeft overigens geoordeeld dat de aard en de ernst van de aanwijzingen over het ontbreken van de vereiste professionele betrouwbaarheid in hoofde van de betrokken leiders, zodanig waren dat tegelijkertijd ook bewarende maatregelen dienden te worden genomen ten aanzien van de vennootschap.

Zij heeft daarom beslist een speciale commissaris aan te stellen die de opdracht kreeg zijn schriftelijke toestemming te geven voor alle handelingen en beslissingen van alle organen van de vennootschap (98).

Omwille van het ernstige gevaar dat dreigde voor het publiek, werd die speciale commissaris trouwens aangesteld zonder de vennootschap vooraf een termijn op te leggen waarbinnen zij de vastgestelde toestand diende te verhelpen (99).

Bij het verstrijken van de eerstgenoemde termijn bleken de aanwijzingen over het ontbreken van de vereiste professionele betrouwbaarheid, volgens de Commissie, te zijn bevestigd, waarbij zij heeft moeten vaststellen dat de effectieve leiding van de vennootschap niet langer in handen was van ten minste twee natuurlijke personen die voldeden aan de betrouwbaarheidsvoorwaarden waarvan sprake in artikel 60 van de wet van 6 april 1995. Daarop heeft zij niet alleen de speciale commissaris in zijn functie bevestigd maar ook een hersteltermijn opgelegd waarbinnen de betrokken leiders dienden te worden vervangen.

Toen de vennootschap bleek te hebben nagelaten de gewenste oplossing aan te reiken binnen de opgelegde termijn, heeft de Commissie een voorlopige bestuurder aangesteld ter vervanging van de bestaande bestuurders. De voorlopige bestuurder beschikte over alle bevoegdheden die bij wet en bij de statuten van de vennootschap aan de bestuurders waren verleend (100). Met deze beslissing kwam ook een einde aan het mandaat van de speciale commissaris.

De aanstelling van de voorlopige bestuurder was inzonderheid bedoeld om de continuïteit van het beheer van de vennootschap te garanderen in het belang van haar cliënteel, en dit gedurende de tijd die nodig was om de lopende onderhandelingen met enkele kandidaat-overnemers voort te zetten en af te

ronden. De aanstelling van de voorlopige bestuurder werd bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad (101).

Na de overname van de cliënteel heeft de Commissie de vergunning van de vennootschap ingetrokken, aangezien zij niet langer activiteiten verrichtte waarvoor een vergunning vereist was.

De aandeelhouders van de vennootschap hebben bij de Raad van State een beroep tot nietigverklaring ingesteld tegen de beslissing van de Commissie dat zij niet over de vereiste professionele betrouwbaarheid beschikten, tegen het bevel om tot hun vervanging over te gaan en tegen de aanstelling van een voorlopig bestuurder (102). Het beroep werd door de Raad van State verworpen bij arrest van 13 september 2006 (103). Ook bij de Minister van Financiën werd een beroep ingesteld tegen de beslissing tot intrekking van de vergunning van de vennootschap. De Minister heeft die beslissing van de Commissie bevestigd.

Herstelmaatregelen tegen Mélice & Cie NV

Tijdens de verslagperiode heeft de Commissie diverse lacunes vastgesteld in de organisatie van de beursvennootschap Mélice & Cie NV en een termijn opgelegd waarbinnen die toestand moest worden verholpen (104).

Binnen diezelfde termijn diende de vennootschap ook de nodige maatregelen te nemen om zich te conformeren aan artikel 61 van de wet van 6 april 1995, aangezien twee van haar bestuurders waren getroffen door een beroepsverbod.

Na afloop van die termijn heeft de Commissie vastgesteld dat de door de vennootschap voorgestelde maatregelen ofwel geen concrete gestalte hadden gekregen, ofwel geen reële oplossing boden voor de vastgestelde lacunes. De vennootschap bleek dus nog steeds niet over een passende organisatie te beschikken in de zin van artikel 62 van de wet van 6 april 1995.

Gelet op het feit dat essentiële wettelijke voorwaarden inzake de bedrijfsuitoefening niet meer werden nageleefd, heeft de Commissie beslist om de vergunning van de vennootschap te herroepen.

(98) Deze beslissing werd genomen met toepassing van artikel 104, § 1, 1°, van de wet van 6 april 1995.

(99) Artikel 104, § 1, 1°, zesde lid, van de wet van 6 april 1995.

(100) Artikel 104, § 1, 3°, van de wet van 6 april 1995.

(101) Belgisch Staatsblad van 17 februari 2005.

(102) Dit beroep werd ingediend nadat het verzoek aan het directiecomité van de CBFA om de betrokken beslissingen te herzien, geen resultaat had opgeleverd.

(103) Bank- en Financieel Recht, Larcier, 2007/1, p. 37 en volgende.

(104) Deze beslissing werd genomen met toepassing van artikel 104, § 1, van de wet van 6 april 1995.

Samen met de herroeping van de vergunning heeft zij ook beslist een speciale commissaris en een plaatsvervangende speciale commissaris aan te stellen van wie de schriftelijke toestemming vereist was voor alle handelingen en beslissingen van alle organen van de vennootschap (105). Die aanstelling was bedoeld om de bescherming van de cliënten veilig te stellen zo lang de vennootschap verbintenissen diende na te leven ingevolge haar statuut van beleggingsonderneming. De aanstelling werd bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad (106).

Zowel de herroeping van de vergunning als de beslissing om een speciale commissaris en een plaatsvervangende speciale commissaris aan te stellen zijn uitvoerbaar verklaard niettegenstaande hoger beroep. Dit impliceerde inzonderheid dat de vennootschap een einde diende te stellen aan al haar verbintenissen inzake vermogensbeheer en dat zij haar cliënten alle tegoeden diende terug te geven die deze haar hadden toevertrouwd.

Achteraf is gebleken dat de vennootschap, in tegenstelling tot wat haar was opgelegd, geen enkele geloofwaardige concrete maatregel had genomen om een einde te stellen aan haar verbintenissen inzake vermogensbeheer of om haar cliënten in de gelegenheid te stellen hun tegoeden te recupereren. Bovendien bleken de tegoeden niet aan de cliënten te kunnen worden terugbetaald zo lang de boekhoudkundige toestand van de vennootschap niet eerst was op punt gesteld en verduidelijkt.

Gelet op die vaststellingen en rekening houdend met het feit dat de speciale commissaris geen beheerdaden mocht stellen, heeft de Commissie de vervanging bevolen van zowel de uitvoerende als de niet-uitvoerende bestuurders van de vennootschap, zodat concrete maatregelen konden worden genomen – waaronder de oppuntstelling van de boekhouding van de vennootschap – om de cliënten in de gelegenheid te stellen hun tegoeden zo snel mogelijk te recupereren (107).

Aangezien de vennootschap haar bestuurders niet had vervangen binnen de opgelegde termijn, heeft de Commissie een voorlopige bestuurder aangesteld ter vervanging van alle bestuurders van de vennoot-

schap (108). De voorlopige bestuurder beschikte over alle bevoegdheden die bij wet en bij de statuten van de vennootschap aan haar bestuurders waren verleend. De aanstelling van de voorlopige bestuurder werd bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad (109) en later nog eens herhaald in een communiqué dat in de Belgische financiële pers werd gepubliceerd (110). Met deze beslissing kwam ook een einde aan het mandaat van de speciale commissaris.

De NV Mélice & Cie heeft bij de Raad van State een beroep tot nietigverklaring ingesteld tegen de beslissingen van de Commissie om haar vergunning te herroepen, om al haar bestuurders te vervangen en om een voorlopige bestuurder aan te stellen (111). Op de datum van opstelling van dit verslag had de Raad van State zich nog niet uitgesproken over dit beroep.

Goedkeuring van het activiteitenprogramma met het oog op het afsluiten van financiële derivaten bij collectief beheer

Krachtens de artikelen 36 en 49 van het ICB-besluit mogen kredietderivaten (112) niet meer dan 20% van de netto-activa van een ICB uitmaken en mogen ze maar worden afgesloten indien ze kaderen binnen een specifiek activiteitenprogramma dat de betrokken ICB voorafgaandelijk ter goedkeuring moet voorleggen aan de CBFA.

Indien de betrokken ICB een Belgische beheervenootschap van ICB's heeft aangesteld als beheerder, is het deze laatste die een dergelijke goedkeuring van het activiteitenprogramma moet bekomen. Uit dit activiteitenprogramma moet blijken dat de beheervenootschap van ICB's over de vereiste bekwaamheden en over een passende organisatie beschikt, afgestemd op de specifieke aard van dergelijke contracten en in het bijzonder voor de waardering en de opvolging van hun inherente risico's.

Drie beheervenootschappen van ICB's hebben met toepassing van voormelde bepalingen van de CBFA de toestemming gekregen om kredietderivaten af te sluiten voor rekening van de ICB's waarvoor zij als beheerder zijn aangesteld.

(105) Artikel 104, § 1, 1°, van de wet van 6 april 1995.

(106) Belgisch Staatsblad van 27 november 2006.

(107) Artikel 104, § 1, 3°, van de wet van 6 april 1995.

(108) Artikel 104, § 1, 3°, van de wet van 6 april 1995.

(109) Belgisch Staatsblad van 6 december 2006.

(110) 14 februari 2007.

(111) Dit beroep werd ingediend nadat het verzoek aan het directiecomité van de CBFA om de betrokken beslissingen te herzien, geen resultaat had opgeleverd.

(112) Kredietderivaten zijn afgeleide instrumenten die betrekking hebben op een kredietrisico.

Bij de behandeling van de betrokken dossiers heeft de CBFA specifiek oog gehad voor de volgende aspecten:

- ❖ de betrokkenheid van het management bij de ontwikkeling en de opvolging van dergelijke contracten;
- ❖ een passend juridisch kader met de betrokken tegenpartijen;
- ❖ de liquiditeit van de verhandelde contracten, evenals van de betrokken (compartimenten van de) ICB's zelf;
- ❖ de opvolging van risico's, in het bijzonder voor wat betreft het liquiditeitsrisico binnen de betrokken (compartimenten van) ICB's;
- ❖ de limieten die de beheervennootschap zichzelf oplegt bij het afsluiten van dergelijke contracten;
- ❖ de waarderingsmethoden die zij hanteert voor deze contracten, waarbij wordt nagegaan in welke mate de beheervennootschap van ICB's in staat is om op een onafhankelijke wijze de waardering van dergelijke contracten te toetsen;
- ❖ de wijze waarop de 20%-limiet wordt berekend. De CBFA gaat er van uit dat de notionele bedragen van de kredietderivaten dienen te worden opgeteld nadat een eventuele correctie werd toegepast als gevolg van de evolutie van de marktwaarde. Daarbij kan er evenwel geen compensatie worden toegepast tussen de posities in de betrokken kredietderivaten.

1.2.2.3. Tussenpersonen in bank- en beleggingsdiensten

Gebruik van de termen "bank", "bancair" en "bancassur" in de maatschappelijke benaming van tussenpersonen in bank- en beleggingsdiensten

Overeenkomstig artikel 6, § 1, eerste lid, van de bankwet mogen in principe in België enkel de kredietinstellingen publiekelijk gebruik maken van de termen "bank" en "bancair" (in het Frans: "*banque*", "*bancaire*") inzonderheid in hun naam en in hun re-

clame. Met andere woorden, de naam van niet-kredietinstellingen mag de termen "bank", "bancair" ("*banque*", "*bancaire*") niet bevatten.

De bedoeling van deze bepaling is het publiek te behoeden voor misleiding en verwarring (113). Als gevolg van een arrest van het Hof van Beroep van Brussel (114), heeft de Bankcommissie gesteld dat zij zich niet zou verzetten tegen het gebruik van de term "bank" wanneer er geen enkel gevaar van verwarring mogelijk is met de bankactiviteit (115).

In het kader van de inschrijvingsplicht voor tussenpersonen in bank- en beleggingsdiensten ingevolge de wet van 22 maart 2006 betreffende de bemiddeling in bank- en beleggingsdiensten en de distributie van financiële instrumenten, werd de Commissie geconfronteerd met diverse vennootschappen die in de maatschappelijke benaming de term "bank", "bancair" of "*banking*" gebruikten.

Het ging hierbij om vennootschappen die zelf niet het statuut hadden van kredietinstelling, maar waarvan het doel meestal de bemiddeling in bank- en beleggingsdiensten was. De maatschappelijke benaming bevatte overigens geen verwijzing naar het statuut van makelaar, agent of tussenpersoon.

De Commissie heeft geoordeeld dat het gebruik van het woord "bank/bancair/*banking*" in voornoemde gevallen in strijd was met de bankwet.

De vennootschappen die reeds om een inschrijving als tussenpersoon hadden verzocht, werden dan ook gevraagd om vooraf hun maatschappelijke benaming te wijzigen.

Een bijzonder geval betrof een vennootschap waarvan de maatschappelijke benaming de term "bancassur" bevatte. Meerbepaald ging het om een bij de Commissie ingeschreven verzekeringstussenpersoon die tevens gevolmachtigd agent was van een kredietinstelling (116). De vraag rees of het gebruik van de term "bancassur" in strijd was met artikel 6 van de bankwet.

(113) Memorie van toelichting bij de bankwet, document 616-1 (1992-1993), p. 19-20.

(114) Brussel, 15 oktober 1975, J.T., p. 661.

(115) Zie de jaarverslagen Bankcommissie 1977-1978, p.17, 1980-1981, p. 20 en inzonderheid 1982-1983, p. 19.

(116) Voor het gebruik van de term "bancassurance" door een verzekeringsonderneming, zie het jaarverslag CBF, 2000-2001, p. 101.

De betrokken vennootschap had zelf niet het statuut van kredietinstelling. Zij mocht bijgevolg de termen "bank" en "bancair" ("*banque*" en "*bancaire*") niet gebruiken in de maatschappelijke benaming. De vennootschap stelde dat de termen "*banque*" en "*bancaire*" niet in "bancassur" voorkomen en dat deze laatste term bijgevolg geen wettelijk beschermde term was. De Commissie was het niet eens met deze zienswijze om de volgende redenen.

"Bancassur" is de samentrekking en afkorting van *banque-assurance*. Dit is ook de betekenis die het geviseerde doelpubliek geeft aan het woord "bancassur". De term "*banque*" mag niet gebruikt worden door niet-kredietinstellingen. Dit geldt ook voor afkortingen en samentrekkingen met de termen "*banque*" en "*bancaire*", inzonderheid wanneer zij duidelijk die betekenis hebben en in een financiële context worden gebruikt. Anders wordt de draagwijdte van artikel 6 van de bankwet uitgehold en is omzeiling gemakkelijk. In het Nederlands komt de term "bank" wel integraal voor in "bankverzekeren" en "bankverzekerings-".

De term "bancassur" kan aanleiding geven tot verwarring wanneer hij wordt gebruikt door een vennootschap die zelf niet het statuut heeft van kredietinstelling en evenmin van verzekeringsonderneming, maar die wel gevolmachtigd agent en verzekerings-tussenpersoon is en dus actief in de financiële sector.

De Commissie heeft de betrokken vennootschap dan ook gevraagd om haar maatschappelijke benaming aan te passen. De vennootschap heeft zich hiermee akkoord verklaard.

1.2.2.4. Andere ondernemingen

Nieuw memorandum voor het verkrijgen van een registratie als wisselkantoor

Tijdens het afgelopen jaar heeft de Commissie het "modelschema voor een registratiedossier", in te dienen bij een aanvraag tot registratie als wisselkantoor, vervangen door een volwaardig memorandum. De structuur van dit memorandum ligt in de lijn van de bijgewerkte memoranda voor het verkrijgen van een

bedrijfsvergunning door een kredietinstelling, een beleggingsonderneming of een verzekeringsonderneming naar Belgisch recht (117).

De harmonisatie betreft de voorstelling van het memorandum, de invoering van een twee-fasen procedure en een gedeelte van de gevraagde informatie, vooral met betrekking tot het aandeelhouderschap en de leiding, gebaseerd op wettelijke bepalingen identiek aan die bij de kredietinstellingen, beleggingsondernemingen en verzekeringsondernemingen. De gevraagde informatie wijkt af van deze gevraagd in de andere memoranda in de mate dat het toezicht van de CBFA op de wisselkantoren, gericht op de preventie van het witwassen van geld, beperkter is dan voor de instellingen onder prudentieel toezicht.

Het memorandum staat op de website van de Commissie. De Commissie raadt de personen die overwegen om een registratieaanvraag in te dienen aan om eerst contact op te nemen met haar diensten alvorens een gedetailleerd dossier voor een registratieaanvraag samen te stellen aan de hand van het memorandum.

Wisselkantoren – Toegelaten activiteit

De Commissie werd meermaals geconfronteerd met vragen aangaande de toegelaten activiteiten van een wisselkantoor. Zo rees onder meer de vraag naar de toelaatbaarheid van contantverrichtingen die over een rekening lopen. In een dergelijk geval stort de cliënt eerst een bedrag op de rekening van een wisselkantoor, waarna het gewisselde bedrag vervolgens op de rekening van de cliënt wordt gestort.

Overeenkomstig artikel 137, 2de lid, van de wet van 6 april 1995 en artikel 1 van het koninklijk besluit van 27 december 1994, bestaat de activiteit van een wisselkantoor onder meer in het beroepsmatig stellen van verrichtingen die de contante aankoop of verkoop van deviezen in specien tot voorwerp hebben (118).

Bijgevolg dient de activiteit van een wisselkantoor beperkt te zijn tot de contante wissel in baar geld, waardoor de overige deviezenverrichtingen – i.e. deviezenverrichtingen op termijn en contantverrichtingen die over een rekening lopen – niet zijn toegelaten.

(117) Zie het verslag van het directiecomité CBFA 2005, p. 39 en 40.

(118) Zie wat dit betreft de Franse tekst van dit artikel, dat spreekt van "*devises sous forme d'espèces*", alsook de voorbereidende werkzaamheden van artikel 139bis van de wet van 6 april 1995, waar de activiteit van een wisselkantoor wordt omschreven als zijnde "contante deviezenverrichtingen in baar geld".

Wisselkantoren die op grond van artikel 139bis van de wet van 6 april 1995 gerechtigd zijn om diensten inzake geldoverdrachten te verlenen, kunnen deze geldoverdrachten niettemin over een rekening laten lopen. De geldoverdrachten zijn beperkt tot een bedrag van 10.000 euro, of de tegenwaarde hiervan in een an-

dere munt. In de mate dat door een dergelijk wisselkantoor een geldoverdracht met een wisselverrichting betreffende hetzelfde bedrag wordt gecombineerd, kan men de gehele operatie - voor zover ze beperkt blijft tot 10.000 euro - wel over een rekening laten lopen.

1.3. Prudentieel toezicht op de verzekeringsbranche

1.3.1. Verzekeringsondernemingen

Circulaires over de risicobeheermodellen en over de aanvraag tot vrijstelling van de verplichting om een aanvullende voorziening aan te leggen

Inleiding

De levensverzekeringsondernemingen bieden producten aan met een rentevoet die voor de volledige, soms zeer lange duur van de overeenkomst gewaarborgd is. Wanneer de maximumrentevoet die door het reglement leven wordt opgelegd, een wijziging ondergaat, geldt die wijziging niet voor de overeenkomsten die vóór de inwerkingtreding van het reglement leven werden gesloten. Een daling van de rentevoeten op de financiële markten kan dus belangrijke gevolgen hebben voor de ondernemingen die in hun portefeuille een groot aantal overeenkomsten met een hoge gewaarborgde rentevoet hebben. Daarom verplicht het reglement leven die ondernemingen om onder bepaalde voorwaarden een aanvullende voorziening aan te leggen (de zogenaamde «knipperlichtvoorziening») (119). Die verhoging van de technische voorzieningen leidt tot een correlatieve toename van de dekkingswaarden, die dan voldoende rendement kunnen genereren om de contractueel overeengekomen rentevoet te waarborgen.

Sedert het boekjaar 2004 kunnen de ondernemingen echter vrijgesteld worden van de verplichting om een aanvullende voorziening aan te leggen. Om in aanmerking te komen voor die vrijstelling, moet de onderneming kunnen aantonen dat ze over een methode voor het beheer van haar activa en passiva beschikt die haar in staat stelt te voldoen aan haar toekomstige verbinte-

nissen die voortvloeien uit de overeenkomsten waarvoor een aanvullende voorziening moet worden aangelegd.

Uit het onderzoek van de aanvragen tot vrijstelling van de verplichting tot het aanleggen van een aanvullende voorziening voor het boekjaar 2005, het tweede boekjaar waarvoor die aanvraag mogelijk was, is gebleken dat het noodzakelijk was de regels van circulaire D.251 (120), die vervangen werd door circulaire CPA-2006-2-CPA (121) (hierna de «vrijstellingscirculaire» genoemd), aan te passen.

Gelijklopend hiermee heeft de Commissie een specifieke circulaire (122) opgesteld over risicobeheermodellen (hierna de «modellencirculaire» genoemd), daar deze modellen steeds vaker gebruikt worden door de verzekeringsondernemingen. Die circulaire geeft toelichting bij de kwalitatieve en kwantitatieve criteria waaraan de door de verzekeringsondernemingen gebruikte modellen in het algemeen zouden moeten voldoen.

De «modellencirculaire»

De «modellencirculaire» gaat uit van de algemene filosofie van de Commissie, die inhoudt dat de verzekeringsondernemingen voor de beheersing van hun risico's een prospectieve benadering moeten volgen. In dit kader, dat aansluit bij de internationale prudentiële ontwikkelingen, worden risicobeheermodellen een essentieel onderdeel van het toezicht.

De structuur van de «modellencirculaire» is gebaseerd op circulaire D1 2002/4 van 2 augustus 2002 over de

(119) Zie het verslag van het directiecomité CBFA 2005, p. 57.

(120) Circulaire D 251 van 7 december 2004 over vrijstelling van samenstelling van de aanvullende voorziening bedoeld in artikel 31, § 3, tweede lid, van het koninklijk besluit van 14 december 2003 betreffende de levensverzekeringsactiviteit en in punt 1, A, tweede lid, 2de streepje, 1°, a), van bijlage VI bij het koninklijk besluit van 22 februari 1991 houdende algemeen reglement betreffende de controle op de verzekeringsondernemingen.

(121) Circulaire CPA-2006-2-CPA van 19 september 2006 over vrijstelling van samenstelling van de knipperlichtvoorziening.

(122) Circulaire CPA-2006-1-CPA van 19 september 2006 over risicobeheermodellen van de verzekeringsondernemingen.

marktrisicomodellen die door de kredietinstellingen worden gebruikt. De criteria van deze laatste circulaire werden overgenomen, uitgebreid en aangevuld, rekening houdend met de specifieke kenmerken van de verzekeringsondernemingen en van hun producten, die naar aanleiding van het onderzoek van de aanvragen tot vrijstelling van de verplichting om een aanvullende voorziening "leven" aan te leggen naar voren waren gekomen.

De «modellencirculaire» sluit ook aan bij de lopende Europese initiatieven, onder meer de voorbereidende werkzaamheden voor de toekomstige richtlijn «Solvabiliteit II», in het bijzonder in het kader van de technische specificaties van de QIS-oefeningen (*Quantitative Impact Study*) die in dit verband werden vastgelegd (123). Gezien de noodzaak om erover te waken dat de Belgische sector passende beheersmethodes toepast en zich vroeg genoeg voorbereidt om tijdig te kunnen voldoen aan de vereisten die in uitvoering van de voornoemde richtlijn zullen worden opgelegd, heeft de Commissie beslist de inwerkingtreding van de «modellencirculaire» niet langer uit te stellen.

De intrinsieke technische kenmerken van een model zijn op zich niet voldoende om de integriteit of de goede werking van het model te garanderen. De omgeving van het model vormt ook een essentieel element voor de beoordeling ervan. Daarom bevat de «modellencirculaire» kwalitatieve criteria, wat overigens aansluit bij de recente normatieve en reglementaire ontwikkelingen. De huidige versie van de circulaire bevat echter geen kwalitatieve criteria die specifiek zijn voor verzekeringsondernemingen die gesofisticeerde methodes toepassen. Dergelijke criteria zullen enkel op middellange termijn kunnen worden opgelegd, waarbij rekening zal moeten worden gehouden met de coherentie van de normen die van toepassing zijn op de verschillende sectoren die onder het toezicht van de Commissie staan.

Voorlopig geldt de «modellencirculaire» niet voor alle verzekeringsondernemingen maar enkel voor die ondernemingen die hun model willen laten erkennen om het voor wettelijke of reglementaire doeleinden te kunnen gebruiken, zoals voor een aanvraag tot vrijstelling van de verplichting om een aanvullende voorziening aan te leggen voor het boekjaar 2006. Later zal de circulaire van toepassing zijn op de ondernemingen waaraan de Commissie het gebruik van een dergelijk model zal hebben opgelegd, onder meer omwille van hun belang op de markt of de aard van hun activiteiten. Tot slot zal de circulaire als referentie kunnen dienen voor andere circulaire's die uitgaan van een prospectieve risicobenadering.

De «vrijstellingscirculaire»

De «vrijstellingscirculaire» neemt de belangrijkste principes van circulaire D.251 over. Meer specifiek blijft het gebruikte criterium ongewijzigd. Dit criterium bestaat erin na te gaan of de *Value at Risk* (VaR) (124) van de verzekeringsonderneming met een jaarlijkse waarschijnlijkheid van 99,5% niet hoger ligt dan de solvabiliteitsmarge die wordt aangehouden voor de overeenkomsten waarvoor een aanvullende voorziening moet worden aangelegd, verhoogd met de reeds aangelegde aanvullende voorziening.

Op die manier kan de winst of het verwachte verlies worden berekend voor een specifiek segment, op een door de ondernemingen zelf vastgestelde tijdshorizon. De rentabiliteit op lange termijn garandeert echter niet dat de verzekeringsonderneming op korte of middellange termijn geen moeilijkheden zal ondervinden en laat in een dergelijk geval ook niet toe het overeenkomstige risico te meten. Hiermee rekening houdend vraagt de Commissie de ondernemingen ook de *Value at Risk* en de *Tail Value at Risk* (125) te berekenen op één jaar, vijf jaar en tien jaar, alsook de ruïnekans op één jaar, vijf jaar en tien jaar (126).

(123) Die oefeningen meten bij een aantal verzekeringsondernemingen de impact van de nieuwe solvabiliteitsnormen.

(124) De *Value at Risk* (risicowaarde) is een gebruikelijke risicomaat die overeenstemt met het statistische begrip "kwantiel". De $VaR(X,p)$ is het p-de kwantiel van de verdelingsfunctie van X of de verliesdrempel die met een waarschijnlijkheid van (1-p) overschreden kan worden volgens de verdelingsfunctie X van de winsten en de verliezen.

(125) De *Tail Value at Risk* (verwacht maximumverlies), ook *Expected Shortfall* genoemd, is het gemiddelde verliesbedrag wanneer de VaR overschreden is. De *Tail Value at Risk* voegt aan de VaR het bijkomende verlies toe dat verwacht wordt in geval van faillissement van de onderneming. De VaR meet de kans dat het bedrag van het eigen vermogen onvoldoende is, terwijl de TailVaR rekening houdt met het bedrag van het verlies in geval van faillissement van de onderneming. De TailVaR geeft dus het deel van het passief weer dat teruggevorderd kan worden in geval van insolventie.

(126) Om te bepalen hoe groot de ruïnekans op een bepaald ogenblik is, wordt bekeken in hoeveel gevallen de maximaal toelaatbare verliesdrempel op dat ogenblik overschreden is. Om de ruïnekans over een bepaalde periode te kennen, moet bepaald worden in hoeveel gevallen de maximaal toelaatbare verliesdrempel op om het even welk ogenblik tijdens die periode overschreden is.

De «vrijstellingscirculaire» verschaft verduidelijking op twee specifieke punten. Enerzijds bevestigt de circulaire dat de Commissie bepaalde bestanddelen uit de samengestelde marge kan weglaten indien die niet de vereiste kenmerken bezitten om als eigen vermogen te kunnen worden beschouwd. Bij de behandeling van de dossiers in 2005 werd dit reeds gedaan. Anderzijds werd in de circulaire ook gevraagd dat de ondernemingen in het vrijstellingsdossier de bijkomende gegevens zouden meedelen die zij het vorige boekjaar hadden moeten verstrekken, aangezien de analyse van de dossiers in 2005 (127) uitgewezen heeft dat deze gegevens van belang zijn.

De «vrijstellingscirculaire» onderscheidt zich voornamelijk van circulaire D.251 door de link die gelegd wordt met de «modellencirculaire». Ondernemingen die in aanmerking wensen te komen voor een vrijstelling van de verplichting om een aanvullende voorziening aan te leggen, moeten niet alleen voldoen aan de bepalingen van de «vrijstellingscirculaire», maar ook, voor wat het gebruikte simulatiemodel betreft, aan die van de «modellencirculaire». Bovendien moeten de ondernemingen een tabel invullen waarin zij vermelden welke aanpassingen zij aan hun algemeen risicobeheermodel hebben aangebracht om het te kunnen toepassen in het kader van hun aanvraag tot vrijstelling van de verplichting om een aanvullende voorziening aan te leggen.

De vrijstelling wordt verleend per productsegment. Die segmenten worden niet bepaald door de Commissie, maar moeten voldoen aan de algemene principes van de «modellencirculaire». Zo moeten de segmenten bestaan uit homogene producten en voldoende groot zijn. Producten of groepen van producten waarvoor een mandaat bestaat voor het activabeheer en afgezonderde fondsen vormen een apart segment. Bovendien moeten de ondernemingen de resultaten meedelen voor hun volledige portefeuille, zodat de Commissie kan nagaan of de toestand van de segmenten waarvoor geen vrijstelling werd aangevraagd, de financiële gezondheid van de onderneming niet in gevaar brengt.

Bij de behandeling van de dossiers voor het boekjaar 2005 werd een volledige vrijstelling verleend indien voldaan was aan de criteria van circulaire D.251. In navolging van de circulaire voor kredietinstellingen (128), voert de «vrijstellingscirculaire» ook kwalitatieve criteria in. De mate waarin de onderneming aan die criteria voldoet, zijn bepalend voor de vermenigvuldigingsfactor die op het gevraagde vrijstellingsbedrag wordt toegepast. Die coëfficiënt ligt tussen 100% en 0% en is een veelvoud van 20%. Het gevraagde vrijstellingsbedrag kan dus verlaagd worden indien niet voldaan is aan de kwalitatieve criteria.

Voor het boekjaar 2006 werd nog geen rekening gehouden met de nieuwe punten die door de «vrijstellingscirculaire» en de «modellencirculaire» werden ingevoerd. Dit betekent onder meer dat de vermenigvuldigingsfactor waarvan sprake hierboven niet werd toegepast voor dit boekjaar. De dossiers werden echter wel al onderzocht op basis van de nieuwe bepalingen, en de resultaten van dit onderzoek zullen aan de verzekeringsondernemingen worden meegedeeld, samen met de vermenigvuldigingsfactor die zij hadden moeten toepassen. Zo hebben de ondernemingen de tijd om de nodige maatregelen te nemen. Deze werkwijze zou moeten toelaten dat er probleemloos wordt overgeschakeld naar de volledige toepassing van de nieuwe circulaire.

Artikel 31, § 3bis, laatste lid, van het reglement leven, bepaalt het volgende: «De CBFA kan de verleende vrijstelling intrekken wanneer ze meent dat de beheersmethode aangewend door de verzekeringsonderneming geen voldoende financiële waarborg meer biedt. In dat geval kan de CBFA de verzekeringsonderneming verplichten om de (...) aanvullende voorziening samen te stellen volgens de wijze en binnen de termijn die zij bepaalt. ». Indien de coëfficiënt gedaald is ten opzichte van het vorige boekjaar en dit te wijten is aan een wijziging door de Commissie van de vrijstellingscriteria, wordt het eerder toegekende vrijstellingsbedrag niet herzien. Indien de daling echter te wijten is aan een achteruitgang van de kwaliteit van het risicobeheermodel van de onderneming, moet de onderneming een aanvullende voorziening aanleggen die overeenstemt met het bedrag van de vrijstelling van het vorige boekjaar, vermenigvuldigd met de wijziging van de coëfficiënt.

Enquête over het renterisico bij levensverzekeringsondernemingen

In oktober 2005 werd het economisch klimaat gekenmerkt door historisch lage langetermijnrentevoeten. De levensverzekeringsondernemingen die producten met een gewaarborgde minimumrentevoet aanbieden, liepen dus mogelijk een groot renterisico.

In het laatste kwartaal van 2005 heeft de Commissie een enquête uitgevoerd om na te gaan of het economisch klimaat de financiële soliditeit van die ondernemingen had aangetast en om te controleren hoe zij hun renterisico beheerden.

(127) Zie het verslag van het directiecomité CBFA 2005, p. 57.

(128) Circulaire D1 2002/4 van 2 augustus 2002 over de marktriscomodellen voor de kredietinstellingen.

In het eerste deel van de enquête stelde de Commissie vragen over de wijze waarop de ondernemingen hun renterisico beheren. In het tweede deel werden de ondernemingen gevraagd projecties uit te voeren, uitgaande van bepaalde scenario's. Zij moesten meer bepaald de impact simuleren van verschillende scenario's met lage rentevoeten op hun toekomstige resultaten, hun wiskundige voorzieningen en hun samengestelde en samen te stellen solvabiliteitsmarge, rekening houdend met de latente meer- en minderwaarden. Een van de opgelegde scenario's was een situatie waarin de rentevoeten op tien jaar gedurende tien jaar op een niveau van 3% blijven en de risicopremie voor de aandelen gedurende diezelfde periode maximum 3% bedraagt. Daarnaast werden er varianten op dit scenario gebruikt. De resultaten moesten worden verstrekt uitgaande van twee verschillende hypothesen, namelijk de hypothese die ervan uitgaat dat er in de toekomst geen nieuwe productie is (*run-off* van de portefeuille) en de hypothese dat er wel nieuwe productie is.

Voor de producten van tak 21 moesten de ondernemingen de gewaarborgde rentevoeten vermelden voor de portefeuille, per product, evenals de gewaarborgde rentevoeten voor de nieuwe productie en de geraamde gewaarborgde rentevoeten voor de toekomstige productie.

Daarnaast moesten de op de activaportefeuille gerealiseerde rendementen worden meegedeeld en de minimale gewaarborgde rentevoeten over de laatste vijf jaar.

De ondernemingen moesten ook vermelden of zij de weerslag hadden becijferd van een nog forsere daling van de rentevoeten en aangeven wat voor hen het geval – *worst case scenario* – was, rekening houdend met het specifieke karakter van hun portefeuille. In voorkomend geval moesten zij de specifieke maatregelen omschrijven die zij hadden getroffen of die zij van plan waren te treffen.

Ook de weerslag van de verschillende scenario's op het beleid voor de belegging van de activa, in het bijzonder wat de beleggingslimieten betreft (ratings, gebruik van afgeleide producten, enz.), op het beleid inzake de realisatie van meerwaarden, alsook op het beleid inzake de toekenning van winstdeling, kwamen aan bod in de enquête. Daarnaast werd de ondernemingen gevraagd de kostprijs op te geven van een eventuele dekking van het renterisico en de evolutie na te gaan van hun obligatieportefeuille, en met name van hun bedrijfsobligaties (*corporate bonds*).

Uit de antwoorden op de enquête heeft de Commissie kunnen opmaken hoe de ondernemingen hun renterisico beheersen en hoe zij anticiperen op hun toekomstige resultaten en solvabiliteit.

De risicobeheermodellen die in voorkomend geval door die ondernemingen werden ontwikkeld, werden door de Commissie geanalyseerd. Op die manier kon zij hun bruikbaarheid controleren en eventuele tekortkomingen opsporen.

Door de enquête zijn de ondernemingen die niet over een aangepast risicobeheermodel beschikten, zich bewust geworden van hun achterstand op dit vlak. De meeste van die ondernemingen zijn echter al begonnen met een reflectie over de invoering van een model dat hen zal toelaten hun langetermijnrisico beter te beheren en indien nodig bijsturende maatregelen te nemen.

Aan de hand van de via de enquête meegedeelde resultaten werden de levensverzekeringsondernemingen in groepen ingedeeld op grond van hun risicoprofiel. Concreet kregen de ondernemingen een beoordeling gaande van A tot E, waarbij E staat voor het hoogste risico:

	Risico	Marktaandeel
A	Zeer klein risico, ondernemingen die niet blootgesteld zijn aan het renterisico	0,6%
B	Klein risico, goed risicobeheer	63,4%
C	Middelmatig risico, goed risicobeheer, te verbeteren punten	16,1%
D	Groot risico, risicobeheer in ontwikkeling	7,5%
E	Zeer groot risico, risicobeheer moet nog worden ontwikkeld	12,5%

De ondernemingen die een A, B, of C hebben gekregen, vertegenwoordigen 80% van de markt. Volgens de enquête vergden die ondernemingen geen bijzondere prudentiële aandacht.

De ondernemingen die volgens de enquête een groot of zeer groot renterisico liepen (ondernemingen met een D of een E), werden van nabij gevolgd, zodat de Commissie erop kon toezien dat er een efficiënt en kwaliteitsvol risicobeheer tot stand werd gebracht. De betrokken ondernemingen werden met name verzocht de ontwikkeling van passende controle- en beheerinstrumenten te bespoedigen.

In juli 2006 werd elke levensverzekeringsonderneming individueel en met een gemotiveerd schrijven op de hoogte gebracht van de beoordeling die haar werd toegekend.

Controle op kapitalisatieondernemingen – Afwijzing van een aansprakelijkheidsvordering tegen de CDV door de Rechtbank van Eerste Aanleg te Brussel

In een vonnis van 28 februari 2006 wees de Rechtbank van Eerste Aanleg te Brussel de aansprakelijkheidsvordering af die in 1994 door diverse kapitalisatiebonhouders en bij

de verkoop betrokken tussenpersonen werd ingesteld en die verband hield met de kapitalisatieonderneming NV Luc Thibaut & Co. Financiers. De vordering was ingesteld tegen onder meer de toenmalige CDV. De vergunning van deze kapitalisatieonderneming werd in oktober 1992 ingetrokken waarna korte tijd later de onderneming in vereffening werd gesteld.

Zich plaatsend op het ogenblik van de feiten, benadrukt het vonnis dat het toezicht door de CDV werd uitgeoefend op basis van het koninklijk besluit nr. 43 van 15 december 1934 betreffende de controle op de kapitalisatieondernemingen, zodat de specifieke toezichtsregels voor de verzekeringssector niet golden en door de CDV evenmin per analogie konden worden toegepast. Uit de vaststelling dat de CDV aldus slechts over een gebonden bevoegdheid beschikte, leidt het vonnis onder meer af dat de CDV oog moest hebben voor de theoretische toereikendheid van de dekkingswaarden ten opzichte van de wiskundige reserve, maar daarentegen niet instond voor de controle van de solvabiliteit. Het vonnis stelt vervolgens vast dat wanneer in 1992 de regels inzake dekkingswaarden werden overtreden, de toenmalige CDV, rekening houdend met het wettelijke instrumentarium waarover zij op dat moment beschikte, de nodige maatregelen had genomen.

1.3.2. Verzekeringstussenpersonen

Bepalingen van algemeen belang voor de verzekerings- en herverzekeringstussenpersonen

Tijdens de verslagperiode werd de Belgische wetgeving aangepast aan richtlijn 2002/92/EG van het Europees Parlement en de Raad van 9 december 2002 betreffende verzekeringsbemiddeling (129). Deze richtlijn harmoniseert de wetgevingen van de lidstaten wat het toezicht op de verzekerings- en herverzekeringstussenpersonen betreft, door onder meer een "Europees paspoort" in te voeren voor deze tussenpersonen (130).

De wet van 27 maart 1995 betreffende de verzekerings- en herverzekeringstussenpersonen en de distributie van verzekeringen (131) die reeds voorzag in een statuut voor verzekeringstussenpersonen in België, werd bij wet van 22 februari 2006 (132) aangepast aan het nieuwe Europese juridische kader. Derhalve bepaalt deze wet thans dat de verzekerings- of herverzekeringstussenpersonen die in een andere lidstaat dan België zijn ingeschreven en werkzaam zijn op het Belgische grondgebied, hetzij op grond van de vrijheid van vestiging, hetzij op grond van de vrijheid van dienstverrichting, bij de uitoefening van hun werkzaamheden de nationale wettelijke of reglementaire bepalingen van algemeen belang dienen na te leven. De wet draagt de CBFA tevens op om deze tussenpersonen in kennis te stellen van de bepalingen die naar haar weten van algemeen belang zijn.

(129) PB nr. L 9 van 15 januari 2003, p. 3.

(130) Zie het verslag van het directiecomité CBFA 2005, p. 44.

(131) Wet van 27 maart 1995 betreffende de verzekerings- en herverzekeringstussenpersonen en de distributie van verzekeringen (BS 14 juni 1995).

(132) Wet van 22 februari 2006 tot wijziging van de wet van 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst en van de wet van 27 maart 1995 betreffende de verzekeringsbemiddeling en de distributie van verzekeringen, artikel 13 (BS 15 maart 2006).

Teneinde aan deze verplichting te voldoen, heeft de CBFA in mei 2006 de betrokken wettelijke en reglementaire bepalingen in de vorm van een lijst gepubliceerd op haar website. Zodoende hanteert zij dezelfde werkwijze als voor de kredietinstellingen, de beleggingsondernemingen, de beheervenootschappen van instellingen voor collectieve belegging en de verzekeringsondernemingen die in een andere lidstaat een vergunning hebben verkregen en werkzaam zijn in België via een bijkantoor of in het kader van het vrij verrichten van diensten.

In de lijsten voor de buitenlandse verzekerings- en herverzekeringstussenpersonen die gebruikmakend van het nieuwe "Europees paspoort" actief zijn in België, zijn, gemakshalve en naar het voorbeeld van de lijsten voor de voormelde ondernemingen, een reeks nationale wettelijke of reglementaire bepalingen opgenomen die voortvloeien uit de reglementen en richtlijnen van de Europese Gemeenschap of die volgens de CBFA zijn ingegeven door het algemeen belang. Dit overzicht is niet exhaustief en doet geen afbreuk aan de verplichting om bij de uitoefening van de werkzaamheden in België de niet vermelde bepalingen van algemeen belang na te leven, inzonderheid de burgerrechtelijke, handelsrechtelijke en fiscaalrechtelijke voorschriften.

De bepalingen opgenomen in deze lijst zijn met name:

- ❖ een aantal bepalingen van de wet van 27 maart 1995 die specifiek betrekking hebben op de werkzaamheden van de verzekerings- en herverzekeringstussenpersonen (regels aangaande het bevrijdende karakter van de betaling van de premie aan de tussenpersonen, de sancties en boetes, ...);
- ❖ de meer algemene wettelijke of reglementaire bepalingen van economische en financiële aard die eveneens van toepassing kunnen zijn op de tussenpersonen wanneer zij hun werkzaamheden uitoefenen (de controlewet verzekerings, de wet van 12 juni 1991 op het consumentenkrediet, de wet van 14 juli 1991 betreffende de handelspraktijken en de voorlichting van de consument alsook hun uitvoeringsbesluiten, ...);
- ❖ een aantal dwingende wettelijke of reglementaire bepalingen inzake privaat verzekeringsrecht (dwingende bepalingen van algemeen belang van de wet van 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst of specifieke bepalingen voor bepaalde takken zoals de levensverzekering, de verzekering B.A. motorrijtuigen, de brandverzekering, ...).

1.4. Prudentieel toezicht op de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening

De wet van 27 oktober 2006 betreffende het toezicht op de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening

De wet van 27 oktober 2006 betreffende het toezicht op de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening (hierna «de WIBP» genoemd) regelt de omzetting van richtlijn 2003/41/EG (133) (hierna «de IBP-richtlijn» genoemd), die ervoor zorgt dat IBP's die in een Lidstaat van de Europese Economische Ruimte zijn gevestigd, pensioenregelingen kunnen beheren in de gehele Europese Economische Ruimte. Daarom voorziet de richtlijn in een minimale harmonisering van de prudentiële regels en van de informatieverplichtingen ten opzichte van de aangeslotenen en de begunstigden (134).

Sedert die nieuwe wet beschikken de IBP's over een autonome prudentiële wetgeving. Er dient dus niet langer verwezen te worden naar de controlewet verzekeringen via de besluiten van 14 mei 1985 (135) en 5 april 1995 (136). Toch breekt de WIBP niet volledig met het verleden: een groot aantal bepalingen zijn overgenomen uit de controlewet verzekeringen of uit de voornoemde besluiten.

Een belangrijke nieuwigheid die in de loop van de parlementaire werkzaamheden tot stand is gekomen, is de invoering van een nieuwe rechtsvorm die enkel gebruikt mag worden door IBP's naar Belgisch recht, namelijk het organisme voor de financiering van pensioenen (hierna «OFP» genoemd). De OFP is een personenvereniging met rechtspersoonlijkheid waarvan het maatschappelijk doel beperkt moet zijn tot het beheren van bedrijfspensioenregelingen. IBP's naar Belgisch recht die opgericht worden na de datum van inwerkingtreding van de WIBP, zijnde 1 januari 2007, moeten de vorm hebben van een OFP, terwijl de IBP's die in de vorm van een vereniging zonder winstoogmerk of van een onderlinge verzekeringsvereniging zijn opgericht, over een termijn van vijf jaar beschikken om via een vereenvoudigde procedure de vorm van een OFP aan te nemen.

Wat de structuren van de OFP betreft, is de wet flexibel. Zo is het toegelaten dat de algemene vergadering maar één lid telt (de bijdragende onderneming) maar mogen er in die algemene vergadering ook vertegen-

woordigers van de aangeslotenen en de begunstigden zetelen. Indien de statuten dit toelaten, mag de algemene vergadering naast de gewone leden ook buitengewone leden zonder stemrecht hebben.

De effectieve leiding moet worden toevertrouwd aan een raad van bestuur die uit ten minste twee personen bestaat. Die raad van bestuur kan operationele bevoegdheden overdragen aan andere organen (directiecomité, beleggingscomité, afgevaardigd bestuurder...). Ook kunnen er sociale comités worden ingericht die in principe enkel adviesbevoegdheid hebben met betrekking tot de sociale en arbeidswetgeving. De leden van de operationele organen moeten betrouwbaar zijn en de vereiste beroepskwalificaties en -ervaring hebben om hun functies te kunnen uitoefenen.

Nieuw ten opzichte van de bestaande rechtsvormen is dat gedeeltelijke vereffening van de OFP mogelijk is. Het is dus mogelijk enkel bepaalde pensioenregelingen te vereffenen. De wet kent aan de aangeslotenen en de begunstigden een voorrecht toe op de activa die overeenstemmen met de betrokken pensioenregelingen.

De prudentiële bepalingen van de WIBP zijn enkel van toepassing op de instellingen naar Belgisch recht. Op het vlak van de activiteiten die die instellingen kunnen uitoefenen in België, hebben er zich geen wijzigingen voorgedaan, behalve dat de activiteiten die tot hiertoe waren voorbehouden aan respectievelijk pensioenfondsen en pensioenkasen, nu door een enkele instelling mogen worden uitgeoefend.

Een instelling die in België is toegelaten mag een activiteit aanvangen op het grondgebied van een andere Lidstaat van de Europese Economische Ruimte mits zij een kennisgevingsprocedure volgt. Die procedure houdt in dat de Commissie nagaat of de instelling over de nodige financiële draagkracht en over de organisatie beschikt om de voorgenomen grensoverschrijdende activiteit uit te oefenen. Indien dit het geval is, bezorgt de CBFA aan de autoriteiten van de Lidstaat van ontvangst het dossier van de instelling en verstrekt zij aan de instelling de informatie die de Lidstaat van ontvangst haar heeft toegestuurd over de toepasselijke sociale en arbeidsreglementering.

(133) Richtlijn 2003/41/EG van het Europees Parlement en de Raad van 3 juni 2003 betreffende de werkzaamheden van en het toezicht op instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening.

(134) Voor meer gedetailleerde commentaar bij richtlijn 2003/41/EG, zie het verslag van het directiecomité CBFA 2005, p. 20.

(135) Koninklijk besluit van 14 mei 1985 tot toepassing op de verzorgingsinstellingen van de wet van 9 juli 1975 betreffende de controle der verzekeringsondernemingen.

(136) Koninklijk besluit van 5 april 1995 tot toepassing van de wet van 9 juli 1975 betreffende de controle der verzekeringsondernemingen op de pensioenkasen bedoeld in artikel 2, § 3, 4^e van de voormelde wet.

Omgekeerd geldt ook dat een IBP die in een andere Lidstaat van de Europese Economische Ruimte is toegelaten, in België activiteiten mag uitoefenen indien zij ten opzichte van haar bevoegde autoriteit dezelfde kennisgevingsprocedure volgt. In het kader van die procedure bezorgt de CBFA aan de bevoegde autoriteit van de Lidstaat van herkomst de Belgische wettelijke bepalingen die de IBP in acht zal moeten nemen (137).

Naast de bepalingen van de sociale en arbeidswetgeving die de relatie regelen tussen de bijdragende onderneming en de aangeslotenen, moeten volgens de richtlijn ook de voorschriften worden meegedeeld inzake de informatieverstrekking en, in voorkomend geval, inzake de belegging van de activa van de instelling die betrekking hebben op de activiteiten die in het land van ontvangst worden uitgeoefend. In België zijn de bepalingen betreffende de informatieverstrekking aan de aangeslotenen en de begunstigen opgenomen in de sociale wetgeving, zodat ze niet afzonderlijk moeten worden meegedeeld aan de andere toezichtshouder.

Tot slot kan een instelling voor bedrijfspensioenvoorziening die in België is toegelaten een activiteit uitoefenen buiten de Europese Economische Ruimte mits zij de CBFA daarvan in kennis stelt. De CBFA kan zich daartegen verzetten indien zij meent dat de organisatie van de instelling niet aangepast is aan de voorgenomen activiteit.

De principes op het vlak van de technische voorzieningen, de dekkingswaarden en de solvabiliteitsmarge, evenals de rol van de aangewezen actuaire en de erkende commissaris, zijn grotendeels gebaseerd op de huidige wetgeving en reglementering. Conform de IBP-richtlijn werd het accent echter gelegd op de kwaliteit van het beheer van de instelling en niet zozeer op de mechanische naleving van kwantitatieve normen. Deze principes zijn verder uitgewerkt in de uitvoeringsbesluiten van de WIBP, die eveneens op 1 januari 2007 in werking zijn getreden (138).

De prudentiële uitvoeringsmaatregelen van de WIBP

Bij de omzetting van de IBP-richtlijn heeft de wetgever (139) twee soorten regels willen onderscheiden: ener-

(137) Zie dit verslag, p. 54.

(138) Zie dit verslag, p. 52-54.

(139) Zie de memorie van toelichting bij de WIBP, Parl. Doc., Kamer, nr. 51-2534/001, p. 9.

(140) Koninklijk besluit van 12 januari 2007 betreffende het prudentieel toezicht op de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening (BS 23 januari 2007).

(141) Zie dit verslag, p. 103 en 104.

(142) Koninklijk besluit van 22 november 1994 houdende uitvoering van artikel 40bis van de wet van 9 juli 1975 betreffende de controle der verzekeringsondernemingen, met betrekking tot het bepalen van de voorwaarden waaraan actuarissen moeten voldoen.

(143) Koninklijk besluit van 5 april 1995 betreffende de activiteiten van de pensioenkassen bedoeld in artikel 2, § 3, 4° van de wet van 9 juli 1975 betreffende de controle der verzekeringsondernemingen.

(144) Koninklijk besluit van 7 mei 2000 betreffende de activiteiten van de voorzorgsinstellingen.

(145) Koninklijk besluit van 25 maart 2004 tot vaststelling van de nadere regels inzake het beheer en de werking van voorzorgsinstellingen die werden opgericht door meerdere private ondernemingen of meerdere publiekrechtelijke rechtspersonen of krachtens een sectorale collectieve arbeidsovereenkomst.

zijds de prudentiële bepalingen, die van toepassing zijn op de IBP's naar Belgisch recht, ongeacht de wetgeving die van toepassing is op de beheerde pensioenregelingen, en anderzijds de sociale bepalingen, die van toepassing zijn op de pensioenregelingen naar Belgisch recht, ongeacht de wetgeving die van toepassing is op de IBP. De prudentiële wettelijke bepalingen zijn nu samengebracht in de WIBP, terwijl de sociale bepalingen in de WAP en de WAPZ zijn opgenomen. Het voordeel van deze werkwijze is tweërlei: ten eerste komt dit de transparantie ten goede en ten tweede kan hierdoor bij grensoverschrijdende activiteiten makkelijker een onderscheid worden gemaakt tussen de bepalingen die onder de bevoegdheid van de lidstaat van herkomst vallen (prudentiële regels), en die welke onder de bevoegdheid van de Lidstaat van ontvangst vallen (sociale regels).

Voor de uitvoeringsbesluiten werd op dezelfde manier tewerk gegaan. De prudentiële bepalingen zijn samengebracht in een koninklijk besluit van 12 januari 2007 (140), hierna «prudentieel besluit» genoemd, met uitzondering van de bepalingen over de jaarrekening, die in een specifiek besluit zullen worden opgenomen. Op sociaal vlak dient aangestipt te worden dat de wijzigingen die in de WAP en de WAPZ werden aangebracht naar aanleiding van de WIBP, ook tot aanpassingen hebben geleid in verschillende uitvoeringsbesluiten van die twee wetten (141). Ook het reglement leven heeft een beperkt aantal wijzigingen ondergaan. Tot slot moesten er door de invoering van de nieuwe, specifieke rechtsvorm voor IBP's, namelijk het "organisme voor de financiering van pensioenen", uitvoeringsmaatregelen worden genomen met betrekking tot de openbaarmakingsformaliteiten.

Het prudentieel besluit van 12 januari 2007

Het prudentieel besluit vervangt de bestaande wetteksten voor voorzorgsinstellingen en pensioenkassen, namelijk het koninklijk besluit van 22 november 1994 (142), dat alleen nog van toepassing is op verzekeringsondernemingen, en de koninklijke besluiten van 5 april 1995 (143), 7 mei 2000 (144) en 25 maart 2004 (145), die opgeheven zijn. Het prudentieel besluit is van toepassing op de IBP's naar Belgisch recht, voor al hun Belgische en grensoverschrijdende activiteiten. Het geldt niet voor

de IBP's waarvan het land van oorsprong een andere lidstaat van de Europese Economische Ruimte is, ook al hebben die IBP's een activiteit in België.

Wat de werkings- en beheersregels betreft, neemt het prudentieel besluit de bepalingen over van het koninklijk besluit van 25 maart 2004, namelijk het zogenaamde «multiwerkgeversbesluit». Het toepassingsgebied is echter niet meer beperkt tot de IBP's die de pensioenregelingen van verschillende bijdragende ondernemingen beheren, maar werd uitgebreid tot alle IBP's, met uitzondering van de instellingen die enkel pensioenregelingen voor zelfstandigen beheren (de vroegere «pensioenkassen»).

Een van de belangrijkste nieuwigheden van het besluit is dat de IBP's duidelijke regels moeten vastleggen voor hun beheer en hun werking.

Om een bevoorrechte band met de bijdragende ondernemingen te behouden, moeten de vertegenwoordigers van de bijdragende ondernemingen en van de aangeslotenen de meerderheid uitmaken in de raad van bestuur van de IBP's. Andere bepalingen betreffen het beheer van de activa en de regels die gevolgd moeten worden wanneer een bijdragende onderneming in gebreke blijft haar pensioentoezeggingen te financieren of het beheer van haar pensioenregelingen niet langer aan de IBP toevertrouwt. Bovendien moet de IBP in haar statuten of in een overeenkomst met de betrokken bijdragende ondernemingen de regels vermelden die toelaten het deel van elke bijdragende onderneming in de IBP te bepalen evenals de wijze waarop conflicten in verband met de uitvoering van de pensioenregelingen beheerd zullen worden.

Wat de solvabiliteitsmarge betreft, is het prudentieel besluit grotendeels gebaseerd op de bepalingen van de koninklijke besluiten van 5 april 1995 en 7 mei 2000. Zoals voorheen wordt er enkel een solvabiliteitsmarge geëist voor de risico's overlijden, invaliditeit en arbeidsongeschiktheid. IBP's die pensioenregelingen voor zelfstandigen beheren en IBP's met een resultaatverbintenis, moeten ook een solvabiliteitsmarge samenstellen voor de pensioenprestaties. In het tweede geval mag deze marge niet kleiner zijn dan 3.200.000 euro, wat overeenstemt met het bedrag van het minimumwaarborgfonds dat aan de verzekeringsondernemingen wordt opgelegd. De margevereisten kunnen echter gedeeltelijk worden verlaagd door risico's over te dragen aan een verzekeraar of een herverzekeraar.

De regels voor de technische voorzieningen die in de besluiten van 5 april 1995 en 7 mei 2000 waren opgenomen, zijn volledig herschreven om rekening te houden met het in de richtlijn geformuleerde prudentiebeginsel. Het accent ligt nu veeleer op de kwa-

litatieve aspecten dan op de kwantitatieve beperkingen. Het gaat hier om een fundamenteel nieuwe aanpak. De IBP's zullen niet alleen aan de Commissie moeten bewijzen dat ze de formele regels respecteren die op hen van toepassing zijn, maar ook dat de technische grondslagen (rentevoeten, biometrische tabellen, ...) en de methodes die zij gebruiken voor de berekening van de technische voorzieningen, de duurzaamheid van hun verbintenissen kunnen waarborgen.

Wat evenwel niet uit het oog mag worden verloren is dat het pensioenreglement zelf bepaalde kwantitatieve beperkingen kan opleggen, met name voor de berekening van de minimumvoorzieningen. Bovendien moeten de contractuele bepalingen voldoen aan de toepasselijke sociale en arbeidswetgeving. Voor de Belgische pensioenregelingen zijn dit de WAP, de WAPZ en hun uitvoeringsbesluiten en voor de pensioenregelingen die aan een buitenlandse sociale of arbeidswetgeving zijn onderworpen, zijn dit de gelijkaardige bepalingen van buitenlands recht.

Wat de dekkingswaarden betreft, neemt het prudentieel besluit hoofdzakelijk de bepalingen van het koninklijk besluit van 7 mei 2000 over, die handelen over de toelaatbare categorieën van activa, de congruentie, de waarderingsregels en de diversificatie. De oude regels die precieze beperkingen oplegden voor de verschillende categorieën van activa (kwantitatieve regels) werden echter niet overgenomen. Zowel de richtlijn als de WIBP eisen enkel dat bij de belegging van dekkingswaarden een algemeen prudentiebeginsel in acht wordt genomen. Tot slot werd bijzondere aandacht besteed aan beleggingen in afgeleide producten. Deze beleggingen zijn toegestaan voor zover ze bijdragen tot een beter beheer of tot een vermindering van het beleggingsrisico.

Een hoofdstuk van het prudentieel besluit is gewijd aan de actuarissen die door de IBP's worden aangewezen. De bepalingen van dit hoofdstuk zijn overgenomen uit het koninklijk besluit van 22 november 1994 en uit mededeling P. 31 van de CDV. Dit besluit is van toepassing op de actuarissen die de IBP's naar Belgisch recht in voorkomend geval moeten aanwijzen en dit voor al hun activiteiten in België of in het buitenland. Behoudens enkele aanpassingen die aangebracht zijn ingevolge de Bologna-akkoorden over de hervorming van het hoger onderwijs, verschilt de nieuwe tekst zeer weinig van die van het koninklijk besluit van 22 november 1994, die van toepassing blijft op de actuarissen die door de verzekeringsondernemingen worden aangewezen.

Het nieuwe besluit bevat geen specifiek hoofdstuk voor de IBP's die resultaatverbintenissen aangaan. De bepalingen van het koninklijk besluit van 7 mei 2000 die aan deze IBP's waren gewijd, waren er voornamelijk

op gericht deze instellingen te onderwerpen aan de reglementering voor verzekeringsondernemingen. In veel domeinen legt de richtlijn echter specifieke regels op, zoals voor de technische voorzieningen en de beleggingsregels. In elk hoofdstuk van het prudentieel besluit wordt indien nodig gepreciseerd welke regels van toepassing zijn op IBP's met resultaatsverbintenissen en op IBP's met middelenverbintenissen.

Wijziging van het reglement leven

Het besluit van 25 januari 2007 (146) brengt een aantal wijzigingen aan in het reglement leven. Voor de IBP's zijn de uitvoeringsmaatregelen van de bepalingen van de WAP die gewijzigd zijn door de WIBP, opgenomen in het uitvoeringsbesluit van de WAP (147), aangezien dit sociale bepalingen zijn en geen prudentiële bepalingen. Aangezien de WAP zowel van toepassing is op IBP's als op verzekeringsondernemingen, en aangezien er tussen die twee sectoren een principe van gelijke behandeling geldt («*level playing field*»), moesten de bepalingen die in het uitvoeringsbesluit van de WAP werden ingelast, ook in het reglement leven worden opgenomen.

Het koninklijk besluit van 25 januari 2007 bevat twee reeksen regels. De eerste reeks regels past het reglement leven aan aan het uitvoeringsbesluit van de WAP, om overlappingen in de mate van het mogelijke te vermijden. Een aantal sociale bepalingen, zoals de vermeldingen die in de groepsverzekeringsreglementen moeten worden opgenomen, het minimumbedrag van de verworven reserves of de bestemming van de vrije reserves, zijn nu opgenomen in het uitvoeringsbesluit van de WAP en zijn dus geschrapt uit het reglement leven.

De tweede reeks regels wijzigt het reglement leven om rekening te houden met de prudentiële bepalingen van de WIBP, onder meer voor wat het beheer van collectieve pensioenfondsen betreft. Voortaan is dit beheer niet alleen toegelaten voor de eigenlijke IBP's, maar ook voor entiteiten die onder meer tot de overheidssector behoren en die vrijgesteld zijn van de verplichting om een IBP op te richten en voor rechtspersonen die solidariteitsstelsels beheren. Dit beheer is nu ook toegelaten in het kader van tak 26 (kapitalisatie).

De openbaarmakingsformaliteiten voor organisaties voor de financiering van pensioenen (OFP's)

De WIBP voert een nieuwe rechtsvorm in die specifiek is voor IBP's, namelijk het OFP. De artikelen 49 en 50 van de WIBP leggen verschillende openbaarmakings-

formaliteiten op, zoals het bijhouden van een dossier op de griffie van de handelsrechtbank van het arrondissement waar de maatschappelijke zetel van het OFP is gevestigd of de publicatie van bepaalde akten en stukken in de bijlagen bij het Belgisch Staatsblad.

Het koninklijk besluit van 21 december 2006 (148) neemt die vereisten op in de reglementering voor de verenigingen zonder winstoogmerk, waarmee de OFP's tal van gelijkenissen vertonen.

Lijst van bepalingen van sociaal recht en arbeidsrecht

Naar aanleiding van de omzetting van de IBP-richtlijn kunnen IBP's uit de Europese Economische Ruimte activiteiten in België ontwikkelen. De WIBP bepaalt dat die activiteiten in overeenstemming moeten zijn met de bepalingen van de Belgische sociale en arbeidswetgeving waaraan de bedrijfspensioenregeling is onderworpen, met inbegrip van de bepalingen die voortvloeien uit collectieve arbeidsovereenkomsten. Voor alle duidelijkheid, deze bepalingen zijn van toepassing ongeacht de pensioenregeling wordt uitgevoerd door een IBP naar Belgisch recht of naar buitenlands recht.

De CBFA heeft een lijst opgesteld van deze bepalingen. Die betreffen voornamelijk de WAP, de WAPZ en hun uitvoeringsbesluiten. Een aantal bepalingen van de arbeidswetgeving, antidiscriminatiewetgeving en taalwetgeving worden tevens opgesomd.

Volgens de procedures vastgesteld in de richtlijn dient de CBFA deze lijst over te maken aan de toezichtshouder van het land van herkomst van de buitenlandse IBP.

ALM-vragenlijst (Asset Liabilities Management)

Het prudentiebeginsel van de IBP-richtlijn houdt in dat de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening een beleggingsbeleid dienen te voeren dat aangepast is aan hun verbintenissen, zodat ze de financiering van hun verplichtingen veilig kunnen stellen. Dit betekent dat de solvabiliteit, die gedefinieerd wordt als het vermogen van een instelling om haar verbintenissen na te komen, prospectief wordt opgevat, rekening houdend zowel met de risico's waaraan het actief van de balans onderhevig is, als die waaraan het passief onderhevig is.

De WIBP en haar uitvoeringsbesluiten, die de richtlijn omzetten, sluiten hierbij aan. De IBP moet namelijk een

(146) Koninklijk besluit van 25 januari 2007 tot wijziging van het koninklijk besluit van 14 november 2003 betreffende de levensverzekeringsactiviteit.

(147) Zie dit verslag, p. 103 en 104.

(148) Koninklijk besluit van 21 december 2006 tot wijziging van het koninklijk besluit van 26 juni 2003 op de openbaarmaking van akten en stukken van verenigingen zonder winstoogmerk, van internationale verenigingen zonder winstoogmerk en van stichtingen.

financieringsplan opstellen en moet de hypothesen en methodes die zij in dit verband hanteert, rechtvaardigen, zodat de IBP op elk ogenblik in staat is haar technische voorzieningen te dekken met voldoende activa. De CBFA kan onder andere eisen dat er een ALM-studie wordt voorgelegd die de gekozen financiële structuur rechtvaardigt.

De Engelse uitdrukking *Asset Liabilities Management* (ALM) staat in werkelijkheid voor een reeks wiskundige methodes die kunnen helpen bepalen hoe de activa en de verplichtingen op elkaar moeten worden afgestemd. Om een idee te hebben van de mate waarin die methodes worden gebruikt, heeft de Commissie de IBP's gevraagd een vragenlijst in te vullen, waarin gepeild werd naar het gebruik van die methodes, alsook naar de doelstellingen die met die methodes worden nagestreefd en naar de kostprijs die eraan verbonden is.

Uit de enquête blijkt dat voornamelijk grote IBP's gebruik maken van ALM-technieken, wat geen verrassing is. De instellingen die er gebruik van maken, vertegenwoordigen slechts een derde van de ondervraagde instellingen, maar bezitten samen wel drie kwart van het vermogen van de volledige sector.

Van de instellingen die ALM-technieken toepassen, maakt een derde er uitsluitend gebruik van in het kader van zijn beheer, nog een derde gebruikt de technieken uitsluitend in het kader van zijn financiële planning en nog eens een derde gebruikt ze voor beide doeleinden.

Bij ALM wordt gebruik gemaakt van een grote verscheidenheid aan instrumenten, gaande van de meest eenvoudige tot de meest complexe, waarvan het nuttig was de respectieve gebruiksmogelijkheden te kennen. De mate waarin een IBP blootgesteld is aan een bepaald risico kan immers enkel worden gemeten aan de hand van gesofisticeerde probabilistische instrumenten. Uit de enquête blijkt dat dit soort instrumenten aanwezig is in drie kwart van de IBP's die ALM-methodes gebruiken.

In de enquête werd ook gevraagd naar de doelstellingen die worden nagestreefd met het gebruik van ALM-methodes. De antwoorden toonden aan dat het merendeel van de IBP's dergelijke methodes gebruiken om hun verbintenissen te kunnen dekken. Slechts een klein aantal van de ondervraagde IBP's gaf aan dat ze op die manier de prestaties van hun portefeuille wilden verbeteren door een berekend risico te nemen.

Ten slotte werd ook gevraagd naar de kostprijs die aan het gebruik van die technieken is verbonden. Ongeacht de grootte van de instelling, blijkt die kostprijs een vast bedrag te zijn dat relatief moeilijk kan worden beperkt. Dit betekent dat de kostprijs afneemt naarmate het vermogen van de instelling toeneemt.

Uitbreiding van de toegelaten beleggingen in het kader van het koninklijk besluit van 7 mei 2000

De ontwikkeling van nieuwe beleggingsproducten heeft zijn invloed op de beleggingspolitiek van IBP's. Om redenen van diversificatie, rendementsverhoging en risico-beheersing wensen IBP's meer en meer te beleggen in producten zoals onder meer *hedge funds*, grondstoffen, afgeleide instrumenten en *private equity*. Bovendien hebben meerdere multinationale groepen, in het kader van kostenefficiëntie en fiscale optimalisatie, de vraag gesteld of het mogelijk is de beleggingen van hun Belgische IBP's samen te brengen in één enkel *asset pooling vehicle* (149).

De omzetting van de IBP-richtlijn bood de gelegenheid om een reglementair kader uit te werken dat beter aansluit bij de economische en financiële evoluties. De WIBP voert in deze materie het voorzichtigheidsbeginsel in, zoals opgelegd door de IBP-richtlijn, en geeft een aantal algemene principes waaraan de beleggingen dienen getoetst te worden (150).

Anderzijds had de Commissie, in afwachting van de omzetting van de IBP-richtlijn in het Belgisch recht, in een aantal individuele dossiers de nieuwe benadering in deze materie reeds toegestaan op grond van de derogatiebevoegdheid bepaald in artikel 8, vijfde lid, van het koninklijk besluit van 7 mei 2000. In dat besluit was het gebruik van dergelijke beleggingen immers beperkt, gezien de maximale beleggingslimieten, of zelfs niet mogelijk, daar zij niet waren opgenomen in de limitatieve lijst van toegelaten beleggingscategorieën.

Na een diepgaand onderzoek van de voorgenomen beleggingen aan de hand van de algemene principes, had de CBFA in deze individuele gevallen een aantal voorwaarden gedefinieerd, die de uitvoering van de beleggingspolitiek volgens het voorzichtigheidsbeginsel moesten garanderen. Zoals ook bepaald in de nieuwe regulering, hadden deze voorwaarden voornamelijk betrekking op aspecten inzake *governance* en transparantie.

(149) Beleggingsvehikel waarin de beleggingen van verschillende IBP's worden samengebracht om schaalvoordelen of fiscale optimalisatie te realiseren.

(150) Zie dit verslag, p. 51 en 52.

Hoofdstuk 2

Toezicht op de financiële informatie en markten

2.1. Toezicht op de financiële verrichtingen

2.1.1. Evolutie in de nationale reglementering en doctrine

Wet van 16 juni 2006 tot omzetting van de prospectusrichtlijn in Belgisch recht

De reglementering inzake de informatie die aan het publiek moet worden verstrekt bij een openbare aanbidding tot verkoop of tot inschrijving en bij een toelating tot de verhandeling op een gereguleerde markt, is tijdens de verslagperiode hervormd door de wet van 16 juni 2006 op de openbare aanbidding van beleggingsinstrumenten en de toelating van beleggingsinstrumenten tot de verhandeling op een gereguleerde markt (151) (hierna "de prospectuswet" genoemd). Wat de bevoegdheid van de rechtbanken en de verhaalmiddelen betreft, is die wet aangevuld bij de wet van 13 juni 2006 tot wijziging van artikel 220 van de wet van 4 december 1990 op de financiële transacties en de financiële markten en van de artikelen 121, § 1, 1°, en 122 van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten (152). Dit nieuwe wettelijke kader is op 1 juli 2006 in werking getreden.

Hoofddoelstelling van de prospectuswet is de omzetting in Belgisch recht van richtlijn 2003/71/EG (153) (hierna "de prospectusrichtlijn" genoemd). Met de inwerkingtreding van deze wet is er een einde gekomen aan de interimfase die inging op 1 juli 2005 (datum waarop de richtlijn omgezet had moeten zijn in Belgisch recht). Tijdens die interimfase hadden de emittenten de mogelijkheid om de rechtstreekse uitwerking van sommige bepalingen van de prospectusrichtlijn in te roepen in het kader van de verrichtingen waarop die richtlijn betrekking had (154).

De prospectuswet heeft die bepalingen van de wet van 22 april 2003 betreffende de openbare aanbiddingen van effecten vervangen die betrekking hadden op de aanbiddingen tot verkoop van en tot inschrijving op effecten, alsook op de toelatingen van effecten tot de verhandeling. De bepalingen van de wet van 22 april 2003 die van toepassing zijn op openbare overnameaanbiddingen, bleven echter voorlopig behouden in afwachting van de omzetting in Belgisch recht van richtlijn 2004/25/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 betreffende het openbaar overnamebod (155).

De prospectuswet stelt de publicatie van een vooraf door de CBFA goedgekeurd prospectus verplicht voor de openbare aanbiddingen van beleggingsinstrumenten op het Belgische grondgebied. Aan de hand van diverse criteria kan worden bepaald of een aanbidding van beleggingsinstrumenten een openbaar karakter heeft. Zo hebben aanbiddingen die uitsluitend gericht zijn tot gekwalificeerde beleggers (156) of tot minder dan 100 personen, geen openbaar karakter. Hetzelfde geldt voor aanbiddingen met een totale tegenwaarde van minder dan 100.000 euro of voor aanbiddingen met een tegenwaarde van ten minste 50.000 euro. Deze criteria die rechtstreeks voortvloeien uit de prospectusrichtlijn, zorgen ervoor dat een aantal verrichtingen die als openbaar werden gekwalificeerd onder de oude regeling, niet langer als dusdanig worden beschouwd. Volgens de regeling van het koninklijk besluit van 7 juli 1999 over het openbaar karakter van financiële verrichtingen had een verrichting een openbaar karakter wanneer zij tot meer dan 50 personen gericht was. Volgens de nieuwe regeling van de

(151) Belgisch Staatsblad van 21 juni 2006.

(152) Belgisch Staatsblad van 21 juni 2006.

(153) Richtlijn 2003/71/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 betreffende het prospectus dat gepubliceerd moet worden wanneer effecten aan het publiek worden aangeboden of tot de handel worden toegelaten en tot wijziging van Richtlijn 2001/34/EG (PB nr. L 345 van 31 december 2003, p. 63).

(154) Het beleid dat de CBFA tijdens die periode van één jaar heeft gehanteerd voor de behandeling van dossiers over openbare aanbiddingen en toelatingen tot de verhandeling op een gereguleerde markt, werd nader toegelicht in een mededeling van de CBFA (zie het verslag van het directiecomité CBFA 2005, p. 63 en 64).

(155) PB nr. L 142 van 30 april 2004, p. 12.

(156) Het begrip "gekwalificeerd belegger" wordt gedefinieerd in de prospectuswet, met een machtiging aan de Koning om dat begrip eventueel uit te breiden tot bepaalde natuurlijke of rechtspersonen die uitdrukkelijk verzoeken om als dusdanig te worden aangemerkt. Via het koninklijk besluit van 26 september 2006 heeft de Koning gebruik gemaakt van die machtiging voor de rechtspersonen. Laatstgenoemd koninklijk besluit wordt toegelicht in dit verslag, p. 84-86.

prospectuswet stijgt dit aantal tot 100 personen. Totnogtoe was het ook zo dat verrichtingen die een tegenprestatie van meer dan 250.000 euro per belegger vereisten, geen openbaar karakter hadden. Voortaan is dat het geval voor verrichtingen die een tegenprestatie vereisen van meer dan 50.000 euro per belegger. Bovendien vormt het feit dat een beroep wordt gedaan op een "niet-erkend" bemiddelaar, niet langer een criterium dat een aanbieding openbaar maakt (157). Tot slot moet worden opgemerkt dat de definitie van "institutionele beleggers" in voornoemd koninklijk besluit van 7 juli 1999 gedeeltelijk verschilt van de definitie van "gekwalficeerde beleggers" in de prospectuswet.

Verder stelt de prospectuswet ook de publicatie van een vooraf door de CBFA goedgekeurd prospectus verplicht voor de toelatingen van beleggingsinstrumenten tot de verhandeling op een Belgische gereguleerde markt. Een prospectus is echter niet langer vereist voor toelatingen tot de verhandeling op een Belgische georganiseerde markt die geen gereguleerde markt is, zoals Alternext of de Vrije Markt, zonder gelijktijdige openbare aanbieding. De Koning is echter gemachtigd om de prospectusverplichting opnieuw in te voeren als de beleggersbescherming dat zou vereisen.

De prospectuswet voert regels in voor de publicatie, de inhoud, de vorm, de taalregeling, de geldigheidsduur en de procedure voor de goedkeuring van prospectussen. Zonder in details te treden, moet worden opgemerkt dat een prospectus voortaan een samenvatting moet bevatten die is opgesteld in niet-technische bewoordingen. Voor aanbiedingsprogramma's – die de mogelijkheid bieden om doorlopend of herhaaldelijk beleggingsinstrumenten van eenzelfde type en/of categorie uit te geven – kan trouwens een basisprospectus worden opgesteld dat wordt aangevuld met een verrichtingsnota die niet hoeft te worden goedgekeurd.

Verder moet worden aangestipt dat het toepassingsgebied van de Belgische prospectuswet ruimer is dan dat van de prospectusrichtlijn. Zo is het begrip "beleggingsinstrument" in de prospectuswet ruimer dan het begrip "effect" in de prospectusrichtlijn. Het begrip "beleggingsinstrument" stemt overeen met het begrip "effect / titre" dat in de vroegere reglementering werd gebruikt. Verder is de prospectuswet ook van toepassing op openbare aanbiedingen met een totale tegenwaarde van minder dan 2.500.000 euro, terwijl die verrichtingen zijn uitgesloten uit het toepassingsgebied van de prospectusrichtlijn.

De regeling voor de verrichtingen die niet door de prospectusrichtlijn worden geharmoniseerd, is geënt op de regeling voor de verrichtingen die wel door de prospectusrichtlijn worden geharmoniseerd. Toch bestaan er bepaalde verschillen tussen geharmoniseerde en niet-geharmoniseerde verrichtingen, vooral op het vlak van de bevoegdheid van de CBFA voor de goedkeuring van prospectussen, de inhoud van prospectussen of het aan de prospectussen verleende paspoort.

Wat bijvoorbeeld de goedkeuringsbevoegdheid van de CBFA betreft, verplicht de prospectusrichtlijn haar prospectussen goed te keuren over bepaalde verrichtingen die uitsluitend in het buitenland worden uitgevoerd, terwijl prospectussen over verrichtingen die uitsluitend op het Belgische grondgebied worden uitgevoerd, in bepaalde gevallen door een buitenlandse toezichthouder moeten worden goedgekeurd. Wat de goedkeuringsbevoegdheid inzake prospectussen betreft, wijkt de prospectuswet dus af van het tot dusver geldende territorialiteitsbeginsel. Voor de verrichtingen die niet door de richtlijn worden geharmoniseerd, wordt het territorialiteitsbeginsel echter wel nog gevolgd.

Wat de prospectusinhoud betreft, moet, voor de verrichtingen die door de prospectusrichtlijn worden geharmoniseerd, worden verwezen naar Verordening (EG) nr. 809/2004 van 29 april 2004 tot uitvoering van de prospectusrichtlijn (158) (159) (hierna "de prospectusverordening" genoemd), die volledige prospectusschema's bevat die met name moeten worden gecombineerd in functie van de aangeboden instrumenten en de hoedanigheid van de emittent. Voor de niet door de prospectusrichtlijn geharmoniseerde verrichtingen blijven de prospectusschema's gelden waarvan sprake in het koninklijk besluit van 31 oktober 1991 over het prospectus dat moet worden gepubliceerd bij openbare uitgifte van effecten en waarden.

Tot slot wordt aan een prospectus dat door de bevoegde autoriteit wordt goedgekeurd met betrekking tot een door de prospectusrichtlijn geharmoniseerde verrichting, een paspoort verleend op grond waarvan het in de andere lidstaten mag worden gepubliceerd, mits kennisgeving aan de toezichtshoudende autoriteiten van die lidstaten van ontvangst. Laatstgenoemde autoriteiten mogen niet eisen dat bijkomende informatie in het prospectus wordt opgenomen. Zij mogen enkel vragen dat een vertaling van de samenvatting van het prospectus verkrijgbaar wordt gesteld. Prospectussen die worden goedgekeurd met betrekking tot verrichtingen die niet door de prospectusrichtlijn wor-

(157) Het beroep dat op een bemiddelaar wordt gedaan voor de plaatsing van een openbare aanbieding, blijft echter gereguleerd (zie hieronder).

(158) PB nr. L 215 van 16 juni 2004, p. 3 (rectificatie).

(159) Omdat een verordening rechtstreeks toepasbaar is, hoeft ze niet in Belgisch recht te worden omgezet.

den geharmoniseerd, komen niet in aanmerking voor een paspoort. Voor bepaalde van die verrichtingen voorziet de prospectusrichtlijn echter in een "opt in", wat de aanbieder of de uitgevende instelling de mogelijkheid biedt zich aan de door haar geharmoniseerde regeling te onderwerpen om zo toch in aanmerking te komen voor de paspoortregeling.

Naast de goedkeuring van het prospectus moet de CBFA, krachtens de prospectuswet, ook alle reclame en andere documenten en berichten met betrekking tot een openbare aanbieding of een toelating tot de verhandeling goedkeuren die worden verspreid op initiatief van de aanbieder, de uitgevende instelling, de aanvrager van de toelating tot de verhandeling of de door hen aangestelde bemiddelaars. De prospectusrichtlijn legt immers slechts enkele minimale vereisten op inzake reclame en zij biedt de lidstaten de mogelijkheid om die vereisten aan te vullen. De prospectusrichtlijn verleent trouwens geen paspoort aan reclame.

De prospectuswet handhaaft overigens de bemiddelingsregels (160) alsook de verplichting om het resultaat van de verrichting openbaar te maken, weliswaar mits enkele specifieke aanpassingen die er moeten voor zorgen dat de regel beter aansluit bij de informatiebehoefte van het publiek. De doelstelling inzake de bescherming van het publiek heeft de wetgever er ook toe gebracht de regels met betrekking tot de verantwoordelijkheid voor het prospectus en voor de reclame aan te passen via de invoering van het weerlegbaar vermoeden van een oorzakelijkheidsverband tussen de door de belegger geleden schade en de fouten of onjuistheden in het prospectus of in de reclame, de andere documenten en de berichten.

Tot slot voert de prospectuswet voor genoteerde vennootschappen de verplichting in om jaarlijkse informatie te verstrekken. De genoteerde vennootschappen moeten een document bij de CBFA neerleggen en publiceren dat alle informatie bevat of vermeldt die tijdens de voorbije twaalf maanden werd gepubliceerd, en dit voornamelijk met toepassing van het vennootschapsrecht en de voor genoteerde vennootschappen geldende transparantiereglementering.

Publicatie van alle door de CBFA goedgekeurde prospectussen op haar website

Artikel 21, § 4, van de prospectuswet (161) bepaalt dat de CBFA op haar website de lijst publiceert met alle prospectussen die zij de afgelopen twaalf maanden heeft goedgekeurd, met de vermelding hoe die prospectussen beschikbaar zijn gesteld voor het publiek en waar zij te verkrijgen zijn, alsook, in voorkomend geval, met een hyperlink naar het prospectus dat op de website van de uitgevende instelling of van de betrokken gereguleerde markt is gepubliceerd.

Als alternatief biedt de wet de CBFA de mogelijkheid om alle prospectussen die zij de afgelopen twaalf maanden heeft goedgekeurd, te publiceren op haar website of op de website van een door haar daartoe gemandateerde derde.

Met die bepaling wordt een verplichting uit de prospectusrichtlijn omgezet in Belgisch recht.

Ter uitvoering daarvan heeft de CBFA beslist om alle prospectussen die zij met toepassing van de prospectuswet heeft goedgekeurd, op haar website te publiceren.

Zij publiceert echter alleen de door haar goedgekeurde taalversie van een prospectus. Eventuele vertalingen van een prospectus worden immers onder de uitsluitende bevoegdheid van de emittent gemaakt en niet door de CBFA gecontroleerd.

Verder publiceert de CBFA op haar website niet alleen de prospectussen, maar ook de door haar goedgekeurde documenten waarmee prospectussen worden geactualiseerd (aanvullingen) of die deel uitmaken van prospectussen (registratiedocumenten of verrichtingsnota's en samenvattingen).

Bovendien heeft zij beslist om op haar website ook alle door haar goedgekeurde prospectussen over openbare overnameaanbiedingen te publiceren.

(160) De tussenkomst in de plaatsing van een openbare aanbieding voor rekening van de aanbieder of de uitgevende instelling, tegen een vergoeding of enig ander rechtstreeks of onrechtstreeks voordeel, is voorbehouden aan bepaalde bemiddelaars onder toezichtstatuut. Deze regel was al ingeschreven in de wet van 22 april 2003 betreffende de openbare aanbiedingen van effecten.

(161) Voor toelichting bij deze wet, zie dit verslag, p. 57-59.

2.1.2. Toezicht in de praktijk

2.1.2.1. Openbare aanbiedingen van financiële instrumenten

Openbare aanbiedingen van aandelen en toelatingen tot de verhandeling op Alternext

Teneinde hun ondernemingsproject te kunnen realiseren, hebben vijf middelgrote vennootschappen een openbare aanbieder van voornamelijk nieuwe aandelen uitgebracht, gevolgd door een toelating van al hun aandelen tot de verhandeling op Alternext, de onlangs door Euronext Brussels opgerichte markt (162). Met deze beursgang hoopten de vennootschappen tussen 5 en 14 miljoen euro op te halen.

Het koninklijk besluit van 14 december 2006 betreffende de markt voor financiële instrumenten Alternext verklaart nagenoeg alle verplichtingen, met name inzake informatieverstrekking aan het publiek, die voor de Belgische gereguleerde markten zijn vastgesteld bij koninklijk besluit van 31 maart 2003, van toepassing op de vennootschappen die noteren op Alternext, weliswaar met de noemenswaardige uitzondering dat deze vennootschappen geen geconsolideerde jaarrekening in IFRS dienen op te stellen (163).

Wanneer het prospectus voor een dergelijke openbare aanbieder wordt opgesteld, vraagt de CBFA steeds om de volgende vermelding op te nemen op de voorpagina: "De aangeboden effecten hebben een hoge risicograad. De risicofactoren worden beschreven op pagina ... van de inleiding van het prospectus."

In een geval heeft de CBFA, eveneens op de voorpagina van het prospectus, waarschuwingen laten opnemen over de fundamentele heroriëntering van de activiteiten van de vennootschap en haar verlieslatende statutaire financiële positie.

Bij het nazicht van de hoofdstukken die in dit prospectus waren gewijd aan de resultaatprognoses, heeft de CBFA voornamelijk aandacht besteed aan een aspect dat verband hield met de toepassing van de prospectusverordening. Daartoe heeft zij, wat de prognoses van de jaarrekeningen betreft, aan een revisor (164) gevraagd om een verslag op te stellen over de winstprognoses die

door de vennootschap conform de bepalingen van de verordening waren opgesteld voor de boekjaren 2006 tot 2008. Het leek daarentegen niet nodig om een dergelijk verslag te laten opstellen over de resultaatprognoses voor de latere boekjaren (tot 2015) die uitsluitend werden gebruikt voor de waardering via de methode van de geactualiseerde *cash flows*.

Algemeen gezien acht de CBFA het ten eerste aangegeven dat vennootschappen die voor het eerst een beroep doen op het publiek en een notering van hun aandelen op Alternext overwegen, in het prospectus een waardering van het aangeboden aandeel opnemen, gestaafd met prognoses van de jaarrekeningen. De vennootschap is verplicht om een dergelijke waardering op te nemen indien het een aanbieder tegen een vaste prijs betreft of indien de prijs via het opstellen van een orderboek wordt vastgesteld (*bookbuilding*) op een bedrag dat te laag is om als representatief te kunnen worden beschouwd.

Daarnaast diende de CBFA zich uit te spreken over diverse aspecten die verband hielden met de rekeningen van deze vennootschappen en hun certificering.

- In een eerste geval heeft de CBFA de emittent verzocht om voor het boekjaar 2004 een geconsolideerde jaarrekening op te stellen en te laten controleren opdat hij voor de laatste twee boekjaren gecontroleerde financiële informatie zou voorleggen in een vorm die compatibel is met de vorm die hij in de toekomst zou hanteren (165).
- Een andere vraag hield verband met de regel dat een emittent niet verplicht is een commissaris aan te stellen om zijn jaarrekeningen over boekjaren vóór 2004 te laten reviseren. Teneinde te voldoen aan de voorschriften van de prospectusverordening wat de notie "gecontroleerde historische informatie" over het boekjaar 2003 betreft, werd aan een bedrijfsrevisor gevraagd om een attest op te stellen dat inhoudelijk zo dicht mogelijk aansloot bij het verslag dat door een commissaris zou zijn opgesteld ingevolge een wettelijke verplichting.

(162) Het betreft de vennootschappen Evadix, Emakina Group, De Rouck Geomatics, Porthus en Air Energy.

(163) Zie dit verslag, p. 76 en 77.

(164) De verordening vereist niet dat deze, door de vennootschap gemandateerde revisor, een andere persoon is dan de commissaris. De vennootschappen kunnen hier dus vrij over beslissen.

(165) Zie punt 20.1., tweede lid van de bijlage I bij de prospectusverordening.

- In een volgend geval werden de activiteiten en de resultaten van een emittent nagenoeg volledig gerealiseerd door een Belgische dochteronderneming die evenmin wettelijk verplicht was om haar rekeningen voor het boekjaar 2003 te laten controleren. Bijgevolg werd voor deze dochteronderneming een gelijkaardig attest gevraagd en werd besloten om haar verkorte jaarrekeningen over de drie laatste boekjaren (2003-2005) op te nemen in het prospectus.
- Een ander dossier had betrekking op een emittent die gezien zijn groepsstructuur verplicht was om een geconsolideerde jaarrekening op te stellen (166). De CBFA heeft deze emittent verzocht om in het prospectus ten minste de geconsolideerde jaarrekeningen over de twee laatst afgesloten boekjaren op te nemen, alsook een tabel met de verkorte statutaire jaarrekeningen (activa, passiva en resultaten) van de laatste drie boekjaren en de vermelding dat er een verwijzing is opgenomen naar de statutaire jaarrekening van het verst in de tijd gelegen boekjaar, die ter beschikking is bij de Balanscentrale van de NBB.
- Een ander aandachtspunt betreft de boekhoudkundige voorstelling van eventuele recente verrichtingen die een openbare aanbidding of een toelating tot de verhandeling voorafgaan, in het bijzonder een fusie, en de impact hiervan op de financiële situatie van de emittent (167). Zo is bij één emittent de geconsolideerde jaarrekening 2005 herwerkt om zodoende de impact van een fusie en enkele andere verrichtingen tot uiting te laten komen op de financiële situatie van de emittent alsof deze verrichtingen hadden plaatsgevonden op 1 januari 2005. Deze *pro forma* geconsolideerde jaarrekening 2005 werd onderworpen aan een nazicht door een revisor (168).

Openbare aanbiddingen van aandelen en toelatingen tot de verhandeling op de Vrije Markt van Euronext Brussels

In 2006 hebben negen vennootschappen een openbare aanbidding uitgebracht en hun toelating gevraagd tot de verhandeling op de Vrije Markt van Euronext Brussels.

Aangezien die verrichtingen een openbare aanbidding inhouden in de zin van de prospectuswet, vereisen zij de publicatie van een vooraf door de Commissie goedgekeurd prospectus.

Bij het onderzoek van die prospectussen heeft de Commissie het in 2005 uitgestippelde beleid (169) gevolgd waarbij rekening wordt gehouden met het feit dat de betrokken vennootschappen over het algemeen vrij jonge vennootschappen zijn die vaak weinig ervaring hebben met financiële markten. Die verrichtingen houden dan ook bijzondere risico's in voor het publiek.

Tijdens de verslagperiode zijn bij het onderzoek van een prospectus specifiekere risico's aan het licht gekomen met een niet te onderschatten omvang ten opzichte van de – erg beperkte – omvang van de vennootschap en van de openbare aanbidding.

Om de aandacht van de potentiële beleggers op die specifieke risico's te vestigen, heeft de CBFA gevraagd dat er, op de eerste pagina van het prospectus, een omstandige waarschuwing zou worden gepubliceerd over het feit:

- dat er in hoofde van de gedelegeerd bestuurder belangenconflicten bestonden met betrekking tot de hem door de vennootschap toegekende voorschotten in rekening-courant, de vaststelling van zijn bezoldiging en van andere voordelen in natura, alsook de betaling aan een met hem verbonden vennootschap van hogere huurprijzen dan gangbaar op de markt;
- dat geen verantwoording werd gegeven voor het gebruik van meer dan één derde van de opbrengst van de openbare aanbidding. Op basis van de prognoses in het prospectus rees immers het vermoeden dat de via de aanbidding ingezamelde fondsen niet integraal zouden worden belegd. Bovendien werd voor die fondsen geen specifieke bestemming vermeld, wat betekende dat zij uitsluitend naar goeddunken van de raad van bestuur konden worden gebruikt;
- dat bij de opstelling van de rekeningprognoses was uitgegaan van overdreven optimistische hypothesen, inzonderheid over de groeipercentages van cliënteel, omzet en productiviteit.

(166) Zie het eerste en tweede lid van punt 20.1. "Historische financiële informatie" van bijlage I bij de prospectusverordening.

(167) Het punt 20.2. van het schema I van de prospectusverordening voorziet immers dat "In geval van een brutowijziging van betekenis wordt een beschrijving gegeven van de wijze waarop de transactie het vermogen en de winst van de uitgevende instelling had kunnen beïnvloeden indien deze transactie gesloten was geweest aan het begin van de verslagperiode of op de verslagdatum. Aan deze vereiste wordt normaliter voldaan door *pro forma* financiële informatie op te nemen. Deze *pro forma* financiële informatie moet worden gepresenteerd overeenkomstig bijlage II, en moet de daarin beschreven gegevens omvatten. De *pro forma* financiële informatie moet vergezeld gaan van een door onafhankelijke accountants opgesteld verslag".

(168) In de zin van punt 7 van bijlage II bij de prospectusverordening.

(169) Zie het verslag van het directiecomité CBFA 2005, p. 67.

Gelijkwaardigheidsverklaring met betrekking tot het door UCB opgestelde en door de BaFin goedgekeurde prospectus over het openbaar koop- en ruilaanbod op Schwarz Pharma

In het kader van haar gemengd openbaar koop- en ruilaanbod op de aandelen van de Duitse vennootschap Schwarz Pharma AG heeft de op Eurolist by Euronext genoteerde Belgische vennootschap UCB een prospectus over dat bod laten goedkeuren door de BaFin, de bevoegde Duitse toezichtshouder. Dat prospectus bevatte de in bijlagen I tot III bij het prospectusreglement bedoelde informatie over de in ruil aangeboden aandelen UCB en over UCB.

De in het kader van het bod uit te geven aandelen UCB zouden uiterlijk zeven bankwerkdagen na de aankondiging van de resultaten van het bod worden toegelaten tot de verhandeling op Eurolist by Euronext Brussels. In het vooruitzicht van die toelating heeft UCB de CBFA verzocht haar een vrijstelling van de prospectusplicht te verlenen als bedoeld in artikel 18, § 2, c), van de prospectuswet, en voorgesteld om het door de BaFin goedgekeurde prospectus over haar openbaar koop- en ruilaanbod beschikbaar te stellen voor het Belgische publiek (170). Volgens die bepaling kan immers een vrijstelling worden verleend van de verplichting om een toelatingsprospectus te publiceren "op voorwaarde dat voor het publiek informatie beschikbaar wordt gesteld conform artikel 21 die door de CBFA als gelijkwaardig wordt beschouwd aan de informatie die in het prospectus moet worden opgenomen".

Aangezien het door de BaFin goedgekeurde prospectus de in bijlagen I tot III bij het prospectusreglement bedoelde informatie bevatte, heeft de CBFA geoordeeld dat de informatie die voor het Belgische publiek beschikbaar zou worden gesteld, gelijkwaardig was aan de informatie die zou moeten worden ingenomen in een prospectus voor de toelating tot de verhandeling op een gereguleerde markt.

2.1.2.2. Openbare overnameaanbiedingen, koershandhavingen en wijzigingen in de controle over vennootschappen

Gemengd openbaar bod tot aankoop en tot omruiling door Mittal Steel op Arcelor

Algemene beschrijving van de verrichting

Op 27 januari 2006 heeft de vennootschap naar Nederlands recht Mittal Steel Company NV haar voorne-

men bekendgemaakt om in België, Frankrijk, Spanje, het Groothertogdom Luxemburg en de Verenigde Staten een openbaar overnamebod uit te brengen op de aandelen en de converteerbare obligaties van de vennootschap naar Luxemburgs recht Arcelor SA. De aandelen Arcelor waren toegelaten tot de verhandeling op Euronext Brussels, Euronext Paris, de beurs van Luxemburg en de Spaanse beurzen (171).

Op 6 februari 2006 is bij de CBFA een officieel dossier ingediend over het openbaar overnamebod en op 16 februari 2006 is de door artikel 6 van het overnamebesluit voorgeschreven kennisgeving gepubliceerd na overleg met de bevoegde autoriteiten van de andere betrokken Europese landen.

Het openbaar overnamebod bestond uit één enkel bod dat tegelijkertijd en onder dezelfde voorwaarden zou lopen in alle betrokken landen. Het omvatte, enerzijds, een gemengd hoofdbod tot aankoop en tot omruiling en, anderzijds, een aanvullend bod tot aankoop én een aanvullend bod tot omruiling. Voor de inbrengen in de aanvullende aanbiedingen gold een aanpassingsmechanisme dat er diende voor te zorgen dat, globaal gezien, de tegenprestatie bestaande uit nieuwe aandelen Mittal Steel Company NV en de tegenprestatie bestaande uit contanten respectievelijk 75% en 25% zouden bedragen, onder voorbehoud van de toepassing van een prijsaanpassingsmechanisme.

Op het ogenblik van het bod werd Mittal Steel Company NV hetzij rechtstreeks, hetzij via de vennootschappen Mittal Investments SARL en Ispat International Investments SL gecontroleerd door de heer Lakshmi N. Mittal en zijn echtgenote ten belope van 87,47% van de economische rechten en 98,32% van de stemrechten.

De gewone aandelen Mittal Steel Company NV van klasse A waren genoteerd op Euronext Amsterdam en op de New York Stock Exchange (NYSE).

Na afloop van het bod zou Mittal Steel de toelating van al haar aandelen van klasse A vragen tot de notering op Euronext Paris, Euronext Brussels, de beurs van Luxemburg en de Spaanse beurzen, naast hun notering op Euronext Amsterdam en op de NYSE.

Samenwerking tussen de bevoegde autoriteiten

Al bij de aankondiging van het bod hebben de autoriteiten van de landen waar het bod zou worden uitgebracht (172), beslist om nauw samen te werken om

(170) Dit prospectus was opgesteld in het Engels.

(171) Het gaat hier om de beurzen van Madrid, Barcelona, Bilbao en Valencia.

(172) De betrokken toezichtshoudende autoriteiten waren de CBFA, de AMF (*Autorité des marchés financiers* – Frankrijk), de CSSF (*Commission de surveillance du secteur financier* – Luxemburg) en de CNMV (*Comisión Nacional del Mercado de Valores* – Spanje).

zo de in de verschillende rechtsgebieden geldende wettelijke en reglementaire vereisten beter op elkaar te kunnen afstemmen, en ervoor te zorgen dat in de Europese rechtsgebieden dezelfde informatie zou worden verstrekt aan het publiek en dat er niet te veel verschillen zouden zitten in de informatie die in Europa en in de Verenigde Staten zou worden verstrekt.

Die samenwerking betrof ook de persmededelingen van de betrokken partijen.

Biedprijs

De oorspronkelijke biedprijs bedroeg 4 nieuwe aandelen Mittal Steel en 35,25 euro in contanten voor 5 aandelen Arcelor, in het kader van het gemengd hoofdbod, 28,21 euro in contanten per aandeel Arcelor, in het kader van het aanvullend bod tot aankoop, en 16 nieuwe aandelen Mittal Steel in ruil voor 15 aandelen Arcelor, in het kader van het aanvullend bod tot omruiling.

Bovendien werden verschillende gevallen omschreven waarin de biedprijs zou worden aangepast, vooral wanneer Arcelor zou beslissen één of meer dividenden uit te keren met een totale brutowaarde van meer dan 0,80 euro per aandeel dan wel rechtstreeks of onrechtstreeks eigen aandelen zou verwerven tegen contanten. Verder was ook bepaald dat de aandeelhouders van Arcelor bij een prijsaanpassing voldoende tijd zouden krijgen om hun orders in te trekken.

Voorwaarden van het bod

Het bod was onderworpen aan de volgende voorwaarden (waarvan Mittal Steel kon afzien):

- (1) de in het bod ingebrachte aandelen Arcelor dienden meer dan 50% van het totaal geplaatst aandelenkapitaal en van de stemrechten van Arcelor te vertegenwoordigen;
- (2) er mocht geen uitzonderlijke gebeurtenis plaatsvinden die Arcelor zou treffen en buiten de controle van Mittal Steel zou vallen (met uitzondering van een beslissing of een handeling van de bevoegde mededingingsautoriteiten in verband met de fusie tussen Mittal Steel en Arcelor), en Arcelor mocht geen enkele handeling stellen die haar kern aanzienlijk zou wijzigen, de opzet van het bod wezenlijk nadelig zou beïnvloeden of het vermogen van Mittal Steel om het bod tot een goed einde te brengen, ernstig zou aantasten.
- (3) een algemene vergadering van de aandeelhouders van Arcelor diende te beslissen over of toestemming te geven voor elke nieuwe uitgifte van nieuwe aandelen.

Structuur van het prospectus

Het aanbiedingsdocument dat als prospectus werd gebruikt in het kader van het openbaar overnamebod, bestond uit twee delen die samen moesten worden verspreid in het kader van het bod, namelijk:

- een door de CBFA, de AMF, de CSSF en de CNMV goedgekeurde informatienota;
- een prospectus over het aanbod van de ter omruiling uitgegeven aandelen en over hun toelating tot de verschillende betrokken gereguleerde markten, opgesteld conform de prospectusrichtlijn alsook door de AFM (173) goedgekeurd en ter kennis gebracht van de CBFA, de AMF, de CSSF en de CNMV in het kader van het Europees paspoort dat door voornoemde richtlijn werd ingevoerd.

De informatienota bevatte de belangrijkste gegevens die de aandeelhouders nodig hadden om een beslissing te nemen over het bod. Het door de AFM goedgekeurde prospectus bevatte op zijn beurt erg gedetailleerde informatie over Mittal Steel NV, inzonderheid op boekhoudkundig vlak. In de mate van het mogelijke is geprobeerd te vermijden dat dezelfde informatie zou worden herhaald in beide documenten, met uitzondering van de informatie die erg belangrijk werd geacht door de toezichtshoudende autoriteiten, in essentie de aspecten rond corporate governance en de pro-forma-rekeningen die anticipeerden op de impact van de verwerving van Arcelor SA door Mittal Steel NV.

Verder bevatte de informatienota een beschrijving van de krachtlijnen van het industrieel plan van Mittal Steel, dat aan de bevoegde regeringen in Frankrijk, België, Luxemburg en Spanje werd voorgelegd.

Advies van de raad van bestuur van Arcelor

Op 16 februari 2006 werd de raad van bestuur van Arcelor verzocht om, met toepassing van artikel 14 van het overnamebesluit, zijn advies te verstrekken over het prospectus en over het bod. Dat advies kwam er op 10 maart 2006. Daarbij werd de raad van bestuur van Arcelor er echter van in kennis gesteld dat hij, conform de ter zake geldende Franse en Spaanse procedures, de mogelijkheid zou krijgen om zijn advies te actualiseren op basis van het definitieve prospectus. In het advies van 10 maart 2006 werden dus in hoofdzaak de opmerkingen van de raad van bestuur van Arcelor gebundeld over de inhoud van het prospectus.

(173) Autoriteit Financiële Markten, toezichtshoudende autoriteit van Nederland.

Het definitieve advies van de raad van bestuur, dat dateert van 6 juli 2006, werd verwerkt in een door Arcelor gepubliceerde antwoordnota met erg gedetailleerde informatie over de doelvennootschap, haar activiteiten en haar rekeningen.

Afwijkingen

Gelet op het internationale karakter van het bod en op de verscheidenheid aan nationale reglementeringen die op het bod van toepassing waren, heeft de CBFA verschillende afwijkingen toegestaan van het overnamebesluit, waaronder:

- ❖ een afwijking van artikel 13 om de facultatieve intrekking van het bod mogelijk te maken bij een uitgifte van nieuwe effecten door Arcelor, in zoverre die facultatieve intrekking niet in bod kwam in artikel 13 van het besluit;
- ❖ een afwijking van artikel 20, in zoverre de structuur en de inhoud van het aanbiedingsdocument niet helemaal aansloot bij het als bijlage bij het besluit gevoegde schema. De informatie over de biëder bevond zich inderdaad gedeeltelijk in het door de AFM goedgekeurd prospectus. Bovendien werd een deel van de informatie over Arcelor verwerkt in de door Arcelor gepubliceerde antwoordnota;
- ❖ een afwijking van artikel 26 met betrekking tot de duur van het bod, aangezien de basisduur van het bod (35 werkdagen), de eventuele verlenging ervan voor de door het concurrentierecht opgelegde wachtermijnen en bepaalde andere uitbreidingsmogelijkheden afweken van de in artikel 26 voorgeschreven termijnen;
- ❖ een afwijking van artikel 15, § 3, om het zo mogelijk te maken dat niet het op 10 maart 2006 door de raad van bestuur van Arcelor verstrekte advies zou worden gepubliceerd, maar het nieuwe advies dat op 6 juli 2006 werd verstrekt op basis van het goedgekeurde prospectus, en dat deze publicatie tijdens de biedperiode zou worden verricht.

Verweermiddelen aangewend door Arcelor

Naast de aankondiging van een fors gestegen dividend voor het boekjaar 2005, heeft de raad van bestuur van Arcelor op 4 april 2006 twee maatregelen aangekondigd die bedoeld waren om de plannen van Mittal Steel te dwarsbomen of de beslissing van de aandeelhouders te beïnvloeden. Het ging daarbij meer bepaald:

- ❖ om de oprichting van een stichting naar Nederlands recht waarin de deelneming van Arcelor in de Canadese vennootschap Dofasco zou worden ondergebracht die Arcelor net had gekocht en die door Mittal Steel zou worden overgedragen aan ThyssenKrupp, een andere staalfabrikant, indien zij de controle over Arcelor zou verwerven. Deze maatregel was bedoeld om de aandelen Dofasco gedurende vijf jaar onoverdraagbaar te maken;
- ❖ om de uitkering, op een nader te bepalen wijze, van 5 miljard euro aan de aandeelhouders. De uitkering kon zowel tijdens als na afsluiting van het bod worden verricht.

Ondanks herhaalde vragen van de bevoegde autoriteiten, heeft de raad van bestuur van Arcelor aanvankelijk geweigerd te verduidelijken of voornoemd bedrag van 5 miljard euro tijdens of na afsluiting van het bod zou worden uitgekeerd, hoewel de impact van die uitkering erg zou verschillen naar gelang het geval.

Toch heeft de raad van bestuur van Arcelor op 12 mei 2006 de bijeenroeping van een buitengewone algemene vergadering (BAV) aangekondigd waar zou worden gestemd over een voorstel van resolutie over een openbaar aanbod tot inkoop van aandelen in het vooruitzicht van de vernietiging van die aandelen, om zo concreet gestalte te geven aan de op 4 april 2006 bekendgemaakte voornemens.

Toezicht op de financiële informatie en markten

Op 26 mei 2006 heeft Arcelor overigens aangekondigd dat zij de dag ervoor met de heer Mordashov, controleaandeelhouder van Severstal, de grootste Russische staalgroep, een overeenkomst had gesloten over een fusie tussen Arcelor en Severstal. Krachtens die overeenkomst verbond de heer Mordashov zich ertoe een aantal activa onder te brengen in Arcelor, waaronder zijn deelneming in de groep Severstal en een bedrag van 1,25 miljard euro in contanten. Als tegenprestatie voor die inbreng diende Arcelor ten behoeve van de heer Mordashov 295 miljoen nieuwe aandelen uit te geven ten belope van zo'n 32% van haar kapitaal. Verder bepaalde de overeenkomst met de heer Mordashov dat de aandeelhouders van Arcelor zich over de verrichting met Severstal zouden kunnen uitspreken tijdens een BAV op 30 juni 2006.

Op 19 juni 2006 werd de intrekking aangekondigd van de bijeenroeping van de BAV die zich diende uit te spreken over het openbaar aanbod tot inkoop van aandelen, gelet op de lopende besprekingen tussen Arcelor en Mittal Steel.

Naar aanleiding van die aankondiging en van de aankondiging door Severstal van een verbetering van de voorwaarden van haar overeenkomst met Arcelor, hebben de bevoegde autoriteiten de leiders van Arcelor en de verschillende deelnemers aan de besprekingen met Arcelor op 21 juni 2006 gevraagd om zo snel mogelijk duidelijkheid te scheppen over hun voornemens. In afwachting daarvan hebben zij beslist de notering van het aandeel Arcelor op de verschillende markten te schorsen.

Op 25 juni 2006 hebben de besprekingen tussen Arcelor en Mittal Steel geresulteerd in de aankondiging dat de raad van bestuur van Arcelor had beslist het openbaar overnamebod van Mittal Steel aan te bevelen. Door die aankondiging kon de notering van het aandeel Arcelor op 26 juni 2006 worden hervat, na de publicatie door de toezichtshouders van een gezamenlijk communiqué dat meldde dat Arcelor zich ertoe had verbonden in de loop van de dag bijkomende informatie openbaar te maken, vooral over de voorstellen die aan de aandeelhouders zouden worden voorgelegd tijdens de BAV van 30 juni 2006.

Naar aanleiding van de op 26 juni 2006 in de pers verschenen informatie over het mogelijk openbaar bod dat Severstal op de aandelen Arcelor zou uitbrengen met de hulp van de heer Abramovitch, een Russisch zakenman, hebben de Luxemburgse, Franse, Belgische en Spaanse autoriteiten in een gezamenlijk communiqué aangekondigd dat zij de heer Mordashov en Severstal hadden gevraagd om, zo snel mogelijk en in nauwkeurige bewoordingen, publiekelijk toelichting te geven bij hun voornemens ten aanzien van Arcelor.

Tijdens de BAV van 30 juni 2006 hebben aandeelhouders van Arcelor die meer dan 50% van het kapitaal vertegenwoordigden, zich tegen de verrichting met Severstal uitgesproken en zo het pad geëffend voor het bod van Mittal Steel.

Op 4 juli 2006 hebben de bevoegde autoriteiten een aanvulling bij de verrichtingsnota goedgekeurd waarin een nieuwe verbetering van de voorwaarden van het bod van Mittal Steel werd aangekondigd (174).

Na de definitieve afsluiting van haar openbaar overnamebod op 17 augustus 2006 heeft Mittal Steel aangekondigd 93,72% van de aandelen Arcelor te bezitten.

Compagnie Financière de Neufcour: beslissing om af te zien van een openbaar koopaanbod

In mei 2006 hebben drie geassocieerde vennootschappen de CBFA in kennis gesteld van hun voornemen om een vrijwillig openbaar koopaanbod uit te brengen op de Compagnie Financière de Neufcour, een vennootschap genoteerd op Eurolist by Euronext.

Gelet op de beursevolutie van het betrokken aandeel en het aantal personen dat op de hoogte was van het project, hebben de drie vennootschappen, op verzoek van de CBFA, op 5 mei 2006 een – conform artikel 7 van het overnamebesluit opgestelde – gezamenlijke mededeling gepubliceerd waarin zij, naast hun voornemen om weldra een openbaar koopaanbod uit te brengen op de aandelen van de Compagnie Financière de Neufcour, ook de prijs bekendmaakten die zij de aandeelhouders zouden bieden. De CBFA vraagt geregeld dat dergelijke mededelingen zouden worden gepubliceerd om de transparantie en de goede werking van de markt te garanderen.

(174) De nieuwe biedprijs in het kader van bod tot aankoop bedroeg 40,40 euro per aandeel Arcelor. De biedprijs in het kader van het gemengd bod bedroeg 150,60 euro en dertien aandelen Mittal Steel in ruil voor twaalf aandelen Arcelor. In het kader van het bod tot omruiling werden nu elf aandelen Mittal Steel geboden in ruil voor zeven aandelen Arcelor.

De mededeling vermeldde het voornemen om op korte termijn een ontwerpprospectus in te dienen bij de CBFA. Ondanks die verklaringen hebben diverse onverwachte obstakels en ontwikkelingen, vooral de faillietverklaring van een aandeelhouder van de doelvennootschap die verbonden was met één van de personen die het bod zouden uitbrengen, ervoor gezorgd dat de drie geassocieerde vennootschappen de kennisgeving en het dossier als bedoeld in respectievelijk artikel 4 en artikel 5 van het overnamebesluit niet aan de CBFA hebben overgelegd.

De CBFA heeft dan ook geen kennisgeving openbaar gemaakt conform artikel 6 van het overnamebesluit.

Na talrijke contacten met de verschillende betrokken partijen werd de CBFA er in november 2006 van op de hoogte gebracht dat twee van de drie geassocieerde vennootschappen wensten af te zien van het geplande bod omwille van de gebeurtenissen die zich in tussentijd hadden afgespeeld. De CBFA heeft daarop beslist om de notering van het betrokken aandeel te schorsen in afwachting van completere informatie over het geplande bod.

Omdat de drie betrokken vennootschappen geen kennisgeving hadden verricht conform artikel 4 van het overnamebesluit, waren zij niet verplicht om het door hen gepland vrijwillig openbaar koopaanbod effectief uit te brengen, hoe jammer dit ook kon lijken omdat de markt verwachtte dat dit wel zou gebeuren. Een bod kan immers niet meer worden ingetrokken nadat de CBFA een kennisgeving "artikel 6" heeft gepubliceerd. Welnu, zoals eerder uiteengezet, is een dergelijke kennisgeving in dit dossier niet gepubliceerd.

De mededeling die, conform artikel 7 van het overnamebesluit, is gepubliceerd in mei 2006, bevatte overigens enkel een intentieverklaring van de drie geassocieerde vennootschappen om een openbaar bod uit te brengen, en geen verbintenis om ook daadwerkelijk een bod uit te brengen. Zij konden bijgevolg niet worden verplicht om de verrichting uit voeren.

Omwille van de onzekerheid over de verwezenlijking van het bod en de potentiële impact op de aandeel-

koers van de aankondiging dat twee van de drie vennootschappen hadden beslist om af te zien van het geplande bod, heeft de CBFA geoordeeld dat een nieuwe mededeling moest worden gepubliceerd conform voornoemd artikel 7 om de markt te informeren over de evolutie van het geplande bod.

Op 14 november 2006 hebben de twee vennootschappen die hadden beslist om af te zien van het geplande bod, die mededeling gepubliceerd. Bedoeling was te voorkomen dat onzekerheid over het standpunt van een betrokken vennootschap aanleiding zou geven tot speculatie over de aandelen van de Compagnie Financière de Neufcour.

Verder heeft de CBFA geëist dat de derde geassocieerde vennootschap zich in een mededeling duidelijk en nauwkeurig zou uitspreken over haar individuele beslissing om de geplande verrichting al dan niet te laten plaatsvinden. Daarop heeft die vennootschap op 15 november 2006 een mededeling gepubliceerd waarin zij aankondigde eveneens af te zien van het bod.

Wijziging van controle over een vennootschap – verwerping van een voorziening in cassatie van de CBFA in de zaak Socreal tegen CBFA

Zoals vermeld in het vorige jaarverslag (175), had de CBFA een voorziening in cassatie ingesteld tegen het arrest d.d. 1 juli 2005 van het Hof van Beroep in de zaak Socreal tegen CBFA. Ter herinnering, in dit arrest had het Hof van Beroep te Brussel een aanmaning van de CBFA vernietigd. Bedoelde aanmaning van de CBFA strekte inzonderheid tot het uitbrengen van een verplicht openbaar bod, door Socreal, op de nog uitstaande aandelen van de doelvennootschap Vooruitzicht tegen de prijs van 870 euro per aandeel.

Het Hof van Cassatie heeft in zijn arrest van 17 november 2006 het cassatieberoep verworpen. Het Hof heeft onder meer geoordeeld dat de onderdelen van de aangevoerde middelen feitelijke grondslag misten of een onderzoek van de feiten vergde, waarvoor het Hof niet bevoegd is.

(175) Zie het verslag van het directiecomité CBFA 2005, p. 69.

2.2. Toezicht op de financiële informatie

2.2.1. Evolutie in de nationale reglementering en doctrine

Koninklijk besluit van 31 maart 2003 – wijziging van de regels inzake openbaarmaking van gereguleerde informatie

Bij koninklijk besluit van 4 oktober 2006 (176) werd het koninklijk besluit van 31 maart 2003, dat de verplichtingen van emittenten betreft (177), gewijzigd op het vlak van de regels inzake openbaarmaking van gereguleerde informatie.

Het koninklijk besluit van 31 maart 2003 voorziet in het gebruik van een aantal kanalen van openbaarmaking en terbeschikkingstelling van informatie, waarvan de belangrijkste tot vóór de wijziging waren: de overmaking aan minstens één persagentschap, de opneming in één of meer dagbladen en de opneming op de website van de emittent.

Sinds 2003 mogen de emittenten hun website gebruiken als bijkomend kanaal voor de terbeschikkingstelling van informatie, als deze website voldoet aan een aantal voorwaarden, die in het koninklijk besluit van 31 maart 2003 worden opgesomd. De belangrijkste voorwaarden zijn dat de website een afzonderlijk geactualiseerd deel moet bevatten voor de financiële en verplichte informatie, dat voor iedereen vrij en gratis toegankelijk is, dat zij alle informatie moet bevatten die de emittent de laatste drie jaar krachtens het koninklijk besluit heeft gepubliceerd en dat een zogenaamde *e-mail alert* moet worden aangeboden.

Na de inwerkingtreding van het koninklijk besluit van 4 oktober 2006 blijven de emittenten, zoals vroeger, verplicht de informatie bedoeld in het besluit openbaar te maken door overmaking ervan aan één of meer persagentschappen. Nieuw is dat emittenten die hun website gebruiken voor de terbeschikkingstelling van hun financiële informatie en wier website voldoet aan de voorwaarden, niet langer moeten overgaan tot opneming – door betalende inlassing - van hun informatie in één of meer dagbladen.

Emittenten die geen website hebben of die een website hebben die geen luik voor de financiële en verplichte informatie bevat, blijven echter gehouden tot opneming van hun financiële en verplichte informatie in één of meer dagbladen, tenzij het gaat om voorkennis die rechtstreeks op de emittent betrekking heeft (178). Naargelang de aard van informatie en de nationaliteit van de emittent, kan het hierbij gaan om de opneming van de informatie zelf of de opneming van een advertentie waarin wordt aangegeven op welke plaatsen de informatie verkrijgbaar wordt gesteld.

De nieuwe regels zijn op 1 januari 2007 in werking getreden.

(176) Belgisch Staatsblad van 17 oktober 2006.

(177) Koninklijk besluit van 31 maart 2003 betreffende de verplichtingen van emittenten van financiële instrumenten die zijn toegelaten tot de verhandeling op een Belgische gereguleerde markt.

(178) Voor zulke informatie bevat het koninklijk besluit van 31 maart 2003 een specifieke openbaarmakingsregel.

2.2.2. Toezicht in de praktijk

Studie "Informatieverstrekking in 2005 over en impact op het eigen vermogen en resultaat van de IFRS-transitie bij de Belgische vennootschappen waarvan de aandelen genoteerd zijn op Eurolist by Euronext"

Zoals bekend (179) moesten de vennootschappen waarvan de aandelen tot de verhandeling op een gereguleerde markt waren toegelaten vanaf de boekjaren die begonnen op of na 1 januari 2005 hun geconsolideerde jaarrekening opstellen met toepassing van de IFRS (180).

Volgens de door de CESR in dit verband gepubliceerde aanbevelingen (181) diende een onderneming van zodra ze over voldoende betrouwbare informatie beschikte, relevante gekwantificeerde informatie te verstrekken over het effect van de overgang naar de IFRS. Rekening houdend met deze aanbevelingen heeft CBFA onderzocht of, en, zo ja, wanneer ondernemingen informatie publiceerden over de impact van de overgang naar IFRS. Verder heeft ze nagegaan of deze overgang een belangrijke invloed had op het eigen vermogen en het resultaat en welke factoren deze impact veroorzaakten.

De resultaten van dit onderzoek werden in het voorjaar van 2006 bekendgemaakt (182). Hieruit bleek dat, algemeen genomen, de overgang naar IFRS op een vrij transparante wijze verliep. Een vijfde van de vennootschappen maakte de overstap naar IFRS trouwens één of meerdere jaren vroeger dan verplicht. Van de vennootschappen die niet vervroegd overstapten, heeft 79% vóór einde 2005 gecijferde informatie gepubliceerd over de impact van de overgang naar IFRS op het eigen vermogen en/of het resultaat. Er was evenwel een aanzienlijk verschil tussen de vennootschappen inzake omvang en precisie van de verschaft informatie.

De invloed van deze overgang op het eigen vermogen en het resultaat verschilde eveneens sterk van vennootschap tot vennootschap; soms was deze invloed zelfs aanzienlijk. Voor bijna 75% van de betrokken vennootschappen had de overgang naar IFRS een positieve impact op het eigen vermogen op transitiedatum. De verplichting om de IFRS-balans op te stellen vóór resultaatverwerking, de waardering van materiële vaste activa en het boeken van uitgestelde belastingen, waren de meest voorkomende factoren die een invloed hadden op het eigen vermogen. Bij 56% van de in dit verband bestudeerde vennootschappen had de overgang naar IFRS een positief effect op het resultaat van het transitieboekjaar. De verwerking van *goodwill* en *badwill*, de materiële vaste activa, de uitgestelde belastingen en de voorzieningen hadden de belangrijkste impact op het resultaat over het transitieboekjaar.

Gemiddeld genomen bleek de impact zowel op niveau van het eigen vermogen op transitiedatum als op het resultaat van het transitiejaar beperkt.

Neuhaus – schrapping van de aandelen van Eurolist by Euronext

De Commissie heeft zich niet verzet tegen de schrapping van de aandelen van de vennootschap Neuhaus van de gereguleerde markt Eurolist by Euronext en de notering ervan op de niet-gereguleerde Vrije Markt van Euronext Brussels. Krachtens artikel 7, § 4, van de wet van 2 augustus 2002 kan zij zich nochtans, in het belang van de bescherming van de beleggers, tegen een schrapping verzetten.

(179) Zie het verslag van het directiecomité CBFA 2005, p. 87 tot 89.

(180) Op grond van de Verordening 1606/2002/EG betreffende de toepassing van internationale standaarden voor jaarrekeningen van 19 juli 2002 zijn vennootschappen waarvan de effecten zijn toegelaten tot de handel op een gereguleerde markt, gehouden hun geconsolideerde jaarrekening voor het boekjaar 2005 op te stellen met toepassing van het geheel van de internationale boekhoudnormen, vastgesteld door de *International Accounting Standards Board* en aangenomen door de Europese Commissie met toepassing van artikel 3 van de vermelde Verordening.

(181) *Recommendation for additional Guidance regarding the Transition to IFRS*, december 2003, (ref. CESR/03-323e).

(182) "Informatieverstrekking in 2005 over en impact op het eigen vermogen en resultaat van de IFRS-transitie bij de Belgische vennootschappen waarvan de aandelen genoteerd zijn op Eurolist by Euronext Brussels", Studies en documenten nr. 31, maart 2006. Daarnaast onderzocht de CBFA in haar studie over de halfjaarlijkse communiqués 2005 van de beursgenoteerde ondernemingen o.m. in welke mate deze vennootschappen op halfjaarbasis reeds waren overgestapt naar IFRS. Zie: "De in 2005 gepubliceerde halfjaarlijkse communiqués van de vennootschappen die op Eurolist by Euronext Brussels genoteerd zijn", Studies en documenten nr. 30, januari 2006.

Dergelijk verzet was, in casu, niet nodig, daar de overgang van Eurolist by Euronext naar de Vrije Markt van Euronext Brussels van de aandelen van Neuhaus werd voorafgegaan door een succesvolle begeleidingsmaatregel ten gunste van de minderheidsaandeelhouders. Deze begeleidingsmaatregel bestond erin dat de controleaandeelhouder, Compagnie du Bois Sauvage, een gemengd vrijwillig openbaar bod tot aankoop en omruiling uitbracht op de nog niet in haar bezit zijnde aandelen van Neuhaus. Na de heropening van het bod bezat Compagnie du Bois Sauvage 94,85% van de aandelen van Neuhaus en werd op 28 februari 2006 na beurstijd tot hun schrapping overgegaan.

Accentis - Waarschuwing met toepassing van artikel 16 van het koninklijk besluit van 31 maart 2003

Accentis, een Belgische vennootschap waarvan de aandelen zijn toegelaten tot de handel op Eurolist by Euronext, diende haar geconsolideerde jaarrekening voor het boekjaar 2005 op te stellen met toepassing van de IFRS-normen. Om aan deze verplichting te kunnen voldoen, was zij, in toepassing van het koninklijk besluit van 4 december 2003, gehouden om de nodige administratief-organisatorische maatregelen te nemen. Begin 2005 werd de raad van bestuur van Accentis hieraan reeds herinnerd.

Op 24 maart 2006 maakte Accentis haar jaarlijks communiqué met geconsolideerde IFRS-cijfers voor het boekjaar 2005 bekend. Hierin werd meegedeeld dat de jaarrekeningen van een aantal te consolideren dochtervennootschappen niet werden aangepast aan de IFRS-normen ten behoeve van de opname in de geconsolideerde jaarrekening van Accentis. Als reden werd het ontbreken van de daartoe benodigde informatie opgegeven, onder meer rekening houdend met de verkoop van een aantal dochtervennootschappen in de loop van het boekjaar 2005. De verklaring van de commissaris opgenomen in het jaarlijkse communiqué bevatte op dit punt een voorbehoud dat als volgt luidde: "voorbehoud wordt evenwel gemaakt voor het feit dat voor een aantal vennootschappen van de consolidatiekring geen aanpassing naar IAS/IFRS gebeurde. De geconsolideerde balans en resultatenrekening kan zodoende, conform IFRS 1, niet beschouwd worden als zijnde in overeenstemming met het IAS/IFRS referentiesysteem".

Naast het gebrek aan deze door IAS 27, § 29 vereiste aanpassingen, bleek dat Accentis de resultaten van een aantal dochtervennootschappen, waarvan zij de aandelen had verkocht in de loop van 2005, niet in haar geconsolideerde resultatenrekening van het boekjaar 2005 had opgenomen. In toepassing van IAS 27, § 30 diende dit nochtans te gebeuren tot op het ogenblik van het effectief verlies van zeggenschap over deze vennootschappen. Tevens werd vastgesteld dat IFRS 5, § 33 en § 34 niet was gerespecteerd. Op grond van deze standaard diende men de resultaten van de verkochte dochterondernemingen op een afzonderlijke lijn van de resultatenrekening van de boekjaren 2005 en 2004 te tonen. Verder bestond er onduidelijkheid over de correcte verwerking van een minderheidsparticipatie. Tot slot werd het gebrek aan betekenisvolle toelichting bij de gang van zaken en de resultaten van de voortgezette bedrijfsactiviteiten en het ontbreken van duidelijke informatie over de impact van de overgang naar de IFRS-normen vastgesteld.

Gelet op het betekenisvol karakter van deze onregelmatigheden heeft de CBFA Accentis verzocht om, met het oog op een correcte en volledige informatieverstrekking aan het publiek, een rechtzetting van het jaarlijks communiqué te publiceren. Op het vlak van de vastgestelde onduidelijkheden werd haar gevraagd om de nodige verhelderingen te verschaffen.

Het gevolg dat Accentis aan dit verzoek heeft gegeven, voldeed evenwel niet.

In het kader van het verder onderzoek werd het controleverslag bij de geconsolideerde jaarrekening 2005 opgevraagd bij de commissaris van Accentis. Dit controleverslag bevatte een verklaring met voorbehoud en toelichtende paragrafen. Enerzijds werd het eerder in het jaarlijks communiqué geformuleerde voorbehoud hernomen, met toevoeging van de vaststelling dat de resultaten van een aantal dochtervennootschappen niet waren geconsolideerd tot op het ogenblik van het verlies van zeggenschap erover. Anderzijds werd verwezen naar het voorbehoud dat door de commissarissen van andere dochtervennootschappen van Accentis was geformuleerd bij een aantal betekenisvolle boekwaarden weerhouden in de statutaire balansen van deze dochterondernemingen, met een impact op de geconsolideerde balans van Accentis, en werd de aandacht getrokken op de onzekerheid omtrent de boekwaarde van een ander actief in de geconsolideerde balans van Accentis.

Verder heeft de CBFA Accentis verzocht om haar jaarbrochure 2005 over te maken. De mededeling aan de CBFA van deze jaarbrochure in haar volledige vorm te weten inclusief de geconsolideerde jaarrekening, gebeurde buiten de reglementaire termijnen. Daarnaast kon de overmaking van de jaarbrochure 2005 aan Euronext Brussels en ten minste één in België gevestigd persagentschap niet worden bevestigd. Alles wees erop dat de in het koninklijk besluit van 31 maart 2003 bepaalde modaliteiten voor de verspreiding van de jaarbrochure niet waren gerespecteerd. Dit deed ernstige twijfels rijzen bij de mogelijkheid tot kennisname door het publiek van het geheel van relevante informatie.

Rekening houdend met het geheel van deze elementen, heeft de CBFA Accentis verzocht om, binnen de wettelijke context van art. 555 W.Venn., de beslissing te nemen om haar geconsolideerde jaarrekening voor het boekjaar 2005 te herwerken en deze in overeenstemming te brengen met de IFRS-normen. Om het publiek hiervan op de hoogte te brengen werd tevens verzocht deze beslissing bekend te maken door middel van de verspreiding van een occasioneel communiqué vóór de algemene vergadering van 28 april 2006. De CBFA deelde tevens mee dat zij, bij gebrek aan dusdanige beslissing door de raad van bestuur, de publicatie van een waarschuwing in het vooruitzicht stelde, in toepassing van artikel 16, § 1, lid 1, 4° van het koninklijk besluit van 31 maart 2003, wegens een miskenning van o.m. artikel 12, lid 1, van hetzelfde koninklijk besluit, met de bijkomende vraag om deze waarschuwing voor te lezen bij de aanvang van de algemene vergadering van 28 april 2006.

Aangezien aan dit verzoek geen gunstig gevolg werd verleend, heeft de CBFA op 27 april 2006 na beurstijd een waarschuwing gepubliceerd. Hierin werd de aandacht van het publiek gevestigd op de punten waarvan het voorbehoud in het controleverslag melding maakte, alsook op de niet-naleving van de modaliteiten voor de verspreiding van financiële informatie. Het proces-verbaal van de algemene vergadering vermeldt dat deze waarschuwing werd voorgelezen bij de aanvang van de vergadering.

Niet-conforme toepassing van de IAS/IFRS-standaarden – beoordeling door de CBFA

Een op Eurolist by Euronext genoteerde Belgische vennootschap diende haar geconsolideerde jaarrekening vanaf 1 januari 2005 volgens de IAS/IFRS-standaarden op te stellen met toepassing van de Europese verordening betreffende de toepassing van internationale standaarden voor jaarrekeningen (183). Op 31 december 2005 heeft die vennootschap een buitenlandse dochter overgedragen die in haar consolidatiekring was opgenomen volgens de methode van de integrale consolidatie.

Voornoemde vennootschap heeft die buitenlandse dochter in haar rekeningen op 31 december 2005 geconsolideerd op basis van haar statutaire jaarrekening die was opgesteld volgens lokale standaarden en niet volgens de IFRS-standaarden. Het jaar daarvoor had de vennootschap immers beslist om de activa en passiva van die dochter niet volgens de IFRS-standaarden te laten waarderen, vooral omwille van haar moeilijke relatie met de directie van haar dochter. Zij beschikte dus niet over cijfers op grond waarvan haar dochter in 2004 en 2005 kon worden geconsolideerd volgens de IFRS-standaarden.

Het gebruik van die statutaire gegevens die volgens lokale standaarden waren opgesteld, druiste in tegen IAS 27 en vooral tegen paragrafen 28 en 29 daarvan, op grond waarvan alle entiteiten en verrichtingen die in de geconsolideerde jaarrekening worden opgenomen, volgens uniforme standaarden voor jaarrekeningen moeten worden verwerkt (of aangepast), namelijk de IFRS-standaarden. Bijgevolg was de inhoud van de post "resultaat na belastingen uit beëindigde bedrijfsactiviteiten" in de resultatenrekening voor het boekjaar 2005 niet conform de internationale standaarden.

Overigens waren de activiteiten van die dochter in de geconsolideerde jaarrekening op 31 december 2005 als zogenaamde "beëindigde bedrijfsactiviteiten" (184) opgenomen op één enkele lijn van de resultatenrekeningen van de boekjaren 2004 en 2005 ten belope van de nettowaarde van haar resultaat en van het verlies op de verkoopprijs, en dit conform IFRS 5. Die activiteiten waren afzonderlijk opgenomen in de balans op 31 december 2005 als activa en passiva aangehouden voor verkoop. Gelet op het feit dat de vennootschap haar dochter niet meer controleerde sinds 31 december 2005, was die verwerkingswijze correct.

(183) Verordening (EG) Nr. 1606/2002 van het Europees Parlement en de Raad van 19 juli 2002 betreffende de toepassing van internationale standaarden voor jaarrekeningen.

(184) In de zin van IFRS 5, vaste activa aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten.

De activa en passiva waren echter ook afzonderlijk opgenomen in de vergelijkende balans op 31 december 2004, wat niet correct was. De commissaris had immers geoordeeld dat de activiteit in 2004 niet kon worden gekwalificeerd als voor verkoop bestemd actief. Bovendien is het zo dat IFRS 5, paragraaf 40, verbiedt dat de balans van vroegere jaren wordt herwerkt. Er kon dus worden geconcludeerd dat IFRS 5 niet was nageleefd voor die dochter in de vergelijkende balans voor 2004.

Toch heeft de CBFA geoordeeld dat zij geen gebruik diende te maken van haar bevoegdheid om, zoals voorzien in artikel 16, § 1, van het koninklijk besluit van 31 maart 2003, een waarschuwing te publiceren voor het publiek. Zij heeft rekening gehouden met het feit dat de commissaris een verslag met voorbehoud had opgesteld waarmee de markt in kennis werd gesteld van het feit dat de betrokken rekeningen niet conform waren. Bovendien waren dat verslag alsook de gegevens in het jaarverslag en de toelichting bij de jaarrekening toereikend om het publiek correct in te lichten.

Tekortkomingen in de eerste IFRS-jaarrekening van Unibra

Bij het onderzoek van de geconsolideerde IFRS-jaarrekening 2005 van Unibra, een naamloze vennootschap waarvan de aandelen zijn toegelaten tot de gereglementeerde markt Eurolist by Euronext, waarover haar commissaris een verklaring zonder voorbehoud had afgelegd, heeft de CBFA verschillende tekortkomingen vastgesteld.

De CBFA heeft Unibra hierover ingelicht en op haar vraag heeft Unibra een perscommuniqué gepubliceerd, waarin deze tekortkomingen werden vermeld en werd toegelicht welke maatregelen de vennootschap in dit verband zou treffen.

De afbakening van de consolidatiekring

De geconsolideerde IFRS-jaarrekening 2005 van Unibra vermeldde dat haar Guinese dochteronderneming Sobragui uitgesloten werd uit haar consolidatiekring omdat de opname zou indruisen tegen het getrouwe beeld.

De IAS-norm 27, § 12 bepaalt dat de geconsolideerde jaarrekening alle dochterondernemingen van de moederonderneming moet omvatten.

De IAS-norm 1, § 17 verplicht om in uitzonderlijke omstandigheden af te wijken van een vereiste bepaald in een standaard, indien de raad van bestuur tot de vaststelling zou komen dat de naleving van dit vereiste zo misleidend zou zijn dat de naleving ervan in strijd zou zijn met het doel van de jaarrekening zoals uiteengezet in het IAS-raamwerk. Wanneer wordt afgeweken, moet dit gebeuren op de in IAS 1.18 uiteengezette wijze. Dit betekent enerzijds onder meer dat Unibra diende te vermelden waarom de opname van haar Guinese dochter in de consolidatie in strijd zou zijn met het getrouwe beeld. Anderzijds, moest Unibra, voor elke voorgestelde periode, de financiële impact vermelden van de toegepaste afwijking op elk element van de geconsolideerde jaarrekening, en dit in vergelijking met de hypothese waarin de Guinese dochteronderneming wel geconsolideerd zou zijn geweest.

De CBFA heeft Unibra erop gewezen dat zij deze bepalingen niet respecteerde. Na onderzoek en overleg heeft de raad van bestuur van Unibra beslist om voortaan haar Guinese dochteronderneming Sobragui op te nemen in de consolidatiekring met toepassing van de globale integratie, conform de IAS-norm 27, § 12. Aangezien de consolidatiewerkzaamheden nodig voor de opname van Sobragui nog aan de gang waren, kon Unibra in haar perscommuniqué geen becijferde informatie geven over de impact van deze consolidatie. Zij kondigde wel aan om de financiële impact op het resultaat en de openingsbalans per 1 januari 2006 bekend te maken zodra deze informatie beschikbaar zou zijn.

De verwerking van de correctie van een afschrijvingspercentage

De vennootschap Unibra had bij de eerste toepassing van de IFRS-normen nagelaten de afschrijvingsperiode van een actief aan te passen aan de gebruiksduur ervan. Hierdoor werd dit actief over 2004 in de IFRS-rekeningen over een te korte duur afgeschreven. In de IFRS-winst- en verliesrekening over 2005 werd dit gecorrigeerd via een terugname van afschrijvingen. De CBFA heeft Unibra erop gewezen dat dit niet conform de IFRS-normen is. Unibra heeft in haar perscommuniqué meegedeeld dat deze fout retrospectief zou worden verbeterd in de volgende geconsolideerde jaarrekening (toepassing van de IAS-norm 8, § 42 en volgende). Deze verwerkingswijze heeft tot een relatief beperkte daling van de geconsolideerde nettowinst van 2005 geleid.

Ontbrekende informatie in de toelichting bij de geconsolideerde IFRS-jaarrekening

De CBFA heeft Unibra er eveneens op gewezen dat bepaalde informatie ontbrak in de toelichting bij de geconsolideerde IFRS-jaarrekening. Het ging onder meer om de informatie aangaande huurcontracten (de IAS-norm 17, § 56 vereist een algemene beschrijving van de leaseovereenkomsten van de *lessor*, evenals informatie over de toekomstige minimale leasebetalingen van niet-opzegbare operationele leaseovereenkomsten, in totaal en voor elke periode), de bedragen van de beperkingen op eigendommen en materiële vaste activa die als zekerheid dienen voor verplichtingen (IAS 16, § 74), de methoden en belangrijke veronderstellingen die gehanteerd zijn bij het bepalen van de reële waarde van vastgoedbeleggingen (IAS 40, § 75), de aansluiting tussen de gepresenteerde informatie voor te rapporteren segmenten en de geaggregeerde informatie in de geconsolideerde jaarrekening (IAS 14, § 67), een verklaring van het verband tussen belastinglasten en winst vóór belasting (IAS 12, § 81, c), de beschrijving van de doelstellingen en het beleid inzake het beheer van financiële risico's (IAS 32, § 56).

Unibra heeft in haar perscommuniqué aangekondigd dat ze in haar volgende geconsolideerde jaarrekening de betreffende informatie zal opnemen.

Verklaring van geen bezwaar van de CBFA inzake de schrapping van de toelating tot de notering van een aandeel en de strips VVPR naar aanleiding van de beslissing om een vennootschap in vereffening te stellen

De vennootschap City Hotels, topholding van de City Hotels groep, leed reeds jaren structurele verliezen waardoor het geconsolideerde eigen vermogen negatief was geworden. In de financiële communicatie werd benadrukt dat de intrinsieke waarde van het aandeel

negatief was en dat er ook grote onzekerheid heerste over de toekomstige waarde ervan.

Op 30 maart 2006 werd meegedeeld dat het statutaire netto-actief was gedaald tot onder de helft van het maatschappelijk kapitaal. Bijkomende verliezen leidden ertoe dat op 6 oktober 2006 bekend werd gemaakt dat het statutaire netto-actief negatief was geworden.

Rekening houdend met de financiële situatie van de vennootschap, in het bijzonder met de zekerheid dat niet alle schulden op vervaldag zouden kunnen worden terugbetaald en met de verkoop van de resterende activa waaruit op recurrente wijze inkomsten werden gehaald, werd besloten om de vennootschap te ontbinden en te vereffenen.

Omdat op basis van de beschikbare informatie ook vaststond dat de aandeelhouders hun kapitaalbreng niet zouden kunnen recupereren, heeft de raad van bestuur van de vennootschap Euronext Brussels verzocht tot de schrapping van de toelating tot de notering van het aandeel.

Artikel 7, § 4 van de wet van 2 augustus 2002 bepaalt dat Euronext Brussels kan overgaan tot de schrapping van een effect wanneer wordt vastgesteld dat omwille van bijzondere omstandigheden een normale en regelmatige markt in het aandeel niet langer kan worden gehandhaafd. In het belang van de beleggers kan de CBFA zich verzetten tegen een beslissing van schrapping.

In casu heeft de CBFA zich niet verzet tegen de voorgenomen schrapping omdat de notering van het aandeel reeds voordien geschorst was om de beleggers tegen speculatie te beschermen en omdat intussen werd bevestigd dat het aandeel waardeloos was geworden. Eventuele verhandelingen zouden nog kunnen gebeuren op de markt van de openbare veilingen.

2.3. Toezicht op de marktondernemingen

2.3.1. Internationale ontwikkelingen

Uitvoeringsmaatregelen van de richtlijn betreffende de markten voor financiële instrumenten: regels betreffende de financiële markten

De MiFID-richtlijn voert nieuwe regels in voor beleggingsondernemingen en kredietinstellingen die beleggingsdiensten verstrekken en herzielt de regels voor de werking van de financiële markten. Op basis van door CESR gegeven adviezen, die in het vorig verslag werden toegelicht (185), heeft de Europese Commissie tijdens de verslagperiode twee uitvoeringsmaatregelen van de basisrichtlijn uitgevaardigd. De

specifiek op de financiële markten betrekking hebbende bepalingen zijn vooral terug te vinden in de verordening 1287/2006 van de Commissie van 10 augustus 2006 (186). Het betreft meer bepaald nadere regels inzake de markttransparantie op de aandelenmarkten en inzake de transactiemeldplicht van de beleggingsondernemingen. De verordening is rechtstreeks toepasselijk en behoeft als dusdanig geen omzetting in Belgisch recht. De tweede uitvoeringsmaatregel, de richtlijn van de Commissie 2006/73/EG van 10 augustus 2006, preciseert voornamelijk de regels betreffende de verstrekkers van beleggingsdiensten (187).

2.3.2. Toezicht in de praktijk

Geplande fusie tussen de groep Euronext NV en de NYSE Group Inc.

Tijdens de verslagperiode heeft de CBFA de geplande trans-Atlantische fusie onderzocht tussen de groep Euronext NV en de NYSE Group Inc. De CBFA heeft dit onderzoek verricht op internationaal (binnen het college van regelgevers van de Euronext-zone (188)) en op nationaal vlak in het licht van de Belgische wetgeving.

Het college heeft bijzondere aandacht besteed aan het risico dat de toepassing van de huidige en toekomstige Amerikaanse wetgeving zou worden uitgebreid tot de Europese operatoren, inclusief de emittenten (*spill over*). Op basis van de beschikbare informatie heeft het college echter geoordeeld dat de geplande toenaadering redelijke garanties bood dat dit risico zou kunnen worden vermeden.

Het college heeft verschillende voorwaarden gekoppeld aan zijn beslissing om zich niet te verzetten tegen de geplande toenaadering:

- ❖ als Europese pool van de entiteit, dient Euronext elke stap naar verdere integratie voor te leggen aan het college zodat het kan beslissen zich daartegen al dan niet te verzetten;
- ❖ de groep die ontstaat uit de toenaadering, dient zich ertoe te verbinden de verdere tenuitvoerlegging van het MoU tussen de regelgevers van de Euronext-zone (189) niet te verhinderen;
- ❖ de groep die ontstaat uit de toenaadering, dient zich ertoe te verbinden de benoemingen van de leden van haar raad van bestuur en van haar directiecomité aan het college voor te leggen zodat het kan beslissen zich daartegen al dan niet te verzetten; de beslissing om zich niet te verzetten, zal onder andere gebaseerd zijn op de algemeen gangbare normen inzake het toezicht op de professionele betrouwbaarheid en de beroepservaring;

(185) Zie het verslag van het directiecomité CBFA 2005, p. 22, 23 en 90.

(186) Verordening 1287/2006 van de Commissie van 10 augustus 2006 tot uitvoering van Richtlijn 2004/39/EG van het Europees Parlement en de Raad wat de voor beleggingsondernemingen geldende verplichtingen betreffende het bijhouden van gegevens, het melden van transacties, de markttransparantie, de toelating van financiële instrumenten tot de handel en de definitie van begrippen voor de toepassing van genoemde richtlijn betreft (PB nr. L241 van 2 september 2006, p. 1).

(187) Zie dit verslag, p. 11.

(188) Dit college van regelgevers is samengesteld uit de toezichtshoudende autoriteiten van de landen van de Euronext-zone. Zijn opdracht bestaat erin de regulering, de controle en het toezicht van de groep Euronext te coördineren.

(189) In verband met dit MoU, zie het jaarverslag CBF 2000-2001, p. 132 en volgende.

- ❖ de groep die ontstaat uit de toenadering, en Euronext NV dienen ervoor te zorgen dat de lokale entiteiten steeds over voldoende middelen beschikken om hun nationale markten te beheren, en dat zij verantwoordelijk blijven voor het dagelijks beheer van die markten, conform alle ter zake geldende wettelijke en reglementaire bepalingen;
- ❖ de groep die ontstaat uit de toenadering, dient ervoor te zorgen dat voortdurend is voldaan aan de financiële behoeften van de Europese entiteiten, om zo hun financiële onafhankelijkheid en soliditeit te kunnen garanderen.

Het college heeft ook een MoU gesloten met de *Securities and Exchange Commission* (SEC) over de onderlinge raadpleging en samenwerking en de informatie-uitwisseling over het toezicht op de markten.

De CBFA heeft overigens – tegen de achtergrond van de Belgische wetgeving (190) – nauwgezet de gevolgen van de geplande toenadering onderzocht voor de vergunning van Euronext Brussels als marktonderneming, enerzijds, en de erkenning van de gereguleerde markten die door Euronext Brussels worden uitgebaut, anderzijds.

Wat het eerste element betreft, heeft de CBFA rekening gehouden met de kwaliteit van de aandeelhouders die een gezond en voorzichtig beheer van de Belgische entiteit mogelijk moet maken, alsook met de vereisten die gelden voor de personen die instaan voor de effectieve leiding van diezelfde entiteit. Zij heeft ook gecontroleerd of de financiële middelen toereikend waren voor de organisatie van de markten en of de financiële soliditeit van de groep het mogelijk maakte elk risico uit te sluiten dat de belangen van de beleggers en de goede werking van de markten zouden worden geschaad. Tot slot heeft de CBFA gecontroleerd of de nieuwe groepsstructuur de uitoefening van haar toezicht niet in het gedrang zou brengen.

Wat het tweede element betreft, heeft de CBFA erop toegezien dat Euronext Brussels de regelmatige werking van de handel op de verschillende door haar geëxploiteerde markten kan handhaven, en dat zij een struc-

tuur van het federale type kan behouden die garant staat voor een toereikende aanwezigheid in België, om zo de toegang van de emittenten, de tussenpersonen en de Belgische beleggers tot de verschillende markten te garanderen, waarbij ook de aanwezigheid in België gegarandeerd moet blijven van de personen die verantwoordelijk zijn ten aanzien van de CBFA.

Rekening houdend met de door Euronext Brussels gedane toezeggingen over voornoemde punten, heeft de CBFA aan de minister van Financiën (191) voorgesteld om Euronext Brussels en haar gereguleerde markten geen specifieke voorwaarden op te leggen voor de verdere uitoefening van hun activiteiten na de toenadering tussen de groep Euronext NV en de NYSE Group Inc. De minister heeft dit voorstel gevolgd.

Interpretatie van de meldingsplicht met betrekking tot het onrechtstreekse aandeelhouderschap van een marktonderneming

De CBFA werd door de Nederlandse toezichtshouder AFM (Autoriteit Financiële Markten) in kennis gesteld van het voornemen van een investeringsfonds om zijn participatie in Euronext NV (Nederlandse vennootschap die de marktonderneming Euronext Brussels controleert) te verhogen naar 15%.

Naar aanleiding van dit dossier rees de vraag naar de interpretatie van artikel 19 van de wet van 2 augustus 2002, in het bijzonder naar de notie "onrechtstreekse" verwerving.

Overeenkomstig artikel 19 van de wet van 2 augustus 2002 moet elke persoon die voornemens is effecten of deelbewijzen te verwerven van een marktonderneming zodat hij, rechtstreeks of onrechtstreeks, ten minste 10% van haar kapitaal of stemrechten zou bezitten, de CBFA hiervan vooraf in kennis stellen. Dit geldt eveneens wanneer een persoon voornemens is zijn participatie in een dergelijke onderneming te verhogen zodat het gedeelte van het kapitaal of van de stemrechten dat hij zou bezitten, 10% of elk veelvoud van 5% zou bereiken of overschrijden. Voor de tenuitvoerlegging van deze verplichting heeft de wetgever naar verschillende bepalingen van de

(190) Zie de bepalingen van hoofdstuk II, afdeling 1, van de wet van 2 augustus 2002.

(191) Het is inderdaad de minister van Financiën die bevoegd is om, in voorkomend geval, de vergunning van een marktonderneming in te trekken wanneer zij de vergunningsvoorwaarden niet naleeft (artikel 17, § 3, van de wet van 2 augustus 2002).

transparantiewetgeving verwezen. Zo zijn sommige definities en berekeningsmethodes van de transparantiewet en van haar uitvoeringsbesluiten hierbij van toepassing (192). Binnen een termijn van dertig dagen vanaf de ontvangst van de kennisgeving kan de CBFA zich verzetten tegen de verwezenlijking van de verwerving indien zij redenen heeft om aan te nemen dat de betrokken persoon of personen bedoeld in artikel 2 van de transparantiewet (193) niet de nodige kwaliteiten bezitten voor een gezond en voorzichtig beleid van de betrokken marktonderneming. Indien een verwerving heeft plaatsgevonden zonder kennisgeving aan de CBFA of vooraleer de CBFA zich heeft uitgesproken, kan de CBFA bepaalde maatregelen treffen.

De CBF heeft zich reeds uitgesproken over de notie "onrechtstreekse deelneming" die eveneens voorkomt in artikel 24, § 1, van de bankwet (194). De Commissie heeft toen haar standpunt bevestigd (195) dat de kennisgevingverplichting ook geldt voor elke persoon die rechtstreeks of onrechtstreeks, in rechte of in feite, een vennootschap controleert die verplicht is kennis te geven van de deelnemingen die zij bezit in een kredietinstelling naar Belgisch recht.

Onverminderd het voornoemde geval van verplichte kennisgeving van een onrechtstreekse deelneming, is de CBFA van oordeel dat, op basis van de tekst van artikel 19 van de wet van 2 augustus 2002, natuurlijke of rechtspersonen die een deelneming verwerven van ten minste 10% (of hun deelneming verhogen zodat het 10% of elk veelvoud van 5% zou bereiken of over-

schrijden) in een vennootschap die een marktonderneming controleert, ook een kennisgeving dienen te doen aan de CBFA. Overeenkomstig artikel 19, § 2, kan de CBFA zich dan verzetten tegen de verwezenlijking van deze verwerving. Dit tweede geval van verplichte kennisgeving van onrechtstreekse deelneming in een marktonderneming is niet gebaseerd op een mathematische of een proportionele berekening, maar wel op de notie controle. Indien een kennisgeving dient te gebeuren wanneer een persoon een rechtstreekse deelneming verwerft van ten minste 10% in een marktonderneming, lijkt het logisch dat ook een kennisgeving dient te gebeuren wanneer deze persoon ten minste 10% verwerft in een vennootschap die een marktonderneming controleert.

Een kennisgeving op basis van artikel 19 van de wet van 2 augustus 2002 dient bijgevolg te gebeuren:

- ❖ door een persoon die een rechtstreekse deelneming verwerft van ten minste 10% in een marktonderneming,
- ❖ door een persoon die, rechtstreeks of onrechtstreeks, in rechte of in feite, een vennootschap controleert die verplicht is kennis te geven van de deelnemingen die zij bezit in een marktonderneming, en
- ❖ door een persoon die een deelneming van ten minste 10% verwerft in een vennootschap die een marktonderneming controleert.

(192) Artikelen 1, §§ 3 en 4, tweede lid, en 2 van de transparantiewet.

(193) Zoals onder andere verbonden personen of personen die gezamenlijk optreden voor de verwerving of overdracht van effecten.

(194) Zie het jaarverslag CBF 1994-1995, p. 37 en 38.

(195) Zie ook de circulaire B 953 aan de kredietinstellingen van 13 april 1993.

2.4. Toezicht op de markten

2.4.1. Evolutie in de nationale reglementering en doctrine

Nieuwe vereisten betreffende de melding van transacties

De MiFID-richtlijn en de verordening (196) tot uitvoering van deze richtlijn leggen vanaf 1 november 2007 verplichtingen op aan de beleggingsondernemingen en kredietinstellingen, met inbegrip van de bijkantoren van buitenlandse ondernemingen, die in België gevestigd zijn tot melding van hun transacties in financiële instrumenten die toegelaten zijn tot een gereguleerde markt, ongeacht of deze transacties plaats vinden op of buiten de gereguleerde markt. Uiterlijk op het einde van de werkdag, volgend op de dag waarop de transactie plaats vond, moeten deze transacties aan de Commissie worden gerapporteerd. De richtlijn voorziet tevens in een uitwisseling van de transactiemeldingen tussen toezichtshouders. Op Europees vlak wordt overleg gepleegd tussen de verschillende toezichtshouders over de wijze waarop deze uitwisseling praktisch zal verlopen.

Voor de organisatie van een kanaal voor rechtstreekse en elektronische rapportering op nationaal vlak, heeft de Commissie haar plannen schriftelijk medegedeeld aan de sector en zal zij een Transactie Rapportering Systeem (verkort "TRS") opzetten.

Uitwerking van een reglementair kader voor de markt Alternext

De wet van 2 augustus 2002 voorziet in een verschillend regime voor gereguleerde markten en andere secundaire markten. Voor de gereguleerde markten bepaalt de wet een uitgebreid geheel van maatregelen met het oog op de transparantie, integriteit en goede werking, vaak in uitvoering van

Europeesrechtelijke voorschriften. Voor de niet-gereguleerde markten in financiële instrumenten, waarvoor in beginsel geen Europese regelgeving geldt, voorziet de wet in de mogelijkheid voor de Koning om nadere regels te bepalen ter omkadering van dergelijke markten of van emittenten waarvan de instrumenten tot dergelijke markten zijn toegelaten.

De Koning heeft van deze mogelijkheid gebruik gemaakt en heeft, na advies van de Commissie, een reglementair kader uitgewerkt voor de Alternext markt (197) van Euronext Brussels.

In een eerste fase bepaalde het koninklijk besluit van 22 maart 2006 (198) een aantal regels om praktijken van marktmisbruik op Alternext te beteugelen. Zo werden de administratieve en strafrechtelijke verbodsbepalingen betreffende marktmisbruik van toepassing verklaard op handelingen die betrekking hebben op financiële instrumenten die zijn toegelaten tot de verhandeling op Alternext.

In een tweede fase werd een koninklijk besluit van 14 december 2006 (199) vastgesteld. Dit besluit vervangt onder meer het koninklijk besluit van 22 maart 2006 en strekt er toe om een aantal bijkomende maatregelen te treffen ter bevordering van de transparantie en de integriteit op Alternext.

Het besluit bevat vooreerst regels betreffende de organisatie en werking van Alternext en de markt-onderneming die Alternext organiseert. Alternext wordt door dit besluit van rechtswege aangewezen als erkende markt in de zin van artikel 15 van de wet van 2 augustus 2002. Euronext Brussels wordt eveneens van rechtswege erkend als markt-onderneming die

- (196) Verordening (EG) nr. 1287/2006 van de Commissie van 10 augustus 2006 tot uitvoering van Richtlijn 2004/39/EG van het Europees Parlement en de Raad wat de voor beleggingsondernemingen geldende verplichtingen betreffende het bijhouden van gegevens, het melden van transacties, de markttransparantie, de toelating van financiële instrumenten tot de handel en de definitie van begrippen voor de toepassing van de genoemde richtlijn betreft, PB L 241/1 van 2 september 2006.
- (197) De Euronext groep heeft in Parijs, Amsterdam en Brussel markten met de benaming Alternext opgericht. De markten van het type Alternext beogen tegemoet te komen aan de noden van kleine en middelgrote ondernemingen die een vereenvoudigde toegang tot de beurs wensen, maar met vrijwaring van een passend niveau van beleggersbescherming, transparantie en marktintegriteit.
- (198) Koninklijk besluit van 22 maart 2006 betreffende de markt voor financiële instrumenten Alternext (BS 30 maart 2006, tweede editie). Dit besluit is in werking getreden op 30 maart 2006; het besluit werd nadien opgeheven (zie artikel 16 van het koninklijk besluit van 14 december 2006).
- (199) Koninklijk besluit van 14 december 2006 betreffende de markt voor financiële instrumenten Alternext en tot wijziging van het koninklijk besluit van 5 maart 2006 betreffende marktmisbruik (BS 29 december 2006, zesde editie). Het besluit beoogt uitvoering te geven aan artikel 15 van de wet van 2 augustus 2002, zoals gewijzigd bij de wet van 16 juni 2006 op de openbare aanbidding van beleggingsinstrumenten en de toelating van beleggingsinstrumenten tot de verhandeling op een gereguleerde markt. Het treedt in werking op 1 januari 2007.

Alternext organiseert. Het Verslag aan de Koning bij het besluit preciseert dat de erkenning en vergunning van rechtswege verantwoord zijn, gelet op de omstandigheid dat de Alternext markt zal worden georganiseerd door een marktonderneming, Euronext Brussels, die reeds onderworpen is aan een voldoende waarborgen biedend toezichtsregime. De Commissie is er mee belast na te gaan dat de voorwaarden tot behoud van de erkenning en vergunning vervuld blijven.

Vervolgens regelt het besluit de verplichtingen van de emittenten waarvan de financiële instrumenten zijn toegelaten tot de verhandeling op Alternext. Op beperkte uitzonderingen na, worden de verplichtingen, inzonderheid betreffende informatieverstrekking aan het publiek, zoals bepaald in het koninklijk besluit van 31 maart 2003 betreffende de verplichtingen van emittenten van financiële instrumenten die zijn toegelaten tot de verhandeling op een Belgische gereglementeerde markt, van toepassing verklaard.

Dezelfde werkwijze is gehanteerd om de verplichtingen te bepalen van de houders van belangrijke deelnemingen in op Alternext genoteerde vennootschappen via het toepasselijk maken van de regels bepaald door en krachtens de transparantiewet. De verschillen inzake de transparantie van het aandeelhouderschap situeren zich vooral op het vlak van de meldingsdrempels. In plaats van meldingsdrempels van 5% beginnend bij een deelneming van 5%, bepaalt het besluit dat belangrijke aandeelhouders van hun deelneming kennis moeten geven, wanneer deze 25, 30, 50, 75 en 95% bereikt.

Het besluit bevat bovendien een reeks maatregelen om de integriteit op Alternext te bevorderen. Zo worden de verbodsbepalingen betreffende marktmisbruik vervat in voornoemd besluit van 22 maart 2006 hernomen, zodat aldus de regels betreffende Alternext in één besluit worden gegroepeerd. De verbodsbepalingen inzake misbruik van voorkennis en andere vormen van marktmisbruik worden tevens aangevuld met een aantal bepalingen die kaderen in het preventieve luik van de bestrijding van marktmisbruik.

Naast de verplichting voor emittenten om voorkennis in beginsel onmiddellijk publiek te maken, voert het besluit een aantal verplichtingen in die de marktdeelnemers zelf betrekken bij de bestrijding van marktmisbruik. Het gaat om de verplichting voor emittenten om lijsten met personen met voorkennis op te stellen en om de verplichting voor bedrijfsleiders om hun persoonlijke trans-

acties in bepaalde financiële instrumenten van de betrokken emittent aan de Commissie te melden.

Goedkeuring van de marktregels van Alternext (200)

Het koninklijk besluit van 14 december 2006 (201) verleent aan de Commissie de bevoegdheid om de marktregels van Alternext en alle wijzigingen ervan goed te keuren.

Met toepassing van voormeld koninklijk besluit, heeft de Commissie deze marktregels voor de eerste maal goedgekeurd met ingang vanaf 1 januari 2007. Deze beslissing werd bij mededeling gepubliceerd op de website van de Commissie (202).

Wijzigingen in de marktregels van Euronext

In de loop van 2006 werden de gemeenschappelijke bepalingen van de marktregels van Euronext, geldend voor alle Euronext-markten, verder geharmoniseerd. Hiertoe werden de hoofdstukken 2 en 3 van het *Euronext Rule Book* herschreven en werd hoofdstuk 6 uitgebreid met een nieuw deel.

De regels inzake het lidmaatschap van de contantmarkt en de markt voor afgeleide financiële instrumenten werden volledig herschreven, zodat dezelfde voorwaarden gelden voor het verkrijgen en het behouden van het lidmaatschap van deze markten (nieuw hoofdstuk 2). De wijze van toegang tot de markten voor de leden en hun cliënten werd eveneens geharmoniseerd (nieuw hoofdstuk 3).

Hoofdstuk 6 dat de regels bevat betreffende de toelating tot en schrapping van de notering van financiële instrumenten werd uitgebreid met een deel over "as if and when" transacties. Het betreft hier een reeds bestaande praktijk inzake de verhandeling van aandelen die nog niet zijn uitgegeven en/of geleverd. De nieuwe regels verduidelijken de rol en verantwoordelijkheid van de emittenten inzake informatieverstrekking over de "as if and when" status van transacties en de omstandigheden waaronder dergelijke transacties kunnen worden geannuleerd.

Al deze wijzigingen werden ter goedkeuring voorgelegd aan de Minister van Financiën. Krachtens artikel 5, § 3, van de wet van 2 augustus 2002 moeten de marktregels van een gereglementeerde markt immers door de Minister worden goedgekeurd, op advies van de Commissie.

(200) Zie dit verslag, p. 76 en 77.

(201) Koninklijk besluit van 14 december 2006 betreffende de markt voor financiële instrumenten Alternext en tot wijziging van het koninklijk besluit van 5 maart 2006 betreffende marktmisbruik (BS 29 december 2006). Dit besluit trad in werking op 1 januari 2007.

(202) De volledige tekst van de marktregels van Alternext kan worden geraadpleegd op de website van Alternext: www.alternext.com

2.4.2. Toezicht in de praktijk

Administratieve sancties voor inbreuken op de wettelijke meldingsplicht van transacties in financiële instrumenten

Het directiecomité van de CBFA heeft in de loop van het jaar 2006 aan vier internationale banken een administratieve boete opgelegd voor de laattijdige melding van transacties op de buitenbeursmarkt van lineaire obligaties, gesplitste effecten en schatkistcertificaten.

Transacties op deze markt dienen zo snel mogelijk aan het Rentefonds te worden gemeld en ten laatste vóór 10.30 uur Belgische tijd van de bankwerkdag na de dag van het sluiten van de transacties (203). Het Rentefonds houdt, voor rekening van de CBFA, toezicht op de naleving van deze wettelijke meldingsplicht (204).

Nadat haar aanmaning tot regularisatie zonder gevolg was gebleven, heeft het Rentefonds, voor elk van deze internationale banken, een dossier voor verder gevolg overgemaakt aan de CBFA.

Het directiecomité heeft geoordeeld dat de constitutieve bestanddelen van de administratieve inbreuk in hoofde van de vier internationale banken verenigd waren en dat de inbreuk bijgevolg was bewezen.

De punctualiteit van de meldingen is belangrijk ten einde de prijsvorming en kredietwaardigheid van de buitenbeursmarkt te garanderen. Elke aantasting of elk risico van aantasting van de goede werking van deze markt, die op de publieke schuld betrekking heeft, moet derhalve als ernstig worden beschouwd.

Ondermeer rekening houdend, enerzijds, met het volume van de laattijdige meldingen, alsook met het repetitieve karakter ervan, zelfs na ingebrekestelling door het Rentefonds, maar, anderzijds, ook met het ontbreken van elementen die aangeven dat ter kwader trouw werd gehandeld en met de medewerking die, in het kader van deze procedure, werd verleend, heeft het directiecomité beslist om aan elke internationale bank een administratieve geldboete van 100.000 euro op te leggen.

Het directiecomité heeft eveneens beslist een gezamenlijke niet-nominatieve samenvatting van de vier beslissingen op haar webstek te publiceren.

(203) Artikel 6 van het koninklijk besluit van 31 maart 2003 dat in uitvoering van artikel 9 van de wet van 2 augustus 2002 werd genomen.

(204) Artikel 7, § 2 van het koninklijk besluit van 16 mei 2003.

2.5. Beteugeling van marktmisbruik

2.5.1. Evolutie in de nationale reglementering en doctrine

Koninklijke besluiten van 5 maart 2006 over marktmisbruik

Op 5 maart 2006 werden koninklijke besluiten uitgevaardigd die de reglementering inzake marktmisbruik vervolledigden. Deze koninklijke besluiten vormen de omzetting van Europese richtlijnen ter zake.

Het koninklijk besluit betreffende marktmisbruik (205) bevat signalen van marktmanipulatie, de procedure-regels voor de erkenning van gebruikelijke marktpraktijken, bepalingen ter aanvulling van de uitzonderingsregimes voorzien in de Europese verordening nr. 2273/2003. Het besluit bevat tevens een nadere regeling van de verplichting om lijsten van personen met toegang tot voorkennis op te stellen, de verplichting voor bedrijfsleiders en nauw met hen gelieerde personen om hun persoonlijke transacties in bepaalde financiële instrumenten te melden en van de verplichting voor tussenpersonen om verdachte transacties te melden aan de Commissie. Dit besluit bracht ook enkele wijzigingen aan in het koninklijk besluit van 31 maart 2003 betreffende de verplichtingen van emittenten van financiële instrumenten die zijn toegelaten tot de verhandeling op een Belgische gereglementeerde markt.

Het koninklijk besluit betreffende de juiste voorstelling van beleggingsaanbevelingen en de bekendmaking van belangenconflicten (206) legt transparantievereisten op aan eenieder die in het kader van professionele activiteiten beleggingsaanbevelingen uitbrengt of verspreidt. Deze vereisten zijn strenger voor beleggingsaanbevelingen die uitgebracht of verspreid worden door kredietinstellingen, beleggingsondernemingen, onafhankelijke analisten of andere personen van wie de hoofdactiviteit bestaat in het uitbrengen van aanbevelingen.

Om interpretatievragen te helpen beantwoorden, neemt de Commissie zich voor om op haar website een dynamische lijst aan te leggen van "vaak gestelde vragen", zodat aanvullingen bij of bijwerkingen van de antwoorden gemakkelijk kunnen worden verwerkt. Hierbij moet voor ogen worden gehouden dat de concrete toepassing van de nieuwe regels inzake marktmisbruik ook wordt opgevolgd binnen CESR. In het licht daarvan kan de CBFA ertoe gebracht worden om bepaalde standpunten aan te passen.

2.5.2. Toezicht in de praktijk

Administratieve sanctiebeslissingen inzake handel met voorkennis

Tijdens de verslagperiode heeft het directiecomité van de CBFA twee administratieve sanctiebeslissingen genomen inzake handel met voorkennis.

In de eerste zaak, heeft het directiecomité een administratieve sanctie opgelegd aan een beursgenoteerde vennootschap en een werknemer van deze vennootschap die een leidinggevende functie vervulde. Deze persoon was steeds op de hoogte van de laatste stand van zaken aangaande de cijfers en omzet van de onderneming.

- (205) Zie Belgisch Staatsblad van 10 maart 2006. Bedoeld besluit strekt tot omzetting van de Richtlijn 2003/124/EG van de Commissie van 22 december 2003 tot uitvoering van Richtlijn 2003/6/EG van het Europees Parlement en de Raad wat de definitie en openbaarmaking van voorwetenschap en de definitie van marktmanipulatie betreft, en de Richtlijn 2004/72/EG van de Commissie van 29 april 2004 tot uitvoering van Richtlijn 2003/6/EG van het Europees Parlement en de Raad wat gebruikelijke marktpraktijken, de definitie van voorwetenschap met betrekking tot van grondstoffen afgeleide instrumenten, het opstellen van lijsten van personen met voorwetenschap, de melding van transacties van leidinggevende personen en de melding van verdachte transacties betreft.
- (206) Zie Belgisch Staatsblad van 10 maart 2006. Bedoeld besluit strekt tot omzetting van de Richtlijn 2003/125/EG van de Commissie van 22 december 2003 tot uitvoering van de Richtlijn 2003/6/EG van het Europees Parlement en de Raad wat de juiste voorstelling van beleggingsaanbevelingen en de bekendmaking van belangenconflicten betreft.

Uit de feiten was gebleken dat de vennootschap voormelde persoon belast had met de inkoop van eigen aandelen van de vennootschap. Deze inkoop die over verschillende jaren gespreid werden, waren op bepaalde ogenblikken nodig ter nakoming van de verbintenissen van de vennootschap in het kader van verschillende optieplannen. Twee inkoop, van respectievelijk 2.000 en 18.000 aandelen, die niet meteen nodig waren voor de nakoming van verplichtingen in het kader van de optieplannen, en plaatsvonden kort voor de bekendmaking van gunstige halfjaarcijfers betreffende het eerste semester van 2003, werden nader onderzocht in het licht van artikel 25 van de wet van 2 augustus 2002. Eerst werd nagegaan of de aankopen die namens de vennootschap door voormelde persoon werden verricht konden worden toegerekend aan de vennootschap. Aangezien deze persoon gehandeld had binnen een opdracht die hij ontving vanwege de gedelegeerd bestuurder van de vennootschap (i.e. de algemene uitvoering van het inkoopprogramma) en de aankopen bij de financiële bemiddelaar in naam en voor rekening van de vennootschap werden gesteld, oordeelde het directiecomité dat de verrichtingen in rechte toerekenbaar waren aan de vennootschap.

Volgens het directiecomité van de CBFA was voor beide verrichtingen aangetoond dat de vennootschap – handelend via voormelde persoon – een inbreuk had gepleegd op artikel 25, § 1, 1°, a) van de wet van 2 augustus 2002 (207). Aangezien aangetoond werd dat de vennootschap, door middel van voormelde persoon, op het ogenblik van de aankopen wist of had moeten weten dat de informatie waarover zij beschikte voorkennis was, oordeelde het directiecomité van de CBFA dat voor beide verrichtingen gebruik werd gemaakt van deze voorkennis (208).

Het directiecomité oordeelde tevens dat voormelde persoon, gelet op het feit dat hij de beslissing nam om

op dat ogenblik de betrokken orders te plaatsen voor rekening van de rechtspersoon enerzijds, en over voorkennis beschikte anderzijds, een inbreuk had begaan op artikel 25, § 2, 1ste lid, van de wet van 2 augustus 2002 (209).

Het directiecomité besloot om een administratieve geldboete van 80.000 euro op te leggen aan de vennootschap en 20.000 euro aan voormelde persoon. Er werd tevens beslist om de sanctiebeslissing nominatief bekend te maken.

Tegen deze beslissing werd door de betrokken partijen hoger beroep ingesteld bij het Hof van Beroep te Brussel.

In het tweede dossier heeft het directiecomité van de CBFA de bestuurder van een vennootschap waarvan de aandelen waren toegelaten tot de verhandeling op een Belgische gereguleerde markt, een sanctie opgelegd voor misbruik van voorkennis, met andere woorden voor de administratieve overtreding van artikel 25, § 1, 1°, a), van de wet van 2 augustus 2002 (210).

Hij had aandelen verworven van de vennootschap waarvan hij bestuurder was en waar hij belast was met de financiële leiding. In die hoedanigheid werd hij op de hoogte gebracht van de verschillende opeenvolgende stappen van de opstelling van de rekeningen. Op de datum van de betwiste aankopen kende hij dan ook de financiële resultaten van de vennootschap van het voorbije boekjaar, die op dat moment echter nog onbekend waren voor het publiek.

- (207) Artikel 25, § 1, 1°, a), van de wet van 2 augustus 2002, zoals van toepassing op het ogenblik van de feiten stelt: “het is aan eenieder verboden die over voorkennis beschikt, om gebruik te maken van deze voorkennis door, voor eigen of voor anderen rekening, rechtstreeks of onrechtstreeks de financiële instrumenten waarop deze voorkennis betrekking heeft of aanverwante financiële instrumenten te verkrijgen of te vervreemden of te pogen te verkrijgen of te vervreemden”.
- (208) Het directiecomité vult hierbij “het gebruik” concreet in conform de mogelijkheid die daartoe wordt geboden in considerans 18 van de Europese richtlijn 2003/6/EG aangaande het marktmisbruik.
- (209) Artikel 25, § 2, 1ste lid, van de wet van 2 augustus 2002, zoals van toepassing op het ogenblik van de feiten stelt: “In het geval van een vennootschap of andere rechtspersoon gelden de in § 1 vastgestelde verbodsbepalingen eveneens voor de natuurlijke personen die betrokken zijn in de beslissing om een transactie uit te voeren of een order te plaatsen voor rekening van de betrokken rechtspersoon”.
- (210) Die bepaling, in de lezing zoals die van toepassing was op het tijdstip van de ten laste gelegde feiten, luidde als volgt: “het is aan eenieder verboden die over informatie beschikt waarvan hij weet of zou moeten weten dat het voorkennis betreft (...), voor eigen of voor anderen rekening, rechtstreeks of onrechtstreeks de financiële instrumenten waarop deze voorkennis betrekking heeft of aanverwante financiële instrumenten te verkrijgen of te vervreemden of te pogen deze te verkrijgen of te vervreemden”. Bovendien bepaalt artikel 2, 14°, van de wet van 2 augustus 2002 dat “elke niet openbaar gemaakte informatie die nauwkeurig is en rechtstreeks of onrechtstreeks betrekking heeft op één of meer emittenten van financiële instrumenten of op één of meer financiële instrumenten, en die, indien zij openbaar zou worden gemaakt, de koers van deze financiële instrumenten of deze van aanverwante financiële instrumenten gevoelig zou kunnen beïnvloeden, (...)” als “voorkennis” moet worden beschouwd.

Het directiecomité heeft geoordeeld dat de betrokkene op het ogenblik waarop hij de betwiste aankopen verrichtte, over voorkennis beschikte, met andere woorden over niet openbaar gemaakte en nauwkeurige informatie over de vennootschap die de koers van het aandeel aanzienlijk zou kunnen beïnvloeden.

Ter ondersteuning van zijn beslissing heeft het directiecomité met name het communiqué onderzocht dat de vennootschap over haar resultaten van het betrokken boekjaar had gepubliceerd. Uit dat communiqué bleek duidelijk dat diverse kerncijfers opmerkelijk beter waren dan het vorige boekjaar en dat het tweede halfjaar beter was dan het eerste.

Het directiecomité heeft dat communiqué vergeleken met het communiqué dat de vennootschap meer dan zes maanden eerder had verspreid naar aanleiding van de publicatie van haar halfjaarresultaten. Dat communiqué was erg voorzichtig over de resultaten van het tweede halfjaar en wees er met name op dat de tot dan opgetekende goede resultaten wellicht niet volledig terug te vinden zouden zijn op jaarbasis.

Hoewel een financieel analist, op het ogenblik van de publicatie van die halfjaarresultaten, een degelijke groei op jaarbasis had voorspeld, waarbij hij met name een groeipercentage vermeldde dat achteraf correct bleek te zijn, heeft het directiecomité geoordeeld dat elke prospectieve analyse van toekomstige resultaten steeds een zekere onzekerheid inhoudt die enkel kan worden weggenomen door de publicatie van de effectieve resultaten.

Ter verdediging stelde de betrokkene met name dat de door de vennootschap gepubliceerde informatie over haar jaarresultaten de beurskoers niet had beïnvloed, omdat die nauwelijks was geëvolueerd in de dagen na de bekendmaking van die resultaten. De betrokkene concludeerde daaruit dat de informatie niet koersgevoelig was. Het directiecomité heeft dit argument verworpen op grond van de overweging dat *ex ante* moet worden beoordeeld of informatie al dan niet koersgevoelig is, namelijk op het ogenblik waarop de betwiste aankopen worden verricht. Na de aankondiging van die informatie zou uit de koersevolutie daarentegen geen doorslaggevende conclusie kunnen wor-

den getrokken. Het feit dat de koers stijgt of daalt na de publicatie van de informatie, doet op zich niet ter zake. Er zijn trouwens tal van andere factoren die het koersverloop kunnen beïnvloeden.

Bovendien heeft het directiecomité geoordeeld dat de betrokkene, gelet op zijn functie en zijn opleidingsniveau, wist of had moeten weten dat de informatie waarover hij beschikte, een bevoorrecht karakter had.

Daarop heeft het directiecomité geoordeeld dat de constitutieve elementen van de administratiefrechtelijke inbreuk "misbruik van voorkennis" aanwezig waren.

Om het bedrag van de administratieve geldboete te bepalen met inachtneming van het proportionaliteitsbeginsel, heeft het directiecomité rekening gehouden met de hoge functie van de betrokkene binnen de vennootschap en met de grote omvang van zijn aankoop ten opzichte van de gemiddelde waarde van de overige posten van zijn portefeuille. Het directiecomité, dat de inbreuk bijzonder laakbaar achtte, heeft de betrokkene een geldboete van 26.400 euro opgelegd, wat overeenstemt met een veelvoud van het onwettig vermogensvoordeel.

Een niet-nominatieve samenvatting van deze beslissing is gepubliceerd op de website van de CBFA.

Administratieve sanctiebeslissing inzake marktmanipulatie

Het directiecomité van de CBFA heeft in 2006 een administratieve boete opgelegd aan een persoon voor inbreuken op artikel 25, § 1, 2°, a) en 3° van de wet van 2 augustus 2002 (211) (212).

Deze persoon had in hetzelfde genoteerde aandeel herhaaldelijk een verkooporder geplaatst dat vrijwel onmiddellijk werd gevolgd door een aankooporder voor dezelfde of voor een lichtjes hogere hoeveelheid. Doordat hij aan zijn verkooporders limieten verbond die zich bevonden binnen de marge van de beste in de markt uitstaande verkoop- en aankooporders en ook zijn aankooporders daarop afstemde, kon hij op voorhand quasi zeker zijn dat beide orders mekaar zouden ontmoeten, temeer gelet op het korte tijdsverloop tussen

(211) Artikel 25, § 1, 2°, a), van de wet van 2 augustus 2002, zoals in voege in de betrokken periode, bepaalt: "het is aan eenieder verboden transacties uit te voeren of orders te plaatsen die valse of misleidende signalen geven of kunnen geven over het aanbod van, de vraag naar of de koers van één of meer financiële instrumenten (...) tenzij de persoon die de transacties heeft uitgevoerd of de orders heeft geplaatst, aannemelijk maakt dat zijn beweegredenen legitiem zijn en dat de betrokken transacties of orders beantwoorden aan de normale marktpraktijken op de relevante markt, als zodanig erkend door de CBFA."

(212) Artikel 25, § 1, 3°, van de wet van 2 augustus 2002, zoals in voege op het ogenblik van de feiten, luidt als volgt: "het is aan eenieder verboden transacties uit te voeren of orders te plaatsen waarbij gebruik wordt gemaakt van fictieve constructies of enigerlei andere vorm van bedrog of misleiding".

het ingeven van deze tegengestelde orders en op de eerder beperkte handelsvolumes van het betrokken aandeel. Voor zover hij zijn verkooporder en zijn aankooporder op die manier voor dezelfde hoeveelheid ingaf, beantwoordden er daarom geen reële aanbod en geen reële vraag aan zijn orders. Niettemin konden zijn orders aan de beleggers in de markt valse of misleidende signalen geven over het aanbod van en de vraag naar het betrokken aandeel, alsook (daarmee samenhangend) over het volume en de liquiditeit van de markt in dat aandeel. Dit was te meer het geval nu een aantal van deze verrichtingen een aanzienlijk volume van de markt in het aandeel uitmaakten. Bijgevolg was er sprake van een inbreuk op artikel 25, § 1, 2°, a).

Bovendien kon deze persoon op die manier, binnen de marge van de beste in de markt uitstaande verkoop- en aankooporders, vrij de koers bepalen waartegen de transactie tot stand kwam en dit zonder dat het aantal aandelen in zijn bezit daadwerkelijk wijzigde. Op die manier konden deze transacties ook valse of misleidende signalen geven over de koers. Wanneer het aankooporder betrekking had op een lichtjes hogere hoeveelheid dan het verkooporder, werd de koers daarboven automatisch opgetrokken tot het niveau van het beste tot op dat moment uitstaande verkooporder. De markt kreeg dan het signaal dat die koersvorming het gevolg was van de schijnbaar verhandelde volumes, terwijl de wijziging in het aantal aandelen in het bezit van deze persoon uiterst beperkt was, en soms op slechts één enkel aandeel betrekking had. Ook om die redenen was er sprake van een inbreuk op artikel 25, § 1, 2°, a).

Daarenboven bepaalde deze persoon door dat soort tegengestelde orders of door transacties met een zeer klein volume ook een aantal keren de openingskoers of de slotkoers van het aandeel. Zeker wanneer op die wijze de koers werd verhoogd ten opzichte van de laatste eerdere koers, konden ook die transacties valse of misleidende signalen geven over de koers. Ook om die reden was er sprake van een inbreuk op artikel 25, § 1, 2°, a).

Het directiecomité verwierp het verweer van de betrokkene dat zijn beweegredenen legitiem waren en dat zijn transacties beantwoordden aan de normale marktpraktijk van koersstabilisatie. Los van de tegenstrijdige verklaringen over zijn beweegredenen, maakte deze persoon immers niet aannemelijk dat de transacties plaatsvonden op het ogenblik dat het koers-evenwicht in het gedrang kwam door een belangrijk koop- of verkooporder. Zijn transacties konden dan ook niet worden beschouwd als een vorm van koersstabilisatie. Bovendien was de gebruikte techniek dermate op een kunstmatige handelwijze gebaseerd en mede daarom dermate (potentieel) misleidend dat, zelfs indien het voorgaande toch aannemelijk zou zijn gemaakt, zij onmogelijk als een normale marktpraktijk kon worden beschouwd.

Aangezien de tegengestelde verkoop- en aankooporders niet beantwoordden aan een rechtstreeks economisch belang, dienden zij te worden beschouwd als fictieve constructies dan wel als enige andere vorm van misleiding. Temeer daar uit de handelwijze bleek dat deze fictieve constructies met kennis van zaken werden aangewend en daar uit een verklaring van de betrokkene ook bleek dat hij intentioneel had gehandeld, werd tevens een inbreuk vastgesteld op artikel 25, § 1, 3°, van de wet.

Omwille van deze inbreuken besloot het directiecomité om aan de betrokken persoon een administratieve geldboete van 40.000 euro op te leggen. Het directiecomité heeft eveneens beslist tot de nominatieve bekendmaking van deze beslissing.

2.6. Toezicht op de instellingen voor collectieve belegging

2.6.1. Evolutie in de nationale reglementering en doctrine

Door de prospectuswet aangebrachte wijzigingen in de ICB-wet

Naar aanleiding van de omzetting van de prospectusrichtlijn in Belgisch recht heeft de wetgever een aantal wijzigingen aangebracht in de ICB-wet.

Toepassingsgebied van de ICB-wet

Tot de inwerkingtreding van de prospectuswet werd de regeling voor de openbare aanbiedingen van door alle openbare ICB's uitgegeven effecten (prospectussen en andere stukken over de aanbieding) gedefinieerd in de ICB-wet, ongeacht de categorie van ICB's waarvan de effecten aan het publiek werden aangeboden (openbare ICB's met een veranderlijk aantal rechten van deelneming (hierna "open openbare ICB's" genoemd), openbare ICB's met een vast aantal rechten van deelneming (hierna "gesloten openbare ICB's" genoemd) of openbare ICB's in schuldvorderingen) en ongeacht de aldus aangeboden effecten (rechten van deelneming of andere beleggingsinstrumenten die de ICB's, in voorkomend geval, mogen uitgeven gelet op de categorie van toegelaten beleggingen waarvoor zij hebben gopteerd).

In het Europees recht worden, wat de ICB's betreft, de prospectussen en de andere stukken over de aanbieding echter beheerst door twee verschillende richtlijnen.

Wat de openbare aanbiedingen en de toelatingen tot de verhandeling betreft van de rechten van deelneming uitgegeven door open ICB's, ressorteren die materies onder richtlijn 85/611/EEG of de "ICBE-richtlijn". De prospectusrichtlijn is, met betrekking tot ICB's, van toepassing op elke openbare aanbieding en elke toelating tot de verhandeling op een gereguleerde markt van, enerzijds, beleggingsinstrumenten uitgegeven door een gesloten ICB of door een ICB in schuldvorderingen, en, anderzijds, andere beleggingsinstrumenten dan rechten van deelneming uitgegeven door een open ICB.

Bij de omzetting van de bepalingen van de prospectusrichtlijn in Belgisch recht heeft de wetgever gopteerd voor een parallelisme tussen het toepassingsgebied van die richtlijn en het toepassingsgebied van de prospectuswet waarmee die richtlijn in Belgisch recht wordt omgezet.

Die keuze impliceert dat, voor de materies die worden geïmplementeerd door de prospectusrichtlijn, de ICB-wet niet langer kan worden toegepast op alle types van ICB's. De ICB-wet is dus dienovereenkomstig aangepast.

Zo vloeit de verplichting om een vooraf door de CBFA goedgekeurd prospectus openbaar te maken bij een openbaar aanbod of een toelating tot de verhandeling op een georganiseerde, voor het publiek toegankelijke markt, voortaan nog enkel uit de ICB-wet voort voor de rechten van deelneming uitgegeven door open openbare ICB's (artikel 52, § 1, van de ICB-wet). Wat de andere gevallen betreft, zit de prospectusverplichting vervat in de prospectuswet.

De ICB-wet blijft echter van toepassing op de berichten, reclame en andere stukken die betrekking hebben op elk openbaar aanbod en elke toelating tot de verhandeling op een georganiseerde markt van effecten van ongeacht welke openbare ICB, dan wel een dergelijke aanbieding aankondigen of aanbevelen. Het is dus de ICB-wet die inzonderheid de vermeldingen van die stukken, hun toezichtsregeling, de beginselen met betrekking tot de verantwoordelijkheid voor die documenten, enz. definieert.

De prospectusrichtlijn verzet zich daar immers niet tegen aangezien zij geen paspoort verleent aan de door haar geïmplementeerde reclame, waarvan zij enkel de minimumvereisten bepaalt en waarvoor zij de lidstaten de mogelijkheid biedt om die vereisten aan te vullen. Ook de keuze van het soort toezicht dat op dergelijke reclame wordt uitgeoefend, wordt aan de lidstaten overgelaten.

Tot slot werd de verplichting om een beroep te doen op personen die bemiddelingswerkzaamheden mogen verrichten in het kader van openbare aanbiedingen van effecten van ICB's, geregeld in de wet van 22 april 2003, zoals gewijzigd door de ICB-wet. Aangezien de wet van 22 april 2003 na de goedkeuring van de prospectuswet uitsluitend van toepassing is op openbare overnameaanbiedingen, is die verplichting voor alle aanbiedingen van effecten van ICB's overgeheveld naar de ICB-wet (artikel 62bis, ICB-wet).

Definitie van openbare aanbidding en criteria voor de bepaling van het openbaar karakter van een aanbidding en van het vehikel voor collectief beheer

Wat de openbare aanbidding betreft van andere beleggingsinstrumenten dan rechten van deelneming in open openbare ICB's, heeft de prospectuswet, in het kader van de omzetting van de prospectusrichtlijn, niet alleen het begrip "openbare aanbidding" gewijzigd, maar ook de types van aanbiddingen die geen openbaar karakter hebben (zie artikel 3, § 2, van de prospectuswet). Die wijzigingen hebben gevolgen voor bepaalde ICB's omdat zij van toepassing zijn op de openbare aanbiddingen en de toelatingen tot de verhandeling op een gereguleerde markt van beleggingsinstrumenten uitgegeven door ICB's, met uitzondering van de rechten van deelneming in open ICB's.

Om één en dezelfde definitie van "openbare aanbidding" te kunnen handhaven voor alle types van ICB's, is de definitie van "openbaar aanbod" als bedoeld in artikel 3, 1°, van de ICB-wet gewijzigd. Die nieuwe definitie is aangevuld met de opsomming, in het nieuwe artikel 5, § 1, van de ICB-wet, van de types van aanbiddingen die geen openbaar karakter hebben.

Die nieuwe bepalingen zijn rechtstreeks geënt op de analoge bepalingen die in de prospectuswet zijn ingeschreven met het oog op de omzetting van de prospectusrichtlijn.

Artikel 5, § 1, van de ICB-wet geeft zo, voor de toepassing van het begrip "openbaar aanbod" als bedoeld in artikel 3, 1°, a), i), van de ICB-wet, een opsomming van de types van aanbiddingen die geen openbaar karakter hebben. Het is dus die wet die voortaan de voorwaarden definieert op grond waarvan een aanbod geen openbaar karakter heeft, en niet langer het koninklijk besluit van 7 juli 1999 over het openbaar karakter van financiële verrichtingen.

Die criteria zijn dus rechtstreeks geënt op de analoge criteria waarvan sprake in de prospectuswet. Bepaalde criteria zijn echter aangepast aan de kenmerkende eigenschappen van de werking van de openbare ICB's naar Belgisch recht (213).

Door erop toe te zien dat het begrip "openbaar aanbod" in de ICB-wet identiek is aan het begrip "openbare aanbidding" in de prospectuswet, heeft de wetgever ervoor kunnen zorgen dat de situaties die in hoofde van een vehikel voor collectief beheer de verplichting doen ontstaan om een prospectus op te stellen, precies omdat ze dat vehikel een openbaar karakter verlenen, identiek blijven aan de situaties die in hoofde van een vehikel voor collectief beheer waarvan het openbaar karakter vaststaat, de verplichting doen ontstaan om zich te laten inschrijven.

Koninklijk besluit van 26 september 2006 tot uitbreiding van het begrip "gekwalificeerde belegger" en het begrip "institutionele of professionele belegger"

De prospectuswet is van toepassing op de openbare aanbiddingen en de toelatingen tot de verhandeling op een gereguleerde markt van beleggingsinstrumenten, waaronder, inzonderheid, de andere door ICB's uitgegeven beleggingsinstrumenten dan rechten van deelneming in ICB's met een veranderlijk aantal rechten van deelneming. Krachtens de prospectuswet hebben de aanbiddingen van beleggingsinstrumenten die uitsluitend gericht zijn aan gekwalificeerde beleggers, geen openbaar karakter. Die verrichtingen kunnen dan ook worden uitgevoerd zonder openbaarmaking van een door de bevoegde autoriteit goedgekeurd prospectus.

In artikel 10, § 1, van de prospectuswet wordt gedefinieerd wat, voor de toepassing van die wet, onder "gekwalificeerde belegger" moet worden verstaan.

Bovendien machtigt deze wet de Koning om het begrip "gekwalificeerde belegger" uit te breiden tot de natuurlijke personen die op het Belgische grondgebied verblijven, die uitdrukkelijk verzoeken om als gekwalificeerde belegger te worden aangemerkt en die voldoen aan bepaalde criteria waarvan sprake in artikel 10, § 2, 1), van de prospectuswet, enerzijds, en tot alle of bepaalde rechtspersonen met statutaire zetel in België die voldoen aan bepaalde omvangcriteria en die de CBFA uitdrukkelijk hebben verzocht om als gekwalificeerde belegger te worden aangemerkt (214), anderzijds. De Koning kan, in voorkomend geval, een onderscheid maken naar het type van de betrokken beleggingsinstrumenten. De CBFA houdt een register bij van de betrokken personen.

(213) Zo geldt het criterium van de tegenwaarde van ten minste 50.000 euro per belegger bijvoorbeeld niet voor de aanbiddingen van rechten van deelneming in open ICB's; voor die aanbiddingen blijft het vroegere criterium van 250.000 euro gehandhaafd. Het criterium van de nominale waarde per eenheid van ten minste 50.000 euro is evenmin van toepassing op de aanbiddingen van rechten van deelneming in ICB's met een veranderlijk aantal rechten van deelneming, omdat dat criterium in hun geval moeilijk controleerbaar is: de waarde per eenheid stemt immers overeen met een inventariswaarde die permanent kan variëren.

(214) Hier worden de rechtspersonen bedoeld die, volgens hun recentste jaarrekening of geconsolideerde jaarrekening, niet aan ten minste twee van de volgende drie criteria voldoen: een gemiddeld aantal werknemers van ten minste 250 gedurende het boekjaar, een balanstotaal van meer dan 43.000.000 euro en een nettojaaromzet van meer dan 50.000.000 euro.

Toezicht op de financiële informatie en markten

De ICB-wet bevat in artikel 5, § 3, zoals ingevoegd bij de prospectuswet, een nieuwe definitie van het begrip “institutionele of professionele belegger”.

Dit begrip wordt gebruikt bij de definitie van het statuut van een institutionele ICB, de identificatie van de gevallen waarin een ICB (g)een openbaar karakter heeft, ongeacht of het daarbij gaat om een ICB met een veranderlijk aantal rechten van deelneming, een ICB met een vast aantal rechten van deelneming of een ICB in schuldvorderingen, en de definitie van de verplichting voor openbare ICB's met een veranderlijk aantal rechten van deelneming om een prospectus openbaar te maken.

Net als de prospectuswet – en trouwens in identieke bewoordingen – machtigt de ICB-wet de Koning om het begrip “institutionele of professionele belegger” uit te breiden, en daarbij, in voorkomend geval, een onderscheid te maken naar het type of de categorie van ICB's (215). De CBFA houdt een register bij van de betrokken personen.

Conform de Hem verleende machtigingen, heeft de Koning, bij koninklijk besluit van 26 september 2006, de begrippen “gekwalificeerde belegger” en “institutionele of professionele belegger” uitgebreid tot de rechtspersonen (met uitsluiting van de natuurlijke personen) voor de toepassing van respectievelijk de prospectuswet en de ICB-wet.

In zoverre de prospectusplicht voor de ICB's met een vast aantal rechten van deelneming en voor de ICB's in schuldvorderingen wordt gedefinieerd in de prospectuswet en niet meer in de ICB-wet, dienen het aan de prospectuswet eigen begrip “gekwalificeerde belegger” en het aan de ICB-wet eigen begrip “institutionele of professionele belegger” op parallele wijze te evolueren. Elke discrepantie tussen de lijst van de institutionele of professionele beleggers (ICB-wet) en de lijst van de gekwalificeerde beleggers (prospectuswet), in welke zin ook, zou immers de band verstoren die er bij ICB's bestaat tussen hun onderwerping aan een toezichtstatuut en hun prospectusplicht.

(215) Met “type van ICB's” wordt verwezen naar de openbare ICB's of de institutionele ICB's. Met “categorie van ICB's” wordt verwezen naar de ICB's met een veranderlijk aantal rechten van deelneming, de ICB's met een vast aantal rechten van deelneming of de ICB's in schuldvorderingen (Memorie van toelichting, Parl. st., Kamer, 2005-2006, nr. 2344/001, p. 99).

Precies die band is tot op heden een essentieel kenmerk van de ICB-wetgeving geweest. Daarom ook breidt het koninklijk besluit van 26 september 2006 de begrippen “gekwalificeerde belegger” en “institutionele of professionele belegger” op dezelfde wijze uit en geeft het op parallele wijze uitvoering aan beide machtigingen.

Alle rechtspersonen met statutaire zetel in België, zonder onderscheid, bijvoorbeeld, naar bedrijfstak of rechtsvorm, kunnen verzoeken om als gekwalificeerde beleggers en als institutionele of professionele beleggers te worden aangemerkt.

Een rechtspersoon die vraagt om als gekwalificeerd belegger te worden erkend, moet ook als institutioneel of professioneel belegger worden erkend, en vice versa. Praktisch gezien betekent dit ook dat slechts één register zal worden bijgehouden.

Er moet worden opgemerkt dat die kwalificatie geldt voor alle types van beleggingsinstrumenten die onder de toepassing van de prospectuswet vallen, alsook voor alle types en categorieën van ICB's.

Het koninklijk besluit van 26 september 2006 bepaalt ook de procedure voor de inschrijving in het register en de wijze waarop derden toegang kunnen krijgen tot dat register.

De rechtspersonen die als gekwalificeerde beleggers en als institutionele of professionele beleggers wensen te worden erkend, moeten dat expliciet vragen aan de CBFA die hen inschrijft in een register dat openbaar wordt gemaakt op haar website.

Het koninklijk besluit van 26 september 2006 voert een inschrijvingsprocedure in die gebaseerd is op de overlegging van een beperkt aantal bewijsstukken. De inschrijving van de rechtspersoon berust op een verklaring van die rechtspersoon die bevestigt dat hij beantwoordt aan de wettelijk voorziene omvangcriteria, dat hij rechtspersoonlijkheid bezit en dat zijn statutaire zetel gelegen is in België.

Het koninklijk besluit bepaalt dat de betrokken rechtspersoon een verzoek kan indienen om uit het register te worden weggelaten. In bepaalde omstandigheden kan de CBFA beleggers ook zelf uit het register weglaten. Dit moet de actualisering van het register vergemakkelijken, inzonderheid bij de herstructurering van vennootschappen (fusie, vereffening, ...).

De CBFA heeft op haar website een mededeling gepubliceerd waarin zij praktische richtlijnen geeft in verband met de verzoeken tot inschrijving in het register, de verzoeken tot wijziging van de inschrijving, de verzoeken tot weglating of schrapping van de inschrijving en de toegang tot het register.

Koninklijk besluit van 10 november 2006 op de boekhouding, de jaarrekening en de periodieke verslagen van bepaalde openbare ICB's met een veranderlijk aantal rechten van deelneming

Artikel 77 van de ICB-wet machtigt de Koning om een bijzonder boekhoudrecht te creëren voor openbare ICB's.

Ter uitvoering van die bepaling stelt het koninklijk besluit van 10 november 2006 (216) de regels vast volgens dewelke de ICB's met een veranderlijk aantal rechten van deelneming hun boekhouding moeten voeren en hun jaarrekening moeten opstellen en openbaar maken. Dit besluit is van toepassing op de ICB's die geopteerd hebben voor beleggingen die voldoen aan de voorwaarden van de ICBE-richtlijn of voor beleggingen in financiële instrumenten en liquide middelen. Het geldt zowel voor beleggingsvennootschappen als voor gemeenschappelijke beleggingsfondsen, aangezien zij identieke activiteiten ontplooiën. Zo zijn sommige bepalingen van het wetboek van vennootschappen van toepassing verklaard op gemeenschappelijke beleggingsfondsen.

In een streven naar continuïteit werden in het koninklijk besluit van 10 november 2006 de vroegere boekhoudregels in de mate van het mogelijke behouden (217). Zoals voorheen is het koninklijk besluit van 10 november 2006 enerzijds gebaseerd op een aantal

algemene regels van het gemeen boekhoudrecht (218) en bevat het anderzijds specifieke regels om rekening te houden met de specifieke kenmerken van ICB's. Zo wijken de schema's van de balans en de resultatenrekening bijvoorbeeld gevoelig af van de schema's die gelden voor gewone handelsvennootschappen.

Op de volgende twee punten wijken de nieuwe regels in het bijzonder af van de vroegere boekhoudregels.

Ten eerste voert het boekhoudbesluit een aantal regels en begrippen in die geïnspireerd zijn op de IFRS-normen, zonder evenwel die normen van toepassing te verklaren (219). De invloed van de IFRS-normen laat zich voornamelijk voelen op het gebied van de waardering van de vermogensbestanddelen van de ICB. De nieuwe regels en begrippen hebben onder meer betrekking op het beginsel van de waardering van activa en passiva tegen reële waarde, op de waardering en de boeking van bepaalde financiële technieken, zoals de uitlening van effecten en cessie-retrocessie, en tot slot op de financiële zekerheden.

Ten tweede houdt het koninklijk besluit van 10 november 2006 rekening met de nieuwe beleggingsmogelijkheden die ingevoerd werden door de ICB-wet. Zo werden de schema's van de balans en van de resultatenrekening uitgebreid om rekening te houden met de door die wet ingevoerde uitbreiding van de beleggingsmogelijkheden van de ICB, onder meer in financiële derivaten. Bovendien werd er een nieuwe boekhoudkundige verwerking ingevoerd in de balans, de resultatenrekening en de posten buiten-balanstelling van de meest voorkomende financiële derivaten (optiecontracten, termijncontracten en swapcontracten), om een uniforme boekingswijze tot stand te brengen. Die regels gelden voor alle genoemde financiële derivaten, onafhankelijk van de onderliggende instrumenten, met dien verstande dat bij de rubricering van de balans en de resultatenrekening rekening wordt gehouden met de verschillende onderliggende instrumenten.

Veder wordt de aandacht gevestigd op de volgende nieuwe regels.

- (216) Koninklijk besluit van 10 november 2006 op de boekhouding, de jaarrekening en de periodieke verslagen van bepaalde openbare instellingen voor collectieve belegging met een veranderlijk aantal rechten van deelneming (BS 30 november 2006).
- (217) Zoals die zijn opgenomen in het besluit van 8 maart 1994 op de boekhouding en de jaarrekening van bepaalde instellingen voor collectieve belegging met een veranderlijk aantal rechten van deelneming.
- (218) Wet van 17 juli 1975 met betrekking tot de boekhouding van de ondernemingen, koninklijk besluit van 12 september 1983 tot uitvoering van de wet van 17 juli 1975 en koninklijk besluit van 30 januari 2001 tot uitvoering van het Wetboek van vennootschappen.
- (219) ICB's vallen momenteel niet onder de toepassing van de IFRS-normen, aangezien ze geen invloed van betekenis mogen uitoefenen op een andere onderneming, en zij dus geen geconsolideerde rekeningen opstellen.

Het besluit bepaalt dat de boekhouding en het opstellen van de rekeningen en de verslagen van de beleggingsvennootschappen per compartiment moeten gebeuren, en niet per aandelenklasse, aangezien elk compartiment een afzonderlijk gedeelte van het vermogen van een ICB met een veranderlijk aantal rechten van deelneming is. Niettemin zal de ICB zodanig moeten georganiseerd zijn dat de netto-inventariswaarde van de rechten van deelneming van alle aandelenklassen rechtstreeks voortvloeit uit de boekhouding. Ook zijn er een aantal bepalingen ingevoerd betreffende de toewijzing in de balans en de resultatenrekening van de activa, passiva en kosten en opbrengsten die bepaalde, specifieke aandelenklassen betreffen.

In het verlengde van de bepalingen over herstructureren van ICB's of van compartimenten van beleggingsvennootschappen die in het ICB-besluit zijn opgenomen, werd in het koninklijk besluit van 10 november 2006, naar analogie met de bepalingen van het Wetboek van vennootschappen, de boekhoudkundige verwerking ingevoerd van fusies, splitsingen en de inbreng van een bedrijfstak of een algemeenheid van goederen van ICB's of compartimenten van beleggingsvennootschappen.

Het koninklijk besluit van 10 november 2006 bevat ook regels met betrekking tot de vorm en de inhoud van de jaarrekening, de halfjaarlijkse rekening, het jaarverslag en het halfjaarlijks verslag. Enerzijds zijn die regels grotendeels geïnspireerd op de aanbeveling van de CBFA van 8 juli 2003 over de voorstelling en de inhoud van de jaarverslagen en de halfjaarlijkse verslagen die de ICB's moeten publiceren, en anderzijds houden ze rekening met de nieuwe informatievereisten en de nieuwe beleggingsmogelijkheden die voortvloeien uit de ICB-wet en het ICB-besluit.

Verder is er een regel ingevoerd die verbiedt dat er een dividend wordt uitgekeerd indien het te bestemmen resultaat negatief is. Op deze regel zijn echter uitzonderingen toegestaan, op voorwaarde dat in het jaarverslag en in het persbericht aan de houders van de rechten van deelneming met betrekking tot de uitkering van het dividend duidelijke informatie wordt verschaft aan de beleggers.

De bepalingen van het koninklijk besluit van 10 november 2006 zijn van toepassing vanaf het eerste boekjaar dat ingaat na 30 november 2006 of vóór die datum voor de ICB's die dit wensen.

Reglement en circulaire van de CBFA over de statistische informatie die moet worden verstrekt door bepaalde ICB's met een veranderlijk aantal rechten van deelneming

Toepassingsgebied en doel van het reglement

Sinds 1995 worden de openbare ICB's met een veranderlijk aantal rechten van deelneming die in België worden verhandeld, verzocht de Commissie statistische staten te bezorgen volgens een bepaalde frequentie (220).

Op basis van artikel 81 van de ICB-wet heeft de Commissie een nieuw reglement vastgesteld over die statistische rapportering (221). Aanleiding voor de uitwerking van de nieuwe rapporteringsregeling waren de inwerkingtreding van het nieuwe reglementaire kader voor ICB's (222) dat de beleggingsmogelijkheden voor die instellingen aanzienlijk uitbreidt, vooral dan op het vlak van de financiële derivaten, en de inwerkingtreding van het koninklijk besluit van 10 november 2006 op de boekhouding, de jaarrekening en de periodieke verslagen van bepaalde openbare instellingen voor collectieve belegging met een veranderlijk aantal rechten van deelneming (223).

Het nieuwe reglement is van toepassing op de openbare ICB's naar Belgisch recht met een veranderlijk aantal rechten van deelneming (224) (hierna "ICB's naar Belgisch recht" genoemd) en op de openbare ICB's naar buitenlands recht met een veranderlijk aantal rechten van deelneming die niet voldoen aan de voorwaarden van de ICBE-richtlijn (hierna "niet-geharmoniseerde ICB's naar buitenlands recht" genoemd).

De ICB's naar buitenlands recht die wel voldoen aan de voorwaarden van voornoemde richtlijn (hierna "ICBE's naar buitenlands recht" genoemd), hoeven niet meer te rapporteren aan de Commissie (zie hieronder).

Het reglement definieert de inhoud én de regels voor de opstelling en de overlegging van de statistische staten die de voornoemde ICB's aan de Commissie moeten bezorgen.

(220) Maandelijks voor ICB's naar Belgisch recht en driemaandelijks voor ICB's naar buitenlands recht.

(221) Koninklijk besluit van 18 december 2006 houdende goedkeuring van het reglement van de Commissie voor het Bank-, Financien en Assurantiewezen met betrekking tot de statistische informatie die door bepaalde openbare instellingen voor collectieve belegging met een veranderlijk aantal rechten van deelneming verstrekt dient te worden (BS 29 december 2006).

(222) Voor de ICB's waarop het reglement betrekking heeft, omvat dat kader de ICB-wet en het ICB-besluit (zie het verslag van het directiecomité CBFA 2004, p. 120 tot 128).

(223) Zie dit verslag, p. 86 en 87.

(224) Met andere woorden, de ICB's die hebben geopteerd voor de beleggingscategorieën als bedoeld in artikel 7, 1° (beleggingen die voldoen aan de voorwaarden van de ICBE-richtlijn) en 2° (financiële instrumenten en liquide middelen), van de ICB-wet.

Belangrijkste veranderingen ten opzichte van de vroegere rapportering

Wat de onderliggende logica betreft van de opstelling en de overlegging van de statistische staten, ligt het nieuwe reglement in het verlengde van de vroegere circulaire over de overlegging van statistische staten door ICB's (225).

De bestaande rapporteringstabellen zijn behouden, hoewel ze op de volgende punten zijn aangepast:

De tabel over de inschrijvingen en de terugbetalingen is vereenvoudigd, waarbij vooral het vroegere onderscheid tussen de in België en de in het buitenland geplaatste orders is geschrapt. De tabellen over de bestanddelen van de balans en van de resultatenrekening van de ICB's zijn gewijzigd om rekening te kunnen houden met de nieuwe indeling van de financiële instrumenten in categorieën zoals die voortvloeit uit de schema's van de balans en de resultatenrekening als bijlage bij voornoemd koninklijk besluit van 10 november 2006.

Daarnaast zijn nieuwe tabellen toegevoegd over de berekening van de risico's verbonden aan posities in financiële derivaten.

Voortaan zullen alle ICB's hun statistische staten driemaandelijks moeten overleggen, terwijl dat de ICB's naar Belgisch recht hun staten totnogtoe maandelijks dienden over te leggen. Eén uitzondering wordt gevormd door de ICB's van het monetaire type die hun statistische staten maandelijks moeten blijven overleggen omwille van de specifieke behoeften van de Europese Centrale Bank.

Tot slot zijn nieuwe regels uitgewerkt voor de ICBE's naar buitenlands recht en voor de niet-geharmoniseerde ICB's naar buitenlands recht.

Zoals aangegeven, hoeven de ICBE's naar buitenlands recht niet meer te rapporteren. Totnogtoe dienden zij driemaandelijks een beperkt aantal gegevens (226) aan de Commissie te rapporteren voor de berekening van hun bijdrage in de werkingskosten van de Commissie.

Die rapportering was niet langer verantwoord omdat die ICBE's voortaan een forfaitaire bijdrage betalen in de werkingskosten van de Commissie (227).

Bovendien sluiten de rapporteringsvereisten voor de niet-geharmoniseerde ICB's naar buitenlands recht voortaan aan bij de rapporteringsvereisten voor de ICB's naar Belgisch recht (228). Dit is gerechtvaardigd omdat de toezichtsbevoegdheden van de Commissie ten aanzien van die ICB's identiek zijn aan haar toezichtsbevoegdheden ten aanzien van de ICB's naar Belgisch recht.

Verklarende circulaire

Om een degelijke informatieverstrekking te garanderen aan de tussenpersonen die instaan voor de opstelling en de overlegging van de statistische staten, heeft de Commissie een verklarende circulaire verspreid (229). Doelstelling van die circulaire is de betrokken tussenpersonen een reeks voorbeelden te geven met betrekking tot de bepalingen van het reglement en hun aandacht te vestigen op bepaalde punten, tegen de achtergrond van de opgedane ervaring in het kader van de vroegere rapportering.

Koninklijk besluit van 7 maart 2006 met betrekking tot de effectenleningen door bepaalde instellingen voor collectieve belegging

Doel en toepassingsgebied van het koninklijk besluit

Krachtens artikel 65, 4°, d), van de ICB-wet worden de voorwaarden waaronder en de grenzen waarbinnen financiële instrumenten mogen worden uitgeleend door ICB's, bepaald bij koninklijk besluit. Bovendien stelt artikel 72, 2°, van het ICB-besluit dat het een ICB verboden is financiële instrumenten uit te lenen, tenzij onder de voorwaarden vastgesteld bij koninklijk besluit.

(225) De rapporteringsschema's en de wijze van overlegging werden gedefinieerd in circulaire ICB 3/95 over de statistische verslaggeving door Belgische beleggingsinstellingen waarvan de rechten van deelneming openbaar in België worden gecommercialiseerd, ICB 4/95 over de statistische verslaggeving door buitenlandse beleggingsinstellingen waarvan de rechten van deelneming openbaar in België worden gecommercialiseerd, ICB 1/96 over de statistische verslaggeving aan de CBF in spreadsheet of met tekstverwerker, ICB 1/2001 over de overdracht van de statistische verslaggeving via het Isabel-netwerk of via het internet, en ICB 1/2006 over de aanpassing van circulaire ICB 3/95 over de statistische verslaggeving door Belgische beleggingsinstellingen waarvan de rechten van deelneming openbaar in België worden gecommercialiseerd. Sinds 1 januari 2007 zijn die circulaire niet meer van toepassing.

(226) Over het aantal rechten van deelneming waarop werd ingeschreven en dat werd terugbetaald in België, met de desbetreffende bedragen.

(227) Zie artikel 17, § 1, van het koninklijk besluit van 22 mei 2005 betreffende de dekking van de werkingskosten van de CBFA.

(228) Voor die ICB's golden vroeger dezelfde rapporteringsvereisten als voor de ICBE's naar buitenlands recht.

(229) Verklarende circulaire ICB 3/2006 van 11 december 2006 van het reglement van de Commissie voor het Bank-, Financierings-, Assurantie- en Pensioenwezen betreffende bepaalde statistische informatie over te maken door bepaalde openbare instellingen voor collectieve belegging met een veranderlijk aantal rechten van deelneming.

Toezicht op de financiële informatie en markten

Aan die bepalingen wordt uitvoering gegeven door het koninklijk besluit van 7 maart 2006 (230), dat de toegelaten leningen en de desbetreffende voorwaarden (financiële zekerheid, organisatiemaatregelen en informatievereisten) omschrijft. Doelstelling van die voorwaarden is de omkadering van het liquiditeits- en het tegenpartijrisico en van de operationele risico's die uit dergelijke verrichtingen voortvloeien.

Het koninklijk besluit is van toepassing op de ICB's naar Belgisch recht die hebben geopteerd voor de in artikel 7, 1° en 2°, van de ICB-wet bedoelde categorieën van toegelaten beleggingen, namelijk (1°) de beleggingen die voldoen aan de voorwaarden van de ICBE-richtlijn, en (2°) financiële instrumenten en liquide middelen.

Het koninklijk besluit reglementeert enkel de leningen van financiële instrumenten, met uitsluiting van andere vormen van overdracht en tijdelijke verwerving van financiële instrumenten (cessierretrocessieovereenkomsten en daarmee gelijkgestelde verrichtingen).

Toegelaten verrichtingen

Het koninklijk besluit laat de ICB's in beginsel toe op de volgende drie wijzen effectenleningen af te sluiten: (1) in het kader van een effectenleningsstelsel beheerd door een "agent" (231), (2) in het kader van een effectenleningsstelsel beheerd door een "principaal" (232) of (3) anders dan in het kader van een effectenleningsstelsel ("buiten systeem").

In de eerste twee hypothesen wordt de effectenlening afgesloten in het kader van een gestandaardiseerd effectenleningsstelsel, terwijl dat in de derde hypothese niet het geval is. De eerste twee hypothesen onderscheiden zich als volgt van elkaar: de "agent" treedt slechts op als tussenpersoon en verwerft de uitgeleende effecten niet zelf, terwijl de "principaal" de uitgeleende effecten wel zelf verwerft.

De erkende tegenpartijen (233) zijn de kredietinstellingen, de beleggingsondernemingen, de verrekenings- of vereffeningsinstellingen of de centrale bank van een lidstaat van de Europese Economische Ruimte. Ook de agent, die weliswaar geen tegenpartij is, maar als beheerder van een effectenleningsstelsel

toch tussenkomt bij het afsluiten van effectenleningen, moet tot één van voornoemde categorieën behoren.

Om mogelijke belangenconflicten te voorkomen, worden effectenleningen met bepaalde tegenpartijen die doorgaans verbonden zijn met de promotor van de ICB, in beginsel uitgesloten. Dit verbod geldt onverkort voor effectenleningen die niet in het kader van een effectenleningsstelsel zijn afgesloten. Voor effectenleningen die wel in het kader van een effectenleningsstelsel worden afgesloten, wordt voorzien in twee uitzonderingen op dit principiële verbod. De eerste uitzondering betreft effectenleningsstelsels die gebruik maken van procedures van aleatoire ("at random") toewijzing van effecten tussen de kandidaat-uitleners. De tweede uitzondering betreft effectenleningsstelsels waarbij de uitlenende ICB een vaste vergoeding ontvangt voor het ter beschikking stellen van effecten voor uitlening gedurende een bepaalde periode, die niet afhankelijk is van de effectief gedurende die periode uitgeleende effecten.

Aan effectenleningen verbonden voorwaarden

Verder poneert het koninklijk besluit een aantal voorwaarden voor effectenleningsovereenkomsten, voor de activiteit die bestaat uit het afsluiten van effectenleningen, en voor de financiële zekerheid die tot stand moet worden gebracht ten gunste van de ICB.

Zo bepaalt het koninklijk besluit dat effectenleningen tegen normale marktvoorwaarden moeten worden afgesloten, inzonderheid wat de prijs betreft, dat de ICB over de contractuele mogelijkheid moet beschikken om de effectenlening te allen tijde te beëindigen en binnen de kortst mogelijke termijn de teruggave van equivalente effecten te verkrijgen, en dat de effectenleningen moeten worden vastgelegd in een overeenkomst met daarin de belangrijkste beschermingsregels voor de uitlener die gebruikelijk zijn in de internationale kaderovereenkomsten die voor dergelijke verrichtingen algemeen worden aanvaard in de markt. In dat verband moet worden onderstreept dat het koninklijk besluit bepaalt dat ten minste de helft van de vergoeding die voortvloeit uit de effectenlening, aan de uitlenende ICB moet toekomen, in voorkomend geval na aftrek van de vergoeding van de beheerder van het effectenleningsstelsel en van de houder van de financiële zekerheid.

(230) Koninklijk besluit van 7 maart 2006 met betrekking tot de effectenleningen door bepaalde instellingen voor collectieve belegging (BS 10 maart 2006).

(231) De "agent" wordt in artikel 2, 6°, van het koninklijk besluit gedefinieerd als de beheerder van een effectenleningsstelsel, tussenkomend in het afsluiten van effectenleningen, aan wie de eigendom van de in het kader van het effectenleningsstelsel uitgeleende effecten niet wordt overgedragen door de uitlener.

(232) De "principaal" wordt in artikel 2, 5°, van het koninklijk besluit gedefinieerd als de beheerder van een effectenleningsstelsel aan wie de eigendom van de in het kader van het effectenleningsstelsel uitgeleende effecten wordt overgedragen door de uitlener.

(233) De principaal, de tegenpartij bij effectenleningen afgesloten via een "agent" (maar niet de agent zelf) en de tegenpartij die de effecten ontleent in een verrichting buiten systeem, worden als "tegenpartij" gekwalificeerd in de zin van het besluit.

Het koninklijk besluit bepaalt ook dat het afsluiten van effectenleningen het risicoprofiel van de uitlenende ICB niet mag wijzigen, en dat de effectenleningen geen belemmering mogen vormen voor het beheer van de activa van de uitlenende ICB of voor de liquiditeit van haar portefeuille. In dat vooruitzicht moet de ICB of de door haar aangestelde beheervenootschap in staat zijn het risico van de afgesloten effectenleningen te meten en te controleren. Bovendien mag het afsluiten van effectenleningen niet beletten dat de bewaarder van de uitlenende ICB de controletaken vervult die hem door de reglementering worden opgedragen.

Tot slot bepaalt het koninklijk besluit dat elke uitlening van effecten door een ICB moet worden gedekt door een zakelijke zekerheid die moet slaan op contanten of op bepaalde categorieën van effecten met een laag risicoprofiel.

De ICB moet zich vergewissen van de juridische tegenstelbaarheid en de onmiddellijke realiseerbaarheid van de financiële zekerheid via een naar behoren gemotiveerd geschreven juridisch advies. Bovendien moet de reële waarde van de financiële zekerheid nauwkeurig worden opgevolgd, aangezien zij steeds de reële waarde van de uitgeleende effecten moet overtreffen. Om de aan de herinvestering van de financiële zekerheid verbonden risico's te beperken, is een dergelijke herinvestering bovendien slechts mogelijk voor contanten en dan nog onder strikte voorwaarden.

Effectenleningenbeleid en informatieverplichtingen ten aanzien van de beleggers

De ICB (of de door haar aangestelde beheervenootschap) moet een beleid opstellen met betrekking tot de effectenleningen die zij voornemens is af te sluiten. Het koninklijk besluit definieert de minimuminformatie die in de beschrijving van dat beleid moet worden opgenomen. Een aantal inlichtingen moeten aan de CBFA worden meegedeeld.

Wat de houders van rechten van deelneming in de ICB betreft, verduidelijken transparantieregels welke informatie moet worden opgenomen in zowel de statuten of het beheerreglement als in het prospectus en in het jaarverslag en het halfjaarlijks verslag van de uitlenende ICB.

Koninklijk besluit van 21 juni 2006 op de boekhouding van openbare vastgoedbevaks

Artikel 77 van de ICB-wet machtigt de Koning om een bijzonder sectoraal boekhoudrecht te creëren voor instellingen voor collectieve belegging.

Het koninklijk besluit van 21 juni 2006 (234), voert deze machtigingsbepaling uit voor de openbare vastgoedbevaks geregeld bij het koninklijk besluit van 10 april 1995 met betrekking tot vastgoedbevaks. Aandelen van openbare vastgoedbevaks worden krachtens artikel 75 van de ICB-wet verplicht verhandeld op een gereguleerde markt. Op grond van de Europese IFRS-verordening (235) moeten de IFRS bijgevolg worden toegepast op de geconsolideerde jaarrekening van deze bevaks, vanaf de boekjaren beginnend op of na 1 januari 2005.

Voornamelijk met het oog op de vergelijkbaarheid van de financiële informatie van deze ICB's, en rekening houdend met het feit dat een aantal vastgoedbevaks geen geconsolideerde jaarrekening moeten opstellen, heeft de Regering, mede omwille van de afwezigheid van fiscaalrechtelijke hinderpalen, de toepassing van de IFRS uitgebreid naar de statutaire rekeningen van de vastgoedbevaks. Het voormeld besluit verklaart aldus de IFRS van toepassing op de statutaire rekeningen van de vastgoedbevaks en dit vanaf de boekjaren beginnend op of na 1 januari 2007. Aan de vastgoedbevaks wordt evenwel de mogelijkheid gegeven om de IFRS reeds toe te passen vanaf de boekjaren beginnend op of na 1 januari 2005.

Zoals hoger aangestipt, werd de toepassing van de IFRS op de statutaire rekeningen van de vastgoedbevaks ingevoerd in het kader van de creatie van een bijzonder, nationaal boekhoudrecht en niet op grond van artikel 5 van de verordening (EG) nr. 1606/2002. Op die manier kan immers een uniform balansschema en schema van de resultatenrekening worden opgelegd zodat alle vastgoedbevaks gelijke schema's zullen aanwenden voor de opstelling van hun statutaire jaarrekening.

Het besluit bevat ook schema's voor de geconsolideerde rekeningen. Aangezien de toepassing van de IFRS op de geconsolideerde rekeningen, in tegenstelling tot de statutaire rekeningen, rechtstreeks voortvloeit uit de

(234) Koninklijk besluit van 21 juni 2006 op de boekhouding, de jaarrekening en de geconsolideerde jaarrekening van openbare vastgoedbevaks, en tot wijziging van het koninklijk besluit van 10 april 1995 met betrekking tot vastgoedbevaks (BS 29 juni 2006).

(235) Verordening (EG) nr. 1606/2002 van het Europees Parlement en de Raad van 19 juli 2002 betreffende de toepassing van internationale standaarden voor jaarrekeningen.

voormelde verordening en de IFRS geen voorschriften opleggen qua structuur en indeling van de schema's, hebben de vastgoedbevak de keuze om de voorgestelde schema's al dan niet te gebruiken voor de opstelling van hun geconsolideerde jaarrekening. Naar analogie met de statutaire rekeningen konden deze schema's vanaf de boekjaren beginnend op of na 1 januari 2005 gebruikt worden.

De toepassing van de IFRS op de statutaire en geconsolideerde jaarrekening van de vastgoedbevak maakte een precisering noodzakelijk aangaande de toepassing van de artikelen 52, § 1, tweede lid en 62 van voormeld koninklijk besluit van 10 april 1995. Beide artikelen verwijzen immers naar rubrieken van respectievelijk de balans en de resultatenrekening zoals bedoeld in het koninklijk besluit van 30 januari 2001 tot uitvoering van het Wetboek van Vennootschappen.

Artikel 52 van het besluit van 10 april 1995 legt aan de vastgoedbevak een beperking op van haar totale schuldenlast. Artikel 52, § 1, tweede lid, van hetzelfde besluit bepaalt hoe de bedoelde schuldenlast moet worden berekend. De voormelde bepaling kan niet meer toegepast worden op de vastgoedbevaks die een geconsolideerde jaarrekening opstellen of hun statutaire jaarrekening opstellen met toepassing van IFRS, omdat de rubrieken van de balans anders opgevat zijn. Voor deze vastgoedbevaks wordt de toepassing van voormeld artikel 52, § 1, tweede lid, dan ook uitgesloten en wordt voor de berekening van de schuldenlast, in de zin van artikel 52 van het besluit van 10 april 1995, een specifieke berekeningswijze vastgesteld, die steunt op de rubrieken in de schema's gevoegd bij het besluit van 21 juni 2006. Deze bepaling sluit nauw aan bij het begrip schulden als bedoeld in voormeld artikel 52, § 1, tweede lid, van het besluit van 10 april 1995.

Overeenkomstig artikel 62 van het koninklijk besluit van 10 april 1995 dient een vastgoedbevak minimaal 80% van haar netto-opbrengst, zoals nader omschreven, uit te keren. Deze bepaling verwijst naar rubrieken uit de resultatenrekening zoals bedoeld in het koninklijk besluit van 30 januari 2001 tot uitvoering van het Wetboek van Vennootschappen en kan bijgevolg niet worden toegepast op de vastgoedbevaks die de IFRS zullen toepassen op hun statutaire jaarrekening. Om deze reden wordt voor deze vastgoedbevaks de toepassing van voormeld artikel 62 uitgesloten en wordt de minimale

uitkeringsplicht en zijn berekeningswijze geregeld door artikel 7 en hoofdstuk 3 van de bijlage bij het besluit van 21 juni 2006. Deze regeling sluit aan bij de beginselen die aan de grondslag liggen van voormeld artikel 62 van het koninklijk besluit van 10 april 1995.

Ten slotte wijzigt het besluit van 21 juni 2006 een beperkt aantal andere bepalingen van voormeld koninklijk besluit van 10 april 1995. Zo wordt de maximale schuldenlast van de vastgoedbevak verhoogd van 50% tot 65%. Ook worden de risicospreidingsvereisten gemilderd inzake het beleggingsrisico dat betrekking heeft op de identiteit van de huurder of gebruiker van het vastgoed in geval van lange termijn huur- of gebruiksverbintenissen in hoofde van een lidstaat van de Europese Economische Ruimte (EER), een regionale overheid van een lidstaat van de EER, of een internationale publiekrechtelijke instelling waarin één of meer lidstaten van de EER deelnemen.

Koninklijk besluit van 15 september 2006 houdende bepaalde uitvoeringsmaatregelen voor de institutionele instellingen voor collectieve belegging in schuldvorderingen

De ICB-wet stelt dat het institutioneel karakter van een institutionele ICB in schuldvorderingen wordt bepaald door, enerzijds, de hoedanigheid van de beleggers bij wie zij financiële middelen inzamelt, namelijk institutionele of professionele beleggers die voor eigen rekening handelen, en, anderzijds, de regel dat de effecten van een dergelijke ICB enkel mogen worden verworven door institutionele of professionele beleggers. In haar artikel 5, § 3 bepaalt de ICB-wet welke marktdeelnemers de hoedanigheid van institutioneel of professioneel belegger (236) hebben.

Om te voorkomen dat de kwalificatie van "institutionele ICB in schuldvorderingen" in het gedrang zou komen door verrichtingen in effecten van een dergelijke ICB op de secundaire markt, heeft de wetgever nauwlettend toegezien op de gevolgen die zowel de notering van de effecten van een dergelijke ICB inhoudt voor dit statuut, als het feit dat deze effecten na hun uitgifte in het bezit zouden kunnen komen van beleggers die geen institutioneel of professioneel belegger zijn, en dit zonder medeweten van de ICB of zonder dat zij heeft bijgedragen tot de verspreiding van deze effecten (237).

(236) Het begrip "institutioneel of professioneel belegger" werd uitgebreid door het koninklijk besluit van 26 september 2006 (zie dit verslag, p. 84-86).

(237) Zie in dat verband de parlementaire voorbereiding van de wet van 10 maart 1999 tot wijziging van de wet van 6 april 1995 inzake de secundaire markten, het statuut van en het toezicht op de beleggingsondernemingen, de bemiddelaars en beleggingsadviseurs, tot fiscale regeling van de verrichtingen van lening van aandelen en houdende diverse andere bepalingen, Memorie van toelichting, Parl. st., Kamer 1998-1999, nr. 1928/1- 1929/1, p. 38 tot 41.

Met het oog op de rechtszekerheid, bepaalt artikel 103, derde lid, van de ICB-wet bijgevolg de voorwaarden waaronder een institutionele ICB in schuldvorderingen wordt geacht haar institutioneel karakter te vrijwaren, ook al worden haar effecten toegelaten tot de verhandeling op een georganiseerde, voor het publiek toegankelijke markt of komen haar effecten, door de tussenkomst van een derde, in het bezit van beleggers die geen institutioneel of professioneel belegger zijn.

Om te vermijden dat haar institutioneel karakter in één van de voormelde situaties zou worden betwist, moet een institutionele ICB in schuldvorderingen, enerzijds, passende maatregelen nemen om de hoedanigheid van institutioneel of professioneel belegger van de houders van haar effecten te waarborgen, en er, anderzijds, voor zorgen dat zij er op geen enkele wijze toe bijdraagt of op geen enkele wijze bevordert dat haar effecten in het bezit komen van beleggers die geen institutioneel of professioneel belegger zijn.

Met het koninklijk besluit van 15 september 2006 houdende bepaalde uitvoeringsmaatregelen voor de institutionele instellingen voor collectieve belegging in schuldvorderingen (238) wordt invulling gegeven aan de eerste van de twee in artikel 103, derde lid, van de ICB-wet bepaalde voorwaarden, door de maatregelen vast te leggen die een institutionele ICB in schuldvorderingen moet nemen om de hoedanigheid van institutioneel of professioneel belegger van de houders van haar effecten te waarborgen.

Onverminderd de verplichting voor een institutionele ICB in schuldvorderingen om er niet toe bij te dragen of niet te bevorderen dat haar effecten in het bezit zouden komen van beleggers die geen institutioneel of professioneel belegger zijn, verlenen de door het koninklijk besluit van 15 september 2006 vastgelegde maatregelen een institutionele ICB in schuldvorderingen die de betrokken maatregelen naleeft, de waarborg dat haar institutioneel karakter niet zal worden betwist indien haar effecten zouden worden toegelaten tot de verhandeling op een georganiseerde, voor het publiek toegankelijke markt of indien haar effecten in het bezit zouden blijken te zijn van beleggers die geen institutioneel of professioneel belegger zijn.

Die maatregelen betreffen de verplichting om in de uitgiftevoorwaarden voor de effecten van een institutionele ICB in schuldvorderingen, in het beheerreglement of de statuten van een dergelijke ICB, als ook in elk stuk dat betrekking heeft op de uitgifte van, de inschrijving op of de verwerving van door een der-

gelijke ICB uitgegeven effecten, te vermelden dat enkel institutionele of professionele beleggers in de zin van artikel 5, § 3, van de ICB-wet mogen inschrijven op door een institutionele ICB in schuldvorderingen uitgegeven effecten of deze effecten mogen verwerven dan wel bezitten. Verder worden ook specifieke verplichtingen opgelegd in verband met de informatieverstrekking over de beperkingen die worden gesteld aan de inschrijving op alsook de verwerving en het bezit van effecten uitgegeven door een institutionele ICB in schuldvorderingen. Tot slot dient een institutionele ICB in schuldvorderingen die vaststelt dat haar effecten in het bezit zijn van beleggers die geen institutioneel of professioneel belegger zijn, enerzijds, te weigeren om, bij een uitgifte van effecten op naam, in het register van de effecten op naam, een overdracht in te schrijven op naam van de betrokken overnemer en, anderzijds, de betaling te schorsen van de aan de betrokken effecten gekoppelde dividenden of interesten. De opgesomde maatregelen zijn cumulatief.

Er zijn ook maatregelen waartussen de institutionele ICB in schuldvorderingen dient te kiezen: de door de institutionele ICB in schuldvorderingen uitgegeven effecten zijn op naam; of de nominale eenheidswaarde van de door de institutionele ICB in schuldvorderingen uitgegeven effecten bedraagt ten minste 250.000 EUR; of elke belegger die inschrijft op effecten van de institutionele ICB in schuldvorderingen of deze effecten verwerft, bevestigt formeel aan de ICB dat hij een institutioneel of professioneel belegger is, en verbindt zich er formeel toe om de betrokken effecten enkel over te dragen aan een overnemer die op zijn beurt formeel bevestigt aan de ICB dat hij een institutioneel of professioneel belegger is en dat hij zich ertoe verbindt om dezelfde bevestiging te vragen aan de volgende overnemer. Een institutionele ICB in schuldvorderingen kan er natuurlijk ook voor opteren de drie voornoemde alternatieven cumulatief in te voeren.

Gezien het vermoeden dat verbonden is aan de in het koninklijk besluit van 15 september 2006 uitgewerkte maatregelen, als geregeld in artikel 103, vierde lid, van de ICB-wet, bepaalt het verslag aan de Koning bij voornoemd koninklijk besluit dat die maatregelen de facto de minimumvoorwaarden vormen, ook al mag een institutionele ICB in schuldvorderingen andere maatregelen nemen dan bedoeld in dat besluit. In dat geval moet de ICB evenwel aantonen dat de maatregelen geschikt zijn om de hoedanigheid van institutioneel of professioneel belegger van de houders van haar effecten te waarborgen.

(238) Belgisch Staatsblad van 22 september 2006.

2.6.2. Toezicht in de praktijk

Institutionele aandelenklassen in openbare beveks

Op het einde van de verslagperiode heeft de Commissie zich gebogen over de vraag of, binnen een (compartiment van een) openbare bevek, een "institutionele aandelenklasse" kan worden ingericht. Onder een "institutionele aandelenklasse" verstaat men een aandelenklasse die uitsluitend bestemd is voor institutionele en professionele beleggers in de zin van de ICB-reglementering.

Deze vraagstelling kadert in de toepassing van artikel 8, § 2, 2°, van de ICB-wet en artikel 6 van het ICB-besluit. Krachtens voormeld artikel 8, § 2, 2°, kunnen, conform de criteria en de voorwaarden die door de Koning zijn vastgesteld, aandelenklassen in een (compartiment van een) openbare bevek worden gecreëerd. Artikel 6 van het ICB-besluit somt vervolgens de elementen op, die in aanmerking komen als onderscheidend criterium voor de creatie van dergelijke aandelenklassen. De vraag rijst hierbij of de institutionele hoedanigheid van een aandeelhouder kan worden beschouwd als een dergelijk objectief criterium dat de oprichting van aandelenklassen kan schragen in overeenstemming met artikel 6, § 1, eerste lid, 7°, van het ICB-besluit.

Bij de analyse van deze vraag diende mede rekening te worden gehouden met de vordering van de werkzaamheden met betrekking tot de creatie van een statuut en een bijzonder fiscaal regime voor institutionele instellingen voor collectieve belegging met een veranderlijk aantal rechten van deelneming (239).

De Commissie heeft de hoger vermelde vraag positief beantwoord. De creatie van een institutionele aandelenklasse in een (compartiment van een) openbare bevek is voortaan dus mogelijk. Dergelijke aandelenklasse kan openstaan voor alle of bepaalde institutionele of professionele aandeelhouders. Ten einde het openbaar

karakter van de ICB of haar compartiment te vrijwaren, is wel vereist dat de bevek, respectievelijk het betrokken compartiment, naast de institutionele aandelenklasse, ook een aandelenklasse heeft die openbaar wordt aangeboden (240). Het prospectus en het vereenvoudigd prospectus moeten, ook inzake de institutionele aandelenklasse, alle wettelijk en reglementair vereiste informatie bevatten.

Indien een openbare bevek, onder voormelde voorwaarden, een institutionele aandelenklasse wenst te creëren die – met toepassing van artikel 6, § 1, eerste lid, 2° en 3°, van het ICB-besluit – tevens een voordelige vergoedingsstructuur geniet, moet, overeenkomstig artikel 7 van het ICB-besluit, een bijkomend objectief criterium in hoofde van deze institutionele aandelenklasse worden gehanteerd, dat de toepassing van deze voordelige vergoedingsstructuur verantwoordt (bijvoorbeeld een minimaal inschrijvingsbedrag). De enkele hoedanigheid van institutionele aandeelhouder volstaat hiertoe niet. Dit bijkomende criterium moet worden opgenomen in de statuten, het prospectus en het vereenvoudigd prospectus.

Erkenning van reverse repo's als financiële techniek om de bescherming van het geïnvesteerde kapitaal te garanderen

Uiteenzetting van de aanvraag

De Belgische markt van ICB's met een veranderlijk aantal rechten van deelneming bestaat grotendeels uit ICB's of compartimenten van ICB's met bepaalde looptijd die op vervalddag een bescherming van het oorspronkelijk geïnvesteerde kapitaal bieden (hierna "ICB's met vaste vervalddag" genoemd). Voor die kapitaalbescherming wordt over het algemeen gebruik gemaakt van bankdeposito's op termijn, nulcouponobligaties, andere schuldinstrumenten die zijn uitgegeven door ondernemingen die onder prudentieel toezicht staan, of schuldinstrumenten die zijn uitgegeven of gewaarborgd door een lidstaat van de Europese Economische Ruimte (EER).

(239) Op het ogenblik van publicatie van dit jaarverslag werd een dergelijk statuut nog niet uitgewerkt.

(240) Zie artikel 4, eerste lid, 1°, a), i) en artikel 16, § 1 van de ICB-wet, alsook artikel 7, lid 2 van het ICB-besluit.

De voor voornoemde ICB's geldende reglementering bevat vereisten met betrekking tot de diversificatie van het tegenpartijrisico en, meer in het bijzonder, het risico op de tegenpartijen van de in het vooruitzicht van de kapitaalbescherming verworven bankdeposito's of schuldinstrumenten. Conform die diversificatievereisten (241) moeten de termijndeposito's onder andere worden gespreid bij verschillende financiële groepen of moet een systeem worden uitgewerkt waarbij de ICB financiële zekerheden geniet die haar in staat stellen het risico op een tegenpartij te beperken.

Een door een ICB met vaste vervaldag aangestelde beheervenootschap heeft de Commissie gevraagd of *reverse repo's* mochten worden gebruikt als financiële techniek om de kapitaalbescherming te garanderen (242). De geplande verrichtingen, afgesloten met een kredietinstelling, hadden een looptijd van zes maanden, met opeenvolgende verlengingen tot de geplande vervaldag van het compartiment waarvan het kapitaal zou worden beschermd.

Beginsel van het gebruik van reponverrichtingen

Krachtens artikel 73 van het ICB-besluit mag een ICB cessieretrocessieovereenkomsten sluiten, voor zover ze ertoe strekken tijdelijk liquide middelen op te nemen (*repo's*) of tijdelijk liquide middelen te beleggen (*reverse repo's*).

Gelet op de belangen van de beleggers en binnen de specifieke context van de ICB's met vaste vervaldag, heeft de Commissie geoordeeld dat het tijdelijke karakter van de belegging niet in het gedrang werd gebracht door de opeenvolgende verlengingen van de geplande verrichtingen, omdat zij elk afzonderlijk verrichtingen op korte termijn waren. Dit biedt de ICB de mogelijkheid om, bij elke vervaldag van de *reverse repo's*, van techniek te veranderen als de beheerder dat nodig acht. De Commissie heeft dan ook geoordeeld dat de geplande verrichtingen conform artikel 73 van het overnamebesluit waren.

Toch heeft de Commissie aan de afsluiting van *reverse repo's* bepaalde voorwaarden gekoppeld die als gezonde beheerpraktijken moeten worden gezien, namelijk:

- ❖ de verrichtingen moeten tegen normale marktvoorwaarden worden afgesloten, inzonderheid wat de prijs betreft;
- ❖ die verrichtingen moet worden toegelicht in een overeenkomst met daarin de belangrijkste regels over de bescherming van de ICB die gangbaar zijn in de internationale raamovereenkomsten die algemeen worden aanvaard op de markt van die verrichtingen;
- ❖ hun bijzonderheden (looptijd, mogelijkheid om de verrichting af te wikkelen vóór de voorziene vervaldag, ...) moeten dusdanig zijn dat die verrichtingen noch de doelstelling van de ICB, noch de uitvoering van een verzoek tot terugbetaling of tot koop in het gedrang brengen;
- ❖ de via dergelijke verrichtingen verworven effecten moeten dagelijks worden gewaardeerd tegen reële waarde en die waarde moet steeds hoger liggen dan het oorspronkelijke bedrag van de aankoopprijs van de effecten verhoogd met het *pro rata* van het verschil tussen de aankoopprijs en de voorziene doorverkoopprijs van de effecten, om het door de ICB gedragen tegenpartijrisico op passende wijze te kunnen dekken;
- ❖ de verrichtingen moeten juridisch zo gestructureerd zijn dat de ICB de eigendom van de verworven effecten kan behouden bij deficiëntie van de tegenpartij.

Verder zijn ook voorwaarden opgelegd inzake de kwaliteit van de tegenpartijen en het risicoprofiel van de ICB. Die voorwaarden zijn uitgewerkt tegen de achtergrond van de reglementaire vereisten met betrekking tot de erkenning van *reverse repo's* als aanvaardbare financiële techniek om de bescherming van het kapitaal te garanderen.

(241) Die vereisten zitten vervat in de begrenzings waarvan sprake in artikel 34, §§ 1 en 2, en artikel 47, §§ 1 en 2, van het ICB-besluit.

(242) Deze techniek houdt in dat de bij het publiek ingezamelde tegoeden worden geplaatst via de contantaankoop van effecten waarbij de verbintenis wordt aangegaan om die effecten op termijn te verkopen tegen een bepaalde prijs. Zo kan de ICB een hogere vergoeding krijgen voor haar liquide middelen dan voor bankdeposito's en tegelijkertijd haar tegenpartijrisico dekken.

Erkenning van reverse repo's als financiële structuur die het mogelijk maakt het aanvangskapitaal te beschermen, en berekening van het tegenpartijrisico

Artikel 68, § 2, 2°, van het ICB-besluit bepaalt dat, om de bescherming te verlenen, een beleggingsstrategie moet zijn vastgelegd waarbij wordt belegd in deposito's, schuldinstrumenten die zijn uitgegeven door een onderneming die onder prudentieel toezicht staat en gevestigd is in een lidstaat van de EER, en/of schuldinstrumenten die zijn uitgegeven of gewaarborgd door een lidstaat van de EER, of waarbij een analoge structuur geldt met een identiek tegenpartijrisico.

De Commissie heeft geoordeeld dat de geplande *reverse repo's* aan hetzelfde tegenpartijrisico blootgesteld waren als de klassieke structuren (bankdeposito's op termijn of obligaties uitgegeven door de voornoemde emittenten), voor zover:

- ▣ de tegenpartij onder prudentieel toezicht staat dan wel een centrale bank van een lidstaat van de EER of de Europese Centrale Bank is;
- ▣ de gekochte effecten effecten zijn in de zin van voornoemd artikel 68, § 2, 2°, van het ICB-besluit.

Het tegenpartijrisico dat voortvloeit uit de *reverse repo's* die voldoen aan voornoemde voorwaarden, wordt beperkt met de reële waarde van de via dergelijke verrichtingen verworven effecten. In de praktijk en voor zover het margebeheersysteem operationeel is en op bevredigende wijze functioneert, veranderen die verrichtingen dus niets aan het door de ICB gelopen tegenpartijrisico en komen zij met andere woorden niet in aanmerking voor de berekening van de in de artikelen 34 en 47 van het ICB-besluit bedoelde beleggingslimieten.

De Commissie wijst erop dat het gebruik van *reverse repo's* door een ICB in het vooruitzicht van de bescherming van het oorspronkelijk door de deelnemers geïnvesteerde kapitaal een passende informatieverstrekking vereist, zowel in het prospectus als in het vereenvoudigd prospectus van die ICB.

In het aan de Commissie voorgelegde dossier beschikte de beheervennootschap die was aangesteld door de ICB's die voornemens waren *reverse repo's* af te sluiten, niet onmiddellijk over een margebeheersysteem. Zoals al aangegeven, heeft de Commissie erop gewezen dat zij een dergelijk systeem noodzakelijk achtte. Toch heeft zij ermee ingestemd dat, tijdens een overgangperiode, ICB's of compartimenten van ICB's worden gelanceerd die gebruik maken van *reverse repo's*, voor zover de follow-up van die verrichtingen wordt geïntegreerd in de interne regeling van de beheervennootschap voor de follow-up van het tegenpartijrisico.

Verder is de Commissie ook gevraagd of voornoemd standpunt over *reverse repo's* gehandhaafd zou blijven indien de ICB "sell & buy back"-verrichtingen (243) zou afsluiten. Hoewel die verrichtingen vanuit economisch oogpunt vergelijkbaar zijn met *repo's*, zijn ze op dit moment minder gestandaardiseerd. Bovendien laat het ICB-besluit het gebruik van dergelijke, met *reverse repo's* vergelijkbare verrichtingen niet expliciet toe. Bijgevolg heeft de Commissie geoordeeld dat het beter was om de draagwijdte van haar beslissing tot *reverse repo's* te beperken.

(243) Een "sell & buy back"-verrichting wordt gewoonlijk gezien als een paar contantverrichtingen met dezelfde doelstelling als een *reverse repo*. De "sell & buy back"-verrichting vertoont echter bepaalde juridische en fiscale verschillen ten opzichte van *reverse repo's*.

Boekhoudkundige verwerking van een "in-substance defeasance"-verrichting volgens IAS/IFRS; weerslag op de schuldenlast van een vastgoedbevak

In het kader van haar toezicht op de naleving van de maximale schuldenlast (244) van de vastgoedbeleggingsvennootschappen met vast kapitaal (vastgoedbevaks) en het verifiëren van een registratiedocument (245) van een vastgoedbevak dat haar ter goedkeuring was voorgelegd, diende de Commissie een standpunt in te nemen over de boekhoudkundige verwerking van een verrichting waarbij een financiële vastgoedleasingschuld op lange termijn met herzienbare rentevoet (246) samen met de nodige liquide middelen voor de aanzuivering van deze schuld werden overgedragen aan een voor een bijzonder doel opgerichte entiteit (hierna "de overnemer" genoemd). Een dergelijke verrichting wordt soms een "in-substance defeasance"-verrichting genoemd.

Er diende te worden uitgemaakt of de overgedragen activa en passiva mochten worden verwijderd uit de balans van de vastgoedbevak ("derecognition"). Dit moest de vastgoedbevak toelaten om de reglementaire maximale schuldenlast niet te overschrijden.

Ondanks de overdracht van de schuld en van het inherente risico aan een herziening van het schuldbedrag, was de vastgoedbevak niet vrijgesteld van haar verplichting om de schuld terug te betalen aan de crediteur-leasinggever, met name ingeval de overnemer de overgedragen schuld niet zou voldoen. De leasinggever had evenwel ingestemd met de schuldoverdracht waardoor er een schuldelegatie plaatsvond die het ontstaan van twee *in solidum* gebonden debiteuren impliceerde. De crediteur-leasinggever had er zich tevens toe verbonden om de betaling van zijn schuldvordering op de vastgoedbevak pas te eisen na zich tot de overnemer te hebben gericht om de betaling van de huurgelden te verkrijgen. Op te merken

valt eveneens dat de overnemer bij het afsluiten van de overeenkomst tot overdracht van de voormelde activa en passiva, een pand (247) had verleend op de overgedragen liquide middelen dat de vastgoedbevak te gelde zou kunnen maken vooraleer de crediteur-leasinggever aanspraak zou maken op haar eigen goederen ingeval de overnemer zijn verplichtingen niet nakwam.

Teneinde zich uit te spreken over de boekhoudkundige verwerking van de overdrachtverrichting van de activa en passiva is de Commissie eerst nagegaan welke banden er bestonden tussen de vastgoedbevak en de overnemer. Indien de vastgoedbevak de controle had over de overnemer, zou zij immers verplicht zijn om de overnemer integraal te consolideren. IAS 27 poneert de volgende definitie van controle, in de IAS-normen "zeggenschap" genoemd: "Zeggenschap is de macht om het financiële en operationele beleid van een entiteit te sturen teneinde voordelen te verkrijgen uit haar activiteiten." Deze definitie indachtig heeft de Commissie geoordeeld dat zowel de vastgoedbevak als de overnemer voordelen hadden verkregen uit deze verrichting zodat de vastgoedbevak niet verplicht was om de overnemer op te nemen in de consolidatie. Om tot dit besluit te komen heeft de Commissie zich meer bepaald gebaseerd op SIC 12 (248) en op de vaststelling dat de vermogensrisico's en –voordelen waren overgedragen aangezien de overnemer het risico had overgenomen dat gekoppeld was aan de herziening van de huurgelden waarvan de verdere evolutie afhing van de rentevoeten.

Nu was vastgesteld dat er geen consolidatieverplichting was, diende te worden nagegaan of voldaan was aan de voorwaarden om de overgedragen schuld en liquide middelen weg te laten uit de balans.

(244) Op het ogenblik dat het onderzoek van de overdrachtsverrichting plaatsvond, bedroeg de maximale schuldenlast 50%, als vastgelegd bij artikel 52, § 1, eerste lid van het koninklijk besluit van 10 april 1995 met betrekking tot vastgoedbevaks. Dit percentage werd verhoogd tot 65% bij artikel 11 van het koninklijk besluit van 21 juni 2006 op de boekhouding, de jaarrekening en de geconsolideerde jaarrekening van openbare vastgoedbevaks, en tot wijziging van het koninklijk besluit van 10 april 1995 met betrekking tot vastgoedbevaks. Deze reglementaire wijziging trad in werking op 29 juni 2006.

(245) Een registratiedocument als bedoeld in artikel 4 van de prospectusverordening.

(246) In deze financiële vastgoedleasingovereenkomst was bepaald dat gedurende een periode van 27 jaar huurgelden zouden worden betaald.

(247) Dit pand voldeed aan de voorwaarden van de wet van 15 december 2004 betreffende financiële zekerheden en houdende diverse fiscale bepalingen inzake zakelijke-zekerheidsovereenkomsten en leningen met betrekking tot financiële instrumenten.

(248) SIC 12 "Consolidatie – Voor een bijzonder doel opgerichte entiteiten" is een interpretatie van het Standing Interpretations Committee. Zij verwijst in hoofdzaak naar IAS 27.

Over het verwijderen van een schuld uit de balans meldt IAS 39 in haar bijlage 1, TL 57 het volgende:

“Een financiële verplichting gaat teniet wanneer de debiteur hetzij:

(a) de verplichting (of een deel daarvan) voldoet door betaling aan de crediteur, gewoonlijk in geldmiddelen, andere financiële activa, goederen of diensten; of

(b) juridisch wordt ontheven van de primaire verantwoordelijkheid voor de verplichting (of een deel daarvan), hetzij van rechtswege of door de crediteur. (Indien de debiteur een garantie heeft afgegeven, kan nog steeds aan deze voorwaarde worden voldaan.)”

De Commissie heeft geoordeeld dat de vastgoedbevak door de crediteur was ontheven van haar primaire verantwoordelijkheid voor de verplichting op grond van de volgende kenmerken (249) van de schuldoverdracht:

1. de crediteur had ermee ingestemd dat de vastgoedbevak de schuld zou overdragen aan de voor een bijzonder doel opgerichte entiteit en had zich ertoe verbonden om zich in eerste instantie tot deze entiteit te richten om de terugbetaling van de schuld te eisen;
2. er was een systeem opgezet opdat de vastgoedbevak op de vervaldagen telkens zou kunnen nagaan of de huurgelden al dan niet waren betaald zodat zij over de nodige tijd zou beschikken om het pand te gelde te maken dat was verleend op de bedragen die waren overgedragen aan de voor een bijzonder doel opgerichte entiteit;
3. dit pand kon te gelde worden gemaakt vooraleer de leasinggever zich tot de vastgoedbevak zou wenden om de betaling van de huurgelden te eisen.

De Commissie heeft dan ook toegestaan dat de schuld van de vastgoedbevak zou worden weggelaten uit haar balans.

Wat de liquide middelen betreft die de vastgoedbevak aan de overnemer had overgedragen, heeft de Commissie geoordeeld dat ook zij dienden te worden weggelaten uit de balans aangezien de vastgoedbevak, zoals voorgeschreven bij IAS 39, alinea 21, aantoonde dat zij nagenoeg alle risico's en voordelen van de rechtshabende op het financieel actief had overgedragen

en dat de blootstelling aan de variabiliteit van de constante waarde van de toekomstige nettokasstroom uit het overgedragen actief aanzienlijk was gewijzigd. Het weglaten van deze liquide middelen uit de balans was in casu gerechtvaardigd omdat de aan de overnemer overgedragen risico's met name geen rechtstreeks genot inhielden voor de vastgoedbevak, noch op de overgedragen bedragen, noch op de eraan verbonden inkomsten.

Beslissing tot het verlenen van een voorafgaand akkoord – Statuut van openbare instelling voor collectieve belegging in schuldvorderingen

Tijdens de verslagperiode ontving de CBFA twee aanvragen tot voorafgaand akkoord over de toepassing van de wettelijke bepalingen betreffende het statuut van openbare instellingen voor collectieve belegging in schuldvorderingen.

Conform artikel 11 van het koninklijk besluit van 23 augustus 2004 tot uitvoering van artikel 63, §§ 1 en 3 van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten (hierna “het koninklijk besluit van 23 augustus 2004” genoemd), publiceert de CBFA hierna een samenvatting van de twee door het directiecomité behandelde aanvragen tot voorafgaand akkoord en van haar beslissingen ter zake, na weglating van de nominatieve en vertrouwelijke gegevens.

“Beschrijving van de voorgenomen activiteiten en voorwerp van de twee aanvragen tot voorafgaand akkoord

In beide gevallen betrof de aanvraag de toepassing van artikel 4, eerste lid, 1°, a), ii), *juncto* artikel 21 van de ICB-wet op de voorgenomen activiteiten van een institutionele VBS in oprichting.

De institutionele VBS in oprichting zou de vorm aannemen van een naamloze vennootschap met als uitsluitend doel de collectieve belegging in de categorie van toegelaten beleggingen bedoeld in artikel 7, eerste lid, 7° van de ICB-wet, namelijk schuldvorderingen.

(249) De kenmerken van de schuldoverdracht boden de waarborg dat de terugbetaling van de schuld niet kon worden gerealiseerd ten laste van de activa van de vastgoedbevak.

Ze zou aanspraak maken op het statuut van een institutionele VBS.

Ze zou haar financiële middelen uitsluitend aantrekken bij institutionele of professionele beleggers, in de zin van artikel 103 van de ICB-wet en van artikel 6 van het koninklijk besluit van 7 juli 1999 op het openbaar karakter van financiële verrichtingen (hierna "het koninklijk besluit van 7 juli 1999" genoemd), onder voorbehoud, in één van de twee voorgelegde aanvragen, van de eventuele toepassing van artikel 103, tweede lid, van de ICB-wet (250). Deze institutionele of professionele beleggers zouden voor eigen rekening handelen.

De oprichter(s) en houder(s) van het kapitaal zouden institutionele of professionele beleggers zijn, namelijk, in de eerste voorgelegde aanvraag, een vennootschap naar buitenlands recht met als doel het beleggen in schuldinstrumenten of rechten van deelneming in ICB's naar nationaal of buitenlandse recht of in effectiseringstructuren, dan wel het financieren van ICB's of effectiseringstructuren, en, in de tweede voorgelegde aanvraag, een verzekeringsonderneming. De aandelen zouden op naam zijn in overeenstemming met artikel 103, eerste lid, 4°, van de ICB-wet.

De VBS zou de verwerving van de portefeuille van schuldvorderingen financieren via een uitgifte van obligaties waarvoor zou verzocht worden om toelating tot de verhandeling op een Belgische georganiseerde en voor het publiek toegankelijke markt. De obligaties zouden aan toonder zijn en zouden worden opgenomen in het X/N systeem van de NBB.

Bij de initiële plaatsing van de obligaties zouden de obligaties slechts ingeschreven en/of verworven worden door institutionele of professionele beleggers in de zin van artikel 103 van de ICB-wet en van artikel 6 van het koninklijk besluit van 7 juli 1999, handelend voor eigen rekening, onder voorbehoud in de tweede voorgelegde aanvraag van de eventuele toepassing van artikel 103, tweede lid, van de ICB-wet.

Voorts zou de VBS maatregelen nemen om te waarborgen dat enkel dergelijke institutionele of professionele beleggers haar obligaties kunnen verwerven en aanhouden. De voornaamste maatregelen kunnen als volgt samengevat worden:

- ❖ De uitgiftevoorwaarden van de effecten van de VBS, de statuten van de VBS, alsmede elke akte met betrekking tot de uitgifte, de inschrijving of de

verwerving van effecten uitgegeven door de VBS, zullen bepalen dat enkel institutionele of professionele beleggers in de zin van artikel 103 van de ICB-wet en van artikel 6 van het koninklijk besluit van 7 juli 1999, die voor eigen rekening handelen, kunnen inschrijven op door de VBS uitgegeven effecten of deze effecten kunnen verwerven of aanhouden; en

- ❖ de obligaties worden uitgegeven in toondervorm (verzameleffect aan toonder) of, in de tweede voorgelegde aanvraag, in gedematerialiseerde vorm en zullen opgenomen worden in het X/N clearing systeem dat wordt beheerd door de NBB; de obligaties aan toonder (het verzameleffect aan toonder) zullen vermelden dat de obligaties slechts verworven en aangehouden kunnen worden door institutionele of professionele beleggers in de zin van artikel 103 van de ICB-wet en van artikel 6 van het koninklijk besluit van 7 juli 1999 die voor eigen rekening handelen; en
- ❖ in de statuten zal worden bepaald dat de VBS de inschrijving in het register van aandelen op naam zal weigeren indien zij vaststelt dat de overnemer geen institutionele of professionele belegger is in de zin van artikel 103 van de ICB-wet en van artikel 6 van het koninklijk besluit van 7 juli 1999, met als enige uitzondering, in de tweede voorgelegde aanvraag, de eventuele toepassing van artikel 103, tweede lid van de ICB-wet; en
- ❖ de certificaten die de inschrijving van de aandelen op naam in het register van aandelen op naam bevestigen, vermelden dat de aandelen enkel kunnen worden verworven en gehouden door institutionele of professionele beleggers in de zin van artikel 103 van de ICB-wet en artikel 6 van het koninklijk besluit van 7 juli 1999, die voor eigen rekening handelen, behoudens, in de tweede voorgelegde aanvraag, de eventuele toepassing van artikel 103, tweede lid van de ICB-wet; en
- ❖ in het prospectus voor de toelating tot de verhandeling op een voor het publiek toegankelijke georganiseerde markt van de obligaties uitgegeven door de VBS, zal worden bepaald dat de obligaties enkel kunnen worden verworven en aangehouden door institutionele of professionele beleggers in de zin van artikel 103 van de ICB-wet en artikel 6 van het koninklijk besluit van 7 juli 1999, behoudens, in de tweede voorgelegde aanvraag, de eventuele toepassing van artikel 103, tweede lid van de ICB-wet; en

(250) Deze bepaling laat toe dat de overdrager van de schuldvorderingen die geen institutionele of professionele belegger is, effecten van de institutionele VBS verwerft of haar op een andere wijze financiële middelen verstrekt, in de mate dat de aldus verstrekte financiële middelen voornamelijk worden verstrekt om ten gunste van de andere beleggers de risico's van tekortkomingen in de betalingen van de schuldvorderingen te beheren.

Toezicht op de financiële informatie en markten

- in elk bericht, elke mededeling of elk ander document met betrekking tot een verrichting die betrekking heeft op effecten van de VBS of op de toelating van de obligaties tot de verhandeling op een voor het publiek toegankelijke georganiseerde markt, of waarin een dergelijke verrichting wordt aangekondigd of aanbevolen, afkomstig van de VBS of van elke persoon die in haar naam of voor haar rekening handelt, zal worden gepreciseerd dat slechts kan worden ingeschreven op de effecten, of dat ze slechts kunnen worden verworven en aangehouden door institutionele of professionele beleggers in de zin van artikel 103 van de ICB-wet en artikel 6 van het koninklijk besluit van 7 juli 1999, behoudens, in de tweede voorgelegde aanvraag, de eventuele toepassing van artikel 103, tweede lid van de ICB-wet; en
- op het tijdstip van hun uitgifte, zal de unitaire nominale waarde van de obligaties uitgegeven door de VBS minstens gelijk zijn aan 250.000 euro; en
- elke investeerder die inschrijft op obligaties van de VBS of die verwerft, zal formeel en schriftelijk bevestigen aan de VBS dat hij een institutionele of professionele belegger is in de zin van artikel 103 van de ICB-wet en artikel 6 van het koninklijk besluit van 7 juli 1999 en zich er, ten aanzien van de VBS, toe verbinden de obligaties slechts over te dragen aan cessionarissen die formeel en schriftelijk aan de VBS zullen bevestigen dat zij institutionele of professionele beleggers zijn in de zin van artikel 103 van de ICB-wet en artikel 6 van het koninklijk besluit van 7 juli 1999 en die zich ertoe zullen verbinden om eenzelfde bevestiging te vragen aan hun latere cessionarissen, behoudens, in de tweede voorgelegde aanvraag, de eventuele toepassing van artikel 103, tweede lid van de ICB-wet; en
- de VBS zal de betaling opschorten van dividenden of interesten met betrekking tot effecten waarvan zij vaststelt dat zij aangehouden worden door andere beleggers dan de professionele of institutionele beleggers in de zin van artikel 103 van de ICB-wet en artikel 6 van het koninklijk besluit van 7 juli 1999;
- in de uitgiftevoorwaarden van de obligaties, elke akte met betrekking tot de uitgifte of inschrijving van obligaties, de obligaties aan toonder (het verzameleffect aan toonder) en het toelatingsprospectus zal worden bepaald dat de obligaties slechts verworven kunnen worden door houders van X-rekeningen.

In beide aanvragen tot voorafgaand akkoord wensten de aanvragers te weten of die voorgenomen activiteiten overeenstemmen met de definitie van openbare ICB in schuldvorderingen in artikel 4, eerste lid, 1°, a), ii), *juncto* artikel 21 van de ICB-wet.

Beide aanvragen hadden tot doel de bevestiging van de CBFA te verkrijgen voor de twee volgende punten:

- ondanks de voorgenomen toelating van haar obligaties tot de verhandeling op een georganiseerde, voor het publiek toegankelijke markt, stemmen de voorgenomen activiteiten van de VBS in oprichting niet overeen met de definitie van openbare ICB in schuldvorderingen in artikel 4, eerste lid, 1°, a), ii), *juncto* artikel 21 van de ICB-wet en is zij dus niet onderworpen aan de wettelijke en reglementaire bepalingen die van toepassing zijn op de Belgische openbare ICB's in schuldvorderingen;
- de voorgenomen activiteiten van de VBS in oprichting en de hiervoor beschreven maatregelen in acht genomen, zal de VBS geen openbare instelling voor collectieve belegging in schuldvorderingen in de zin van artikel 4, eerste lid, 1°, a), ii), *juncto* artikel 21 van de ICB-wet worden mochten haar effecten door toedoen of tussenkomst van derden, toch in het bezit komen van beleggers die geen institutionele of professionele beleggers zijn, voor zover haar geen derdemedepllichtigheid of nalatigheid kan worden verweten.

Belang bij het voorafgaand akkoord en volledigheid en ontvankelijkheid van de aanvraag

Overeenkomstig artikel 2, 3°, van het koninklijk besluit van 23 augustus 2004, kan elke natuurlijke of rechtspersoon die een belang kan aantonen rekening houdend met de activiteiten die hij of een door hem op te richten entiteit voornemens is uit te oefenen, met het oog op de toepassing op deze activiteiten van artikel 4, eerste lid, 1°, a), ii), *juncto* artikel 21 van de ICB-wet, de CBFA om een voorafgaand akkoord te verzoeken.

Het door artikel 2, 3°, van het koninklijk besluit van 23 augustus 2004 vereiste belang wordt dus bepaald door de activiteiten die ofwel de aanvrager zelf, ofwel een door hem op te richten entiteit, voornemens is uit te oefenen.

In de twee aan de CBFA voorgelegde gevallen werd de aanvraag tot voorafgaand akkoord ingediend door de cedent van de schuldvorderingen, via de tussenpersoon die werd benaderd om de taak van *lead manager* op zich te nemen voor de voorgenomen verrichting, als ook door de vennootschap die de oprichtster van de op te richten VBS zou worden en die verklaart op te treden in naam en voor rekening van de op te richten VBS conform artikel 60 W.Venn.

Het directiecomité van de CBFA heeft beschouwd dat noch de tussenkomst van de cedent van de schuldvorderingen, noch de tussenkomst van de aangesproken *lead manager* in de voorgenomen verrichting, vragen oproepen over de toepassing van artikel 4, eerste lid, 1°, a), ii, *juncto* artikel 21 van de ICB-wet op hun respectieve activiteiten.

Wat deze twee personen betreft, heeft het directiecomité geoordeeld dat de aanvraag tot een voorafgaand akkoord onontvankelijk was aangezien de cedent van de vorderingen en de *lead manager* niet van een belang bij het indienen van een aanvraag tot voorafgaand akkoord konden doen blijken.

Het directiecomité heeft daarentegen geoordeeld dat de vennootschap die de oprichtster zou worden van de op te richten VBS en die verklaart in naam en voor rekening van de VBS op te treden conform artikel 60 W.Venn., wel degelijk kon doen blijken van het door het koninklijk besluit van 23 augustus 2004 vereiste belang daar de aanvraag tot voorafgaand akkoord immers betrekking had op de eventuele toepasselijkheid van het statuut en de toezichtsregeling waarin de voormelde bepalingen van de ICB-wet voorzien, op een door haar op te richten entiteit.

In beide gevallen heeft het directiecomité eveneens geoordeeld dat de betrokken aanvraag volledig was gelet op artikel 7 van het koninklijk besluit van 23 augustus 2004 en dat zij ontvankelijk was in het licht van artikel 8, eerste lid, 1°, van het koninklijk besluit van 23 augustus 2004.

Onderzoek van de aanvraag

In zijn onderzoek van de twee aanvragen, heeft het directiecomité telkens rekening gehouden met de wijzigingen die, na het indienen van de aanvragen, werden aangebracht aan de ICB-wet door de wet van 16 juni 2006 op de openbare aanbidding van beleggingsinstrumenten en de toelating van beleggings-

instrumenten tot de verhandeling op een gereglemeerde markt (hierna "de wet van 16 juni 2006" genoemd). Deze wet heeft inderdaad belangrijke wijzigingen aangebracht in bepaalde wetsbepalingen die aan bod kwamen voor de beoordeling van de aanvragen, met name artikelen 5 en 103 van de ICB-wet.

In beide gevallen heeft het directiecomité beslist om het gevraagde voorafgaand akkoord te verlenen.

Ondanks de voorgenomen toelating van de obligaties van elke VBS in oprichting tot de verhandeling op een georganiseerde, voor het publiek toegankelijke markt, is het directiecomité van oordeel dat:

- ❖ de voorgenomen activiteiten van de VBS in oprichting niet overeenstemmen met de definitie van openbare instelling voor belegging in schuldvorderingen opgenomen in artikel 4, eerste lid, 1°, a), ii, *juncto* artikel 21 van de wet en dus niet onderworpen zijn aan de wettelijke en reglementaire bepalingen die van toepassing zijn op de Belgische openbare ICB's in schuldvorderingen,
- ❖ de VBS in oprichting geen openbare ICB in schuldvorderingen in de zin van artikel 4, eerste lid, 1°, a), ii, *juncto* artikel 21 van de wet zullen worden indien hun respectieve effecten door toedoen of tussenkomst van derden, toch in het bezit zouden komen van beleggers die geen institutionele of professionele beleggers zijn, voor zover hen geen derdemedeplichtigheid of nalatigheid kan worden verweten,

en dit gelet op de volgende modaliteiten of elementen die uit beide dossiers blijken:

- ❖ de hoedanigheid van institutionele of professionele belegger van de oprichters en van de houders van het kapitaal van de institutionele VBS in oprichting in de zin van artikel 5, § 3, eerste lid, van de ICB-wet;
- ❖ de maatregelen die de institutionele VBS voornemens is te nemen, zoals hierboven beschreven, om de hoedanigheid van institutionele of professionele belegger van de houders van haar obligaties te vrijwaren, ook al worden zij toegelaten tot de verhandeling op een voor het publiek toegankelijke georganiseerde markt;
- ❖ het duidelijk bevestigde voornemen van de promotoren van beide operaties om een institutionele VBS op te richten;

Toezicht op de financiële informatie en markten

- ❖ de parlementaire voorbereiding van de wet van 10 maart 1999 tot wijziging van de wet van 6 april 1995 inzake de secundaire markten, het statuut van en het toezicht op de beleggingsondernemingen, de bemiddelaars en beleggingsadviseurs, tot fiscale regeling van de verrichtingen van lening van aandelen en houdende diverse andere bepalingen (251), als bevestigd door artikel 103, nieuw derde en vierde lid van de ICB-wet en de desbetreffende parlementaire voorbereiding (252);
- ❖ het feit dat er in België geen georganiseerde markt bestaat die niet toegankelijk is voor het publiek maar is voorbehouden voor institutionele beleggers;
- ❖ het feit dat het niet mogelijk is om effecten op naam te beheren op X/N-rekeningen van de NBB en in het Euroclear-systeem.

Er wordt gepreciseerd dat dit akkoord over het niet-openbare karakter van de VBS in oprichting ten aanzien van artikel 4, eerste lid, 1°, a), ii, *juncto* artikel 21 van de ICB-wet, geen goedkeuring inhoudt van de CBFA wat de toepassing betreft van artikel 103 van de ICB-wet, wat overigens een aangelegenheid is die niet tot de bevoegdheid van de CBFA behoort.

Gelet op het nieuwe derde en vierde lid van artikel 103 van de ICB-wet, zoals ingevoegd door de wet van 16 juni 2006, heeft het directiecomité besloten om een tijdslimiet te stellen aan de geldigheidsduur van haar voorafgaand akkoord.

Het nieuwe derde en vierde lid van artikel 103 van de wet verlenen de Koning immers de mogelijkheid om de voorwaarden te bepalen waaronder een institutionele ICB in schuldvorderingen geacht wordt passende maatregelen te nemen, in de zin van artikel 103, nieuw derde lid van de ICB-wet, om de hoedanigheid van institutioneel of professioneel belegger van de houders van haar effecten te waarborgen. Deze nieuwe wettelijke en reglementaire regeling strekt ertoe het institutionele karakter van een dergelijke ICB te vrijwaren, ook al worden de door haar uitgegeven effecten toegelaten tot de verhandeling op een georganiseerde, voor het publiek toegankelijke markt. Het directiecomité wenst dan ook niet vooruit te lopen op de wijze waarop de Koning gebruik zal maken van deze machtiging.

Met toepassing van artikel 10, tweede lid van het koninklijk besluit van 23 augustus 2004, is de geldigheid van de twee verleende voorafgaande akkoorden derhalve beperkt tot de datum van inwerkingtreding van de uitvoeringsbepalingen van artikel 103, nieuw derde en vierde lid van de ICB-wet.”

Voor de volledigheid kan worden opgemerkt dat het koninklijk besluit van 15 september 2006 houdende bepaalde uitvoeringsmaatregelen voor de institutionele instellingen voor collectieve belegging in schuldvorderingen (253) intussen de maatregelen vastlegt die de institutionele ICB's in schuldvorderingen moeten nemen om de hoedanigheid van institutionele of professionele belegger van de houders van effecten te waarborgen (254).

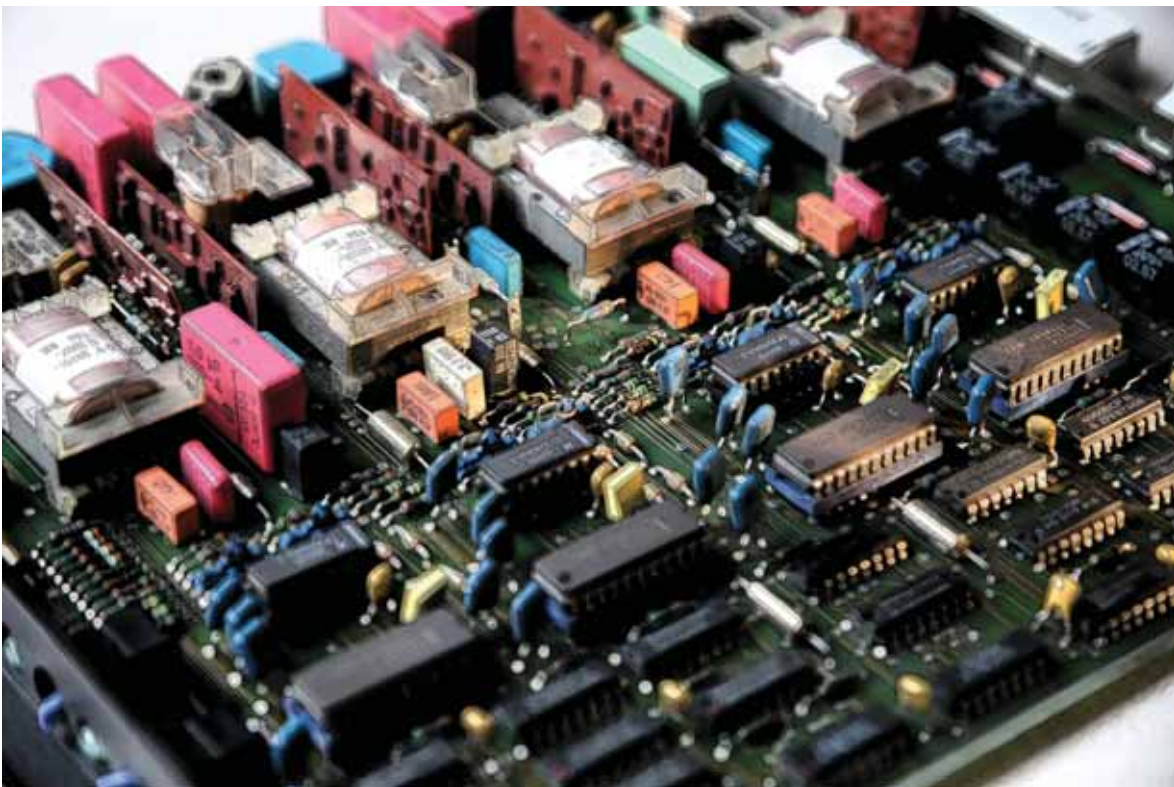
(251) Zie Memorie van Toelichting, Parl. St., Kamer, 1998-1999, nr. 1928/1 -1929/1, p. 39 en 40.

(252) Zie het wetsontwerp op de openbare aanbidding van beleggingsinstrumenten en de toelating van beleggingsinstrumenten tot de verhandeling op een gereguleerde markt, Amendementen, Parl. St., Kamer, 2005-2006, nr. 2344/004.

(253) Belgisch Staatsblad van 22 september 2006.

(254) Zie dit verslag, p. 91 en 92.

Hoofdstuk 3

Aanvullende pensioenen

3.1. Evolutie in de nationale reglementering en doctrine

Wijzigingen aan de WAP en de WAPZ

De WIBP heeft een aantal wijzigingen doorgevoerd in de WAP en de WAPZ.

Een eerste reeks wijzigingen heeft betrekking op de informatieverstrekking aan de aangeslotenen en kadert in de omzetting van de IBP-richtlijn. Deze richtlijn legt een aantal informatieverplichtingen op aan de IBP's, zoals het opstellen van een verklaring inzake beleggingsbeginselen. Teneinde de gelijke behandeling van alle pensioeninstellingen te respecteren werd ervoor geopteerd om de richtlijn voor wat deze informatieverplichtingen betreft, om te zetten in de WAP, zodat dezelfde informatieverplichtingen gelden voor IBP's en verzekeringsondernemingen.

Een tweede reeks wijzigingen heeft als doel om het toezichtskader met betrekking tot de aanvullende pensioenen verder uit te bouwen. De voornaamste regels voor het toezicht op de WAP en de WAPZ waarin thans wordt voorzien, zijn de volgende:

- ❖ de pensioeninstellingen en solidariteitsinstellingen maken aan de CBFA jaarlijks een lijst over van de pensioentoezeggingen, pensioenovereenkomsten, solidariteitstoezeggingen en –stelsels die zij beheeren;
- ❖ inrichters, pensioeninstellingen en solidariteitsinstellingen verstrekken op vraag van de CBFA alle inlichtingen met het oog op de uitoefening van het toezicht; de CBFA kan tevens inspecties verrichten op de zetel van die personen en instellingen;
- ❖ de CBFA kan termijnen opleggen waarbinnen onregelmatigheden moeten worden rechtgezet;
- ❖ de CBFA kan haar aanmaningen ten aanzien van de personen of instellingen die onder haar toezicht vallen meedelen aan de inrichters, aan de betrokken sociale overlegorganen of aan de aangeslotenen of hun vertegenwoordigers;

- ❖ indien de betrokken personen of instellingen in gebreke blijven na het verstrijken van de termijn, kan de CBFA een administratieve geldboete opleggen, overeenkomstig de procedure voorzien in artikel 70 tot 73 van de wet van 2 augustus 2002.

Het merendeel van deze wijzigingen is in werking getreden op 1 januari 2007.

Koninklijk besluit van 12 januari 2007 tot wijziging van het WAP-besluit

Een koninklijk besluit van 12 januari 2007 brengt verschillende wijzigingen aan in het WAP-besluit.

Dit koninklijk besluit kadert in de omzetting van de IBP-richtlijn door de WIBP en haar uitvoeringsbesluiten (255).

Deze wijzigingen zijn in hoofdzaak ingegeven door het streven van de wetgever om een duidelijke legistische scheidslijn te hanteren tussen de prudentiële wetgeving enerzijds en de sociale wetgeving anderzijds. De vroegere koninklijke besluiten met betrekking tot de pensioenfonds (256) evenals het reglement leven bevatten zowel bepalingen van prudentiële als van sociale aard.

Voortaan zullen het reglement leven en de uitvoeringsbesluiten van de WIBP nog uitsluitend prudentiële aangelegenheden regelen. Omgekeerd heeft het koninklijk besluit van 12 januari 2007 alle sociaalrechtelijke materies overgebracht naar het WAP-besluit. De juridische basis voor dit koninklijk besluit werd door de WIBP ingeschreven in artikel 110 van de WAP.

De scheiding tussen sociale en prudentiële regelgeving moet de transparantie ten goede komen en is in het bijzonder van belang in situaties van grensoverschrijdend pensioenverkeer, waarbij naargelang het geval uitsluitend de Belgische prudentiële wetgeving, dan wel de Belgische sociale wetgeving van toepassing is.

(255) Zie dit verslag, p. 51 en volgende.

(256) Koninklijk besluit van 14 mei 1985 tot toepassing op de verzorgingsinstellingen, van de wet van 9 juli 1975 betreffende de controle der verzekeringsondernemingen (BS 7 juni 1985) en koninklijk besluit van 7 mei 2000 betreffende de activiteiten van de verzorgingsinstellingen (BS 1 juli 2000).

Als gevolg van het koninklijk besluit van 12 januari 2007, worden een aantal belangrijke punten voortaan uitsluitend door het WAP-besluit geregeld. Op de eerste plaats worden de minimale regels waaraan pensioentoezeggingen moeten voldoen vastgesteld. Een nieuw hoofdstuk stelt een classificatie vast van de verschillende types pensioentoezeggingen en bepaalt voor elk type de voorwaarden en de rechtsgevolgen.

Verder bevinden zich alle elementen met betrekking tot de berekening van de minimale verworven reserves voortaan in het WAP-besluit. Inhoudelijk wordt de bestaande berekeningswijze grotendeels gehandhaafd. Tenslotte bevat het WAP-besluit de bepalingen in verband met de pensioenreglementen en –overeenkomsten.

Voor het overige werd in het koninklijk besluit van 12 januari 2007 de gelegenheid te baat genomen om een aantal praktische problemen en interpretatievragen uit de weg te ruimen. Zo voorziet het besluit een eenduidige definitie van het begrip “normale pensioenleeftijd”, dit met het oog op de berekening van de minimale verworven reserves (257). Ook wordt gepreciseerd welke complementaire dekkingen geïntegreerd kunnen worden in het kader van een “cafetariaplan” (258). Ten slotte werd gepreciseerd dat de communicatie met de aangeslotenen verplicht moet worden gevoerd in de taal die de wet oplegt voor de sociale betrekkingen tussen werknemers en werkgevers.

Koninklijk besluit van 27 juni 2006 tot uitvoering van hoofdstuk III van de wet van 23 december 2005 betreffende het generatiepact (259)

De wet betreffende het generatiepact (260) voorziet in een uitbreiding van de informatieverstrekking aan de betrokken personen over de opbouw van hun wettelijk en aanvullend pensioen.

De Koning werd belast met het uitwerken van een reglementair kader. Hij mocht daartoe de nodige wijzigingen in de wetgeving aanbrengen.

Gebruik makend van deze machtiging heeft de Koning, door een koninklijk besluit van 27 juni 2006, een nieuw artikel 26bis ingevoegd in de WAP. Volgens deze nieuwe bepaling worden, naar gelang het geval, de

pensioeninstellingen of de inrichters verplicht om, op aanvraag van de aangeslotene, een raming van zijn reeds verworven rechten en van zijn nog op te bouwen aanvullende pensioenrechten ter beschikking te stellen. De Koning kan de verdere modaliteiten bepalen van de aanvraag, waarbij een elektronische verwerking ervan vooropstaat.

Vermeld artikel 26bis bepaalt verder dat de raming geen recht op het aanvullend pensioen inhoudt. De raming heeft enkel de bedoeling om de aangeslotene op een gemakkelijk toegankelijke wijze een overzicht te bieden van de opbouw van zijn aanvullend pensioen zonder dat dit de instellingen bindt. Om een optelling van de pensioenprestaties, die in verschillende instellingen worden opgebouwd, mogelijk te maken, zullen uniforme parameters moeten worden ingebouwd, wat in bepaalde gevallen ten koste van de juistheid van de raming kan gaan.

Hetzelfde artikel 26bis somt eveneens de gegevens op die moeten worden meegedeeld, in het bijzonder een aantal identificatiegegevens (261) en informatie over de verworven en de op de leeftijd van 65 geprojecteerde aanvullende pensioenprestaties. Indien nodig kan de Koning deze lijst verder aanvullen.

Ten slotte wordt bepaald dat de CBFA de elementen en de berekeningswijze zal vastleggen die moeten worden gebruikt om de pensioenprestaties te bepalen. Ook kan een modelfiche worden vastgelegd.

Door hetzelfde koninklijk besluit wordt verder ook artikel 26 van de WAP over de jaarlijkse pensioenfiche aangepast. Vanuit overwegingen van kostenbesparing wordt bepaald dat, in de mate dat een aangeslotene via de raming van bepaalde gegevens reeds in kennis werd gesteld, de pensioeninstellingen ze niet opnieuw hoeven mee te delen.

De inwerkingtreding van deze nieuwe regeling staat nog niet vast, maar mag niet later zijn dan 31 december 2010.

In een tweede hoofdstuk van het besluit worden een aantal bepalingen inzake het netwerk van de sociale zekerheid en het gebruik van gegevens opgenomen.

(257) De vroegere definitie had voor gevolg dat de “normale pensioenleeftijd” kon verschillen van aangeslotene tot aangeslotene, afhankelijk van de leeftijd op het moment van de aansluiting. Dit had aanleiding gegeven tot vragen, vanuit het perspectief van het verbod op leeftijdsdiscriminaties.

(258) Een cafetariaplan is een pensioentoezegging waarbij de aangeslotenen een hen ter beschikking gesteld premiebudget binnen de marges van het pensioenreglement vrij kunnen verdelen over een aantal aangeboden dekkingen, zoals leven, overlijden en invaliditeit.

(259) Belgisch Staatsblad van 11 juli 2006.

(260) Wet van 23 december 2005 betreffende het generatiepact (BS 30 december 2005).

(261) Met name de identiteit van de aangeslotene, de inrichter, de pensioeninstelling en de pensioentoezegging.

3.2. Toezicht in de praktijk

Samenwerkingsprotocol tussen de CBFA en de FOD Financiën – Erkenning als sociale pensioenovereenkomst in de zin van de WAPZ

De WAPZ heeft een nieuw soort pensioenovereenkomst in het leven geroepen, namelijk de sociale pensioenovereenkomst. Indien voldaan is aan bepaalde voorwaarden, die in de WAPZ en haar uitvoeringsbesluiten zijn vastgelegd, kan er voor dit soort pensioenovereenkomst een fiscale stimulans worden toegekend, die bestaat in een verhoging van het maximaal aftrekbaar bedrag van de premies of de bijdragen. Bij sociale pensioenovereenkomsten zijn de sociale en fiscale aspecten dus nauw verweven. Het toezicht op de sociale aspecten is krachtens artikel 58 van de WAPZ aan de CBFA toevertrouwd, terwijl het toezicht op de fiscale aspecten tot de bevoegdheid behoort van de FOD Financiën.

Daarom heeft de CBFA met de FOD Financiën een samenwerkingsakkoord gesloten, waarover de Commissie voor het Vrij Aanvullend Pensioen voor Zelfstandigen een advies heeft uitgebracht (262).

Dit protocol bakent de bevoegdheden van beide partijen af inzake het toezicht op de sociale pensioenovereenkomsten, bepaalt welke procedure er gevolgd moet worden om een gemotiveerd advies te verkrijgen over het sociaal karakter van een pensioenovereenkomst en zet een systeem op voor de uitwisseling van informatie in het kader van de controle *a posteriori*.

De grote lijnen van het samenwerkingsprotocol kunnen als volgt worden samengevat:

Afbakening van de bevoegdheden

De CBFA is belast met het toezicht op de sociale aspecten van de sociale pensioenovereenkomsten. Zij gaat dus na of de pensioenovereenkomst voldoet aan de voorwaarden van de WAPZ en haar uitvoeringsbesluiten. Daarnaast kan zij ook onderzoeken of in de loop van de uitvoering van de pensioenovereenkomst minstens 10% van de globale premie of bijdrage wordt aangewend voor de financiering van de solidariteitsprestaties van de pensioenovereenkomst (263).

De FOD Financiën is belast met het toezicht op de fiscale aspecten van de sociale pensioenovereenkomsten, en met name met het toezicht op de voorwaarden voor de

aftrekbaarheid van de premies of bijdragen. Zo kan de FOD Financiën nagaan of de maximaal aftrekbare premie of bijdrage niet overschreden is en of de betaling van de met 15% verhoogde bijdrage wel degelijk gebeurd is in het kader van een sociale pensioenovereenkomst.

Gemotiveerd advies

In het samenwerkingsprotocol zijn de FOD Financiën en de CBFA overeengekomen dat de pensioeninstellingen bij de CBFA een gemotiveerd advies kunnen aanvragen over het sociaal karakter van een modelpensioenovereenkomst. De procedure die hiervoor gevolgd moet worden, wordt uiteengezet in circulaire WAPZ 1 van 5 december 2006 (264).

Het gemotiveerd advies kan enkel worden aangevraagd voor modelpensioenovereenkomsten waarvoor premies of bijdragen worden gestort sedert 1 januari 2007.

Nadat de CBFA de aanvraag heeft onderzocht, stuurt zij naar de pensioeninstelling een gemotiveerd advies over het sociaal karakter van de modelpensioenovereenkomst. Indien dit advies positief is, wordt er uitdrukkelijk in vermeld dat het vatbaar is voor herziening indien in de loop van de uitvoering van de modelpensioenovereenkomst blijkt dat niet langer voldaan is aan de gestelde voorwaarden. De CBFA zal op haar website een regelmatig bijgewerkte lijst publiceren van de modelpensioenovereenkomsten die een positief gemotiveerd advies hebben verkregen over hun sociaal karakter.

Indien de pensioeninstelling een positief gemotiveerd advies heeft verkregen, mag zij de vermelding «Conform sociaal karakter» aanbrengen op het betalingsbewijs dat bestemd is voor de aangeslotene, op voorwaarde dat zij geen wijzigingen aanbrengt in de fundamentele voorwaarden van de sociale modelpensioenovereenkomst. Deze vermelding betekent voor de aangeslotene dat de volledige premie of bijdrage fiscaal aftrekbaar mits voldaan is aan de fiscale voorwaarden. Zo geldt er voor de premie of de bijdrage een minimum- en maximumbedrag.

In geval van wijziging van de fundamentele voorwaarden van een sociale modelpensioenovereenkomst, zoals een wijziging in de aangeboden solidariteitsprestaties of in de identiteit van de solidariteitsinstelling, kan de pensioeninstelling een nieuw gemotiveerd advies aan-

(262) Advies nr. 3 van de Commissie voor het Vrij Aanvullend Pensioen voor Zelfstandigen, uitgebracht op 27 juni 2006 (beschikbaar op de website van de Commissie).

(263) Deze prestaties worden gedefinieerd in het koninklijk besluit van 15 december 2003 tot vaststelling van de solidariteitsprestaties verbonden met de sociale pensioenovereenkomsten.

(264) Zie dit verslag, p. 106.

vragen over het sociaal karakter van de gewijzigde sociale modelpensioenovereenkomst.

Wanneer er gegevens bekend raken die twijfel doen rijzen over het sociaal karakter van de modelpensioenovereenkomst, brengt de CBFA een nieuw gemotiveerd advies uit en schrapt zij de modelovereenkomst van haar lijst van sociale modelpensioenovereenkomsten die een positief gemotiveerd advies hebben verkregen.

Uitwisseling van informatie

Zowel de CBFA als de FOD Financiën oefenen *a posteriori* controle uit. In het kader van die opdracht zullen zij onderling informatie uitwisselen. Indien de CBFA kennis krijgt van het bestaan van bepaalde gegevens die een invloed kunnen hebben op de fiscale behandeling van een modelpensioenovereenkomst, licht zij de FOD Financiën in. Wanneer de FOD Financiën van zijn kant kennis krijgt van bepaalde gegevens die een invloed kunnen hebben op de conformiteit van het sociaal karakter van een modelpensioenovereenkomst, licht hij de CBFA in.

Circulaire over de procedure voor het aanvragen bij de CBFA van een gemotiveerd advies over het sociaal karakter van een modelpensioenovereenkomst

De circulaire WAPZ-1 over de procedure voor het aanvragen van een gemotiveerd advies over het sociaal karakter van een modelpensioenovereenkomst werd aangenomen op 5 december 2006, in uitvoering van het samenwerkingsprotocol tussen de FOD Financiën (265) en de CBFA over de erkenning van het sociaal karakter van pensioenovereenkomsten. De circulaire is in de eerste plaats bedoeld om de pensioeninstellingen – namelijk IBP's en verzekeringsondernemingen - die pensioenovereenkomsten beheeren voor zelfstandigen, in te lichten over de procedure die zij moeten volgen om een dergelijk gemotiveerd advies te verkrijgen.

De circulaire bepaalt de inhoud van het aanvraagdossier dat samen met het bij de circulaire gevoegde standaardformulier moet worden bezorgd aan de CBFA en beschrijft hoe de aanvraag wordt behandeld: verzending van een bericht van ontvangst, termijn voor de behandeling van

de aanvraag, publicatie op de website van de CBFA van een lijst van de modelpensioenovereenkomsten die een positief gemotiveerd advies hebben verkregen. De circulaire herinnert eraan dat de CBFA een nieuw gemotiveerd advies kan geven wanneer er rechtstreeks of onrechtstreeks gegevens bekend raken die twijfel doen rijzen over het sociaal karakter van de modelpensioenovereenkomst. En tot slot wordt in de circulaire vermeld welke procedure gevolgd moet worden in geval van wijziging van de modelpensioenovereenkomst.

Als de pensioeninstelling een positief gemotiveerd advies verkrijgt van de CBFA, mag ze de vermelding «Conform sociaal karakter » aanbrengen op het betalingsbewijs dat bestemd is voor de aangeslotene. Een dergelijke vermelding betekent dat de volledige premie of bijdrage fiscaal aftrekbaar is binnen de voorwaarden en de grenzen van de aftrekbaarheid.

Circulaire betreffende de toepassing van de 4%-regel (of "trapjesregel") bedoeld in artikel 14, § 3, tweede lid, van de WAP

Trapjesregel

In afwijking van het algemene principe dat een inrichter van een pensioenstelsel geen onderscheid qua leeftijd mag maken tussen de werknemers, is in een pensioen-toezegging van het type vaste bijdragen, een differentiatie van de bijdragepercentages toegelaten in functie van de leeftijd van de betrokkene op voorwaarde dat het verschil niet meer dan 4% per jaar bedraagt.

Meer precies mag het bijdragepercentage op een bepaalde leeftijd niet lager liggen dan het percentage op een latere leeftijd, geactualiseerd tegen een jaarlijkse rentevoet van 4%, op de periode die zich tussen de twee leeftijden uitstrekt. Indien de differentiatie in trappen gebeurt (verschillende bijdragepercentages per leeftijdscategorie) mag voor elke twee (opeenvolgende) leeftijdscategorieën het bijdragepercentage van de lagere leeftijdscategorie niet kleiner zijn dan het bijdragepercentage van de hogere leeftijdscategorie geactualiseerd aan 4% over het aantal jaren dat zich uitstrekt tussen de beginleeftijden van de twee categorieën (266). De toepassing van de "trapjesregel" leidt in de praktijk tot vele vragen en in sommige gevallen zelfs tot de vraag of hij al dan niet van toepassing is.

(265) Zie dit verslag, p. 105.

(266) Concreet betekent dit dat in een vaste bijdragenplan met een bijdragepercentage x vanaf de leeftijd x_1 tot de leeftijd x_2 , een bijdragepercentage y vanaf de leeftijd x_1 tot de leeftijd x_2 en een bijdragepercentage z vanaf de leeftijd x_2 tot de leeftijd 65 aan de regel voldaan is indien $y \leq x \times 1,04^{(x_1-25)}$ en $z \leq y \times 1,04^{(x_2-x_1)}$. Bijvoorbeeld, een plan met een bijdrage van 2% vanaf de leeftijd van 25 jaar tot en met de leeftijd van 39 jaar, een bijdrage van 3,5% vanaf de leeftijd van 40 jaar tot en met de leeftijd van 49 jaar en een bijdrage van 5% vanaf de leeftijd van 50 jaar tot de leeftijd van 65 jaar voldoet aan de regel want 3,5 is kleiner dan 2 vermenigvuldigd met 1,04 tot de vijftiende macht (= 3,60) en 5 is kleiner dan 3,5 vermenigvuldigd met 1,04 tot de tiende macht (=5,18).

Daarom werd de circulaire WAP nr. 5 opgesteld die enerzijds de werking van de trapjesregel verduidelijkt en anderzijds het standpunt van de Commissie betreffende een aantal concrete gevallen toelicht. Hierbij werd rekening gehouden met het advies nr. 10 van 8 december 2005 dat de Commissie voor Aanvullende Pensioenen hierover heeft uitgebracht.

De circulaire gaat in op de werking van de 4% regel in licht de toepassing van deze regel in een aantal concrete gevallen toe.

Werking

Uit de formulering van de 4%-regel volgt dat een aangeslotene van een bepaalde leeftijdscategorie minstens recht heeft op het bijdragepercentage van elke hogere leeftijdscategorie, geactualiseerd aan 4% per jaar over de periode die zich uitstrekt tussen de beginleeftijd van de hogere leeftijdscategorie en de beginleeftijd van de leeftijdscategorie van de aangeslotene.

Met andere woorden, indien een pensioenreglement de regel niet naleeft, en er dus twee (of meer) leeftijdscategorieën zijn waarbij het verschil in percentages te groot is, hebben de aangeslotenen van de lagere leeftijdscategorie recht op een hoger bijdragepercentage. Dit hoger percentage wordt dan bepaald door het percentage van de hogere leeftijdscategorie te actualiseren aan 4% per jaar over de periode die zich uitstrekt tussen de beginleeftijden van de betreffende leeftijdscategorieën. Zolang het pensioenreglement niet is aangepast, wordt de trapjesregel niet gerespecteerd door de bijdragen te verminderen voor de aangeslotenen van de hogere categorie.

Toepassing in een aantal concrete gevallen

Inzake de toepassing van de trapjesregel gaat de circulaire in op een aantal concrete gevallen.

- a) Plannen zonder beginleeftijd waarbij iedereen onmiddellijk wordt aangesloten vanaf de indiensttreding:

Vermits men de beginleeftijd van elke leeftijdscategorie nodig heeft om de trapjesregel te kunnen verifiëren, is het aangewezen om een theoretische beginleeftijd x_0 in het reglement op te nemen. Diegenen die aangesloten worden vóór die leeftijd zouden dan hetzij hetzelfde bijdragepercentage moeten krijgen als dat van de eerste leeftijdscategorie, hetzij voor elke leeftijd x vóór die beginleeftijd x_0 , dat percentage gedeeld door $1,04^{(x_0-x)}$.

Voor plannen die toch geen theoretische beginleeftijd bepalen, zal de Commissie als beginleeftijd van de eerste leeftijdscategorie 18 jaar nemen om de naleving van de regel te verifiëren.

- b) Plannen waarbij het bijdragepercentage is opgesplitst als de som van percentages op verschillende loonschijven (vaste bijdragen van het type $x\%S_1 + y\%S_2$):

De naleving van de trapjesregel zal voor een dergelijk plan worden nagegaan per loonschijf.

- c) Plannen met werkgeversbijdragen én werknemersbijdragen:

De regel moet afzonderlijk worden toegepast op de bijdragepercentages van de werknemer en de bijdragepercentages van de werkgever. Indien evenwel de werkgevers- en werknemersbijdragen worden bepaald op dezelfde basis (zelfde loon, zelfde plafond(s)) mag de regel wel globaal worden toegepast op de totale bijdragepercentages.

- d) Vaste bijdragenplannen waarbij de bijdragen zijn uitgedrukt als een vast bedrag en niet als een percentage van het loon:

Om te bepalen of een dergelijk plan aan de trapjesregel voldoet, zal de verificatie gebeuren op het niveau van de forfaitaire bedragen en niet op de percentages.

- e) Plannen waarbij de bijdrage stijgt met de leeftijd én met de anciënniteit:

Vermits een stijging van de bijdragepercentages met de anciënniteit, indien redelijk verantwoord, is toegelaten, is de Commissie van mening dat een dergelijk plan aan de trapjesregel voldoet indien de bijdragepercentages per anciënniteitscategorie er aan voldoen.

Vragenlijsten voor het opstellen van de tweejaarlijkse verslagen betreffende de WAP en de WAPZ

Tweejaarlijks verslag over de sectorale pensioenstelsels

De reglementering en het toezicht op de aanvullende pensioenen werd door de WAP uitgebreid tot de sectorale pensioenstelsels. Deze uitbreiding werd van kracht op 1 januari 2004. De sectorale pensioenstelsels die op die datum reeds bestonden, beschikten over een overgangstermijn van drie jaar, namelijk tot 31 december 2006, om te voldoen aan de bepalingen van de WAP.

Conform artikel 50 van de WAP moet de CBFA om de twee jaar een verslag opstellen per sociaal sectoraal pensioenstelsel, om de evolutie van die stelsels te kunnen volgen. Op verzoek van de Minister van Pensioenen werd dit verslag uitgebreid tot alle sectorale pensioenstelsels (267). Na overleg met de Minister, de verzekeringsondernemingen en de IBP's heeft de CBFA een vragenlijst opgesteld voor de sectoren die een aanvullend pensioenstelsel hebben.

In het eerste deel van de vragenlijst wordt gepeild naar een aantal basisgegevens in verband met het betrokken paritair comité, de sectorale CAO en de inrichter. Het tweede deel heeft betrekking op de pensioen-toezegging en bevat onder meer vragen over de aard van de toezegging, de pensioeninstelling, het aantal aangeslotenen, de financieringsmethode en de beleggingen. Het derde deel dient uitsluitend te worden ingevuld voor sociale pensioenstelsels en betreft in het bijzonder het solidariteitsluik.

Tweejaarlijks verslag betreffende de WAPZ

In de WAPZ werd de reglementering in verband met het vrij aanvullend pensioen voor zelfstandigen grondig herzien. Deze nieuwe reglementering trad in werking op 1 januari 2004.

Overeenkomstig de artikelen 44, § 4, en 46, § 3, van de WAPZ is de CBFA belast met het opstellen van een tweejaarlijks verslag betreffende de kostenstructuur, de wijze van winstdeling en de toepassing van een afkoopvergoeding zowel met betrekking tot de gewone als tot de sociale pensioenovereenkomsten.

Om de evolutie van het vrij aanvullend pensioen voor zelfstandigen beter te kunnen opvolgen werd, op vraag van de Minister voor Middenstand, de inhoud van het tweejaarlijks verslag uitgebreid tot het geheel van de materies waarop de WAPZ betrekking heeft (268). In samenspraak met de Minister werd een vragenlijst ontworpen voor het opstellen van het eerste verslag 2006.

Naast de basisgegevens over de pensioen- en solidariteitsinstelling betreft de bevraging voor de beide luiken gegevens over het aantal aangeslotenen, het bedrag van de bijdragepercentages, de aangeboden dekkingen en de elementen uit het transparantieverlag (269) (de beleggingsstrategie, het rendement, de kostenstructuur en de winstdeling).

De vragenlijst werd aan de verzekeringsondernemingen en de IBP's voor zelfstandigen (270) voorgelegd. Op hun vraag werd bij het opstellen ervan rekening gehouden met de gegevens waarover de databank van de CBFA beschikt.

Voor de volgende tweejaarlijkse periodes zullen de gegevens telkens jaarlijks worden opgevraagd.

Technisch vademecum van Assuralia in verband met de WAP

In haar advies nr. 1 van 19 april 2004 (271) heeft de Commissie voor Aanvullende Pensioenen benadrukt dat een efficiënte en vlotte uitvoering van de WAP cruciaal is. Tegen die achtergrond werd het verzoek geformuleerd om een schriftelijk standpunt in te nemen over de nota's en vademecums die ter beschikking worden gesteld, om onder meer aan de inrichters en de pensioeninstellingen toe te laten de wet op correcte manier uit te voeren.

In dit verband heeft de beroepsvereniging van verzekeringsondernemingen, Assuralia, een vademecum uitgebracht.

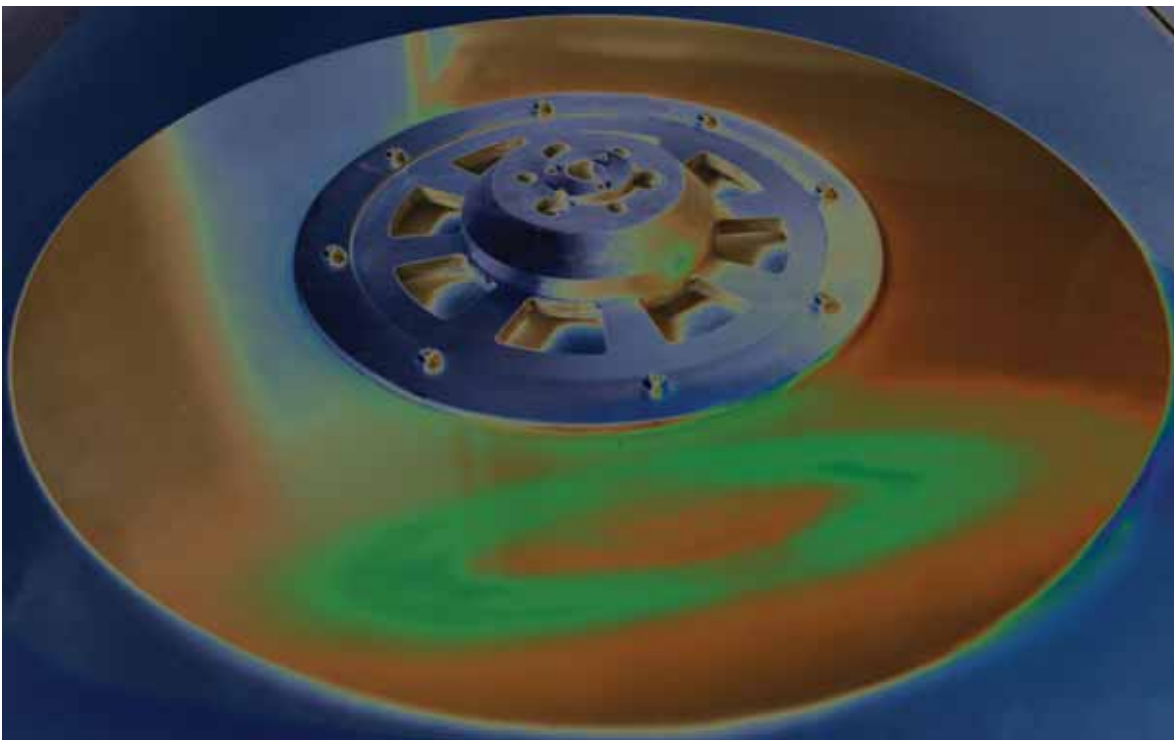
De CBFA heeft het gedeelte van dit vademecum aangaande de berekening van verworven rechten voor een in de looptijd niet aangepaste pensioentoezegging onderzocht en besproken met de beroepsvereniging.

De aangepaste tekst bevat de uitdrukkelijke vermelding van het standpunt van de CBFA in verband met de volgende punten:

- (267) Deze uitbreiding werd inmiddels in de WAP ingeschreven op grond van artikel 223 van de wet van 27 oktober 2006 betreffende het toezicht op de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening.
- (268) Deze uitbreiding werd inmiddels in de WAPZ ingeschreven op grond van artikel 188 en 189 van de wet van 27 oktober 2006 betreffende het toezicht op de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening.
- (269) Artikel 53 van de WAPZ.
- (270) Artikel 74, § 1, 2°, van de wet van 27 oktober 2006 betreffende het toezicht op de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening.
- (271) Te consulteren op de webstek van de CBFA.

Hoewel het koninklijk besluit van 14 november 2003, dat op 1 januari 2004 in voege trad, niet langer vereist dat de reserve op het werkgeverscontract in een groepsverzekering (en de overeenstemmende prestatie) verworven is voor plannen van het type vaste prestaties, is de CBFA van mening dat het gedeelte van die reserve, opgebouwd door werkgeversbijdragen gestort vóór 1 januari 2004, nog steeds verworven blijft.

Op de vraag of men, voor deeltijdse werknemers, de breuk nodig voor de berekening van de minimumreserve al dan niet op een pro-rata basis moet berekenen, heeft de CBFA negatief geantwoord. Bijgevolg moeten de teller en de noemer van de breuk op eenzelfde manier worden berekend voor een deeltijdse en voltijdse werknemer.

Hoofdstuk 4

Bescherming van de consumenten van financiële diensten, controle van verzekeringscontracten en toezicht op het hypothecair krediet

4.1. Bescherming van de consumenten van financiële diensten tegen het onregelmatig aanbieden van financiële diensten

Bevraging om na te gaan of een verrichting onder het toezicht van de Commissie komt – Zwijgrecht

Krachtens artikel 78 van de wet van 2 augustus 2002 kan de Commissie alle nodige inlichtingen vragen om na te gaan of een verrichting of activiteit al dan niet onder de toepassing valt van de wetgeving waarop ze moet toezien. Deze inlichtingen kunnen worden gevraagd aan de personen die deze verrichting uitvoeren of deze activiteit uitoefenen, alsook aan derden die deze uitvoering of uitoefening mogelijk maken. Deze bepaling werd aangevuld door de wet van 14 februari 2005. Sindsdien kan het niet beantwoorden van vra-

gen administratiefrechtelijk door de Commissie worden gesanctioneerd (272).

In het kader van een dergelijke bevraging past de Commissie dit artikel toe met respect voor de hogere rechtsnormen en inzonderheid het zwijgrecht. Daarom wordt in de op die basis verstuurd brieven vermeld dat de betrokkene het recht heeft om verklaringen, waardoor hij zich zou blootstellen aan administratieve of strafrechtelijke strafvervolgingen, niet in zijn antwoord op te nemen. De Commissie verzoekt tevens aan de persoon die zich aldus op zijn zwijgrecht wenst te beroepen om hiervan melding te maken in de antwoordbrief.

4.2. Controle van de verzekeringsvoorwaarden

De hervorming van de klachtenregeling in de verzekeringssector

In het vorige verslag (273) werd vermeld dat de Commissie de door de minister van Economie geplande hervorming van de buitengerechtelijke klachtenregeling in de verzekeringssector positief had onthaald. Doelstelling van die hervorming was de bevoegdheden inzake klachtenbehandeling, die verdeeld waren over de Commissie, de FOD Economie en de Ombudsman van de Verzekeringen, te centraliseren bij één instantie.

De wet van 22 februari 2006 (274) machtigt de Koning om een buitengerechtelijke klachtenregeling in te stellen voor de verzekeringssector (275). In uitvoering

van die bepaling werd op advies van de Commissie het koninklijk besluit van 21 juni 2006 (276) genomen, dat die bevoegdheid toekent aan één enkele instantie, namelijk de Ombudsdienst Verzekeringen. Het koninklijk besluit bepaalt dat de verzekeraar vóór het sluiten van de overeenkomst aan de verzekeringnemer moet meedelen dat alle klachten in verband met de overeenkomst aan die dienst kunnen worden gericht. Verder bepaalt het koninklijk besluit dat de dienst de vorm moet aannemen van een rechtspersoon en erkend moet zijn door de minister van Economie.

Om de goede werking van de Ombudsdienst Verzekeringen te garanderen, moet er volgens het koninklijk besluit een raad van toezicht worden ingesteld, die

(272) Zie de sancties waarvan sprake in artikel 36 van de wet van 2 augustus 2002. Zij die bewust onjuiste of onvolledige informatie verstrekten konden voorheen reeds worden strafbaar gesteld op grond van artikel 79, § 1, 1°, van dezelfde wet.

(273) Zie het jaarverslag CBFA 2005, p. 78.

(274) Wet van 22 februari 2006 tot wijziging van de wet van 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst en van de wet van 27 maart 1995 betreffende de verzekeringsbemiddeling en de distributie van verzekeringen (BS 15 maart 2006).

(275) Die wettelijke basis werd opgenomen in artikel 10, eerste lid, 6°bis, van de wet van 27 maart 1995 betreffende de verzekerings- en herverzekeringsbemiddeling en de distributie van verzekeringen.

(276) Koninklijk besluit van 21 juni 2006 houdende wijziging van de klachtenbehandeling in de verzekeringssector bepaald in het koninklijk besluit van 22 februari 1991 houdende algemeen reglement betreffende de controle op de verzekeringsondernemingen en van het koninklijk besluit van 25 maart 1996 tot uitvoering van de wet van 27 maart 1995 betreffende de verzekeringsbemiddeling en de distributie van verzekeringen (BS 4 juli 2006).

bestaat uit vertegenwoordigers van de verzekeringsondernemingen, de verzekeringstussenpersonen, de consumenten, de Commissie, de minister van Economie en de FOD Economie en uit een onafhankelijk deskundige (277). De raad van toezicht heeft als opdracht adviezen te verstrekken aan de raad van bestuur van de Ombudsdienst. Daarnaast oefent hij algemeen toezicht uit op de onafhankelijkheid en onpartijdigheid van de Ombudsdienst en brengt hij jaarlijks verslag uit aan de Koning over de werking van de dienst.

De Ombudsdienst Verzekeringen heeft de volgende opdrachten:

- ❖ klachten onderzoeken van iedere persoon die betrokken is bij de uitvoering van een verzekeringsovereenkomst, voor zover die klachten verband houden met de activiteiten van verzekeringsondernemingen en de activiteiten van verzekeringsbemiddeling en verzekeringsdistributie die onder het wettelijke toezicht van de CBFA vallen;
- ❖ als bemiddelaar optreden om een minnelijke schikking te vergemakkelijken in geschillen die het voorwerp uitmaken van een klacht;
- ❖ oordelen over de toepassing van de gedragscodes van verzekeringsondernemingen en verzekeringstussenpersonen voor wat het luik «consumenten» betreft;
- ❖ adviezen en aanbevelingen richten aan verzekeringsondernemingen en verzekeringstussenpersonen.

Op 5 oktober 2006 hebben de beroepsvereniging voor verzekeringsondernemingen en de beroepsverenigingen van de verzekeringstussenpersonen de Ombudsdienst Verzekeringen opgericht, in de vorm van een vereniging zonder winstoogmerk. De statuten van de vereniging bepalen dat de klachten in alle onafhankelijkheid worden behandeld door de Ombudsman. Deze laatste wordt door de raad van bestuur van de Ombudsdienst Verzekeringen benoemd, met inachtneming van de Europese aanbeveling 98/257/EG, die de bekwaamheid en de onafhankelijkheid van ombudsmannen beoogt te garanderen (278).

De Ombudsdienst Verzekeringen werd erkend door de minister van Economie via een ministerieel besluit van 17 november 2006 (279). Sedert de inwerkingtreding van dit besluit neemt de Commissie geen nieuwe verzekeringsklachten meer in behandeling.

Het koninklijk besluit van 21 juni 2006 machtigt de Commissie om bij de Ombudsdienst Verzekeringen de informatie op te vragen die zij nodig heeft om haar wettelijke toezichtstaken te vervullen. Die informatie moet worden verstrekt in de vorm en op de wijze die de Commissie bepaalt. De klachten kunnen voor de Commissie immers een bron van informatie zijn om na te gaan of de verzekeringsondernemingen en de verzekeringstussenpersonen hun wettelijke verplichtingen nakomen. In dit verband hebben de Commissie en de Ombudsdienst Verzekeringen een protocol gesloten dat bepaalt welke informatie aan de Commissie moet worden verstrekt en op welke wijze dit dient te gebeuren.

Koninklijk besluit van 3 oktober 2006 betreffende de beperking van het verhaal van de verzekeraar tegen minderjarigen

Met dit koninklijk besluit (280) werd de subrogatie en het verhaal van de verzekeraar tegen de persoon die schade veroorzaakt heeft op het ogenblik dat hij minderjarig was, in omvang beperkt. Deze nieuwe regeling is ingegeven door de bekommernis om deze persoon niet volledig de financiële gevolgen te laten dragen van daden of handelingen die hij gesteld heeft op het ogenblik dat hij minderjarig was.

De Commissie werd vooraf door de Minister van Economie over deze nieuwe regeling geraadpleegd. In haar advies heeft de Commissie te kennen gegeven dat de voorgestelde regeling nuttig kon bijdragen tot de bescherming van de verzekerden. In de ogen van de Commissie was deze regeling evenwichtig in zover de dader en zijn ouders worden beschermd tegen mogelijk zware financiële gevolgen van door de minderjarige gestelde daden of handelingen, terwijl de jongeren en hun ouders tezelfdertijd worden geresponsabiliseerd via de in omvang beperkte subrogatie of het in omvang beperkte verhaal van de verzekeraar.

(277) De leden van de raad van toezicht zijn door de minister van Economie en de minister van Middenstand benoemd via een ministerieel besluit van 17 oktober 2006 (BS 7 november 2006).

(278) Aanbeveling van de Europese Commissie van 30 maart 1998 betreffende de principes die van toepassing zijn op de organen die verantwoordelijk zijn voor de buitengerechtelijke beslechting van consumentengeschillen (PB nr. L 115 van 17 april 1998, p. 31).

(279) Ministerieel besluit van 17 november 2006 tot erkenning van de Ombudsdienst Verzekeringen (BS 27 november 2006).

(280) Koninklijk besluit van 3 oktober 2006 tot wijziging van het koninklijk besluit van 12 januari 1984 tot vaststelling van de minimumgarantievoorwaarden van de verzekeringsovereenkomsten tot dekking van de burgerrechtelijke aansprakelijkheid buiten overeenkomst met betrekking tot het privé-leven (BS 13 oktober 2006).

Bescherming van de consumenten van financiële diensten, controle van verzekeringscontracten en toezicht op het hypothecair krediet

Het koninklijk besluit van 3 oktober 2006 werd genomen op grond van de artikelen 41 en 88 van de wet van 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst. Overeenkomstig het advies van de Commissie en dat van de Commissie voor Verzekeringen (281) dat in dezelfde lijn lag, werd artikel 41 van de wet van 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst vooraf (282) gewijzigd om de Koning de bevoegdheid te geven om, in geval van kwaad opzet door minderjarigen, het subrogatierecht van de verzekeraar te beperken.

De informatieplicht van de verzekerings-tussenpersonen

Juridisch kader

Conform richtlijn 2002/92/EG van het Europees Parlement en de Raad van 9 december 2002 betreffende verzekeringsbemiddeling heeft de wet van 22 februari 2006 (283) een hoofdstuk IIbis, getiteld «Informatievereisten», ingelast in de wet van 27 maart 1995 betreffende de verzekerings- en herverzekeringsbemiddeling en de distributie van verzekeringen (284). Dit hoofdstuk legt aan de verzekeringstussenpersonen drie nieuwe informatieverplichtingen op.

Ten eerste moet de verzekeringstussenpersoon voordat hij een verzekeringsovereenkomst sluit, en zo nodig ook wanneer de overeenkomst wordt gewijzigd of verlengd, ten minste de volgende informatie verstrekken aan de cliënt:

- zijn identiteit en adres,
- zijn inschrijvingsnummer in het register van de verzekeringstussenpersonen,
- eventuele kapitaalbanden met een verzekeringsonderneming (285), en
- de naam en het adres van de instantie waarbij de cliënt terecht kan met klachten over verzekerings-tussenpersonen (286).

Ten tweede moet de verzekeringstussenpersoon, afhankelijk van het soort advies dat hij geeft, aan de cliënt meedelen (a) ofwel dat hij adviseert op grond van een onpartijdige analyse, wat inhoudt dat hij zijn advies baseert op een analyse van een toereikend aantal op de markt verkrijgbare verzekeringsovereenkomsten, zodat hij de verzekeringsovereenkomst kan aanbevelen die het best beantwoordt aan de behoeften van de cliënt, (b) ofwel dat hij een contractuele verplichting heeft om met één of meer verzekeringsondernemingen verzekeringszaken te doen, (c) ofwel dat hij geen dergelijke contractuele verplichting heeft en dat hij niet adviseert op grond van een verplichting tot onpartijdige analyse die aan de in (a) bedoelde criteria voldoet. In dit laatste geval moet de tussenpersoon op verzoek van de cliënt de naam en het adres meedelen van de verzekeringsondernemingen waarmee hij zaken doet.

Ten derde moet de verzekeringstussenpersoon voordat hij een verzekeringsovereenkomst sluit, op basis van de informatie die de cliënt hem verstrekt, de verlangens en behoeften van de cliënt identificeren en vermelden op welke gegevens hij zijn advies voor een bepaald verzekeringsproduct baseert. Die gegevens kunnen variëren naargelang van de graad van ingewikkeldheid van de aangeboden verzekeringsovereenkomst.

De informatie bedoeld in het nieuwe hoofdstuk IIbis van de wet moet op een duidelijke, nauwkeurige en voor de cliënt begrijpelijke wijze worden megedeeld op papier of op een andere duurzame drager. Op verzoek van de cliënt mag die informatie echter ook mondeling worden megedeeld wanneer de verzekeringsdekking onmiddellijk ingaat. In dat geval moet de informatie onmiddellijk na het sluiten van de overeenkomst op voornoemde wijze aan de cliënt worden megedeeld. Datzelfde geldt ook bij telefonische verkoop.

(281) DOC-C-2005-8 van 31 maart 2006, zie www.cbfa.be/nl/aboutcbfa/advorg/cvv/cvv.asp.

(282) Artikel 98 van de wet van 20 juli 2006 houdende diverse bepalingen (BS 28 juli 2006 (ed. 2)).

(283) Wet tot wijziging van de wet van 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst en van de wet van 27 maart 1995 betreffende de verzekeringsbemiddeling en de distributie van verzekeringen (BS 15 maart 2006).

(284) Zie het verslag van het directiecomité CBFA 2005, p. 44 en 45.

(285) Zo moet de tussenpersoon de naam en het adres meedelen van de verzekeringsonderneming waarin hij een rechtstreekse of middellijke deelneming van meer dan 10% van de stemrechten of van het kapitaal bezit, evenals de naam en het adres van de verzekeringsonderneming of de moederonderneming van een verzekeringsonderneming die een rechtstreekse of middellijke deelneming van meer dan 10% van zijn stemrechten of van zijn kapitaal bezit.

(286) In dit geval gaat het om de Ombudsdienst Verzekeringen. Voor meer informatie over die dienst, zie dit verslag, p. 111 en 112.

Sectordocumenten die concrete invulling geven aan de informatieplicht

In samenspraak met de Commissie hebben de beroepsverenigingen van de verzekeringstussenpersonen en de beroepsvereniging voor verzekeringsondernemingen documenten uitgewerkt die de tussenpersonen kunnen helpen bij het nakomen van hun informatieplicht.

In concreto betreft het drie fiches:

- een voor klassieke levensverzekeringen,
- een voor sparen of beleggen met een levensverzekering, en
- een voor niet-levensverzekeringen (287).

Drie punten verdienen bijzondere aandacht.

De documenten voor klassieke levensverzekeringen en deze voor het sparen of beleggen met een levensverzekering stellen dat het gemotiveerd advies van de verzekeringstussenpersoon wordt gegeven op basis van de «financiële infofiche levensverzekering» die door de verzekeraar wordt opgesteld en die de voornaamste kenmerken bevat van het product (288). In de documenten wordt vermeld dat die fiche aan de cliënt wordt overhandigd en met hem wordt overlopen.

Het document voor sparen of beleggen met een levensverzekering is bijzonder vernieuwend. Op voorstel van de Commissie hebben de beroepsverenigingen zich voor dit document gebaseerd op een aantal principes van de MiFID-richtlijn (289). Om de behoeften van de cliënt te kunnen analyseren, worden er in het document een aantal concrete vragen gesteld over de verlangens van de cliënt op het gebied van sparen of beleggen. Indien de cliënt geen kapitaal- of rendementsgarantie wenst, dient hij een aantal bijkomende vragen te beantwoorden die toelaten zijn beleggersprofiel te bepalen. Zo kan de tussenpersoon nagaan of de voorgenomen belegging passend is, rekening houdend met de ervaring, de kennis en de financiële situatie van de cliënt.

In het document voor niet-levensverzekeringen worden de behoeften van de cliënt op een andere manier geanalyseerd. Hier ligt het accent op het risico dat de cliënt wenst te verzekeren en op zijn specifieke behoeften. Om dubbel administratief werk te vermijden, biedt het document de mogelijkheid te verwijzen naar de antwoorden die de cliënt heeft gegeven bij het opstellen van het verzekeringsvoorstel.

De informatiebrief van de Commissie

De Commissie heeft het hierboven beschreven initiatief van de beroepsverenigingen positief onthaald. In een informatiebrief aan de verzekeringstussenpersonen (290) stelt zij dat als de fiches met ernst worden aangewend en dus niet als een loutere formaliteit worden beschouwd, ze voor de tussenpersonen een goede hulp zijn om concrete invulling te geven aan hun nieuwe informatieverplichting. Zij preciseert hierbij dat het uiteraard is toegestaan de informatie vevat in de fiches met andere instrumenten of via andere werkwijzen aan de cliënt te verstrekken. Tot slot wordt in de informatiebrief vermeld dat de Commissie in het kader van haar toezicht op de naleving van de informatieplicht van de tussenpersonen onder meer naar de fiches zal verwijzen als een goede praktijk.

Gedragcodes van beroepsverenigingen inzake financiële reclame

Zoals aangeduid in het vorig verslag (291) heeft de Commissie op verzoek van de Minister van Consumentenzaken meegewerkt aan het onderzoek van de FOD Economie met het oog op een evaluatie van de huidige regelgeving voor reclame voor levensverzekeringen en voor fiscaal bevoordeelde spaardeposito's.

Zowel de Commissie als de FOD Economie hebben de resultaten van hun onderzoek in het voorjaar 2006 overgemaakt aan de Minister van Consumentenzaken. Uit het onderzoek van de Commissie bleek dat vooral reclame voor levensverzekeringen verbonden met beleggingsfondsen (de zogenoemde tak 23 verzekeringen) tekort schoot. Uit het onderzoek van FOD Economie over de reclame die in de kantoren aanwezig was, bleek dat deze reclame vaak misleidend kon zijn en vaak niet kon worden opgemaakt om welk product het ging.

(287) De fiches zijn samen met een uitgebreide toelichtingsnota beschikbaar op de website van de betrokken beroepsverenigingen.

(288) Voor meer informatie over deze fiche, zie dit verslag, p. 115.

(289) Over deze principes, zie inzonderheid het verslag van het directiecomité CBFA 2004, p. 23.

(290) Brief van 21 december 2006, verspreid via de website van de Commissie.

(291) Zie het jaarverslag CBFA 2005, p. 76 en 77.

Bescherming van de consumenten van financiële diensten, controle van verzekeringscontracten en toezicht op het hypothecair krediet

Daarop hebben de beroepsverenigingen van de bank- en de verzekeringssector zich ertoe verbonden om via een gedragscode over financiële reclame de vastgestelde tekortkomingen te verhelpen. Meer bepaald hebben de beroepsverenigingen van de verzekeringssector werk gemaakt van een gedragscode inzake reclame en informatieverstrekking over individuele levensverzekeringen. Van hun kant hebben de beroepsverenigingen van de banksector werk gemaakt van een gedragscode inzake informatieverstrekking en reclameboodschappen over het spaardeposito. De Commissie werd bij deze werkzaamheden nauw betrokken. Beide gedragscodes werden einde oktober 2006 door de Minister van Consumentenzaken aan de pers voorgesteld. Deze gedragscodes zijn op 1 januari 2007 in werking getreden (292).

De gedragscode inzake reclame en informatieverstrekking over individuele levensverzekeringen (293)

Deze gedragscode is van toepassing op:

- alle productreclame over individuele levensverzekeringen al dan niet verbonden met beleggingsfondsen en over individuele kapitalisatieverrichtingen die gevoerd wordt door verzekeringsondernemingen en -tussenpersonen;
- de (precontractuele) informatieverstrekking over bedoelde producten door verzekeringsondernemingen en -tussenpersonen.

De gedragscode steunt op twee basisprincipes:

- de consument ontvangt een uitgebreide informatie over het aangeprezen product voordat hij erop intekent; deze informatie wordt verstrekt onder de vorm van een gestandaardiseerde 'financiële infofiche levensverzekering';
- de in reclame te vermelden informatie is afhankelijk van de aard van de publicitaire drager: er wordt met name een onderscheid gemaakt tussen reclame waarbij niet onmiddellijk kan worden ingetekend op het aangeprezen product ('above-the-line' reclame) en reclame waarbij die mogelijkheid wel bestaat ('below-the-line' reclame).

In 'above-the-line' reclame moeten minstens de commerciële naam van de verzekeringsonderneming, het type en de naam van het product en de verwijzing naar de 'financiële infofiche levensverzekering' worden vermeld. Wanneer in reclame van dit type een rendement uit het verleden wordt aangeduid of verwezen wordt naar een garantie in de toekomst, naar kosten of naar de onderliggende beleggingsfondsen, gelden bovendien een aantal specifieke regels. Zo beveelt de gedragscode aan om het rendement aan te duiden overeenkomstig een uniforme berekeningsmethode. Indien een andere methode wordt gehanteerd, moet zij in de reclame worden toegelicht.

Centraal in de 'below-the-line' reclame staat de 'financiële infofiche levensverzekering'. Dit is een gestandaardiseerde fiche met de belangrijkste kenmerken die voor elk door de gedragscode beoogd product moet worden opgesteld, ook wanneer geen reclame voor dat product wordt gemaakt.

De gedragscode voert ook regels in met betrekking tot de afbakening van de verantwoordelijkheid van de verzekeringsondernemingen en -tussenpersonen en met betrekking tot het toezicht (zowel intern als extern) op de naleving van de gedragscode. Zo dient elke verzekeringsonderneming een verantwoordelijke aan te duiden die de reclamecampagnes controleert op hun conformiteit met de code. Voorts zullen de consumenten, tussenpersonen of verzekeringsondernemingen bij de Ombudsdienst Verzekeringen een klacht kunnen indienen indien zij van mening zijn dat een reclame de gedragscode miskent.

De gedragscode is een aanvulling op de bestaande regelgeving inzake reclame. Zowel de reclamebepalingen van de wet van 14 juli 1991 betreffende de handelspraktijken en de voorlichting en bescherming van de consument als deze van het reglement leven blijven van toepassing.

(292) De tekst van de gedragscodes kan worden geraadpleegd op de website van de betrokken beroepsverenigingen.

(293) Gesloten door volgende beroepsverenigingen: Beroepsvereniging van verzekeringsondernemingen (Assuralia), Federatie voor Verzekerings- en Financiële tussenpersonen (FVF), Beroepsvereniging van Verzekeringmakelaars (B.V.V.M.), Fédération des Courtiers d'assurances & Intermédiaires financiers de Belgique (Feprabel) en Belgische Federatie van de Financiële sector (Febelfin).

De beroepsverenigingen van de verzekeringssector hebben de Commissie gevraagd om hun initiatief te steunen en aldus bij te dragen tot het naleven van de gedragscode. De Commissie heeft hieraan gevolg gegeven omdat de gedragscode, indien correct nageleefd, passend bijdraagt tot de bescherming van de consument van verzekeringen en het in stand houden van de goede reputatie van de sector.

De Commissie heeft de beroepsverenigingen ervan in kennis gesteld dat zij, in het kader van het *a posteriori* toezicht op de reclame en de informatieverstrekking over individuele levensverzekeringen, inclusief deze van buitenlandse levensverzekeringsondernemingen die via een bijkantoor of in vrije dienstverlening op de Belgische markt bedrijvig zijn, de gedragscode als leidraad zal hanteren, met dien verstande dat daarbij een onderscheid zal worden gemaakt tussen de normatieve bepalingen waarop zij moet toezien en de voorschriften van de gedragscode waarvan zij de naleving als een goede praktijk kan aanbevelen. Bovendien heeft zij met een informatiebrief de aandacht van de verzekerings-tussenpersonen op de gedragscode gevestigd (294).

De Commissie heeft voorts aan de Minister van Economie gesuggereerd om het koninklijk besluit van 14 november 2003 betreffende de levensverzekeringsactiviteit op een paar punten te wijzigen teneinde, zoals in de gedragscode, een onderscheid te maken tussen de twee types reclame en de bestaande regeling voor '*above-the-line*' reclame nu eens te verstrengen dan weer te versoepelen.

De Commissie heeft aan de Minister van Consumentenzaken toegezegd om de naleving van de gedragscode na verloop van tijd te evalueren, desgewenst in samenwerking met FOD Economie.

Gedragscode inzake informatieverstrekking en reclameboodschappen over het spaardeposito (295)

Deze gedragscode bevat twee luiken:

- een eerste luik waarin richtlijnen worden vooropgezet om de spaarders voldoende en correct over de aangeboden regeling voor het spaardeposito te informeren;
- een tweede luik waarin gedragsregels worden gebundeld die de kredietinstellingen in acht moeten nemen wanneer ze reclameboodschappen over spaardeposito's verspreiden, in het bijzonder als daarin intrestpercentages worden vermeld.

Ook deze gedragscode is een aanvulling van de reclame-regels van gemeen recht die onverminderd van toepassing blijven.

De gedragscode maakt een onderscheid tussen enerzijds 'vluchtige' reclame of reclame die de aandacht wil opwekken en anderzijds 'substantiële' reclame, waarbij de klant de gelegenheid heeft langer stil te staan bij de hoofdbestanddelen van de aanbieding, onder andere reclame in kranten en tijdschriften.

In 'vluchtige' reclame waarin intrestpercentages voorkomen, moet bovenop de wettelijk verplichte vermelding van de individueel benoemde vergoedingsbestanddelen en de bijhorende intrestpercentages op jaarbasis, minstens een aantal gegevens worden verstrekt waaronder: de mededeling 'aanbod onder voorwaarden', de precisering van de actieperiode voor tijdelijke acties, de minimale aanhoudingsperiode voor de verwerving van de aangroei-premie indien die langer is dan de minimumperiode van zes maand, de effectieve berekeningsperiode voor de aangroei-premie indien die afwijkt van de aanhoudingsperiode om hem te verwerven, de eventuele drempelbedragen en/of plafondbedragen om de intrestvergoeding te kunnen genieten, de eventuele kosten die worden aangerekend voor de opening, afsluiting en/of het gewone beheer van de spaarrekening.

(294) Zie daarover ook dit verslag, p. 114.

(295) Gesloten door de Belgische Vereniging van Banken en Beursvennootschappen (BVB) en de Belgische Federatie van de Financiële sector (Febelfin).

Bescherming van de consumenten van financiële diensten, controle van verzekeringscontracten en toezicht op het hypothecair krediet

In 'substantiële' reclame waarin intrestpercentages voorkomen, moeten eveneens worden aangeduid: de eventuele periode waarin de interestpercentages zijn gegarandeerd, de minimale aanhoudingsperiodes om de verschillende premies (aangroei-premie, getrouwheidspremie) te verwerven en de manier waarop de volledige informatie over het spaardeposito kan worden bekomen.

De gedragscode bakent de verantwoordelijkheden van de kredietinstelling en van de bankmakelaar af, en gaat in dit kader uit van de principiële verantwoordelijkheid van de kredietinstelling. Voorts bepaalt de gedragscode dat in iedere kredietinstelling de naleving van de regels van de gedragscode uitdrukkelijk onder de bevoegdheid van de compliance officer en/of van de interne audit valt.

De code verwijst tot slot naar de gedragscode inzake reclame en informatieverstrekking over individuele levensverzekeringen als de kredietinstelling optreedt als distributeur van levensverzekeringsproducten.

De Commissie heeft ook dit initiatief verwelkomd en gesteld dat, indien correct nageleefd, de gedragscode passend bijdraagt tot de bescherming van de spaarder en het in stand houden van de goede reputatie van de sector. Zij heeft zich ook hier bereid verklaard om de naleving van de gedragscode na verloop van tijd te evalueren, dit in samenwerking met FOD Economie indien de Minister voor Consumentenzaken dat zou wensen.

Gevolgen van de ontbinding van een schade-regelingskantoor voor de verzekerings-overeenkomsten rechtsbijstand

Krachtens artikel 4 van het koninklijk besluit van 12 oktober 1990 betreffende de rechtsbijstandsverzekering dienen de rechtsbijstandsverzekeraars te kiezen tussen drie verschillende werkwijzen voor het beheer van de schadegevallen: gescheiden beheer, beroep op een schaderegelingskantoor of vrije keuze van advocaat.

Een aantal verzekeraars die voor een schaderegelingskantoor kiezen, deden beroep op het economisch samenwerkingsverband CIVIS, dat op 30 september 2006 werd ontbonden. De Commissie heeft alle verzekeringsondernemingen die met CIVIS samenwerkten, gecontacteerd om zich ervan te vergewissen dat deze ontbinding geen nadelige invloed zou hebben op de rechten van de verzekeringnemers en verzekerden.

Twee van de betrokken verzekeringsondernemingen hebben beslist om hun rechtsbijstandsportefeuille over te dragen aan een andere verzekeraar. De CBFA heeft deze overdracht overeenkomstig de controlewet verzekeringen goedgekeurd.

De overige betrokken verzekeringsondernemingen hebben ervoor gekozen om het schadebeheer van de rechtsbijstandspolissen toe te vertrouwen aan een ander schaderegelingskantoor of om zelf, via de formule van gescheiden beheer, de schadegevallen te beheren.

De Commissie heeft erop toegezien dat de verzekeraars de verzekeringnemers en verzekerden op passende wijze informeren over de gevolgen van de ontbinding van CIVIS voor hun rechtsbijstandsovereenkomst. Tevens heeft zij gevraagd en bekomen dat de betrokken verzekeraars, indien een verzekeringnemer of een verzekerde niet akkoord zou gaan met de voorgestelde wijziging, hem ofwel de vrije keuze van advocaat wordt geboden ofwel de mogelijkheid tot opzegging van de overeenkomst.

Het winstdelingsbeleid van een levensverzekeraar

Tijdens de verslagperiode heeft de Commissie een aantal klachten ontvangen van verzekeringnemers die van oordeel waren dat een verzekeraar onterecht geen winstdeling aan hun levensverzekeringsovereenkomst had toegekend. Daarbij verwezen ze naar een bonusclausule in de algemene voorwaarden, die van toepassing was vanaf een minimum opgebouwde reserve. Op basis van die clausule en andere stukken die hen destijds door hun verzekeringstussenpersoon ter hand waren gesteld, meenden zij aanspraak te kunnen maken op die bonus. Sommige klagers stelden eveneens dat zij aanspraak konden maken op eenzelfde winstdeling als deze die door de verzekeraar werd toegekend aan een ander product dat, anders dan hun product, nog steeds werd gecommercialiseerd.

De Commissie heeft geoordeeld dat deze klachten de individuele dossiers overstegen en heeft de verzekeraar gevraagd haar een gedetailleerde motivering te bezorgen van het gevolgde winstdelingsbeleid. De verzekeraar heeft daarop omstandig uitgelegd waarom het ene product aanspraak kon maken op winstdeling en het andere niet. De belangrijkste reden was dat de inningscommissie van de tussenpersoon in het ene geval in het tarief was vervat en dus ten laste van de verzekeringsnemer en in het andere geval niet in het tarief was begrepen, en dus ten laste van de verzekeraar, wat zijn winst drukte. De verzekeraar was ook van mening dat, gelet op de algemene voorwaarden, de bonus afhankelijk was van het toekennen van winstdeling en dus dat de verzekeringsnemers geen aanspraak konden maken op een dergelijke bonus wanneer de algemene vergadering had beslist om geen winstdeling toe te kennen.

De Commissie heeft erop aangedrongen dat een passende regeling voor de toekomst zou gevonden worden voor de situatie van de betrokken verzekeringsnemers. De verzekeraar bleek daartoe bereid. Hij was zich er immers van bewust dat de beslissing om geen winstdeling toe te kennen aan de verzekeringsnemers niet eenvoudig te duiden was en dat die beslissing bovendien in belangrijke mate steunde op een criterium (de inningscommissie ten gunste van de verzekeringstussenpersonen) dat deze verzekeringsnemers niet konden kennen.

4.3. Hypothecair krediet

Circulaires over de aanrekening van kosten in het kader van een hypothecair krediet

De Commissie heeft verschillende klachten behandeld over hypotheekondernemingen die kosten aanrekenden in gevallen waar dit niet is toegelaten door de wet van 4 augustus 1992 op het hypothecair krediet. Naar aanleiding van die klachten heeft de Commissie een circulaire aangenomen, na overleg met de Beroepsvereniging van het Krediet, waarin zij herinnert aan de wettelijke bepalingen betreffende de aanrekening van kosten in het kader van een hypothecair krediet (296).

De verzekeraar heeft daarop een voorstel van schikking uitgewerkt waarbij onder voorwaarden aan de verzekeringsnemers in het ene product eenzelfde winstdeling zou worden toegekend als aan de verzekeringsnemers in het andere product. De Commissie heeft hiervan akte genomen. Zij heeft erop aangedrongen dat de schikking met een omstandige motivering aan de verzekeringsnemers zou worden voorgelegd, zodat zij met kennis van zaken zouden kunnen oordelen over de voor- en nadelen ervan.

Wat de klachten in verband met de bonus betreft, heeft de verzekeraar zich bereid verklaard om zijn algemeen standpunt voor het verleden te heroverwegen in het geval een verzekeringsnemer documenten zou kunnen voorleggen waarin de bonus werd voorgesteld op een wijze die kon geïnterpreteerd worden als een voordeel dat steeds, ongeacht winstdeelname, aan de verzekeringsnemer zou worden toegekend.

De Commissie heeft de klagers ervan in kennis gesteld dat zij van de verzekeraar een voorstel zouden ontvangen om voor de toekomst zicht te hebben op winstdeling alsook van de voorwaarden waar onder de verzekeraar bereid was het toekennen van een bonus voor het verleden te heroverwegen.

De circulaire vermeldt dat de wet naast de kosten voor de samenstelling van het dossier de mogelijkheid biedt om kosten aan te rekenen in twee gevallen: wanneer de kredietnemer in de loop van het krediet gebruik maakt van bepaalde opties (zoals de wijziging van de duurtijd van het krediet) en wanneer hij in de loop van het contract bepaalde aanpassingen vraagt (zoals de wijziging van de waarborg of de vrijgave van een borg). In beide gevallen is de aanrekening van dossierkosten verantwoord omdat de kredietgever het dossier moet onderzoeken alvorens hij kan beslissen in te gaan op het verzoek van de kredietnemer.

(296) Circulaire HYP 23 van 15 februari 2006.

Bescherming van de consumenten van financiële diensten, controle van verzekeringscontracten en toezicht op het hypothecair krediet

Deze wettelijke uitzonderingen moeten evenwel strikt geïnterpreteerd worden. Wat volgens de circulaire niet onder de uitzonderingen valt zijn de dossierkosten die ten laste worden gelegd van een kredietnemer die om een handlichting van de hypothecaire inschrijving verzoekt, nadat hij zijn krediet volledig (al dan niet vroege) heeft terugbetaald, en die geen andere door de hypotheek gedekte schulden heeft ten aanzien van zijn kredietgever. De circulaire herinnert er ook aan dat indien er uitzonderlijke kosten worden aangerekend, die vermeld moeten worden op de tarievenkaart van de hypotheekondernemingen, die overeenkomstig artikel 43, § 6 van de wet voorafgaandelijk aan de Commissie moet worden voorgelegd.

De aandacht die de media aan de circulaire hebben besteed, heeft aanleiding gegeven tot verschillende parlementaire vragen. In dit verband heeft de minister van Economie de Commissie gevraagd naar het aantal hypotheekondernemingen dat kosten voor handlichting heeft aangerekend en naar de maatregelen die zij heeft genomen om deze toestand te verhelpen.

Aansluitend bij dit verzoek heeft de Commissie een uniforme brief aan de hypotheekondernemingen gestuurd ten einde ze te bevragen over de aanrekening van dossierkosten naar aanleiding van een handlichting, maar ook over de andere door hen aangerekende kosten (297).

Uit het onderzoek is gebleken dat dertien ondernemingen kosten hadden aangerekend bij een volledige vervroegde terugbetaling van het krediet en het bijkomende verzoek tot handlichting. In totaal ging het om zowat 6.000 dossiers, voor een totaal geschat bedrag van zowat 1,3 miljoen euro aan aangerekende kosten. Alle betrokken ondernemingen hebben de Commissie laten weten dat zij de aanrekening van dergelijke kosten hadden stopgezet en beslist hadden om de (minstens) vanaf 1 januari 2005 aangerekende kosten uit eigen initiatief terug te betalen.

Het onderzoek naar de andere categorieën van kosten leverde een geruststellende algemene conclusie op. Daaruit bleek immers dat de hypotheekondernemingen zich in het algemeen hielden aan de door de wet opgelegde strikte grenzen inzake de aanrekening van kosten. Het onderzoek bracht niettemin een aantal aandachtspunten aan het licht:

- ✦ de in de praktijk aangerekende kosten verschilden vaak van deze die vermeld waren in de tarieven die voorafgaandelijk ter goedkeuring aan de CBFA moeten worden voorgelegd;
- ✦ in strijd met de wet vroegen een beperkt aantal ondernemingen kosten voor briefwisseling;
- ✦ in strijd met de wet vroegen een nog beperkter aantal ondernemingen kosten voor het afleveren van een afrekening.

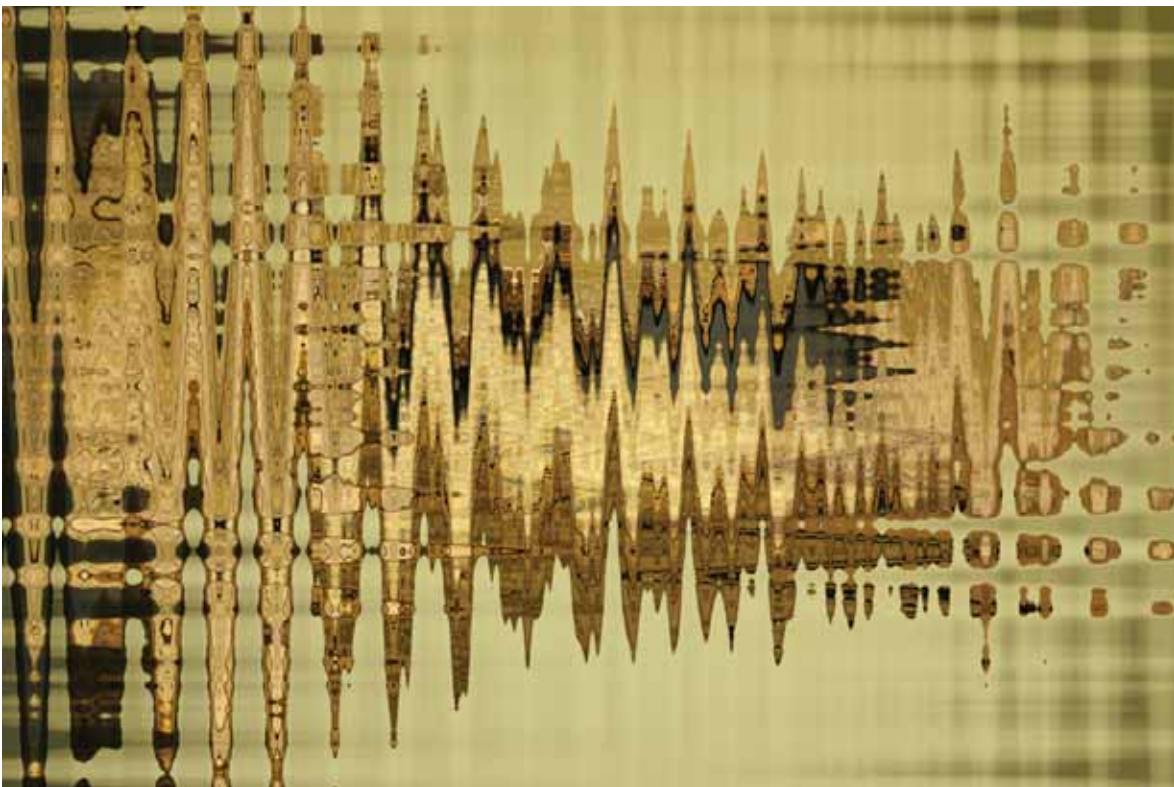
De betrokken hypotheekondernemingen werden aangeschreven met verzoek het aanrekenen van de door de wet verboden kosten stop te zetten. Na overleg met de Beroepsvereniging voor het Krediet heeft de Commissie voorts een nieuwe circulaire naar de hypotheekondernemingen gestuurd om een aantal punten duidelijk te stellen (298).

De circulaire herinnert eraan dat indien er wijzigingen worden aangebracht in de tarieven van de aangerekende dossier- en expertisecosten, dit vooraf aan de Commissie moeten worden gemeld. Dit geldt ook voor de wijzigingen in de kosten die in de loop van het krediet worden aangerekend naar aanleiding van een verzoek tot wijziging van de kredietovereenkomst, evenals voor de wijzigingen in de kosten voor het lichten van bepaalde opties. De circulaire bepaalt ook binnen welke grenzen er kosten van briefwisseling en kosten voor duplicata in rekening mogen worden gebracht. En tot slot vermeldt de circulaire dat er geen kosten mogen worden aangerekend voor het afleveren van een afrekening. De kredietnemer heeft immers het recht om zijn krediet te allen tijde vervroegd terug te betalen en kan met het oog op deze vervroegde terugbetaling bijgevolg ook aanspraak maken op een afrekening.

(297) Uniforme brief van 22 mei 2006 aan de ingeschreven en geregistreerde hypotheekondernemingen.

(298) Circulaire HYP 24 van 23 november 2006.

Bijlage

Overzicht van de wettelijke en reglementaire teksten in de bevoegdheidsfeer van de CBFA die tijdens de verslagperiode werden gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad

Nieuwe teksten

Koninklijk besluit van 12 januari 2006 betreffende de gedematerialiseerde vennootschapseffecten, *B.S.* 3 februari 2006

Koninklijk besluit van 24 januari 2006 tot aanwijzing van de ambtenaar in het kader van de sociale pensioenstelsels, *B.S.* 9 februari 2006

Reglement van de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen van 14 februari 2006, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 16 maart 2006, met betrekking tot de periodieke informatieverstrekking over de solvabiliteit van de beheervenootschappen van instellingen voor collectieve belegging, *B.S.* 29 maart 2006

Reglement van de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen van 21 februari 2006, goedgekeurd bij Ministerieel besluit van 19 april 2006, betreffende de erkenning van revisoren en revisorenvenootschappen, *B.S.* 21 april 2006

Koninklijk besluit van 25 februari 2006 tot oprichting en vaststelling van de werkingsvoorwaarden van het Tariferingsbureau inzake natuurrampen en tot vaststelling van de verplichtingen van de verzekeraars en van sommige procedures bij de Nationale Kas voor Rampenschade, *B.S.* 1 maart 2006

Koninklijk besluit van 5 maart 2006 betreffende de juiste voorstelling van beleggingsaanbevelingen en de bekendmaking van belangenconflicten, *B.S.* 10 maart 2006

Koninklijk besluit van 5 maart 2006 betreffende marktmisbruik, *B.S.* 10 maart 2006

Ministerieel besluit van 6 maart 2006 tot goedkeuring van het huishoudelijk reglement van het Tariferingsbureau bedoeld bij artikel 68-9 van de wet van 25 juni 1992 op de landsverzekeringsovereenkomst, *B.S.* 24 maart 2006

Koninklijk besluit van 7 maart 2006 met betrekking tot de effectenleningen door bepaalde instellingen voor collectieve belegging, *B.S.* 10 maart 2006

Wet van 22 maart 2006 betreffende de bemiddeling in bank- en beleggingsdiensten en de distributie van financiële instrumenten, *B.S.* 28 april 2006

Koninklijk besluit van 22 maart 2006 betreffende de markt voor financiële instrumenten Alternext, *B.S.* 30 maart 2006

Koninklijk besluit van 5 april 2006 houdende uitvoering van de wet van 12 mei 2004 betreffende de bescherming tegen valsemunterij, *B.S.* 10 mei 2006

Reglement van de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen van 6 juni 2006 over de periodieke-informatieverplichtingen voor de instellingen voor elektronisch geld waaraan de vrijstelling is verleend als bedoeld in artikel 2, § 2, eerste lid, 1° van de wet van 22 maart 1993 op het statuut van en het toezicht op de kredietinstellingen

Wet van 16 juni 2006 op de openbare aanbidding van beleggingsinstrumenten en de toelating van beleggingsinstrumenten tot de verhandeling op een gereglementeerde markt, *B.S.* 21 juni 2006

Koninklijk besluit van 21 juni 2006 op de boekhouding, de jaarrekening en de geconsolideerde jaarrekening van openbare vastgoedbevaks, en tot wijziging van het koninklijk besluit van 10 april 1995 met betrekking tot vastgoedbevaks, *B.S.* 29 juni 2006

Koninklijk besluit van 1 juli 2006 tot uitvoering van de wet van 22 maart 2006 betreffende de bemiddeling in bank- en beleggingsdiensten en de distributie van financiële instrumenten, *B.S.* 6 juli 2006

Reglement van de Commissie voor het Bank-, Financie-, en Assurantiewezen van 11 september 2006, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 18 december 2006, met betrekking tot de statistische informatie die door bepaalde openbare instellingen voor collectieve belegging met een veranderlijk aantal rechten van deelneming verstrekt dient te worden, *B.S.* 29 december 2006

Koninklijk besluit van 15 september 2006 houdende bepaalde uitvoeringsmaatregelen voor de institutionele instellingen voor collectieve belegging in schuldvorderingen, *B.S.* 22 september 2006

Koninklijk besluit van 26 september 2006 tot uitbreiding van het begrip gekwalificeerde belegger en het begrip institutionele of professionele belegger, *B.S.* 6 oktober 2006

Besluit van de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen van 17 oktober 2006, goedgekeurd bij Ministerieel besluit van 27 december 2006, over het reglement op het eigen vermogen van de kredietinstellingen en de beleggingsondernemingen, *B.S.* 29 december 2006 en 3 januari 2007

Wet van 27 oktober 2006 betreffende het toezicht op de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening, *B.S.* 10 november 2006

Koninklijk besluit van 10 november 2006 op de boekhouding, de jaarrekening en de periodieke verslagen van bepaalde openbare instellingen voor collectieve belegging met een veranderlijk aantal rechten van deelneming, *B.S.* 30 november 2006

Koninklijk besluit van 8 december 2006 houdende de vaststelling van de toelatingsvoorwaarden en de controle op de Compensatiekas Natuurrampen, *B.S.* 22 december 2006

Koninklijk besluit van 14 december 2006 betreffende de markt voor financiële instrumenten Alternext en tot wijziging van het koninklijk besluit van 5 maart 2006 betreffende marktmisbruik, *B.S.* 29 december 2006

Wijzigingsteksten

Wet van 22 februari 2006 tot wijziging van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten, *B.S.* 15 maart 2006

Wet van 22 februari 2006 tot wijziging van de wet van 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst en van de wet van 27 maart 1995 betreffende de verzekeringsbemiddeling en de distributie van verzekeringen, *B.S.* 15 maart 2006

Koninklijk besluit van 5 maart 2006 tot wijziging van het koninklijk besluit van 23 januari 1991 betreffende de effecten van de Staatsschuld, tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van sommige bepalingen van verschillende wetten, en tot opheffing van het koninklijk besluit van 22 december 1995 betreffende het toezicht op de instellingen die erkend zijn om rekeningen van gedematerialiseerde effecten van de Staat, de Gemeenschappen, de Gewesten, de provincies, de plaatselijke overheden of de openbare instellingen bij te houden, *B.S.* 27 maart 2006

Koninklijk besluit van 5 maart 2006 tot wijziging van artikel 2 van de wet van 28 april 1999 houdende omzetting van Richtlijn 98/26/EG van 19 mei 1998 betreffende het definitieve karakter van de afwikkeling van betalingen en effectentransacties in betalings- en afwikkelings-systemen, van het koninklijk besluit van 22 december 2003 tot wijziging van artikel 2 van de wet van 28 april 1999 houdende omzetting van Richtlijn 98/26/EG van 19 mei 1998 betreffende het definitieve karakter van de afwikkeling van betalingen en effectentransacties in betalings- en afwikkelings-systemen en houdende bekendmaking van de lijst van de betalings- en effectenafwikkelings-systemen die geregeld worden door het Belgisch recht, en van het koninklijk besluit van 19 oktober 2005 houdende bekendmaking van de lijst van de betalings- en effectenafwikkelings-systemen die geregeld worden door het Belgisch recht, tot uitvoering van artikel 2 van de wet van 28 april 1999 houdende omzetting van Richtlijn 98/26/EG van 19 mei 1998 betreffende het definitieve karakter van de afwikkeling van betalingen en effectentransacties in betalings- en afwikkelings-systemen, *B.S.* 22 maart 2006

Koninklijk besluit van 5 maart 2006 houdende bekendmaking van de lijst van de betalings- en effectenafwikkelings-systemen die geregeld worden door het Belgisch recht, tot uitvoering van artikel 2 van de wet van 28 april 1999 houdende omzetting van Richtlijn 98/26/EG van 19 mei 1998 betreffende het definitieve karakter van de afwikkeling van betalingen en effectentransacties in betalings- en afwikkelings-systemen, *B.S.* 30 maart 2006

Koninklijk besluit van 1 mei 2006 tot aanpassing van de lijst van ondernemingen onderworpen aan de wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van het terrorisme en tot wijziging van het koninklijk besluit van 11 juni 1993 inzake de samenstelling, de organisatie, de werking en de onafhankelijkheid van de cel voor financiële informatieverwerking, *B.S.* 10 mei 2006

Wet van 13 juni 2006 tot wijziging van artikel 220 van de wet van 4 december 1990 op de financiële transacties en de financiële markten en van de artikelen 121, § 1, 1°, en 122 van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten, *B.S.* 21 juni 2006

Koninklijk besluit van 21 juni 2006 tot wijziging van de klachtenbehandeling in de verzekeringssector bepaald in het koninklijk besluit van 22 februari 1991 houdende algemeen reglement betreffende de controle op de verzekeringsondernemingen en van het koninklijk besluit van 25 maart 1996 tot uitvoering van de wet van 27 maart 1995 betreffende de verzekeringsbemiddeling en de distributie van verzekeringen, *B.S.* 4 juli 2006

Koninklijk besluit van 27 juni 2006 tot uitvoering van hoofdstuk III van de wet van 23 december 2005 betreffende het generatiepact, *B.S.* 11 juli 2006

Wet van 20 juli 2006 houdende diverse bepalingen, *B.S.* 28 juli 2006

Reglement van de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen van 22 augustus 2006, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 24 september 2006, tot wijziging van het reglement van de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen van 9 juli 2002 met betrekking tot de uitoefening van externe functies door leiders van kredietinstellingen en beleggingsondernemingen, *B.S.* 6 oktober 2006

Koninklijk besluit van 1 september 2006 tot wijziging van het koninklijk besluit van 23 september 1992 op de geconsolideerde jaarrekening van de kredietinstellingen en de beleggingsondernemingen, *B.S.* 15 september 2006

Koninklijk besluit van 3 oktober 2006 tot wijziging van het koninklijk besluit van 12 januari 1984 tot vaststelling van de minimum-garantievoorwaarden van de verzekeringsovereenkomsten tot dekking van de burgerrechtelijke aansprakelijkheid buiten overeenkomst met betrekking tot het privé-leven, *B.S.* 13 oktober 2006

Koninklijk besluit van 4 oktober 2006 tot wijziging van het koninklijk besluit van 31 maart 2003 betreffende de verplichtingen van emittenten van financiële instrumenten die zijn toegelaten tot de verhandeling op een Belgische gereguleerde markt, *B.S.* 17 oktober 2006

Koninklijk besluit van 19 oktober 2006 tot wijziging van het koninklijk besluit van 22 februari 1991 houdende algemeen reglement betreffende de controle op de verzekeringsondernemingen, *B.S.* 16 november 2006

Koninklijk besluit van 26 november 2006 tot wijziging van het koninklijk besluit van 25 maart 1996 tot uitvoering van de artikelen 9, 10, 2°, 4° en 6°, en artikel 11, § 3, van de wet van 27 maart 1995 betreffende de verzekeringsbemiddeling en de distributie van verzekeringen, *B.S.* 30 november 2006

Koninklijk besluit van 20 december 2006 tot wijziging van het koninklijk besluit van 22 mei 2005 betreffende de dekking van de werkingskosten van de CBFA ter uitvoering van artikel 56 van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten en ter uitvoering van diverse wettelijke bepalingen betreffende opdrachten van de CBFA, *B.S.* 29 december 2006

Koninklijk besluit van 21 december 2006 tot wijziging van het koninklijk besluit van 26 juni 2003 op de openbaarmaking van akten en stukken van verenigingen zonder winstoogmerk, van internationale verenigingen zonder winstoogmerk en van stichtingen, *B.S.* 28 december 2006

Programmawet (I) van 27 december 2006, *B.S.* 28 december 2006